ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Holma

Vichyssä 4/1 1941.

3000—5—40 2196

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 4 p:nä tammikuuta 1941.

N:o 10/5.

5/135 Sal. 8-41.
20/1-41

Ulkoasiainministeriölle, 5 C6

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 1, joka käsittelee aihetta:

Uusi vuosi Vichyssä.

Holma.

PARIISISSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Vichyssa 4 p:nä tammikuuta 19 41.

5/135 Yal. 1-41.
20/1-41

Asia: Uusi vuosi Vichyssä.

5 C6

Uuden vuoden päiväksi oli marsalkka vallitsevan tavan mukaan kutsunut kaikki lähetystöpäälliköt luokseen tervehdykselle. Olen eri kirjeessä lähettänyt niiden puheiden sanamuodon, jotka vaihdettiin marsalkan ja diplomaattikunnan nimessä puhuvan Paavin nuntiuksen välillä. En voi olla alleviivaamatta sitä tosiasiaa, että näissä puheissa tulee selvästi ilmi vahva usko Ranskan pikaiseen nousuun. Kun muistelen niitä puheita, jotka vastaavissa tilaisuuksissa pidettiin Berliinissä maailmansodan jälkeisinä vuosina ja joissa paljoa varovaisemmassa muodossa puhuttiin Saksan nousumahdollisuuksista, tämä tosiasia käy vielä selvemmäksi.

Marsalkka oli tässä tilaisuudessa ihmeellisen nuori, äänensä täytti salin, (nuntiuksen ääni, joka muuten on pieni ja kimeä, oli tällä kertaa vilustumisesta ja eräänlaisesta liikutuksesta tavallista ohuempi!).

Seuraavana päivänä aterioin marsalkan luona. Läsnä oli kahdeksan vanhinta lähetystöpäällikköä sekä hallituksen johtavat jäsenet. Jouduin keskusteluun useimpien kanssa, ja on minun myönnettävä, että sain käsityksen näiden herrojen olevan henkilöinä korkeammalla kuin monet niistä parlamentaarisista ministereistä, jotka vuosien kuluessa Pariisissa olen tuntenut.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Keskustelimme pitkään sotaministeri kenraali Huntzigerin kanssa. Puheenaiheena oli m.m. viime talvinen sotamme, josta hän aivan oikein sanoi, että allieerattujen apua olisi pitänyt paljoa aikaisemmin ja paljoa pontevammin teknillisesti valmistaa.

Koska täällä on jatkuvasti huhuiltu saksalaisia joukkoja runsaasti kootun Rumaniaan ja muihin Balkanin maihin sekä tilanteen näissä maissa äkkiä kiristyneen (josta raportissani n:o 61 jo tein selkoa), puhuteltavani nimenomaan lisäsi arvelevansa, että nämä joukot ovat tarkoitetut pitämään Moskovaa aisoissa. Hän kertoi myös tietävänsä, että saksalaiset ovat itärajalleen koonneet n. 100 divisioonaa. Muutenkin huhut Saksan uudesta itäkiinnosta pysyttelevät itsepintaisesti elossa, mutta meidän diplomaattien kesken on olemassa paljon epäilyksiä tällaisen käsityksen oikeutukseen nähden. Näistä asioista luonnollisesti Suomessa ollaan paremmin informoituja kuin täällä.

Istuin pöydässä sisäministerin vieressä ja jouduimme keskustelemaan "kommunismista" Indo-Kiinassa. Hän tällöin myönsi oikeaksi sen, mistä aikaisemmin olen kertonut, että Indo-Kiinan "kommunismi" on otettava cum grano salis, s.o. että näiden liikehtimisten takana on lähinnä natsionalistisia pyrkimyksiä, mutta toiselta puolen hän väitti Moskovan niitä lietsovan. Myös viimeaikaisista kommunistisista ilmiöistä Ranskassa, joita tarkkaan seurataan ja kovakouraisesti kohdellaan, hän sanoi Moskovan olevan niiden takana. Hän ei tästä arkaluontoisesta asiasta ilmeisesti tahtonut enempätä sanoa, mutta tulee kysyneeksi, miksi näissä olosuhteissa hallitus lellittelee Moskovaa. Tästä voin kertoa tuoreen esimerkin. Eräs baltilainen virkaveljeni oli antanut katoliselle "La Croix"-lehdelle asiallisen muistion baltilaisissa maissa tapahtuvasta kirkon sorrosta. Lehti oli luvannut sen painattaa palstoilleen. Vähän aikaa senjälkeen lehti kuitenkin ilmoitti sensuurin sen kieltäneen! Olen nähnyt kirjoituksen ainakin eräässä sveitsiläisessä lehdessä.

Vuoden kahtena ensimäisenä päivänä liikkui täällä uudelleen voimakkaita ja jopa presiisejä huhuja Saksan aikeista vallata viisi kaakkoista departementtia, laskeutua Marseilleen y.m. Varsinkin Amerikan ambassaadissa oltiin vakavasti huolestuneita, s.o. kerrottiin suuria joukko-osastoja kootun demarkatiolinjalle varsinkin kaakkoon vievien kulkuyhteyksien kohdalle, ja luultiin Saksan jotakin suunnittelevan ennen uuden suurlähettilään saapumista - häntä odotetaan tänne huomiseksi. Olin jo aikeissa näistä huhuista salasähköttää, mutta jätin sen loogillisesti laskien ettei näissä huhuissa voinut ainakaan tällä hetkellä olla perää. Huhujen vakavuutta todistaa se, että D.N.B. katsoi tarpeelliseksi ne toissapäivänä dementoida. Sivumennen sanoen en voi olla sanomatta, että huhuihin oli vaikea uskoa senkin vuoksi, että suurin osa Ranskaa ja varsinkin keski-, itä- ja kaakkois-Ranska ovat metrien syvyisen lumen peitossa, joka tekee mahdottomaksi melkein kaiken liikenteen. Sellaista talvea ei ole näillä main ainakaan sataan vuoteen eletty. Joukkojen suurempi siirtely näissä olosuhteissa on mielestäni mahdotonta.

Ministeri Baudoin jätti eilen erohakemuksensa, johonka marsalkka suostui. Tämä eroaminen ei tule liian aikaisin, sillä miehen poliittisen vaiston puute ja hänen loppumattomien puheittensa ja kommunikeoittensa onttous on jo kaikki turruttanut. Rouva Pétain sanoi eilen eräälle tuttavalleni, ettei häntä koskaan muka ole erikoisemmin pyydettykään jäämään, mutta on hän alituisesti tarrautunut kiinni. Huomautan että tämä selitys ontuu. Muuten kertoi rouva Pétain toisten samanlaisten erojen olevan tulossa, ja luulemme kaikki menevämme direktoriota kohti, joskin siinä muodossa että häviävistä toinen toisensa jälkeen hiljakselleen jättää erohakemuksensa. Liian brutaalit otteet eivät nyt olisikaan viisaat. Missä määrin saksalaiset ovat Baudoinin eroa ajaneet, ei ole varmuudella tiedossani.

x x

x

Kun ylläoleva oli kirjoitettu tapasin Yleisesikunnan II byroon päällikön, joka on ollut viikon joululomalla. Hän kertoi että hänen poissaollessaan tilannetta Yleisesikunnassa parina päivänä oli pidetty kriitillisenä ja että hän ei uskaltanut pidentää lomaansa. Jopa oli häntä kehotettu olla jättämättä perhettään Rhônen itäpuolella olevalle maatilalleen, koska pelättiin näiden departementtien valtausta. Hän kuitenkin formuloi huolestuneisuuden vähemmän johtuneen tarkkaan määriteltävistä toimenpiteistä Saksan taholta vaan enemmän yleistilanteen huononemisesta. Niinpä hän totesi, että Wiesbadenissa saksalaisten äänensävy viime viikkoina on käynyt uudelleen brutaalimmaksi. Tämän kanssa on hyvin vähän sopusoinnussa attasea Tikanvaaran juuri Pariisista soittama tieto, että siellä yleisesti ja itsepintaisesti - varsinkin saksalaisissa piireissä - puhutaan diplomaattikunnan paluusta Pariisiin tässä kuussa! Otaksun että kyseessä on yleisön rauhoittamista tarkoittava ankka.

Toiselta puolen kuulen, että hallitustalossa D.N.B:n toissapäiväistä dementiaa saksalais-ranskalaisten suhteiden muka katkeamisesta (kts. yl.) pidetään todisteena siitä että "l'affaire Laval" on pantu ad acta.

Holma.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisista olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Holma

3/1 1941

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 47/20.

Vichyssä 10 p:nä tammikuuta 1941

ULKOASIAINMINISTERIÖ
8/136 Sal D. 1941
21/1-41 | N:o | Liitt.
RYHMÄ 5 | OSASTO CC | ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 2, joka käsittelee aihetta:

Uuden hallituksemme vastaanotto Ranskassa y.m.

Holma.

PARIISSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Sallainen.

RAPORTTI n:o 2.

Vichy ssa 7 p:nä tammi kuuta 19 41.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
8/136 Sal D. 1941
21/1-41 | Liitt.
YHMÄ 5 | OSASTO C6 | ASIA

Asia: Uuden hallituksemme vastaanotto Ranskassa, y.m.

Kun eilen kävin Ulkoasiainministeriön directeur politique'in, ministeri Rochat'n luona tiedoittamassa uudesta hallituksestamme ja jättämässä hänelle henkilökohtaisia tietoja uudesta pääministeristämme, hän kertoi juuri saaneensa Ranskan Helsingissä olevalta lähettiläältä sähkeen, jossa tämä toteaa uuden hallituksen kokoonpanon olevan hänen mielestään erinomaisen. Salasähkötin tästä lyhyesti. Olen Herra Pääministerille itselleen samassa postissa suoraan tehnyt lähemmin selkoa tästä käynnistäni.

Tämän päivän Paris-Soir sisältää huomattavalla paikalla uudesta pääministeristämme kirjoituksen, jonka tekijä on tunnettu ranskalainen urheilulehtimies Gaston Bénac ja jossa uusi pääministerimme esitetään mitä edullisimmassa valossa. Kirjoitus lähetetään eri kirjeessä Ulkoasiainministeriölle. Muissa lehdissä on toistaiseksi ollut vain lyhyitä asiallisia sähkeitä hallituksen muodostamisesta.

Keskusteluni ministeri Rochat'n kanssa siirtyi sitten toisille aloille ja varsinkin niihin itsepintaisiin huhuihin, jotka ovat liikkuneet odotettavissa olevista tapahtumista Balkanilla. Ministeri Rochat tällöin varsin kategorisessa muodossa dementoi kaikki tämänsuuntaiset huhut. Hän tosin myönsi, ja sen myöntää nyttemmin myös Un-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

karin) lähettiläs,[x] että Saksan joukkoja on kuljetettu Unkarin ja Bulgarian läpi, mutta hän ei luullut näiden joukkokuljetusten merkitsevän mitään odotettavissa olevaa uutta yllätystä. Sain sen käsityksen, että hän todella tarkoitti mitä hän sanoi ja että hän ei luullut näiden saksalaisten joukkojen tarkoituksena olevan mennä Kreikkaan tai koettaa vaikuttaa Italian tappioiden Välimeressä aikaansaaman balanssinpuutteen parantamiseen akselin hyväksi. Viime tuntien huhut ja uutiset viittaavat kuitenkin siihen, että ministeri Rochat'n optimismi ehkä ei kuitenkaan ole täysin perusteltavissa, Berliinin dementioista huolimatta. Turkin suurlähettiläs on varsin huolissaan tilanteen kehittymisestä. Kreikan lähetystössä sanottiin minulle tänään, että olisi ihmeellistä jollei Saksa vähitellen alkaisi reagoida, joskin luultiin Saksan etelään lähetettyjen ilmavoimien suuntautuvan Afrikkaan eikä Albaniaan.

Sensijaan huomasin ministeri Rochat'sta, että hän ei ollut aivan vapaa siitä käsityksestä, että näitä joukkokuljetuksia mieluummin on käsitettävä osana siinä sarjassa toimenpiteitä, joihin Saksa muka on ryhtymässä ollakseen varuillaan Venäjältä päin ehkä tapahtuvien yllätysten varalta, käsitys jolla täällä on paljon kannattajia.

Tässä yhteydessä en voi olla kertomatta, että Liettuan ent. lähettiläs Klimas minulle eilen kertoi tietävänsä, että Virossa ja Latviassa olevia venäläisiä joukkoja on keskitetty Liettuaan, missä tällä hetkellä olisi n. 400,000 miestä, jotka sivumennen sanoen vievät maasta kaikki elintarpeet ja tarvikkeet. On selvää, arveli Klimas, että näitä joukkoja keskitetään Liettuaan Saksaa vastaan. On luonnollista, että ministeri Klimas toivoo konfliktin pian syttyvän Moskovan ja Berliinin välillä, ja on anteeksiannettavaa, jos hän näissä toivomuksissaan jopa antaa mielikuvitukselleen liiallistakin vauhtia. Mutta panin

---

x) Bulgarian lähettiläs oleskelee edelleen Pariisissa.

merkille myös sen minkä hän minulle sanoi, että näet jos sellainen konflikti syntyisi, liettualaiset kohta ovat Saksan puolella. Hän väitti samaa muistakin Baltian maista. Kun hän uteli meidän kantaamme siinä suhteessa, vastasin välttelevästi kantaa ottamatta. Liettuassa vallitsee Klimasin mukaan nyt jo enemmän taikka vähemmän nälänhätä.

Yleisesikunnan II byroon päällikkö kertoi minulle eilen, että heidän edustuksensa Sofiassa nyttemmin raportoi mielialan siellä, joka vielä kesän kuluessa avoimesti riemuitsi Ranskan tappiosta, viime aikoina täydellisesti muuttuneen.

Ministeri Baudoinin lähtö merkitsee m.m. sitä, että hallituksesta nyttemmin on poistunut viimeinen anglofobi. Lavalin x) ja hänen poistuttua hallituksesta voi liioittelematta sanoa, että virallisessakaan Ranskassa ei anglofobeja enää tapaa. Muistettaneen miten syyskuussa kerran raportoin kotia Lavalin ympäristössä minulle suoraan sanotun Englannin ylivallan ilmassa olevan lähipäivinä lopussa ja Englannin vastustuksen voivan kestää korkeintaan muutamia viikkoja. Lehdistössäkin äänensävy tämän mukaisesti on täydelleen muuttunut. Mitään byzantinismia Berliiniin nähden ei enää näe, joskaan ei ainoakaan lehti ole ilmituonut pienintäkään ilonmerkkiä italialaisten tappioista. Siinä suhteessa sensuuri on armoton. Tätä arvostelua ei voi muuttaa se, että esim. Le Temps tänä iltana ankarasti syyttää Englantia blokaadin jatkuvasta ulottamisesta Ranskaan.

Ministeri Baudoin oli täysin sopimaton ulkoministeriksi senvuoksi, että hän on aivan liian kiihkoisa (passionné) ja kunnianhimoinen, ulkopoliittisissa asioissa ignorantti, itsepäinen ja ilman notkeutta. Sen lisäksi hän oli epäviisaan puhelias. Kerron hänestä esimerkin. Eräs eteläamerikkalainen virkaveljeni oli kerran ministeri Baudoinin luona, jol-

x)

Suomen lehdissä ainakin vielä 28/12 näkynyt uutinen, että Laval olisi uudelleen Vichyssä jopa hallituksen jäsenenä, on tuulesta temmattu.

loin tämä rupesi utelemaan Etelä-Amerikan kantaa saksalais-englantilaiseen konfliktiin, mihin puhuteltavani vastasi sen olevan hyvin yksimielisesti Englannin puolella. Baudoin ei ottanut tätä kuuleviin korviinsakaan. Puhuteltavani meni silloin Argentiinan ambassadöörin luo pyytäen tätä vaikuttamaan Baudoiniin ja samalla hänelle sanomaan, minkä karhunpalveluksen tämä maalleen tekee kaikissa tilaisuuksissa sättiessään Englantia. Argentiinalainen menettelikin näin, ja viikon Baudoin pysytteli alallaan. Tämän jälkeen Baudoin unohti neuvon ja jatkoi entiseen tapaansa, siten turhanpäiten loukaten täällä olevia sekä Pohjois- että Etelä-Amerikan edustajia, jotka tietysti kaikesta tästä uskollisesti raportoivat hallituksilleen.

Palatakseni keskusteluuni ministeri Rochat'n kanssa hän myönsi Amerikan uuden ambassadöörin deklaratioiden ja hänen saapumisensa tänne (hän saapui toissapäivänä) samoinkuin Rooseveltin uuden asenteen suureen kysymykseen nähden [redacted] voivan aikaansaada uusia vaikeuksia ja delikaatteja tilanteita Ranskan ja Saksan suhteissa, siten vahvistaen sen, minkä edellisessä raportissani kerroin.

Jäämme odottamaan miten ne tosiasiat, joihin ylempänä olen viitannut, ajanpitkään tulevat vaikuttamaan Saksan kantaan Ranskaan nähden, lisäten kuitenkin siihen, minkä edellisessä raportissani sanoin koskien Saksan mahdollista laskelmaa opportuniteettiin nähden nyt vallata koko Ranska, että sellainen toimenpide ajaisi kaiken sen mitä Ranskasta on jäljellä, yhtenä miehenä toiseen leiriin. Tämä riippumatta siitä että Paul Reynaud ja muut syytetyt, jotka vaativat sodan jatkamista Afrikasta käsin, eivät ainoastaan nauraisi partaansa vaan ilmeisesti päästettäisiin vapaalle jalalle! Mikäli ymmärrän, Wilhelmstrassella on päädytty pitämään opportuunisempana olla toistaiseksi ulottamatta valtausta pitemmälle ja lykätä lopullinen ratkaisu myöhempään ajankohtaan. On niitä jotka laskelmoivat, että tähän Saksan kantaan on vaikuttanut myös se seikka, että se pitää valmeuttaan Balkanilla primäärisempänä tarpeena.

x x x

Siihen minkä ylempänä mainitsin Englannin blokaadin jatkuvasta ulottamisesta Ranskaankin sekä siihen minkä raportissani n:o 62 kerroin elintarvetilanteesta täällä, lisään että tiedot elintarpeiden ja tarvikkeiden saantimahdollisuuksista miehitetyllä alueella äkkiä ovat käyneet peräti huolestuttaviksi. Avustaja Tikanvaara kertoi tänään puhelimessa, että Pariisin ravintoloissakin alkaa jo olla vaikeuksia saada ruokaa. Siksi tyystin ovat saksalaiset sieltä vieneet kaiken. Vichyn hallitus onkin eilen tehnyt sarjan päätöksiä Pariisin ja sen ympäristön elintarvesaannin helpottamiseksi. Tätä taustaa vastaan on myöskin katsottava ylempänä mainittua Le Temps'in kirjoitusta. Kuvaavana tilanteelle vapaassa Ranskassakin mainitsen, etten ole kuuteen kuukauteen kertaakaan nähnyt voipalastakaan missään niistä hotelleista joissa olen ollut pakotettu asumaan, ei liioin sokeria, ja perunoita aniharvoin. Täällä ovat nyttemmin myös jalkineet kortilla, ja samaa odotetaan kaikkiin pukimiin nähden.

x x
x

Siihen minkä äskettäin kerroin Ranskan pankkien talletuksista, lisään että Ranskan kansalliset säästökassat ovat xkkannaxkx alentaneet korkokannan, joka vuosikausia on ollut 2 3/4 %, 2 1/2 %:iin. Tämä toimenpide todistaa että, syistä jotka jo olen maininnut, vapaata rahaa on runsaasti. Arvellaan, että on odotettavissa lähitulevaisuudessa kokonainen sarja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on alentaa korkokantaa yleensäkin ja varsinkin valtionpapereihin nähden, joiden korkoprosentti tällä hetkellä on edelleen varsin korkea.

x x
x

Vichyn hallitus ilmottaa virallisesti työttömien luvusta seuraavaa:

19 p. lokak. 1940

Miehitetyllä alueella	956.000
Vapaalla "	103.000
Yhteensä	1.059.000

14 p. jouluk. 1940

Miehitetyllä alueella	734.000
Vapaalla "	90.000
Yhteensä	824.000

x x
x

10.I. Pariisista kuulen, että sikäläinen saksalaisystävällinen lehdistö (Luchaire, Déat y.m.) taasen voimakkaasti käy Pétainin hallituksen kimppuun syyttäen sitä toimettomuudesta ja saksalais-ranskalaisen "yhteistyön" sabotoinnista. Laval, joka edelleen oleskelee Pariisissa, ei olisi näille intriigeille vieras. Palaan asiaan.

x x
x

Kenraali Laure, marsalkan sotilaskabinetin päällikkö, kirjoitti äskettäin varomattomasti kyllä eräälle miehitetyllä alueella olevalle ystävälleen kirjeen, jossa hän avoimesti kertoo anglofiliastaan. Tämä kirje on joutunut saksalaisten käsiin ja on pahasti myrkyttänyt ilmapiirin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Holma

Vichyssä 19/1 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 19 p:nä tammikuuta 1941.

N:o 60/22.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
N:o 9/136 Sal. 41.
24/1-41
RYHMÄ 5
C 6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 3, joka käsittelee aihetta:

Tilanteen kehityksestä.

Holma.

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Vichy ssa 17 p:nä tammi kuuta 19.41.

9	136 Sal.	41
24/1 - 41		
RYHMÄ	OSASTO	
5	C6	

Asia: Tilanteen kehityksestä.

Se eräänlainen optimismi, joka täällä vuoden vaihteessa vallitsi ja josta olen tehnyt aikaisemmissa raporteissani selkoa, on taas jossain määrin laskemassa. Saksalaisten joukkojen keskitys Balkanille, saksalaisten ilmavoimien ilmestyminen Välimerelle, saksalais-venäläiset sopimukset (joita kait tosin on katsottava enemmän jonkinlaiseksi vastapainoksi Washingtonin uudelle kannanotolle ja joiden akselivalloissa toitotettua merkitystä Moskovan odottamaton kielteinen suhtautuminen Bulgaria-huhuihin on omiaan heikentämään), kreikkalaisten voittokulun hidastuminen (johon vaikea maasto ja epäedulliset ilmat ovat vaikuttaneet), sekä eräät muutkin seikat ovat jossain määrin sordinoineet sitä kasvavaa omanarvontuntoa, joka alkoi täällä vähin kaikkialla olla havaittavissa. Viime päivien keskustelut yleisesikunnassa ja muiden ranskalaisten tuttavieni kanssa viittaavat lähinnä siihen, että täällä aletaan odottaa Saksan puolelta suurta yhteisrynnistystä kaikilla niillä rintamilla, joiden voidaan katsoa vaikuttavan Englannin aseman heikkenemiseen, joskaan ei heti niin ainakin talven kallistuessa kevääksi.

Kukaan ei täällä ole selvillä siitä mitä preparoituu, mutta jokainen käsittää että tämän hetken tauko Saksan rynnistyksessä merkit-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

see valmistusta uusiin suuriin tehtäviin. Yleisesikunnan II osaston päällikkö, jonka kanssa minulla taas on ollut parikin pitkää keskustelua, näkyy taipuvan siihen käsitykseen, että joukkokeskitykset Rumaniassa lähinnä ovat katsottavat varokeinoksi Venäjän yllätysten varalta, jotta tämän varovaisuusmuurin takana kädet olisivat mahdollisimman vapaat. Toiselta puolen ollaan taipuvaisia uskomaan, että Bulgaria ei olisi voinut asennoitua niinkuin se on tehnyt ja kuten käy ilmi päämin. Filoffin tunnetusta puheesta, jollei sillä olisi ollut venäläistä ja turkkilaista selkänojaa. Kerrotaan että Saksa neuvottelisi Turkin kanssa päästäkseen Palestiinan kautta Egyptin selkään, huhu jota kuitenkin täällä pidetään mahdottomana.

Näissä olosuhteissa jää oikeastaan vain kaksi mahdollisuutta: 1) hyökkäys Kreikan selkäpuolelle Salonikitse Bulgarian kautta ja (taikka: tai) 2) Ranskan koko territoorin valtaus, joka samalla asettaisi Espanjan fait accomplin eteen, Espanjan joka viime aikoina on osoittanut selvää halua pysyä konfliktin ulkopuolella.

Pariisissa on jo kauan ollut liikkeellä jos jonkinmäköisiä huhuja: Marseille ja Toulon olisi muka jo vallattu, Laval muodostaisi Quisling-hallituksen Pariisissa, huhu johon ei ole ainakaan toistaiseksi syytä kiinnittää liian paljon huomiota, olkoon että olisi houkuttelevaa päätellä, että Saksa Lavalia kannattamalla ja kiihottamalla ja siten aikaansaamalla Ranskassa sisäisiä erimielisyyksiä, saisi etsimättömän tilaisuuden sekaantua sen sisäisiinkin asioihin. Tänään kerrotaan että Pétain olisi, jatkuvissa neuvotteluissa Saksan kanssa hallituksen uusmuodostuksesta ja mahdollisesta kollaboratiosta, jo myöntynyt siihen että Laval uudelleen astuu hallitukseen.[x] Toiselta puolen marsalkka Pétain vielä pari päivää sitten sanoi eräälle virkaveljelleni Lavalista, että "tämä todella koetti minut voittaa (vaincre)". Qui vivra verra.

---

x) jonkinlaisena "super-Brinonina", edustaen hallitusta miehitetyllä alueella, tai jonkinlaisena "ministre pour la zone occupée".

Jos on ehkä liioteltua sanoa kuten eräs korkea upseeri minulle sanoi, että "Saksa säilyäkseen niiltä vaaroilta, jotka aina liittyvät armeijan toimettomuuteen, on pakotettu hakemaan itselleen uuden vihollisen", on kuitenkin tässä puheessa sikäli perää että lienee vaarallista luulla nykyisen toimettomuuden voivan kauan jatkua. Mahdollinen invasio Ranskaan riippuu edelleen niistä opportuniteettilaskelmista, joihin parissa edellisessä raportissani olen viitannut, sekä siitä luuleeko Saksa vaaran itselleen piilevän siinä jatkuvassa mielipiteitten siirtymisessä pois saksalais-linjalta, mikä ilmenee nuorison kasvatuksessa, hiljaisessa joskaan ei maanalaisessa toiminnassa kansakunnan tarmon ja kunnon terästämiseksi, Lotta-liikkeen valmistuksessa (Suomen esimerkin pohjalla), ja monissa muissa niihin rinnastettavissa ilmiöissä.

Olen sanonut eräässä viimeisistä raporteistani, että Baudoinin lähdettyä hallituksesta "viimeinen anglofobi siitä poistui". Tämä ei kuitenkaan täysin pidä paikkaansa, sillä sen jälkeen kuin tuon väitteen kirjoitin, olen päässyt selville siitä että laivastoministeri Darlan jatkuvasti on vahva anglofobi. Olin hänen luonaan toissapäivänä pyytämässä häntä pienehkölle lounaalle niiden Valkoisen Ruusun saaneiden ranskalaisten upseerien ja diplomaattien kunniaksi, jotka asustavat Vichyssä (niitä on vain kymmenkunta)[x]. Jouduimme keskustelumme kuluessa puhumaan sodastamme, josta teen toisessa yhteydessä selkoa. Mainitsen tässä vain, että hän pani englantilaisten niskoille koko syyn siitä, ettei tammikuussa laivastollisesti Jäämeressä Suomea autettu. Tämän yhteydessä hän tavalla, joka peittelemättömyydessä hakee vertaansa, minulle kertoi pitkän elämän varrelta kokemuksiaan ainaisista hankauksista Englannin amiraliteetin kanssa. Olin tästä anglofobiasta kuullut, mutta en uskonut sen olevan niin voimakkaan. Tämä selittää miksi häntä marsalkka viime aikoina on käyttänyt vaikeissa neuvotteluissa saksalaisten kanssa. Mutta se selittää myöskin, miksi aivan viime päivinä marsalkan ja hänen välillään on syntynyt erimielisyyttä

x) Tälle lounaalle annan täysin intiimin luonteen ilman puheita, varovaisuussyistä jotka kotona ymmärrettäneen.

siitä, olisiko Ranskan laivasto nyt jo kaiken varmuuden vuoksi mahdollisimman kokonaisena saatettava turvapaikkaan. On varmaa että osa laivastosta jo on "jossain", mutta mikäli olen kuullut Darlan ei haluaisi tätä toimenpidettä ulotettavaksi niin pitkälle kuin tahtoo marsalkka. Armeijan upseeristo tästä syystä ei ole niin Darlania kannattava kuin luulisi, jotavastoin varsin suuri osa laivaston upseeristosta on Darlanin takana. Heidän on vaikea unohtaa Mers-el-Kebirin tapahtumia, ja molempien laivastojen vuosisatainen kahnaus ei sittenkään näy täysin hautautuneen.

Tiedossani ei ole, mitä Yhdysvaltain uuden ambassadöörin Pétainille tuomassa Rooseveltin message'issa on sanottu, mutta amiraali Leahyn sairastuminen heti tänne saavuttuaan on jossain määrin vaimentanut sitä entusiasmia Washingtonin ja Vichyn välisten suhteiden paranemisesta, josta ennen olen puhunut. On myös kuvaavaa, että vasta muutama päivä sitten lehtiin päästettiin Rooseveltin Pétainille uudeksi vuodeksi lähettämä onnittelusähke, mihin lienee vaikuttanut sähkeen viimeinen lause, jossa toivotaan että Ranska pian uudelleen saavuttaa rauhallisen elämänsä, "vapauden, veljeyden ja tasa-arvoisuuden pohjalla"! Tähän varsin merkilliseen tervehdykseen Pétain vastasi ostentatiivisen lyhyesti.

Monet muutkin seikat viittaavat siihen että Vichyn hallitus on tullut varovaisemmaksi. Hallitusta ei ole sen koommin uudisteltu,[x] kaikessa koetetaan välttää antamasta Saksalle pienintäkään aihetta valittaa aselepomääräysten noudattamista, samoin kaikkea joka voisi saksalaisissa herättää pelkoa revanche-ajatuksen jo olevan en marche. Pari kolme viikkoa sitten varsin huomattavien henkilöiden suusta kuulin, että jos Saksa puolestaan aselepomääräyksiä loukkaa, Ranska katsoo itsensä vapaaksi menetellä harkintansa mukaan! Saattoipa kuulla sellaistakin (muutamia päiviä sitten kuulin sen esim.kreivi de Dampierrelta, jonka poika mikäli tiedän on Englannin Helsingissä olevan sotilasattasean apulainen), että olot

x) Tulee kysyneeksi onko Saksa näistä Ranskan sisäisistä kysymyksistä todella niin kiinnostunut!

automaattisesti kehittyvät siihen suuntaan, että Ranskan täytyy vallankumouksellisesti nousta Pariisin saksalais-ystävällistä koplaa vastaan, joiden sanojen merkitys ei voi olla epäselvä. Yleisesikunnassa olen nyt silläkin taholla, joka aikaisemmin kallisti korvansa tämäntapaisille puheille, kuullut varottavia ääniä, jotka tulkitsen niin että siltäkin taholta tahdotaan nimenomaan vaikuttaa diplomaattikuntaan rauhoittavasti. Tulen jopa itseltäni kysyneeksi, oliko Darlanin miltei koliseva anglofobian purkaus osaksi tahallista?

Onneksi Pétainin henkilöllinen korkea prestige vaikuttaa tervehdyttävästi sekä täällä että Pariisissa. Eräässä suuressa konsertissa täällä muutamia päiviä sitten marsalkka sai tullessaan aitioonsa ja sieltä poistuessaan osakseen sellaisia loppumattomia ovatioita, joista moni kuningas ja diktaattori voisi olla kateellinen.

Tehdäkseni lyhyen yhteenvedon yllämainotusta formuloin sen niin, että täällä vallitsee odottava, erittäin vakava ja osaksi huolestunutkin mieliala. Yleisesikunnassa ei pidetä valtauksen ulottamista koko Ranskaan mahdottomana, joskaan ei vielä uhkaavana. Kaikkea turhaa optimismia koetetaan vaimentaa.

Ala, missä Ranska toimii kaikella tarmollaan on kysymys siirtomaavallan pysyttämisestä ja vahvistamisesta. Yhteys Vichyn ja varsinkin afrikalaisten siirtomaiden välillä on erittäin intiimi. Ja lukuunottamatta Kamerunia, Kongoa ja Tshadia, joissa sitäpaitsi reaktio on käynnissä, näyttää siltä että hallituksen toimenpiteet kantavat hedelmää. Kävin eilen maaseudulla tapaamassa erästä ranskalaista sukulaistani, upseeri joka juuri on demobilisoitu. Kysymyksiini koskien demobilisatiota, josta yleensä on vaikea täällä päästä selville, hän vastasi demobilisation olevan jokseenkin täydellisen. Mutta on ollut pakko taasen kutsua jonkun verran jo demobilisoituja upseereja ja spesialisteja aseisiin, koska oli väärin laskettu siihen (Laval!) että sotavankien vapaut-

taminen tapahtuisi nopeammin kuin mikä on asianlaita ja että vapautuneista osa voitaisiin käyttää niihin maan sisäistä järjestystä tarkoittaviin tehtäviin, jotka aselevossa selvästi edellytetään. Kun näin ei ole käynyt, on ollut pakko menetellä yllämainitulla tavalla. Mutta hän lisäsi että kaikille demobilisoiduille upseereille tarjotaan samalla paikka Afrikan armeijassa; puhuteltavani omasta joukko-osastosta neljä upseeria on täten ilmoittautunut. Kuten muistettaneen aselepo edellyttää Ranskan siirtomaavallan säilymisen, ja tätä määräystä tulkitaan kuten ylläolevasta käy ilmi mahdollisimman laajasti. Jätän sanomatta, missä määrin tässä piilee todellinen yritys luoda edellytyksiä mahdolliselle keskittymiselle (sotilaallisesti ja hallitukselliesti) Afrikan siirtomaissa, siltä varalta että saksalais-ranskalaisten suhteiden kehitys sitä vaatisi.

Tätä taustaa vastaan on myöskin katsottava sitä erinomaista kiintoa, jolla Vichyn hallitus koettaa estää Siamin ja Indo-Kiinan välisen konfliktin kärjistymistä. Ranskalle kysymys ei ole vain une question de prestige vaan samalla de la plus haute politique, sillä pelissä on Ranskan siirtomaavallan olla tai ei olla.

Lisään että ravintokysymys, joka luonnollisesti on omiaan ylläpitämään tyytymättömyyttä, on huomattavasti pahentunut viime raporttieni jälkeen. Tätä tosin ei saa generaliscida, olkoonpa että on ollut päiviä, jolloin Pariisin parhaissakin ravintoloissa on ollut tarjona vain yksi ruokalaji, sillä kaupungeissa ja varsinkin suurkaupungeissa luonnottoman lumen tulon ja pakkasten sekä näiden aiheuttamien kuljetusvaikeuksien vuoksi ravintoaineiden saannin tyrehtyminen tuntuu välittömästi ja paljoa kipeämmin kuin maaseudulla. Erittäin huolestuttavaksi on käynyt myöskin hiilikysymys. Talven heikentyessä ja kevään lähestyessä on tosin tässä suhteessa odotettavissa parannusta, mutta

mainitsen esimerkkinä, että meidänkin hotellissamme on eräinä aamuina ollut asuntohuoneissa vain jokunen lämpöaste jopa pakkasta asteitakin! Ymmärtää helposti mikä tilanne silloin on taloissa, joissa ei hiiliä enää pitkään aikaan ole edes nähty.

19/1. Mitä taas tulee alussa mainittuun toiseen mahdollisuuteen, s.o. Saksan mahdollisiin hyökkäysaikeisiin Kreikan selkäpuolelle Bulgariatse, on minun myönnettävä että täällä on erinomaisen vaikeata siitä luoda itselleen sen tarkempaa kuvaa kuin minkä antavat Sveitsin lehdet. Kertomista ansaitsee kuitenkin seuraava keskustelu, joka minulla eilen oli Turkin täkäläisen suurlähettilään kanssa. Kun olin dementoivasti vastannut hänen kysymykseensä uusista venäläisistä suunnitteista meidän kulmallamme, mistä hän juuri oli saanut kotoa kuriiritse vihjauksia (ilmeisesti samat huhut jotka olivat lehdissäkin pari viikkoa sitten), kysyin suurlähettiläältä tilannetta Balkanilla. Hän vastasi todella luulevansa, että Bulgariassa ei ole saksalaisia joukkoja, paitsi korkeintaan joitakin spesialistiosastoja. Sensijaan Tonavan rumanialaiset rannat ovat tulvillaan saksalaisia joukkoja, varsinkin insinöörijoukkoja, jotka valmistelevat siltatöitä joen varsilla. Kun tähän suurlähettiläältä kysyin, ketä vastaan loppujen lopuksi tämä joukkojen keskitys tapahtuu, hän vastasi: "Joko Moskovaa taikka meitä vastaan". Kun siihen sanoin: "Entä Kreikkaa vastaan?", suurlähettiläs vastasi: "Tämä sisältyy jo sanoihin meitä vastaan". Suurlähettiläs ei jättänyt mitään epäselvyyttä siitä, että siis Turkin kohtalo ja Kreikan kohtalo ovat toisiinsa liitetyt. x) Suurlähettiläs sanoi vielä Moskovassa vallitsevan heidän tietojensa mukaan suuren pelokkuuden Saksan aikeisiin nähden. Ja lopuksi hän sanoi ja uudisti sen vielä toisen kerran: "Olen nyttemmin aivan varma siitä, että Saksa ei tule tätä so-

---

x) Katsoin aiheelliseksi tästä tänään lyhyesti salasähköttää.

taa voittamaan". Tämä harvinaisen selvä puhe ei voine olla suuremmassa ristiriidassa sen kanssa mitä Ankarassa ajatellaan.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Holma

22/1 1941

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

(kuoressa n:o 88/27)

Vichyssä 23 p:nä tammikuuta 1941.

10 136 Tal. 3 41

3/2-41

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 4, joka käsittelee aihetta:

Laval.

Holma.

UE 13: A 4.

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Vichy ssa 22 p:nä tammi kuuta 19 41.

10/136 Sal. D -41

3/2-41

Asia: Laval.

5 C6

Tuskin olin lähettänyt edellisen raporttini kun siinä mainitsemani huhu marsalkan ja Lavalin lähentelystä sai plastillisen muodon. T.k. 19 p:nä näet mainitut herrat tapasivat toisensa eräässä pienessä kaupungissa Vichyn lähettyvillä. Tulos tästä keskustelusta oli kommunikea, jossa kerrottiin keskustelun kestäneen useita tunteja ja päättyneen sovintoon, jonka mukaan viime joulukuiset "väärinkäsitykset" heidän välillään poistettiin päiväjärjestyksestä.

Täydellä varmuudella voi sanoa, että tässä jossain määrin odottamattomassa käänteessä on ollut Saksan suoranaista painostusta. Toiselta puolen siihen vaikutti myös Vichyn levottomuus Pariisissa vallitsevan huolestuttavan tilan kehityksestä. Luultavasti molemmat yhdessä ovat aikaansaaneet tämän ratkaisun, joka tietysti monissa piireissä on herättänyt ihmetystä jopa pahaa verta ja joka, sitä ei voi kieltää, on jossain määrin vaikuttanut marsalkan canossa-retkeltä. Kuten salasähkeessäni n:o huomautin, oli minusta kuitenkin tämä käänne viisas valtiomiehen teko marsalkan puolelta, sillä, sanottakoon mitä tahansa, pysyn edelleen ensimäisessä arvostelussani siitä, mitä tapahtui joulukuun 13 p:nä, että näet marsalkka menetteli liian jyrkästi ja ilmeisesti eräiden neuvonantajien vaikutuksen alaisena. Uudistan senkin että juuri noina viikkoina täällä alkoi syntyä optimistinen us-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

ko Saksan vaikeuksiin, mikä lisäsi omanarvontuntoa ja rohkeutta toimia itsenäisesti, vaikka mielestäni piti olla selviö, että Saksa ei vaikenematta suhtautuisi Lavalin poistumiseen. Että Abetz, jonka Pariisissa näyttelemä osa on todennäköisesti suurempi kuin Berliinissä näyttelemänsä, tuntisi itsensä loukatuksi, oli samoin selviö, ja luulenkin että Lavalin paluuseen on vaikuttanut paljon Abetzin tahto pelastaa oma prestigensä.

On liikkeellä jos jonkinnäköisiä huhuja Lavalin uudesta asemasta. Kerrotaan jopa, että hän saapuisi tänne lähipäivinä mukanaan Berchtesgadenissa toissapäivänä Hitlerin ja Mussolinin välillä sovittu ohjelma Ranskan näyteltävästä osasta. Olen taipuvainen uskomaan, että kysymys nyt ei ole ainoastaan Lavalin astumisesta uudelleen kabinettiin ja tämän mahdollisesta uudistamisesta, vaan että todella on kysymys Ranskan yleisestä kannasta suuriin aktuaalisiin probleemeihin, s.o. että Ranskan täytyy nyt ratkaista, haluaako se vakavasti jatkaa sitä yhteistyötä, jota kolme kuukautta sitten Pétainin ja Hitlerin välillä suunniteltiin.

Tämä kaikki on sopusoinnussa sen kanssa, minkä edellisessä raportissani kerroin täällä havaittavasta selvästä heräämisestä siitä tilanteen yliarvioinnista, josta ylempänä jo puhuin. Puhutaan sellaistakin, että Amerikan suurlähettiläs, jos tilanne kehittyisi Saksan ja Ranskan yhteistyöksi, jättäisi paikkansa. Tämä kysymys tulee itsestään aktuaaliksi, jos on perää niissä huhuissa, joita taas on levitelty ja joihin diplomaattikunnassakin eräissä piireissä uskotaan, että näet hallitus ja diplomaattikunta pian asettuisivat Versaillesiin. Lisään että omasta puolestani suhtaudun näihin huhuihin mitä suurimmalla epäilyksellä. Niiden alkuperä on tietysti lähinnä siinä, että kun nyt hallituksessa tulee olemaan sekä Flandin että Laval, siis molemmat saksalais-ranskalaisen lähtenelemisen huomattavimmat esitaistelijat, tämän ei pitäisi estää hallituksen poistumista Vichystä. Lopuksi: huhu kertoo, että Laval tulisi sekä sisä- että ulkoministeriksi ja että Flandin siirtyisi taloudellisten ja

finanssikysymysten hoitoon, mikä luonnollisesti toisi mukanaan huomattavan muutoksen hallituksen sisäisessä rakenteessa. Toiselta puolen ei tunnu luonnottomalta, että Pétain vahingosta viisastuneena tulee prosedoimaan varovaisesti ja etapittain uuden apulaiskerhonsa kokoonpanoa lopullisesti suunniteltaessa. Sitäpaitsi marsalkka jatkuvasti odottaa Hitleriltä vastausta siihen henkilökohtaiseen kirjeeseen, jonka laivastoministeri Darlan viime joulukuun 25 p:nä jätti Hitlerille.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Holma

Vichyssä, 28/1 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 3 p:nä helmikuuta 19<u>4</u>1.

N:o 120/34

12 136 Sal. S - 41

12/2 - 41

KIRJAA	OSASTO	ASIA
5	C6	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinit Vichystä n:ot 5 ja 6, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 5: Keskustelu amiraali Darlanin kanssa.

N:o 6: Abdul-Pétain!

Holma

UE 13: A 4.

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Vichy ssa 28 p:nä tammi kuuta 19 41.

12 136 Sal. D-41.

12/2-41

RYHMÄ 5 OSASTO C6

Asia: Keskustelu amiraali Darlanin kanssa.

Mainitsin raportissani n:o 3, että käydessäni äskettäin laivastoministeri, amiraali Darlanin puheilla, tämä kertoi minulle eräitä yksityiskohtia sodastamme, s.o. meille suunnitellusta joukkojen avustuksesta.

Kun keskustelumme kuluessa - hänelle annetun suomalaisen kunniamerkin johdosta - puhe kääntyi sotaamme, hän useampaan kertaan valitti sitä että Englannin hitaus ja haluttomuus ryhtyä mihinkään sellaiseen, mikä olisi voinut Moskovaa loukata, teki kaikki yritykset tyhjiksi. Jo joulukuussa oli ollut puhetta - kuten raporteistani muistettaneen - Daladier'n ja Englannin amiraliteetin kesken siitä, että koetettaisiin Petsamon kautta auttaa Suomea, mutta oli Daladier'n suunnittelema yritys auttaa meitä laivastotoimenpiteillä Jäämeressä saanut Englannin puolelta varsin kylmän vastaanoton (viittaan myös keskusteluuni Englannin suurlähettilään kanssa joulukuun 21 p:nä). Sain tosin sen käsityksen että Darlan itse ei ollut juuri Petsamosta erikoisen kiinnostunut, pitäen sitä yritystä vaarallisempana kuin ehkä muita mahdollisia toimenpiteitä Jäämeressä.

Tammikuun aivan alkupäivinä Darlan oli sanonut Daladier'lle, että jos Suomea koetetaan auttaa Narvikin kautta, tämä ei yksin riitä, koska Narvikista on olemassa vain yksi rautatielinja itään, lisäten

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

että jos apua Suomelle tätä kautta annetaan, on välttämättä vallattava myös Trondhjem, mahdollisesti muitakin tärkeitä norjalaisia satamia, jotta joukkojen nopea kuljetus Suomeen olisi taattu. Tämäkin ajatus kuten tunnettua jäi vaille conseil suprême'in hyväksyntää ja hautautui siihen. Amiraali Darlan piti ihmeellisenä sattumana, että kun vihdoinkin helmikuun 5 p:nä conseil suprême päätti lähettää apua Suomelle, englantilaiset ilmoittivat sen avun voivan lähteä vasta maaliskuun 13 p:nä, siis päivänä jolloin rauhamme allekirjoitettiin!

Amiraali Darlan sanoi vielä olleensa vaikeassa asemassa sen kautta, että Englannin amiraliteetin toivomuksen mukaan apuretken ylipäällikkyys oli annettava englantilaisille. Hän huomautti, että tämä tosiasia ilmeisesti kenraali Gamelinia harmitti, koska tämä aina kun Darlan hänelle puhui avun kiirehtimisestä, kritikoivasti hänelle sanoi: "Puhukaa englantilaisille, heillähän on ylipäällikkyys".

Hän vahvisti sen minkä tiedämme, että helmikuun lopulla kaksi ranskalaista divisioonaa oli valmiina lähtemään Suomeen. Tunnen joukon ranskalaisia upseereja, jotka olivat ilmottautuneet vapaaehtoisiksi Suomen retkelle; moni niistä joutui sitten Norjaan.

x x

x

Amiraali Darlan mainitsi vielä eräitä yksityisseikkoja siitä, mitä tapahtui Dunkerque'issa, ja varsinkin miten englantilaiset johtajat itse olivat, kun peräytymisohjelma pantiin paperille, vaatineet heidän joukkojensa jättämistä viimeiseksi; kun sitten tultiin from sounds to things, nämä lähtivätkin ensimäisinä! Varsinkin moitti hän Sealord Alexanderin esiintymistä. Amiraali Darlanin, todellisen merikarhun, viimeiset (ehkä vähemmän valitut) sanat minulle olivat seuraavat: "Kun lopulta kaikki oli suoritettu, en katsonut olevani velvollinen englantilaisia kiittämään, jo siitäkin syystä että jalkani oli tullut suoraan sanoen

kipeäksi kaikista niistä potkuista, jotka minun oli pakko heille antaa (sic)! Mutta tämä ei ollut minulle mitään uutta, sillä koko pitkän laivastourani aikana ei minulla koskaan ole ollut muuta kuin vastuksia englantilaisista. Olen sen heille monasti sanonut, ja he tietävät hyvin miten ajattelen".

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Holma

Vichyssä, 20/1 1941.

3000—1—41 69

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Vichy ssa 30 p:nä tammi kuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 12 136 Tel. S -41.
12/2-41
RYHMÄ 5 OSASTO C6

Asia: Abdul-Pétain!

Tilanne ei ole selviytynyt siitä kun viimeksi täkäläisestä tilanteesta raportoin. Mieluummin päinvastoin. Jos jonkinnäköisiä huhuja on liikkunut ja liikkuu, mutta näiden paikkansapitämättömyys on melkein poikkeukseton. Niinpä toissailtana myöhään hotellissamme tiedettiin "mitä suurimmalla varmuudella", että Laval ja Abetz illan kuluessa olivat saapuneet tänne! Seuraavana aamuna kävi ilmi, että huhu oli täysin perätön. De Brinonia on odotettu jo kauan joka päivä saapuvaksi, mutta hänkään ei ole saapunut. Hän lienee ollut Berliinissä ottaakseen henkilökohtaisen kontaktin Wilhelmstrassen kanssa.

Sensijaan on hallituksen paikkaustyötä hiljakselleen jatkettu, ilman suuria eleitä ja brutaalia otteita kuten arvelinkin tapahtuvan. Niinpä oikeusministeri Alibert, Lavalin vihamies, on poistunut ja hänen sijalleen tullut tunnettu Pariisin lainopillisen tiedekunnan prof. J. Barthélemy, taitava oikeusoppinut, loistava kynäniekka, myös ent. poliitikko ja edusmies (mikä jossain määrin hämmästyttää), Le Tempsin johtokunnan jäsen ja ajoittain sen puheenjohtaja, Instituutin jäsen. Barthélemy on oleskellut täällä jonkun aikaa ja antanut minun ymmärtää[x)] - tunnen hänet hyvin - että marsalkka "häntä tarvitsee". Omas-

x) Hän oli täällä myöskin pikimmältään käyneen tunnetun prof. de Lapradelle'in kanssa pari päivää sitten vieraanani.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ta puolestani iloitsen siitä että tämäntapaista yliopistoväkeä alkaa kokoontua marsalkan ympäristöön, sillä tähän saakka mielestäni tätä ympäristöä ovat hallinneet aivan liiaksi virkamiehet ja teknikot, joiden hengenlahjat ovat kiistämättömät mutta laajakatseisuus kyseenalainen.

Myöskin työministeri Belin, jota suuresti ylisteltiin kun hän muutamia kuukausia takaperin tuli sille paikalle, on lähtenyt. Hänen ministeriönsä on jaettu kahtia: toinen käsittelee työ- ja sosiaalisia kysymyksiä, toinen taloudellista tuotantoa. Edelliseen on valtiosihteeriksi (s.o. ministeriksi) kutsuttu herra Bard, Pas-de-Calais'n ammattiyhdistysten pääsihteeri, jälkimäiseen teollisuusmies Perrin, elektro-metallurgisen teollisuuden edustaja. Molemmat nämä ovat kirjoittamattomia lehtiä.

Näistä muutoksista on tehty kuitenkin hyvin pieni numero, mikä ehdottomasti on ollut asialle edullista, koska hallituksen jäsenten vaihtuvaisuus ja julkisen elämän provisoorisuus alkavat tympäistä, jopa huolestuttaa.

Sanotaan myöskin että näihin toimenpiteisiin on ryhdytty, jotta Lavalin palatessa hallituksen uusmuodostus olisi enemmän taikka vähemmän fait accompli, johon Laval ei enää voisi kajota. Toinen kysymys on, mikä tulee olemaan Flandinin ja vielä enemmän sisäministeri Peyroutonin asenne, jos Laval palaa. Miksi Laval toistaiseksi ei ole edes saapunut tänne on arvoitus, johon tällä hetkellä en kykene vastaamaan.

Suurta huomiota sensijaan on herättänyt se seikka, että viikko takaperin jokseenkin odottamatta virallinen lehti ilmoitti kansallisen neuvoston (conseil national) tulleen perustetuksi ja siihen kutsutun 188 nimettyä henkilöä.[x] Sanotaan että Darlan ja Flandin olisivat tämän listan laatineet. Oli miten oli, on luonnollista että vaikkapa uuden institution tehtävä tulee olemaan puhtaasti konsultatiivinen, ja vaikka sen olemassaolo sinänsä on provisoorinen todellista kansanedustusta odotellessa, löy-

x) Tarkoitus on nostaa tämä luku 300:aan.

tyy tuhansittain ja taas tuhansittain niitä, jotka katsovat ~~tukkaa~~ joutuneensa syrjäytetyiksi! Neuvoston kokoonpano on tavallaan kiintoisa. Erittäin runsaasti on maanviljelys edustettuna. Sensijaan paljoa vähemmässä määrässä henkiset alat; yliopisto- ja sanomalehtimiehiä sekä henkisen maailman edustajia saa miltei hakemalla hakea. Ent. poliitikkoja on puolisensataa, niiden joukossa m.m. Georges Bonnet, Daladier'n ulkoministeri, mikä hämmästyttää.

Arvelen että tämä neuvosto, jonka kokoonpano minusta näyttää jossain määrin hätäiseltä, on koetettu panna jaloille ennen Lavalin saapumista. Joukossa on useita joita Laval varmasti ei olisi hyväksynyt. Samanaikuisesti marsalkka on vastaanottanut herrat Herriot'n ja Jeanneneyn, Kamarin ja Senaatin puhemiehet!

On kuitenkin ilmeistä, että marsalkka on tahonut tällä tavalla varata itselleen mahdollisuuden jakaa edesvastuu toistenkin kanssa suurten ratkaisujen edessä, jotta sellaisia kömmähdyksiä kuin oli joulukuun 13 ei uudistuisi.

Suurta huomiota on myöskin herättänyt laki, joka määrittelee hallituksen jäsenten, virkamiesten ja administraattorien edesvastuun. Uuden lain mukaan jokaisen vastuunalaisen henkilön edesvastuu on sataprosenttinen, ja häntä voi valtionpäämies rangaista monella eri tavalla karkoitukseen ja omaisuuden menettämiseen saakka. Äskettäin perustetun korkeimman erikoisoikeuden tuomiovalta ulotetaan tämän lain kautta valtionpäämieheen kaikkiin semmoisiin rikoksiin nähden, jotka tulevaisuudessa vastuunalaisimmilla paikoilla olevat henkilöt tekevät virantoimituksessaan virkavalaansa vastaan. Lienee tuskin maailmassa, diktatuurimaita lukuunottamatta, ainoatakaan maata, jossa valtionpäämiehellä olisi niin rajattomat valtuudet kuin on tällä hetkellä marsalkka Pétainilla. Tulee huolestuneena kysyneeksi itseltään, mikä tulee olemaan tilanne kun marsalkkaa ei enää ole olemassa ja joku muu astuu hänen tilalleen. Alan ymmärtää täkäläisiä

turkkilaisia jotka kutsuvat marsalkkaa Abdul-Pétain'iksi!

Vastoin ensi vaikutuksen alaista tulkintaa, jonka mukaan laki olisi muka ollut taannehtiva tästä päivästä saakka, se tosiallisesti on vasta tulevaisuudessa taannehtiva, 10 vuoden latituudilla.

Myöskin on arveltu, että Riomin tuomioistuin tämän lain kautta lakkaisi, sitä suuremmalla syyllä kun lain voimaanastuminen sattui samaan aikaan kuin oikeusministeri Alibertin poistuminen, häntä kun on katsottava Riomin varsinaiseksi alkuunpanijaksi. Tämä tulkinta on erheellinen. Riomin oikeusjuttu jatkuu, mutta monelta taholta olen kuullut, että hallituspiireissä toivottaisiin sen hiljakselleen joutuvan jopa unholaan. Tiedän lähteestä, jota pidän varmana, että Daladier'n puolustus on ollut erittäin taitava. /Jatkoa siv. 4 a/.

1/2. Eilen illalla sain erittäin hyvästä lähteestä tietää, että suurlähettiläs de Brinon oli saapunut Vichy'hin ja että hän toi mukanaan pääpiirteet Hitlerin vastauksesta marsalkka Pétainille tämän hänelle joulukuun 25 p:nä lähettämään message'iin, samoinkuin että vastaus on puettu ankaraan muotoon, kuten itse asiassa oli odotettavissa, ja ettei oltu tahdottu marsalkalle vielä ilmoittaa koko totuutta. Varmasta lähteestä olen myöskin kuullut, että vastaus ei ole laadittu kirjalliseen muotoon vaan on lähinnä puettu Abetzin Berliinistä saamiin ja de Brinonille antamiin suullisiin ohjeisiin. Marsalkan reaktio oli ollut voimakas. Tätä kirjoittaessani en vielä tiedä, mitä tässä vastauksessa todella on ollut, mutta en erehtyne luullessani että siinä vaaditaan Lavalin täydellistä rehabilitatiota ja hänen astumistaan uudelleen hallituksen johtoon. Niin varmasti kuin täällä yleensä mitään voi tietää, luulen uskaltavani sanoa, että marsalkka tulee kieltäytymään menemästä Lavalin rehabilitatiossa pitemmälle kuin mihin hän jo on mennyt. On vaikea käsittää, mikä ilo Lavalilla voisi olla palaamisestaan edelliselle paikalleen, hänen kun täytyy kuitenkin tietää, että hän on erinomaisen impopulääri nyt kai-

Olin äskettäin ensi käynnillä Yhdysvaltain uuden suurlähettiläänluona. Teimme nopean tour d'horizon yleistilanteesta, mutta totean että amiraali ei ollut erikoisen puhelias. Hän kuitenkin sanoi hyvin suurella varmuudella luulevansa, että Saksa ei suunnittele Ranskan uutta laajennettua valtausta.

Paitsi ylempänä mainittua kansallisneuvostoa on nyttemmin virallisesti perustettu myöskin toistaiseksi 40 miestä käsittävä komitea, joka valmistelee "kansallista kokoomusta" /rassemblement national/. Tämän johtoon tulee ent. edusmies ja marsalkan ympäristöön kuuluva Tixier-Vignancourt, jonka huolena on viime aikoina ollut radion ja elokuvien hoito ja saattaminen kansalliseksi välikappaleeksi. Tästä toimestaan hän erosi äskettäin nähtävästi valmistautuakseen uuteen tehtävänsä. Tarkoitus on kehittää tästä "kansallisesta kokoomuksesta" entisten puolueiden yläpuolella oleva virallinen "ainutpuolue", tuttujen esikuvien mukaan. Sen tulevasta toiminnasta ei ole vielä varmempia uutisia.

kissa piireissä ja että kaikkialla katsottaisiin hänen päässeen takaisin vain saksalaisten avulla. Tulee kysyneeksi itseltään, tahtooko Wilhelmstrasse tällä tavalla ylläpitää eripuraisuutta Ranskassa.

Puhutaan myöskin siitä että saksalaiset vaatisivat demobilisation ankarampaa valvontaa. Olen tainnut unohtaa mainita, että aselevon määräysten tulkinnassa on sovittu 100,000 miehen armeijan jatkuvasta säilymisestä itse Ranskassa. Missä määrin tätä sopimusta on noudatettu, on vaikea sanoa, mutta voi olla että saksalaiset vaativat kaikkien paramilitääristen muodostumien hajoitusta ja Afrikankin joukkojen määrän tarkistusta. Tämä on kuitenkin vain edelleen otaksuma.

Huhuillaan myös vastauksessa puhuttavan Marseillen kontrollista, mutta en mene mitenkään takuuseen huhun luotettavuudesta.

Omasta puolestani vielä lisään että jos on perää huhuissa, jotka kertovat suuren rynnistyksen pian alkavan Englantia vastaan, on luonnollista että Hitler tahtoo saada mahdollisimman täyden selvyyden Ranskan todellisesta kannasta. On todettava, että marsalkka on koettanut voittaa aikaa ja olla ottamatta lopullista asennetta sekä että tämän kautta viime viikkoina, s.o. Lavalin poistumisesta saakka joulukuun puolivälissä, Vichyssä on vallinnut epätietoisuuden ja epävarmuuden tilanne. Hallituspulan jatkuminen on tilanteen labiliteettia lisännyt, ja Pariisin lehdistön jatkuvat hyökkäykset Vichyn hallituksen kimppuun on tilannetta osaltaan samentanut.

Eiliseltä lounaaltani, jossa dekoroin useita ranskalaisia ja josta teen selkoa eri kirjeessä, kerron seuraavaa.

Useiden upseerien ja minun läsnäollessani laivastoministeri, amiraali Darlan kahteen otteeseen sanoi: "Vakuutan teille, hyvät herrat, ja olen sen sanonut myöskin marsalkalle, etten enää koskaan elämässäni tule ojentamaan kättä englantilaiselle meriupseerille". Tulen uudelleen kysyneeksi itseltäni, samoinkuin pitkän keskusteluni jälkeen hänen kanssaan

pari viikkoa sitten, mistä olen tehnyt selkoa raportissani n:o 5, onko tässä avomielisyydessä tahallista taktiikkaa, s.o. jotta Saksan epäilykset Vichyn anglofiliasta vaimentuisivat, taikka sikäli että hän, kuten monet luulevat, valmistautuu ottamaan ohjakset käsiinsä jos marsalkka poistuisi, mihinkä mahdollisuuteen tietysti selvä anglofobia Saksan silmissä olisi conditio sine qua non. Mene tiedä. Kun hänelle tarjosin englantilaisen savukkeen, hän kiitti sanoen: "Kiitän teitä, mutta otan mieluummin omistani, ei vain senvuoksi että teidän savukkeenne ovat englantilaisia". Amiraalin molemmat lauseet herättivät kuten on ymmärrettävissä, huomiota. Pöydässä amiraali myöskin puhui avomielisesti siitä, että englantilaisten tappioita merellä ei voi korvata vastaava tonniston lisäys.

Directeur politique ministeri Rochat sanoi tietävänsä, että Rumanian viimeaikaisissa levottomuuksissa, jotka Berliinille ovat tuottaneet epämiellyttävän yllätyksen, on ollut bolsheviikkien sormenjälkiä.

Amiraali Michelier kertoi, että Wiesbadenissa yleensä katsottiin Molotovin käynnin tulosta Berliinissä todistuksena siitä että Moskovan suhtautumisessa Berliiniin on tapahtunut muutos Saksalle epäedulliseen suuntaan.

Muuten kaikki läsnäolleet ranskalaiset upseerit pitivät selviönä, että pian on odotettavissa suuri saksalainen hyökkäys Englantiin. Toisten mukaan se alkaisi jo helmikuun lopulla, toisten mukaan keväämpänä. Eräskin huomattava upseeri sanoi laskevansa siihen, että ensimäinen joukkojen siirto Englantiin tulee tapahtumaan ilmoitse ja että kohta senjälkeen tai samanaikuisesti myöskin laivoissa yritetään viedä joukkoja yli kanavan reittejä myöten, joita valvovat uudet vedenalaiset sankkana häkkinä, joten kuljetuslaivat kulkevat kuin esplanaadia ikään.

Relata refero.

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetyksön raportti n:o 2.

Ministeri Holma

14/2 1941

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä, 17 p:nä helmikuuta 1941.

N:o 166-43:

16/136 Sal. S. -41

3/3. -41

Ulkoasiainministeriölle, 5 C6

H e l s i n k i.

Vichyn-lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää ministeri Holman raportin Pariisista n:o 7, joka käsittelee aihetta:

Darlan.

Toimekseen saaneena:

Antti Listo

Antti Listo.
Kanslia-apulainen.

PARIISISSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Pariisissa 14 p:nä helmikuuta 1941. 16/136 Sal. 8.41 3/3-41

Asia: Darlan.

5 C6

Kun saavuin tänne helmikuun 4 päivänä näytti tuona "kuuluisana perjantaina 13 p:nä" syntynyt tilanne saksalais-ranskalaisissa suhteissa varsin uhkaavalta. Tosin oli ilmeistä, kuten jo edellisessä raportissani mainitsin, että Berliini, antaessaan Vichylle n.k. vastauksensa suullisesti eikä kirjallisesti, ei tahtonut antaa neuvotteluille ultimatiivista luonnetta. Mutta toiselta puolen minulle vakuutti - minkä mukaisesti myös salasähkötin - "saksalainen lähteeni", että Lavalin kaikinpuolinen rehabilitatio oli enemmän kuin koskaan saksalaisten ehtona. Toiselta puolen taasen amiraali Darlanin kaksi matkaa Pariisiin viikon kuluessa todistaa, että neuvottelut eivät olleet keskeytyneet. Nyttemmin voi todeta, että näillä Darlanin matkoilla on ollut suurikin merkitys.

Helmikuun 8 päivänä saksalaiset näet ilmoittivat kantansa muuttuneen eikä enää pitävänsä Lavalin paluuta ehdottomana sovinnon ehtona vaan suostuvansa siihen että Darlan Vichyn hallituksessa ottaa haltuunsa Lavalin perinnön, joskaan he eivät muka voisi Darlanille tehdä niitä myönnytyksiä, joita Lavalille olisi annettu. Seuraavana päivänä oli Vichyssä hallituksen myrskyisä kokous, jossa päätettiin tehdä Darlanista hallituksen varapresidentti (pysyen laivastoministerinä). Samalla kertaa tarjottiin Lavalille ulkoministerin paikka, jonka tarjouksen

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoitukselle.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitukselle.

UE 2: A 4.

tämä hylkäsi. Tällöin ulkoministerinkin salkku uskottiin Darlanille. Tämän operation luonnollisena edellytyksenä oli, että kuten tunnettua, FLANDIN, joskin vastenmielisesti, oli jättänyt paikkansa Marsalkan käytettäväksi.

Ainoa seikka Vichyn hallituksen päätöksessä, joka poikkesi periaatteellisesti siitä mistä Pariisissa oli sovittu, oli se että Pétain ei suostunut nimittämään Darlania pääministeriksi vaan ainoastaan varapääministeriksi, jos kohta hän tosin suostui perustuslainluontoisella toimenpiteellä tekemään Darlanista, kuten heinäkuussa Lavalista, seuraajansa, "kruununprinssin".

Etsiessämme syytä Saksan kannan muutokseen tulen ajatelleeksi lähinnä kolmea seikkaa.

1) Saksa ei tahtonut ajaa tilannetta kriisiin, s.o. ei tahtonut ryhtyä uusiin sotilaallisiin ja valtauksellisiin toimenpiteisiin Ranskaa vastaan, koska sellaiset, kuten jo ennenkin olen huomauttanut, ajaisivat Ranskan empimättä vihollisen syliin. Tästä voi mielestäni vetää kaksi johtopäätöstä: toisen sen että Hitler ei ole kokonaan luopunut toiveestaan saada Ranska taivutetuksi "yhteistyöhön"; toisen sen että Saksa valmistelee jotain suurhyökkäystä,[x] minkä aattona se ei halua uusia konflikteja; ja olisihan loppujen lopuksi Saksa, jos olisi tahtonut, jo aikoja sitten voinut ryhtyä koko Ranskan itsenäisyyden paralysointiin.

2) Berliinissä on kait alettu ymmärtää että Lavalin persoonallisuus ei enää ollut omiaan edistämään yhteistyötä vaan päinvastoin sitä vahingoittamaan ja hidastuttamaan, koska hänen taakseen ei enää jää montakaan kunnon kansalaisen nimissä käyvää kannattajaa. Toinen asia on, aikooko Laval täällä Pariisissa ruveta etsimään keinoja perustaa

x) Eräs täkäläinen saksalainen kauppa-asioita hoitava upseeri sanoi selluloosaamme edustavalle ranskalaiselle, että tulisi kiirehtiä ostoja Ranskasta, koska keväämpänä "ymmärrettävistä syistä" tulee olemaan vaikeuksia saada rautatievaunuja!

oma hallituksensa. En haluaisi siihen vielä uskoa, joskin siihen viittaa se tosiasia, että täälläkin on perustettu uusi "ainutpuolue" (rassemblement national/ populaire), joka Vichyn hallitukselle ajan pitkään voi käydä vaaralliseksi vaatiessaan tunnustamista ainoana "kansanäänen ilmaisumuotona" Ranskassa.[x] Väitetään myös Lavalin sanoneen, ettei hän palaa hallitukseen ennenkuin tämä on palannut Pariisiin.

3) Kolmanneksi syyksi katson, että Berliinissä on tultu vakuutetuksi Darlanin anglofobiasta, josta olen pari kertaa kirjoittanut. Alan uskoa sitäkin että, mihin viime kerralla jo viittasin, Darlan juuri näistä syistä viime aikoina usein julkisestikin on anglofobiaansa turuilla ja toreilla toitottanut, s.o. että tällä tavalla, propagandallisesti liiottelemalla hänen suhtautumistaan Saksan pääviholliseen, tahallisesti on koetettu luoda mies joka voisi Lavalin Saksan silmissä korvata.

Berliinissä oli toivottu, että tekemällä Darlanista pääministeri eikä varapääministeri vallan jakautuminen Vichyssä selvenisi, s.o. että Marsalkasta tulisi vain valtion päämies ja seuraavasta miehestä hallituksen todellinen pää. Tähän Marsalkka ei suostunut, pitäen siis edelleen auki mahdollisuuksia toimia tilanteen mukaisesti. Pariisin lehdistö nosti tästä suuren pauhun.

Näinollen täytynee todeta, niinkuin "saksalainen lähteeni" minulle jo pari päivää sitten sanoi, että Saksa on tehnyt "einen absoluten Rückzug". Eräs toinen tuttavani saksalainen sanoi katsovansa, että Pétain veti pitemmän korren näissä diplomaattisissa neuvotteluissa. Pétain ilmeisesti ymmärsi, ettei Saksa tahtonut kiristää tilannetta siihen määrään, että hänen olisi täytynyt lähteä. Kuka näet olisi tullut hänen paikalleen? Olisiko Saksa siitä hyötynyt?

---

x) Kun edellisessä raportissani kerroin "ainutpuolueen" valmistelusta Vichyssä, en tiennyt samaa täällä jo ajetun enkä liioin että vichyläinen ainutpuolue perustettiin pariisilaisen vastapainoksi. Vichyn lehdistö ei näet hiiskunut sanaakaan koko asiasta!

Minulla on se käsitys, että Pariisin lehdistö, joka on saksalaisempi kuin saksalainen, ja joka on kaikin tavoin ajanut Lavalin paluuta ja senmukaisesti käyttänyt varsin sopimatonta kieltä Vichyn hallituksesta, pulan ratkeamisen aattona jopa itse Marsalkasta, on nolo. Niinpä tänään Marcel Déat L'Oeuvressään kertoilee, että Lavalille jo olisi luvattu suuren vankimäärän vapauttamista y.m. etuuksia. Tämä voi olla totta, mutta Déat unohtaa kertoa mitä Laval olisi saanut tästä maksaa myönnytyksenä. Koko tämä diplomaattinen peli sotavangeista toiselta puolen ja okkupation laajentamisesta toiselta puolen on minusta koko ajan ollut vastenmielinen.

Älkäämme kuitenkaan liioitelko tilanteen kevennystä, sillä molemmin puolin on niitä, jotka tekevät kaikkensa joko "yhteisymmärryksen" estämiseksi tai sen ajamiseksi tavalla, joka ei vastaa Ranskan kansan suuren enemmistön mielipidettä.

Darlanin ensimäisenä tehtävänä oli järjestää Francon ja Marsalkan tapaaminen, joka eilen tapahtuikin Montpellier'ssä Francon palatessa ranskalais-italialaiselta rajalta, missä hän kohtasi Mussolinin. Siitä mitä näissä keskusteluissa on puhuttu tai sovittu, puhun myöhemmin kun tiedot kirkastuvat. Mutta tapaaminen on jo sinänsä askel eteenpäin. (Kuuleepa viime aikoina puhuttavan latinalaisten kansojen paremmasta yhteisymmärryksestä y.m.) Oli miten oli, Francon matka ja pysähtyminen Ranskaan Pétainin vieraana ei diplomaattisesti voi olla Englannille, jonka vastoinkäymiset Atlannissa jatkuvasti kasvavat, tervetullut. Koska sitäpaitsi on luultavaa, että Francon ja Mussolinin välillä ensi kädessä on kosketeltu välimerikysymystä, ei voine olla asettamatta jonkinlaiseen yhteyteen Darlanin anglofobiaa ja Marsalkan matkaa etelään.

Kerrotaan että Flandin raivoissaan lähti. Hänen aikansa ei ollut pitkä eikä loistava. Puhutaan muistakin siirroista ministereiden keskuudessa, m.m. että sisäministeri Peyrouton menisi suurlähettilääksi Argen-

tiinaan. Flandinin ja Peyroutonin poistuminen hallituksesta on tietysti katsottava vastamyönnytykseksi saksalaisille ja Lavalille.

H. H o l m a:

k:tta

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyksen raportti n:o 8.

Ministeri Holma

Vichyssä 25/2 1941

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 190-50.

Vichyssä 26 p:nä helmikuuta 1941.

18 137 Tal 41

17/3-41

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 8, joka käsittelee aihetta:

Mitä on jälellä Ranskan laivastosta?

Holma.

UE 13: A 4.

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Vichy ssa 25 p:nä helmi kuuta 19 41. 18/137 Sal. S. 41

17/3.41

Asia: **Mitä on jälellä Ranskan laivastosta?**

5 C6

Minun on turha tässä palauttaa mieliin, kuinka usein viime kuukausien kuluessa on ollut puhetta Ranskan laivastosta, jonka Pétain aseleponeuvotteluissa sai pelastetuksi joutumasta saksalaisten käytettäväksi Englantia vastaan - vaikka englantilaiset tämän aselepomääräyksen vilpittömyyttä eivät uskoneet (Mers-el-Kebir, Dakar!). Aivan viime aikoina taas, Lavalin poistumisen jälkeen, kysymys mahdollisästa saksalaisista vastatoimenpiteistä on nostattanut huhuja sekä Saksan aikeista yrittää päästä tämän laivaston herraksi että ranskalaisten mahd. halusta saada laivasto kaiken varalta turvalliseen suojapaikkaan. Kerrotaan myös, mikä Suomessa lienee tunnettua, että englantilaisten äskettäinen Genuan pommitus olisi tapahtunut senvuoksi, että englantilaisten tietoon oli tullut saksalaisten aikovan Genuan kautta lähettää apujoukkoja Pohjois-Afrikkaan ja ennenkaikkea pyrkiä Bizertan, Ranskan sumren tärkeän pohjois-afrikkalaisen laivastoaseman omistukseen, jonka luovuttamiseen tukikohdaksi saksalaisille Pétainin hallitus ei koskaan tule suostumaan. (Uskallanpa vakavasti epäillä sen huhun todenperäisyyttä, jonka mukaan Laval olisi siihen ollut suostuvainen.)

On syytä näissä olosuhteissa tarkastaa, mitä on jälellä Ranskan sodan syttyessä kieltämättä ensiluokkaisesta laivastosta.

JAKELUOHJE:

.....

.....

.....

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Sodan syttyessä Ranskan laivastossa oli 7 panssarilaivaa, nimittäin Courbet, Paris, Bretagne, Provence, Lorraine, Dunkerque ja Strasbourg. Näistä Courbet ja Paris olivat vanhimmat, rakennetut 1913-14, molemmat 22,200 tonnia, kaksi 305 mm kanuunaa. Bretagne, Provence ja Lorraine ovat vuosilta 1915-16, mutta kaikki kolme useampaan kertaan modernisoidut. Dunkerque ja Strasbourg ovat vuosilta 1937-39, edustaen laivastotekniikan viimeisiä saavutuksia, molemmat 26,500 tonnia, kummassakin 8 raskasta 330 mm kanuunaa.

Mitä näistä laivoista, Ranskan laivaston selkärangasta, on jäljellä? Courbet ja Paris ovat Englannissa. Bretagne joutui Mers-el-Kebirissä räjähdyksen uhriksi, ja samassa paikassa Provence upposi. Lorraine on Aleksandriassa englantilaisten valvonnan alaisena. Dunkerque upposi samoin Mers-El-Kebirissä, josta englantilaisten loukusta vain Strasbourg pääsi pelastumaan. Strasbourg, nykyään Toulonissa, on tällä hetkellä Ranskan linjalaivoista ainoa käytettävissä oleva.

Tämän lisäksi on rakennuksen alla neljä uutta linjalaivaa, nimittäin Richelieu, Jean-Bart, Clémenceau ja Gascogne. Kahden ensimmäisen piti valmistua 1940-41, toisten 1942. Jean-Bart oli länsirannikolla St.Nazaire'in kuuluisissa telakoissa rakennettavana. Valmistus oli siksi pitkälle kehittynyt, että vaaran lähestyessä laiva voitiin viedä väliaikaisin konein Casablancaan, missä se nykyään on. Koska Casablancassa ei ole tarpeellisia rakennustelakoita, Jean-Bart puolivalmiina odottaa parempia aikoja valmistuakseen. Sen sisarlaiva Richelieu (molemmat 35,000 tonnia ja varustetut kahdeksalla 380 mm kanuunalla) oli kesällä tilanteen kärjistyessä ja de Gaulle'in ahdistaessa Dakaria tässä satamassa, sekin puolivalmiina mutta kuitenkin pitemmälle rakennettuna kuin Jean-Bart. Se kärsi vaurioita taistelussa ollen korjausten tarpeessa eikä voisi tällä hetkellä ottaa osaa mihinkään taisteluun, vaikka sitä toiselta puolen ei ole katsottava menetetyksi. Clémenceau

ja Gascogne'in rakennustyöt olivat vielä alkuasteella.

Ranskan laivaston 18:sta risteilijästä (7 raskasta ja 11 kevyttä) 9 on tällä hetkellä Toulonissa, Casablancassa ja Dakarissa, 6 Englannissa, 2 Antilleilla ja 1 Indo-Kiinassa. Eräiden tietojen mukaan yksi näistä, nimittäin Suffren, olisi uponnut. Kaikki muut ovat käyttökelpoisia. Nämä risteilijät ovat kaikki uudempaa mallia, rakennetut vuosina 1926-37.

Ranskan kahdesta emälaivasta toinen, Béarn, on blokeerattuna Martinique'illa ja toinen, Commandant-Teste, kärsi vaurioita Mers-el-Kebirissä.

Ranskan laivastossa oli sodan syttyessä 32 ensiluokkaista torpeedohävittäjää. Niistä 6 on upotettu (Bison, Jaguar ja Chacal upposivat keväällä Dunkerque'issä). 6 on Egyptissä tai Englannissa. Loput 20 ovat Pétainin käytettävissä. Torpeedolaivoja oli 32, jälellä hyvä tusina.

Vedenalaisista on vaikea saada luotettavia tietoja.

x x
x

Mainitsen sivumennen, että Journal de Genève'in tunnettu ulkopoliittisten kirjoitusten tekijä R.P. äskettäin lehdessään kertoi, että Italian hallitukset viime kesäkuussa päätti katkaista suhteensa Ranskaan sen johdosta, että Italian Pariisissa olevan suurlähettiläs, par une indiscrétion, oli saanut tietoonsa sen kenraali Weygandin kuuluisan pessimistisen raportin, jossa tämä pääministeri Reynaud'lle esittää sotilaallisen mahdottomuuden jatkaa taistelua. Tämä tieto oli ainakin minulle uusi.

Sama kirjoittaja sanoo samassa kirjoituksessaan, että Quai d'Orsain jatkuva haluttomuus suostua Italian kohtuullisimpiinkaan ja kirjoittajan mielestä alkuasteella sangen kohtuullisiin vaatimuksiin - joista Halifax kerran olisi sanonut Daladier'lle, ettei hän ymmärrä

miksei Ranskan hallitus ottanut niitä vakavan huomion alaiseksi — ajoi muka Mussolinin Saksan syliin. Tähän voi mielestäni kuitenkin hyvällä syyllä, tahtomatta puolustaa Ranskan hallituksen ei suinkaan joka suhteessa puolustettavissa olevaa menettelyä, sanoa, että kansojen historiassa jokainen vapaaehtoinen alue- tai muu luovutus helposti katsotaan heikkouden merkiksi, sekä toiselta puolen että se tapa, jolla Italia nämät vaatimuksensa esitti, ei voinut olla Ranskaa loukkaamatta. /Tulee vaistomaisesti tässä ajatelleeksi toista meitä varsin lähellä olevaa esimerkkiä aivan viime ajoilta - tietysti mutatis mutandis - nimittäin omaa suhtautumistamme syksyllä 1939 Venäjän, eräiden silmissä "kohtuullisiin", vaatimuksiin koskien Kannaksen "rajan muutosta"./ Muutenhan on selvää, että samassa määrässä kuin Englannin voitot Välimeren rannoilla jatkuvat, italialaisten alkuperäiset vaatimukset Ranskaan nähden, Ranskan tappiosta huolimatta, heikkenevät kuin tuhka tuuleen. Kuten tunnettua italialaiset eivät saaneet ranskalaisista kesäkuussa pienintäkään voittoa, päinvastoin italialaisten ei onnistunut tunkeutua Kaakkois-Ranskaan kilometriä pitemmälle saaden jopa ranskalaisilta tuntuvasti selkäänsä. Nämä tosiseikat panevat vakavasti harkitsemaan, oliko todella Ranskan kielteinen kanta Italian vaatimuksiin nähden siinä määrin tuomittava kuin miksi sen yleinen mielipide monessa maassa sittemmin on esittänyt. Ennen akselin syntyä - ja niistä ajoista tässä on puhe - Ranska näet saattoi olla varma sotilaallisesta ylemmyydestään Italiaan nähden.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 9

Ministeri Holma

Vichyssä 27/2 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 1 p:nä maaliskuuta 1941.

N:o 203-52.

19/137 Sal. S-41

17/3-41

Ulkoasiainministeriölle, 5 C6

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 9 ja 10, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 9: Vichyn uusi hallitus.

N:o 10: Käynti Pariisissa.

Holma.

UE 13: A 4.

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 9. 19/137 Sal. S -41

Vichy ssa 27 p:nä helmi kuuta 19 41. 12/3-41

Asia: Vichyn uusi hallitus. 5 C 6

Olemme täällä taas - monennenko kerran - ratkaisseet hallituspulan x), tällä kertaa tavalla jolla lienee laajakantoisempi merkitys kuin hallituspulilla yleensä.

Täten on puolikolmatta kuukautta kestänyt välitila saatu loppumaan tavalla, joka ainakin suurin piirtein tyydyttänee Berliiniäkin. "L'affaire Laval" on ainakin toistaiseksi pantu ad acta.

Koska otaksun että Suomen lehdet ovat selostaneet uuden hallituksen perusteita ja kokoonpanoa, rajoitun seuraavassa muutamaan huomautukseen.

Olen pitkin talvea uskaltanut lausua käsityksenäni, että olojen pakosta hallituskysymys täällä kehittyy direktoriota kohti. Tämä on suurin piirtein nyt tapahtunut. Jos kohta uusi hallitus käsittää 15 valtiosihteeriä, niin niistä ainoastaan 5 muodostaa todellisen hallituksen kantaen samalla ministerin titteliä. Nämä ovat: amiraali Darlan, joka on samalla kertaa hallituksen varapresidentti, ulkoministeri, sisäministeri ja laivastoministeri, sotaministeri Huntziger, oikeusministeri Barthélemy, kansallisen talouden ja raha-asiain ministeri Bouthillier, sekä maanviljelysministeri Caziot. Nämät hallituksen

x) Ranskan parlamentarismin aikana ei niiden luku ollut sen suurempi.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pylväät olivat kaikki edellisessäkin hallituksessa, muut paitsi Barthélemy jo Vichyn "veteraaneja".

Katsoen siihen että amiraali Darlanilla tämän lisäksi on useita erikoisvaltiosihteerejä suoraan alaisinansa ja että marsalkalla sensijaan ei enää ole ainoatakaan valtiosihteeriä suoranaisesti häneen kiinnitettynä, ei pääse siitä vaikutelmasta, että Darlan tällä tavalla on koettanut keskittää niin paljon kuin suinkin eksekutoorisesta vallasta hallituksen päämieheen, jopa vastaavasti valtionpäämiehen vallankäytön kustannuksella. Äskettäiseen raporttiini Pariisista (n:o 7), jossa tein selkoa Darlanin nimitysedellytyksistä, on lisättävä - jota en Pariisissa tiennyt mutta josta poissaollessani lähetystö oli salasähköttänyt (salasähke n:o 34.) - että näet Darlan Pariisissa antamansa lupauksen mukaisesti tänne palattuaan oli koettanut kaikin tavoin saada marsalkan taivutetuksi siihen että hänet nimitettäisiin konseljin presidentiksi eikä varapresidentiksi, mutta että marsalkka ei tähän ollut suostunut. Ilmeistä on, että saksalaiset tätä vaatimalla toivoivat saavansa marsalkan henkilökohtaisen vaikutuksen hallitukseen vähenemään. Marsalkka puolestaan ei tähän vaatimukseen suostunut siitä syystä, että hän tahtoo pitää auki kaikki mahdollisuudet itse henkilökohtaisesti vaikuttaa hallitusasioiden kulkuun siltä varalta että amiraali Darlan poistuisi näyttämöltä ja sijalle tulisi Laval tai joku muu tämän hengenheimolainen. Kun Darlan nyt uudessa hallituksessa keskittää omaan persoonaansa siksi suuren osan vallan käyttöä, näen siinä yrityksen lepyttää saksalaisia, jotka luonnollisesti eivät olleet tyytyväisiä siihen että Darlan oli antanut perään.

Myönnytyshän on Saksalle tehty siinäkin, että uuteen hallitukseen ei tullut Peyrouton, jota syytetään Lavalin torpedoinnista.

Huomiota ansaitsee, että direktoriossa on kaksi talouselämän edustajaa, rahaministeri Bouthillier ja maanviljelysministeri Caziot. Edellisen käsiin on keskittynyt joukko erikoisvaltiosihteeristöjä; 15:sta

valtiosihteeristä kokonaista 7 edustaakin talouselämää. Että maaviljelysministeri on direktorion jäsen todistaa puolestaan, miten suurta merkitystä uudessa Ranskassa pannaan maanviljelyksen ja maaseudun olojen tervehdyttämiselle.

Ent. opetusministeri Chevalier on saanut toisen valtiosihteeristön hoidettavakseen, nimittäin "perheen ja terveydenhoidon". Saksalaiset ~~xxx~~ ~~xxx~~ ovat tosin olleet tyytymättömiä Chevalier'hen siitä syystä että hän kirjassaan Descartes'ista on tehnyt eräitä Saksalle loukkaavia huomautuksia. Hänen sijalleen opetusministeriksi tulee Ecole Normale'in tirehtööri ja Pariisin yliopiston väliaikainen rehtori Carcopino, tunnettu historioitsija.

Erikoista huomiota ansaitsee vielä se seikka, että hallituksen elimelliseen yhteyteen on perustettu toimi, jonka haltijaa kutsutaan délégué général ja jonka tehtävänä on erikoisesti valvoa ranskalais-saksalaisia neuvotteluja ja "yhteistoimintaa". Tässä näen myöskin myönnytyksen Berliinille ja selvän yrityksen Darlanin puolelta etsiä mahdollisuuksia jatkaa sitä "yhteistyötä" jota syksyllä suunniteltiin.

Tähän toimeen on kutsuttu herra Barnaud, pankkimies, yksi Wormsin pankin kolmesta omistajasta (muut ovat Hippolyte Worms ja Leroy Ladurie). Barnaud, joka puhuu saksaa, on sodan aikana ollut Ranskan hallituksen skandinaavisen talouskomitean johtajana. Tunnen hänet sotamme ajoilta jolloin kuten tunnettua Wormsin pankki koetti meille osoittaa, ehkäpä vähän liian läpinäkyvästikin, suurta kiintoa. Barnaud'n nimitys on myös todistus siitä että ne pankkipiirit, jotka olivat Paul Reynaud'n ja Paul Baudoin'in ympärillä, jälleen ovat saaneet miehen remmiin.

On luonnollista että uudessa hallituksessa, sekä sen rakenteessa että kokoonpanossa, on paljon efemääristä ja olojen kehittyessä automaattisesti häviävää, mutta se on kuitenkin uusi askel siihen suuntaan, jota Vichyn hallitus uuden Ranskan suuntana on koettanut ajaa, s.o. yritys

keskittää hallitusohjakset ei poliittisten henkilöiden vaan asiantuntijoiden ja ammattimiesten käsiin. Sitäpaitsi kuten jo sanoin sen direktoorisuunta on kieltämätön.

x x
x

Kun Darlan 10 päivää sitten äkkiä uudellen lähti Pariisiin - lähdin Pariisista samana iltana - levisi huhu siitä että Laval ja hänen ystävänsä taasen "olivat liikkeellä". Tiedettiin myös kertoa, että Darlan muka oli lähtenyt Vichystä sanomalla hyvästi marsalkalle (!) sekä että muka Laval ei olisi tahtonut häntä Pariisissa nähdä. Ylempänä eritelty ratkaisu todistaa, miten väärät nämä huhut olivat. On tietysti luonnollista, että Laval on katkera ja että hänen satelliittinsa Pariisissa ovat närkästyneet pelinsä epäonnistumisesta, mutta en luulisi Lavalin tällä hetkellä ajavan omaa hallitusta Pariisiin. Luulen mieluummin, että hän odottaa aikaansa, ymmärtäen asemansa tämänhetkisen mahdottomuuden, 99 % kansasta kun pitää häntä luopiona.

Kerrotaan että Darlanin viime matka Pariisiin, josta puhuin, tarkoitti osaksi keskustelua Abetzin kanssa nyt tapahtuneesta ratkaisusta ja sen yksityiskohdista, osaksi kysymystä valtausjoukkojen korvausmaksusta, jota hallitus kaikin mokomin koettaa saada alennetuksi. Kerrotaan että viime viikkoina maksut ovat jääneet suorittamatta.

Hallituksen toissapäiväisessa kokouksessa oli vakavan keskustelun alaisena tilanne Indo-Kiinassa. Japanin välityksellä vireille pannut neuvottelut Indo-Kiinan ja Siamin hallitusten välillä eivät näet lainkaan ota menestyäkseen, mikä johtuu siitä että Japanin ehdottamassa neuvottelupohjassa on territoriaalisia vaatimuksia, joihin Indo-Kiinan hallitus ei koskaan voi suostua ja jotka jopa ylittävät sen minkä siamilaiset itse konfliktin alussa viime syksynä pyysivät. Aselepotermiinaa on jo nyt kahdesti pidennetty. Palaan asiaan.

Kolmu.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyksen raportti n:o 10.

Ministeri Holma

Vietynyt 28/2 1941

3000—1—41 69

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

19/137 Sal. S -41

Vichy ssa 28 p:nä helmi kuuta 19 41.

11/3-41

Asia: Käynti Pariisissa.

5 C6

Oleskelin t.k. alkupuolella kaksi viikkoa Pariisissa pääasiallisesti neuvottelemassa maisteri Jalannin kanssa clearing-sopimuksesta, jonka ensimäisen osan, varsinaisen maksusopimuksen, allekirjoitan huomenna täällä. Pariisissa olostani seuraavassa pari reunamuistutusta.

Katuelämä Pariisissa on selvästi vilkastunut. Siviiliväestöä näkee enemmän liikkeellä, olkoon että siitä huomattava prosentti on saksalaisia, jotka täyttävät ravintolat ja teatterit.

Saksalainen sotaväki Pariisissa on nyttemmin suurelta osaltaan nostoväkeä, s.o. aktiiviväki on siirretty muualle varsinkin länteen. Ranskan pohjois- ja luoteisosissa olevat vankileirit tyhjennetään minkä ehditään, jotta valmistettaisiin tilaa varsinaisille joukoille joita tarvitaan Englantia vastaan. Sotaväkeä oli Pariisissa/ollessani tavattoman runsaasti.

Pariisissa oleva saksalainen upseeristo on sataprosenttisesti varma siitä, että Englanti jo nyt on "erledigt" ja että se ei kauan enää voi kestää Saksan yhä intensiivisemmiksi käyviä hyökkäyksiä. Myös prefekti Magny ja eräät tunnetut"yhteistyötä" ajavat ranskalaiset, jotka lounaalla hänen luonaan tapasin, olivat sitä mieltä että Englanti ei voi kauan jatkaa vastustustaan. "Saksalainen lähteeni" sensijaan katsoi Saksan ei voivan Englantia lannistaa. Hän ei uskonut saksalais-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ten aikovan pyrkiä maihin Englannin rannikolla, eikä sitä myöskään täällä nähdäkseni Quai d'Orsaylla uskota vaan luullaan ilma-aseen ja vedenalaisen sodan intensivoituvan piakkoin tavalla, josta tähän saakka ei ole voitu uneksiakaan.

Sekä Pariisissa että Vichyssä kulkee tietysti jos jonkinnäköisiä huhuja siitä ajankohdasta, jolloin luullaan Saksan suurhyökkäyksen alkavan. On tietysti turhaa tästä valaa kannuja.

Ravintopula Pariisissa on ankara, mutta hieman parantunut siitä missä oltiin tammikuun suurten pakkasten aikana. Lihan saanti on erikoisesti vaikeata. Tyytymättömyys kasvaa, joskaan sitä mielestäni ei saa liiotella, ja kommunismia on, joskaan se ei pääse näkyviin.

Lähtiessäni Pariisista oli minulla se vaikutelma, että lavalilaisten perustamaa sikäläistä "ainutpuoluetta" ei tule ottaa liian vakavasti. 10 päivää sitten laskettiin puolueessa olevan n. 20.000 jäsentä, joukossa tuskin ainoatakaan huomattavaa henkilöä. Mitä on 20.000 maassa, missä asuu kymmeniä miljoonia? x) Toiselta puolen on kyllä olemassa tyytymättömyyttä laajoissa piireissä Vichyn hallitukseen, joka pariisilaisten mielestä ei toimi tarpeeksi innokkaasti zoonirajan poistamiseksi ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. En usko kuitenkaan, että nykyinen kahtiajako voi ajanpitkään vaikuttaa Ranskan eri osien ja eri kansanryhmien vierottamiseen toisistaan.

Suhteet miehitysjoukkojen ja siviiliväestön välillä ovat suurin piirtein hyvät. Muutama viikko takaperin vangittiin kuitenkin poliisiprefekti Langeron saksalaisten toimenpiteestä. Kerrotaan että hänet olisi viety Saksaan. Syinä tähän suurta huomiota herättäneeseen vangitsemiseen mainitaan kaksi: ensiksikin, että eräällä poliisiasemalla oli on tavattu salaisia asevarastoja. Kerrotaan, mutta en ole sitä voinut varmentaa, että

---

x) Vichyn lehdistö vaikenee täydellisesti tästä ja Pariisin tapahtumista, joten on mahdollista että tilanne on Pariisista lähtöni jälkeen kehittynyt toisin kuin lähtiessäni luulin.

Pariisin poliisilaitoksen ylilääkäri, tunnettu professori, samoin olisi vangittu jopa ammuttu. Toisena syynä Langeronin vangitsemiseen mainitaan, että hän on ollut tietoinen nuorten miesten katoamisesta miehitetyltä alueelta matkalla Afrikkaan tai de Gaulle'in joukkoihin, tekemättä mitään tämän trafiikin estämiseksi. Tänään julkaistaan Journal Officiel'issa asetus, jonka mukaan Langeron vapautetaan nykyisestä toimestaan ja oikeutetaan nauttimaan eläkettä.

Koska minulla helmi- ja maaliskuun kuluessa on saksalaisten minulle antama erikoisoikeus kulkea Pariisin ja Vichyn väliä milloin vain haluan, menen 7 - 10 päivän päästä uudelleen sinne palatakseni Vichy'hin vasta maist. Jalannin palatessa Lissabonista ja Madridista. Toimintaa Pariisissa haittaa tosin se valitettava tosiasia, että lehdet eivät sisällä mitään ja että siellä tietoihin nähden on täydellisesti säkissä, jollei ole "erikoisia suhteita". Lehdet eivät painata kuin akselivaltojen sotakommunikeat. Täytyy myös olla erittäin varovainen vastaanottaessaan kutsuja, koska n.k. seurapiiri on varsin kirjava. Mitä sanoa esim. siitä, että Kreikan sikäläisen lähetystön jäsenet olivat kutsuneet minut eräseen tunnettuun ravintolaan yhdessä - minun sitä tietämättä - Himmlerin s.o. Gestapon Pariisissa olevan päädustajan kanssa! Koska kaikki ravintolat ovat täynnä molemminpuolisia vakoilijoita, tieto tällaisesta leviää salaman nopeudella.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Holma

Vichyssä 11/3 1941

3000—1—41 69

VICHY'SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 247-67.

20/137 Tal. 8.-41.

Vichy' SSA 15 P:NÄ maalis KUUTA 19 41. 20/3-41

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C6

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportit n:ot 11 ja 12.

Lähetystö kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle ohellisena lähettää Ministeri Holman raportit n:ot 11 /Darlan II/ ja 12 /Miscellanea/.

Toimekseen saaneena:

Antti Listo.

Antti Listo
Kanslia-apulainen

Liitteet.

UE 3: A 4.

V I C H Y ' SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Vichy' ssa 11 p:nä maalis kuuta 19 41.

20/137 Tal. S.-41.

Asia: Darlan II. 28/3-41

5 Cb

Tilanne Vichy'ssä on uuden hallituksen muodostumisen jälkeen näköjään rauhallinen jopa hiljainen. Eräänlainen turtuminen viime kuukausien intohimojen reaktiona on kieltämätön. Mutta pinnan alla on edelleenkin odotettavissa voimakkaitakin virtauksia ja vastavirtoja, jotka pitävät täkäläisiä oloja jatkuvasti labiilitilassa.

Tarkoitan lähinnä sitä kasvavaa tyytymättömyyttä, joka laajoissa kansalaispiireissä suuntautuu Darlanin yhä peittelemättömämpään anglofobiaan. Minulla on ollut viime päivinä käytettävänäni pari erinomaista lähdettä, joiden tietoihin seuraava selostus osaksi rakentuu.

Mainitsen ensiksi, että Turkin ambassaadin iltakutsuissa pari päivää sitten Darlan isännälle pauhasi tunnettuun tapaansa Englantia vastaan, siinä määrin, että silminnähtävästi pahoitti tätä. Samassa tilaisuudessa isäntä puolestaan selitti eräille kollegoilleen Ankaran jyrkästi pysyvän kannallaan Englannin liittolaisena ja samaa olen itse ambassaadissa säännöllisesti kuullut. Täkäläinen ambassadööri on siinä suhteessa aivan järkkymätön.

[Omasta puolestani en uskaltaisi olla niin varma Tur-

JAKELUOHJE: Tavallinen

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kin kannasta: jos näet sille annetaan ilmaiseksi Syyria muuriksi vanhaa periviholllista Arabiaa vastaan - jonka expansiohalu, Ibn Seoudin ja tämän miehekkään pojan vahhabistisissa merkeissä, voi puhjeta uuteen, puhtaan uskonnon lipun alla kulevaan ja naapurimaita uhkaavaan valloitusretkeen, jota mahdollisuutta Turkki ei voi olla ottamatta huomioon - niin tulee kysyneeksi onko Turkilla todella halua ase kädessä puolustaa muita kuin anatoolisia ja Catalgalinjan takana olevia eurooppalaisia alueitaan, saati Kreikkaa. Quai d'Orsaylla luonnollisesti vakuutetaan, että Syyria ei ole vaarassa, mutta en ihmettelisi, jos sekä Saksa että Englanti sitä tarjoilisivat Turkille - Ranskan kustannuksella. Toiselta puolen Quai d'Orsay ei näy olevan niinkään varma Turkin halusta tarttua aseisiin, jollei sen kimppuun suorastaan hyökätä, minkä vuoksi siellä pidetään vastaavasti Kreikan ja Jugoslavian asemaa erinomaisen uhattuna. - Muuten eversti Donovan kotimatkallaan sanoi eräälle tuttavalleni Madridissa: 1/ että Turkki ei tule ryhtymään aseisiin muussa tapauksessa kuin siinä, että sen kimpuun käydään; 2/ että Kreikka on päättänyt taistella, maksoi minkä maksoi.]

Yhdysvaltain suurlähettiläs sanoi minulle eilen, että Darlan ei edes osaa englantia. Onko mahdollista niin vanhan merikarhun? Eikö Darlan tahallaan teeskentele oppimattomuuttaan? Oli miten oli, ennen hallitusratkaisua Darlanin luona kävi lähetyskunta Toulon'ista /sotasatamasta/ varottamassa jousen liiallisesta jännittämisestä. Sanotaan, että meriupseeristosta vain noin 50 o/o häntä enää seuraa. Maa-armeijassa prosenttiluku on paljoa pienempi. Ilmavoimien upseeristo on miltei poikkeuksetta häntä vastaan. Tosiasia on, että Afrikan joukkoihin täältä pyrkii yhä kasvava määrä lentäjiä ja että myös salaa lähtee nuorta väkeä Ranskasta " ulkomaille ". Ilmailuministeriössä on tapahtunut "joukkosiirtoja"; m.m. on poistettu toisen byroon päällikkö, hyvä tuttavani eversti Gigodot, jonka anglofiliasta usein

olen raportoinut. Darlan ei häikäile toimia ripeästi.

On toteutunut tai toteutumassa arveluni, että Darlan yhä enemmän ottaa ohjakset käsiinsä, jopa marsalkan kustannuksella. Hän jopa pyrkii poistamaan marsalkan ympäristöstä miehet, joiden vaikutus tähän ei ole hänen mieleensä. Niinpä opetusministeri Chevalier'n siirto toiseen ministeriöön ei riippunut saksalaisten tahdosta /kuten edellisessä raportissani sanoin/ vaan Darlanin tahdosta. Vallan uskomaton on näet tieto että Darlan on vapaamuurari! Tosiasia on, että hänen poliittiset antecedentiansa eivät ole kaukanakaan kansanrintamasta. Hänen avullaan väitetäänkin"vanhojen piirien" taas pääsevän aurinkoon. Chevalier'n uskonnolliset restauratiopuuhat eivät olisi senvuoksi enää mieluisat Vichy'n uudelle johtokunnalle. Alan vähin uskoa, että mitään todellista vallankumousta - kysyn onko marsalkan iskusana Revolution Nationale todella onnellinen slogan? - ei hevin voi ajaa jollei miehet muutu. Pétain'in vallankumous on ainakin vielä täällä pelkkä eufemismi. Voisin tosin kertoa sivuttain esimerkkejä siitä miten stabiliteettia uhkaa sisäinen eripuraisuus, josta rakkaat ranskalaisemme eivät näy pääsevän. Mutta siitä on vallankumous vielä kaukana. Henkilökohtaiset erimielisyydet - vaikkapa mailmankatsomuksellista laatua - eivät sinänsä luo revolution pohjaa. Näkyy olevan ranskalaisille vielä vaikeampaa hallita ilman vapaata lehdistöä, ilman yleistä mielipidettä ja ilman parlamenttia kuin niiden avulla! Tai ehkä on oikeampaa sanoa, että täytyy kerran valita: joko diktatuuri 100 o/o tai demokratia 100 o/o. Välimuoto - ja sitä on sisimmissään nykyranskan rakenne - ei nykyoloissa ole mahdollinen.

Ei tule tosin unohtaa, että vallottajan koura on kaikesta korrektisuudestaan huolimatta kova ja että puristuksesta saamme täällä hyvin vähän tietää - suurelle yleisölle se jää suurin piirtein tuntemattomaksi, mikä helposti synnyttää illusioneja. Toivokaamme, että kaikki nämä epäterveet ja luonnottomat olot ja ilmiöt yhtyneinä,

jos vielä on kestettävä yhden tai useamman talven pakkaset ja elintarvevaikeudet, eivät päädy todelliseen vallankumoukseen, à la 1789 tai 1917. Olisiko sellainen kehitys Saksan johtajille epämieluinen? Ehkei juuri nyt, mutta sopivan hetken tullen? Eivätkö Yhdysvalloissa juuri tällä hetkellä, s.o. hetkellä, jolloin maa on siirtymässä siihen mitä ranskalainen kutsuu prébelligérance, puhjenneet sosiaaliset poreilut ole alkusoittoa siitä anglosaksisesta sosiaalisesta maanjäristyksestä, jonka eräässä raportissani syksyllä uskalsin sanoa olevan Berliinin tavotteena?

Äskettäin saksalaiset ovat uudelleen vaatineet Vichy'n hallitukselta jyrkempiä otteita juutalaisia vastaan /vrt. Hollantia!/ Hallitus pelastui tällä kertaa sillä, että se perusti erikoisen instanssin /secrétariat spécial/ juutalaiskysymystä varten.

Ne ilmiöt, joihin ylempänä olen lyhyesti viittaillut, samoinkuin zoonijaon kirous tekevät Vichy'n ilmapiirin jatkuvasti raskaaksi. Barthélemy, oikeusministeri, "yksi viidestä" olikin pari päivää sitten siinä määrin alakuloinen tilanteesta, että häneltä lipsahtivat sanat: "vallatkoot koko Ranskan niin tilanne ainakin selvenee."

Missä määrin Darlan todella nauttii Berliinin luottamusta on kysymys, jota täältä on vaikea arvostella. Hän koettaa tosin oleskelemalla useasti Pariisissa pitää"yhteistyötä" vireillä, mutta onko Saksassa tällä hetkellä todellista kiintoa tähän yhteistyöhön, josta Pariisissa on seuraava witz: " anna minulle kellosi niin sanon sinulle mitä kello on." Voi olla loppujen lopuksi traagillisinta Darlanille itselleen, että hänen hyvä tahtonsa ehkä näissä oloissa kuluu kuiviin! Sillä tokkopahan Darlan saksalaisille näyttelee muuta osaa kuin sitä että hänen anglofobiansa on takeena Ranskan"kiltteydestä" ratkaisun hetkellä.

Laval oleskelee maatilallaan lähellä Vichy'tä.

Holma.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Holma

Vichyssä 12/3 1941.

3000—1—41 69

V I C H Y ' SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Vichy'ssa 12 p:nä maalis kuuta 19 41. 20/127 Sal. S -41.
28/3-41

Asia: Miscellanea.

5 C6

Ranskan suurlähettiläs Bernissä lausui kategorisesti uskovansa - ja minulle on Quai d'Orsaylla samaa sanottu - että Moskovan noottia Sofialle ei saa käsittää miksikään muuksi kuin "eteläslavilaisten maiden gallerialle" tarkoitetuksi eleeksi, s.o. jottei näissä maissa luottamus Venäjä-äitiin kärsisi kolahdusta. /Unkarin täkäläinen lähettiläs, jonka kanssa nykyisin paljon seurustelen ja jonka poliittinen vaisto on huomattava, on puolestaan aivan toista mieltä väittäen tietävänsä, että Moskovalle Bulgarian tapahtumat ovat olleet suuren huolestumisen aiheena./ 1/

Edelleen suurlähettiläs luuli, että Moskova nootin kautta toivoo voivansa ylläpitää Bulgariassa valitsevaa bolschevismia, lisäten, että jos saksalainen régime jää Bulgariassa pitkäaikaiseksi, se todennäköisesti tulee vain lisäämään panslavistista ja bolschevikista mielialaa kansan syvissä riveissä.

Suurlähettiläs kertoi myös Saksan lähettiläänBernissä puhuneen, että Bulgariaan lähetetään miljoona miestä / Romaniassa olevien puolen miljoonan lisäksi/ ja että tämä armeija siellä pysyy "lopulliseen rauhaan saakka". 2/

x x
x

JAKELUOHJE: Tavallinen

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Viisikuukautisen Afrikassa olon jälkeen kenraali Weygand on oleskellut pari päivää Vichy'ssä lähinnä raportoidakseen marsalkalle tehtävänsä täyttämisestä ja ottaakseen henkilökohtaisen yhteyden uuden hallituksen kanssa. 3/ Quai d'Orsaylla minulle on vakuutettu, että matkan tarkoituksena ei ole ollut Syyrian kysymys /kts. edellistä raporttiani/, jonka erikoistuntija tosin Weygand on. /Tosin huhuillaan, että Weygandia olisi pyydetty menemään tarkastusmatkalle Syyriaan, mutta että hän olisi kieltäytynyt./

Sen sijaan ei voi olla huomiota herättämättä, että heti hänen palattuaan Afrikaan täällä julaistiin kommunikea sen johdosta, että yhä useampia elintarvikelaivoja joutuu englantilaisten käsiin. Siinä uhataan tästä lähin järjestää näille laivoille omat ranskalaiset sotalaivasaattueet. On oletettavissa, että tämä kommunikea, jonka äänensävy oli jossain määrin provosoiva eikä miellyttänyt Yhdysvaltain täkäläistä suurlähettiläästä, tulee herättämään pahaa verta Englannissa, kun näet viatonkin välikohtaus voisi helposti provosoida taistelun englantilaisten ja ranskalaisten sotalaivojen kesken. Tulee kysyneeksi missä määrin Saksan sormi on tässä mukana, varsinkin jos on totta huhuissa, että Saksa aivan äskettäin olisi taaseh yrittänyt saada Ranskaa mukaan sotaan Englantia vastaan /omasta puolestani en tosin ota tähän huhuun uskoakseni/.

Casablancassa on paraillaan saksalainen aselepokontrollikomissio, yhteensä 160 henkeä. Aikooko Englanti rauhallisena tämän sallia? /Ne huhut, jotka kertovat Ranskan jo myöntäneen Saksalle tukikohtia Afrikassa, ovat ehdottomasti väärät./

Ranskan suurlähettiläs Bernissä, joka viime syksyyn saakka oli Pétain'in seuraajana suurlähettiläänä paikalla Madridissa, minulle kertoi, että hänen ja Englannin sikäläisen suurlähettiläänä Sir Samuel Hoaren välillä vallitsi erinomainen suhde ja että tämän yhteistyön seurauksia oli Ranskan ja Englannin välisten suhteitten parane-

minen Mers-el-Kebirin ja Dakarin jälkeen sekä että näiden maiden epävirallisia diplomaattisia suhteita sitä tietä yleensäkin ylläpidettiin.[4] Piétrin tultua suurlähettilääksi Madridiin tämä tilanne jatkui, mutta Darlanin päästyä valtaan tilanne on muuttunut: näiden suhteiden ylläpitäminen ei näet kuulu Darlanin harrastuspiiriin! Sekin kuvaavaa.

x x
x

Indokiinan ja Thailandin rauhansopimukselle on täällä annettu sellainen muoto, että suuri yleisö ei vielä käsitä sen merkitsevän huomattavaa aluemenetystä Ranskalle /n.110.000 km²/. Paitsi tätä menetystä Vichy'n Ranska on menettänyt Uuden Kaledonian ja Intian valtameressä olevat alusmaansa sekä ekvatoriali-Afrikansa, jotka kaikki ovat de Gaullen hallussa. Ranskan siirtomaavallan suurin ja arvokkain osa on edelleen Pétain'in hallituksen hallussa, nim. Antillit, Madagaskar, suurin osa Indokiinaa, Länsi-Afrikka /Dakar/, sekä koko Pohjois-Afrikka /Tunis, Algeria, Marokko/ samoin kuin Syyrian mandaattialue.

x x
x

Minulla oli tänään pitkä keskustelu Hoowerin edustajan ~~xxxxx~~ hra Stephens'in kanssa, joka juuri palasi 6-7 viikon matkaltaan Hollantiin, Belgiaan ja Saksaan /hän kertoi paljon mielenkiintoista oloista näissä maissa/. Stephens, joka on yhtämittaa yhteydessä Yhdysvaltain täkäläisen ambassaadin kanssa, kuvasi Washingtonin suurta päätöstä seuraavin sanoin: "Kehotus Saksalle julistaa sota Yhdysvalloille".

Ne, jotka luulivat Saksan suurhyökkäyksen Englantia vastaan alkavan ennen Washingtonin suurpäätöstä - ja niitä oli Pariisissa viimeksi käydessäni paljon - ovat siis erehtyneet.

x x x

Huolimatta siitä minkä edellisessä raportissani sanoin saksalais-ranskalaisen "yhteistyön" vaikeuksista on kuitenkin taloudellisen yhteistyön alalla todettavissa eräitä edistysaskeleita. Tekstiiliteollisuuden alalla on ranskalaisten ja saksalaisten välillä [redacted] todella yhteistyötä. Ranskalaiset keinosilkkitehtaat /luvultaan noin 25/ ovat yhtyneet "France Rayonne"-nimiseen kartelliin, jonka pääoma on n. 500 milj. frangia ja vuosituotanto 25-30.000 tonnia. Saksalainen "Zellwolle- und Kunstseide-Ring" omistaa tästä pääomasta n.30 o/o. Yhteistyö, joka ulettuu sekä raaka-aineostoihin että tuotantoon ja myyntiin, tapahtuu näiden sentraalien kautta.

Asiantuntevalta taholta kuulen, että myös rautateollisuuden alalla jokin tämäntapainen formula on tekeillä. Yksityiskohtia en vielä tunne.

T.k. 17 p:nä avataan Pariisin osakepörssi, joka tähän asti on ollut suljettuna /Lyonin ja Bordeaux'n osakepörssit ovat jo kauan toimineet/. Pörsseissä vallitsee muuten jatkuvasti noususuunta varsinkin valtiopaperien, kotimaisten obligatioiden ja ulkomaisten osakkeiden alalla. 5/ Rahanrunsautta kuvaa jatkuva diskonton lasku. Obligatiolainoja on äskettäin emittoitu jopa 4½ o/o:iin.

Vapaan Ranskan normaalinen viljankulutus on 2,9 miljoonaa tonnia vuodessa, sen tuotanto 2,3 milj. tonnia. Viime vuoden tuotanto oli vain 1,1 milj. tonnia ja tämän vuoden sato tullee keskinkertaiseksi sekin. Hinc illae lacrimae.

x x
x

Riomin suurprosessi uinuu. Kerrotaan jopa ettei löydetä juriidisia todistuskappaleita Paul Reynaud'ta eikä Mandelia vastaan!

Conseil Nationalin kokoonkutsumisesta ei kuulu mitään, ei liioin ainutpuolueen /Rassemblée nationale/ plastillisesta muovailusta. Mahtaneeko Darlan niistä kiinnostuakaan.

Lopuksi lause, jonka Gamelin sanoi eräälle tuttavalleni Bordeaux'ssa aselevon aikana: "Petyin sen instrumentin arvosta /s.o. armeijasta/, joka oli minun käsissäni." Voiko itsesyytös olla tätä julmempi?

Holma.

Nootit.

1. Unkarin lähettiläs on aina ollut hyvin informoitu Italian oloista. Hän on useampaan kertaan minulle viime viikkoina sanonut Budapestin ulkoministeriössä vallitsevan sen käsityksen, että sisäinen tilanne Italiassa jatkuvasti kiristyy ja että Hitlerin apu Italialle pohjaantuu ensi kädessä pelkoon, että tappiot voisivat viedä régimen horjumiseen.

2. Uskallan tosin asettaa kysymyksen: haluaako todella Saksa"lopullista"rauhaa? Eikö sen dynaaminen, ei vielä staattinen ekspansiohalu /saksalaisen sanonnan mukaan: ekspansiopakko/ tule päinvastoin karttamaan kaikkia ennenaikaisia, vapaaehtoisia rajoituksia? Minä en voi olla olematta Toomas, kun joka päivä vakavasti ajattelevat ihmiset puhuvat tulevasta rauhasta klassillisessa mielessä.

3. Hyvästä lähteestä olen kuullut, että eräät Weygandin raportit eivät koskaan ole saapuneet marsalkan käsiin, vaikka kylläkin Vichy'hin! - Weygandin ja Darlanin välit eivät ole erittäin lämpimät: molemmat "kruununtavoittelijoita". Darlanin kunnianhimo on hyvin huomattava tekijä!

4. Puhuteltavani vakuutti myös, että vain Sir Samuel'in taitava diplomaattinen peli sai viime tingassa aikaan sen, että saksalaiset joukot kesäkuussa aselevon jälkeen eivät tunkeutuneet Biskayan rannalta Espanjaan. On niitä, jotka varmastikaan ei aivan syyttä väittävät, että tämä Saksan heti aselevon jälkeen suorittama nopea

marssi Biskayan rannoille päämääränä Espanja oli syynä siihen, että kaksi muuta tärkeätä päämäärää pantiin fataalisti joskin hetkellisesti hyllylle: 1/ Ranskan koko territoori olisi näet eräiden Hitlerin kenraalien neuvon mukaan pitänyt vallata; 2/ Englannin kimppuun olisi ollut kohta käytävä. Toiset lisäävätkin, että Ranskan satumaisen nopea häviö sikäli pelasti Englannin, että häviön hetkellä Saksa ei vielä ollut täysin valmis jatkamaan heti Englantia vastaan. Tässä paradoksilta kuuluvassa väitteessä voi olla perääkin.

5. Kotimaisiin osakkeisiin nähden hausse on ollut varovaisempi, senjohdosta että niiden myynti on kontrolloitu ja osingon maksimiraja määrätty.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Holms

5/4 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 6 p:nä huhtikuuta 1941.

N:o 292/77

21/137 Tal. 5-41

21/4-41

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ministeriölle raporttini Vichystä n:ot 13 ja 14, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 13: Nemours'in välikohtaus ja ranskalais-englantilaiset suhteet.

N:o 14: Parisiana.

Holma.

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Vichy ssa 5 p:nä huhti kuuta 19 41. 21/137 Sal. S - 41.

21/4-41

Asia: Nemours'in välikohtaus ja ranskalais-englantilaiset suhteet.

5 C6

Kuten tunnettua sattui maaliskuun 29 p:nä uusi välikohtaus englantilaisten ja ranskalaisten, jo aikaisemmin monasti kovalle koetukselle pannuissa virallisissa suhteissa, kun näet Oranin edustalla, eräässä Algerian Nemours-nimisessä länsisatamassa englantilainen laivasto uhkaili ranskalaista laivasaattuetta, jonka turvana oli hävittäjä. Onneksi ei välikohtaus saanut sen pahempia muotoja, mutta se todistaa, minkä jo eräässä aikaisemmassa raportissani sanoin, kuinka Ranskan hallituksen päätös antaa kauppalaivasaattueilleen sotalaivoja turvaksi helposti voi aiheuttaa tapahtumia, joista paluu on vaikea - sitä suuremmalla syyllä kun Lontoon ja Vichyn välillä edelleen ei ole normaalisia diplomaattisia välejä, seikka jota täytyy valittaa. Täkäläiset amerikkalaiset tuttavani arvelevat, että laivoissa sittenkin on ollut sotatarvikkeitakin, vaikka ranskalaiset sen jyrkästi kieltävät. Lähempi tutkimus kait on osoittava, onko väitteessä perää.

Englantilaisten kanta tässä asiassa on seuraava. Koska saksalaiset vievät vapaastakin Ranskasta enemmän taikka vähemmän järjestelmällisesti suuriaki, määriä elintarpeita - tässä väitteessä on kuten tunnettua perää - on siis yhtä paljon tai enemmän saksalaisten asia luopua tästä politiikasta kuin on Englannin velvollisuus tämän vuoksi tehdä poikkeuksia saarrosta. Englantilaiset väittävät edelleen, että

JAKELUOHJE:

.....

.....

.....

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Marseille on tämän kautta tullut vaaralliseksi saartoverkon reiäksi. Alahuoneessa ministeri Dalton 1/4 antoi seuraavan selityksen Marseillen roolista (siteeraan saksaksi N.Z.Z:n mukaan):

"Nach offiziellen Angaben luden während der Monate Dezember und Januar 450 Handelsschiffe ihre Ladungen im Hafen von Marseille aus, und 400 Schiffe mit Ladungen von ungefähr 136.000 Tonnen verliessen diesen Hafen. Viele dieser Schiffe hatten nur eine geringe Wasserverdrängung. Es sind uns von verschiedenen Seiten Informationen zugegangen, die keine Zweifel darüber bestehen lassen, dass die Deutschen das Vorrecht haben, über die ankommenden Ladungen zu verfügen, während die Italiener nur noch aus dem Rest auswählen können. Die gleichen Informationen stellen fest, dass mehr als die Hälfte dieser Ladungen von den Achsenmächte sogar 80 Prozent betragen. Die wichtigsten importierten Waren sind Getreide, Früchte, Gemüse, Fische, Eier, Erdnüsse sowie Kopra und Zucker, Kakao, Wolle, Wein und Sprit."

Jos kohta on ilmeistä, että ministeri Daltonin selityksissä on erinomaisen paljon liioteltua, on toiselta puolen tosiasia, että Vichyn ja Berlinin välillä on olemassa tavaranvaihto"sopimus" (sana sopimus tietysti tässä tapauksessa käsitettävä oikeassa valossaan!), johon Dalton viittasikin alahuoneessa.

Englantilaiset viittaavat edelleen siihen, että Casablancassakin on luonnottoman suuri saksalainen kontrollikomissioni.x)

Tähän Englannin resonemangiin voi syystä huomauttaa, että Ranska eräisiin tarvikkeisiin nähden ei koskaan ole tullut toimeen omillaan ja on siis tuonnin varassa. Toiseksi että kyseessä olevat laivat toivat elintarpeita toisesta koloniasta toiseen. Edelleen että vaikka kansainvälinen oikeis myöntää blokaadin, se ei anna englantilaisille oikeutta takavarikoida ranskalaisia laivoja, joissa englantilaiset itse ovat

x) Tällä kerrotaan muuten yleisesti, että jos Amerikka todella tulisi sotaan, Casablancasta tehtäisiin suuri amerikkalais-englantilainen laivastotukikohta. Tämänkin vuoksi saksalaiset vaativat jo nyt tukipisteitä ei vaan Välimeressä vaan myös Afrikan länsirannikolla. On sanomatta selvää että tämä tilanne, olkoon yllämainituissa huhuissa kuinka paljon perää tahansa, ei helpota Ranskan asemaa.

todenneet sotatarpeita ei olevan, ja kaikkein vähimmin tyhjiä laivoja, mikä on tapahtunut tämän vuoden alusta tähän päivään ainakin 14 ranskalaisen laivan suhteen. Sitäpaitsi Englannin tulisi ymmärtää, minkä erinomaisen vaikean painostuksen alla Ranskan hallitus ja kansa elää. Yllämainittu vaihtosopimus ei ole kahden samanarvoisen vallan tekemä vaan pakkosopimus.

Poliittisesti on vaikea ymmärtää, että Englannilla olisi halua jännittää jousta, s.o. tehdä Ranskasta uusi vihollinen. Sillä vaikka Darlan olisi kuinka englantilaisvihamielinen tahansa, hän ei silti ole germanofiili vaan ranskalainen. Tätä on syytä alleviivata hetkenä jolloin amb. de Brinon käytyään tarkastusmatkalla Bordeaux'n seuduissa ja sen jälkeen tavattuaan marsalkan, on antanut haastatteluja lehtimiehille y.m. alleviivaten tosin Ranskan ei joutuvan sotaan mutta samalla myös marsalkan halua yhteistyöhön, ja ennenkaikkea Välimeren ja Afrikan merkitystä saksalais-ranskalaisessa yhteistyössä "Euroopan raumin luonnollisena jatkona etelään". Ranskan joutuminen sotaan tosin antaisi Englannille ilmaiseksi joukon uusia sotalaivoja, mutta tulee monesta syystä kysyneeksi, riittäisikö tämä korvaamaan kaiken sen negatiivisen, minkä sotatila näiden maiden välillä aiheuttaisi. Äskettäin on Pariisissa julaistu (vapaassa Ranskassa kielletty mutta Sveitsissä reprodusoitu) kirjoitus Lavalin asialliseksi puolustukseksi, josta tosin voi rivien välistä lukea että Lavalin tarkoitus oli /jo kesäkuussaà kokonaan muuttaa Ranskan ulkopolitiikka ja ehkäpä yhtyä Saksan sotaan Englantia vastaan. Mutta on varmaa ettei edes 1 % Ranskan kansasta ole sodan puolella. Eikä missään tapauksessa Pétain. Sanokoon Pariisin lehdistö mitä tahansa.

Olen taipuvainen uskomaan niihin jotka sanovat että Darlan Nemours'in välikohtauksesta tahallaan tekee näin suuren numeron, sen kautta hankkiakseen itselleen siinä määrin saksalaisten luottamuksen, että he todella tunnustavat hänet dauphin'iksi, jota tähän saakka eivät ole tahtoneet tehdä.

Tässä yhteydessä haluan mainita, että suurlähettiläs Abetz äskettäin eräälle tuttavalleni sanoi Berliinin ei enää laskevan Lavalin paluuseen. Lisäisin: ei ainakaan tällä hetkellä.

P.S. Pariisin saksalaiset väittävät, että Yhdysvaltain täkäläisen suurlähettilään, amiraali Leahyn vaikutus Vichyn hallitukseen on erittäin suuri. Ylläkerrottu ei vahvista tätä käsitystä.

Joskin kiitos Leahyn intervention Marseilleen on päässyt tulemaan 3 amerikkalaista laivaa (yksi tuoden lääkkeitä, kaksi elintarpeita), ei tätä saane vielä pitää muuna kuin poikkeuksena säännöstä.

Kiintoisa on Darlanin äskettäin antama tieto, että näet Pohjois-Afrikan ja Ranskan välimerisatamien välillä nykyään viikottain kulkee noin 75 laivaa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Holma

5/4 1941.

3000—1—41 69

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Vichy ssa 5 p:nä huhti kuuta 1941. 21/137 Sal. 5 -41

21/4-41

Asia: Parisiana.

5 C6

Oleskelin Pariisissa maaliskuun kaksi viimeistä viikkoa. Senjälkeen umpeutui ololupani enkä ole halunnut pyytää sen pidennystä, koska liiallinen oleskelu Pariisissa voisi täällä herättää huomiota. Oikeastaan en Pariisiin johonkuhun aikaan haluakaan, sillä siellä on vaikeata pysyä maailmantapahtumien tasalla, lehdet kun eivät julkaise mitään muuta kuin minkä saksalainen sensuuri sallii. Lehtiolot Pariisissa ovat todella kurjaa kurjemmat. Toiseksi ovat saksalaiset tehneet vaikeuksia diplomaattien siellä käynneille, eikä siellä tapaa ketään kolleegaa, jonka kanssa voisi vaihtaa ajatuksia. Tapaa tietysti saksalaisia ja ranskalaisia huomattavissakin asemissa olevia herroja, mutta puheen varovaisuus on silmiinpistävä. Tämä johtuu siitäkin, että siviilipukuisia saksalaisia kaikkialla vilisee, enemmän kuin koskaan ennen. Myös sotaväkeä on uskomattoman paljon, x) joskin siitä huomattava osa lähinnä kuuluu nostoväkiluokkiin.

Kauppa kulkee hitaampia latuja kuin ennen, mutta ei ole kokonaan tyrehtynyt. Varsinainen "liike-elämä" sensijaan kukoistaa pääasiallisesti vain salaisena tai hämäräperäisenä. Jokainen koettaa ansaita tavalla taikka toisella, enimmäkseen toisella. Jalokivikauppiaat tekevät loistavia afäärejä, ja salakaupassa saa mitä vaan. Liike-elä-

x) Edelleen paljon lomalla olevia lentäjiä.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

män epäterve luonne muistuttaa paljon oloja Berliinissä heti maailmansodan jälkeen, joihin silloinen lähetystömmekin kuten muistettaneen joutui valitettavalla tavalla osallistumaan.

Elintarvepula on hieman helpottunut, ja ravintoloissa saa kaikkea, mutta etukaupungeissa varsinkin pikkuväen keskuudessa pula on jatkuvasti ankara. Kauppaneuvottelujemme yhteydessä sain muutamia numeroita ensi käden lähteestä jotka kiinnostavat.

Saksalaiset ovat ostaneet konjakkia 8000 hektoa tynnyreissä sekä 12 miljoonaa pulloa. Toinen 12 miljoonan pullon tilaus on valmisteilla. Viinejä saksalaiset ovat ostaneet 2 miljoonaa hektoa. Uudesta sadosta on 70 % varattava saksalaisille. Jos joku mukisee, hänelle tehdään ammattinsa mahdottomaksi, sillä kaikki [illegible] lasi- ja tynnyrivarastot ovat saksalaisten käsissä. 12 miljoonaa pulloa sampanjaa ovat saksalaiset ostaneet.

Sana "ostaneet" on varsin eufemistinen, sillä hinta on tietysti pakkohinta.

Onko näinollen ihme, että alkoholin ja viinien hinnat nousevat huimaavasti, tosiasia joka tuntuvasti vaikeuttaa paraikaisia yrityksiämme saada inhimillisiin hintoihin Ranskasta ostaa meillä puuttuvia juomia.

Ei ole liioin kumma jos näissä olosuhteissa, kaikesta Vichyn hallitukseen, välistä oikeutetusti välistä syyttömästi, kohdistetusta kritiikistä huolimatta, vallatun alueen englantilaismielisyys yhä vaan on kasvamassa. Tätä ei voi Darlanin politiikka eikä eräiden Pariisissa huomattavassa asemassa olevien ranskalaisten yhteistyötahto muuttaa. Onhan selvää että Italian jatkuvat vastoinkäymiset, Jugoslavian vallankaappaus, Italian laivaston menetykset viime kuun lopulla, joiden tuloksena voi sanoa Italian laivaston kompaktisuuden hävinneen, y.m.s. herättävät Pariisisissa toiveen kipinän!

Mikä Pariisissa tuskastuttaa on tosiasia että ilmiantojärjestelmä

on viety huippuunsa. Saksalaiset tuttavani sitä valittavat. Samoin on erittäin valitettava ilmiö, että ranskalaisten hyvienkin piirien joukossa on alentava taipumus tarjoutua saksalaisten palvelukseen tai ainakin pyrkiä heidän pöytänsä ääreen. Tästä olisi monta esimerkkiä mainittavana. Toiselta puolen taas on korruptio huomattava myös saksalaisissa piireissä. Siten esim. on tavallinen ilmiö, että matkustuslupa toiselle alueelle ja sieltä takaisin ostetaan jopa pilkkahintaan.

Kaikki tämä vähentää iloa oleskella Pariisissa. Kaikesta huolimatta on vapaassa Ranskassa kuitenkin mieliala terveempi.

Lyhyesti: uudistan vanhan virteni, että hallituksen tulisi maksoi minkä maksoi siirtyä Pariisiin (taikka Versaillesiin), missä sen läsnäoloa kipeästi tarvitaan. Darlanin uudistuvat matkat Pariisiin eivät tätä tosiasiaa paranna.

Pariisissa ei enää näe saksalaisia valtausrahoja vaan kaikki tapahtuu nyttemmin Ranskan frangeissa. Tämä johtunee siitä luonnollisesta syystä, että Ranskan valtauskorvausmaksut, jotka tosin ovat takapajulla, suoritetaan Ranskan frangeissa, joita siis saksalaisella valtausjohdolla täytyy olla kymmeniä miljaardeja. Tämä taas aiheuttanee sen että Ranskan frangi viime aikoina on eri maiden pörsseissä kiinteämpi, koska Saksalla ei ole mitään halua päästää sitä laskemaan. Tätä pyrkimystä taas Ranskan finanssijohto ilmeisesti käyttää hyväkseen koettaessaan puolestaan itse nostaa frangin arvoa, jottei se pääsisi stabilisoitumaan liian alhaalle. Tästä teen lähemmin selkoa kirjelmässä koskien clearing- ja kauppaneuvottelujamme viimeistä vaihetta. Luulisin että Ranskan eräänlainen haluttomuus panna maksusopimuksemme voimaan riippuu siitä että se toivoo mainitussa suhteessa vielä viime tingassa saksalaisilta joitain myönnytyksiä.

Eräs korkeassa asemassa oleva saksalainen upseeri, Berliinin luottamismiehiä, myönsi Italian empiren Somalissa, Erytreassa ja Abessiniassa olevan nyt lopussa ja luonnollisesti vaikuttavan sodan pidentymiseen ja Englannin prestigen ja moraalisen itsetunnon kohoamiseen, mutta katsoi

että sodan lopputulos, s.o. Englannin häviö, joka hänestä on enää vain laskuesimerkki, ei muutu sodan [redacted]sekundääristen sivutapausten vaikutuksesta.

Toiselta puolen tapasin Pariisissa erään tunnettua nimeä kantavan saksalaisen (vanhoja tuttaviani), joka - univormussa! - käytti sellaista kieltä koko nazismista, sen epäjärjestyksestä, sen psykologisista virheistä y.m., etten uskalla enää hänen kanssaan näyttäytyä!

Rolma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Holma

Vichyssä 26/4 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ
N:o 349-87.

Vichyssä 3 p:nä toukokuuta 1941.

23/137 Pol. S. 41
12/5-41

Ulkoasiainministeriölle, C6
H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ministeriölle raporttini Vichystä n:ot 15, 16 ja 17, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 15: Ranskan ja Saksan suhteet.

N:o 16: Ranskan lähtö Kansainliitosta.

N:o 17: Huhut saksalaisista joukoista Suomessa.

Erehdyksestä on raportista n:o 15 unohtunut lyhyt yhteenveto sisällyksestä, jollaista Ulkoasiainministeriön kiertokirje n:o 8 edellyttää. Ensi raporteista se ei ole puuttuva.

Holma.

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Vichy ssa 26 p:nä huhti kuuta 1941. 23/137 Sal. 3.-41. 12/5-41

Asia: Ranskan ja Saksan suhteet.

5 C6

On ilmeistä että saksalaisten uusilla menestyksillä Balkanilla ja Afrikassa tulee olemaan kauaskantavia vaikutuksia myös sen suhteisiin Ranskaan. Varsinkin kun otamme huomioon seuraavat näkökohdat.

On selvää selvempi, että Saksa näiden menestystensä jälkeen ei tule tekemään samaa erehdystä kuin minkä se teki viime kesänä Ranskan kukistuttua, s.o. että se ei kohta jatkanut taistelua Englantia vastaan. Tällä kertaa on peli jo siksi korkea, että jokainen laiminlyönti voisi tulla kalliiksi.

Saanee senvuoksi pitää todennäköisenä, että Englannin ahdistaminen kaikkialla Välimeressä tulee olemaan Saksan lähimpiä sotilaallisia pyyteitä. Suezin kanava idässä ja Gibraltar lännessä ovat luonnollisesti päätavotteet. Jo nyt saattaa arvata Saksan pyrkivän Kreikan saarille päästäkseen Kreetan haltijaksi, jolloin Englannin asema itäisessä Välimeressä melkoisesti heikkenee (toinen asia on miten Lemnoksen, Mytilenen ja Samotracen valtaus tulee välittömästi tai välillisesti vaikuttamaan Saksan suhteisiin Turkkiin ja Venäjään; Syyriankin kysymys - vrt. raporttiani n:o 11 - on tätän äkkiä joutunut etualalle).

Täällä puhutaan jatkuvasti voimakkaasta saksalaisesta painostuksesta Espanjassa, jonka tarkoitus olisi varata saksalaisille joukoille mahdollisuus marssia Gibraltaria kohti. Arriba-lehden hyökkäykset Por-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tugalin kimppuun kaipaisivat myös kommentaareja.

Näissä olosuhteissahan olisi ymmärrettävissä jos Saksa pyrkii varmojen laivastoasemien hankkimiseen itselleen myöskin Ranskan rivieralta, Marokosta, Algeriasta ja Tunisista.

Ranskan hallituksen on täytynyt ottaa tämä mahdollisuus vakavan harkinnan alaiseksi. Samoin sen on täytynyt perin vakavasti harkita sen tosiasian seurauksia että Rooma, huolimatta kaikista sotilaallisista tappioistaan, joiden aiheuttamaa prestige-menetystä eivät viime päivien "voitot" voi hälventää, taas nostaa päätään ja jonain kauniina päivänä uudelleen alkaa maalata seinille nimet Nizza, Korsika, Tunis. Parissa italialaisessa lehdessä on jo ollut oireita tähän suuntaan.

Sisäpoliittisesti taas ei ole tietysti mahdotonta, että Laval astuu näyttämölle sanoen näin: "Miksette syksyllä minua seuranneet? Silloin olisin saanut aikaan sellaisen väliaikaisen suhteiden järjestelyn Saksan kanssa, etteivät uusimmat tapahtumat olisi päässeet sitä horjuttamaan. Tunis, Korsika ja Nizza eivät silloin olisi joutuneet uudelleen vaaranalaisiksi". Lehtien uutiset siitä että Laval palaisi Vichyn hallitukseen eivät liene sellaisinaan oikeita. Darlan on oleskellut muutaman päivän Pariisissa neuvotellakseen Abetzin ja de Brinonin kanssa, mutta Abetz on saanut hinkuyskän (!) ja on Berliinissä sairaalassa, joten Darlan ei hänen kanssaan voinut vielä keskustella. Puhutaan myöskin siitä että Laval siirtyisi de Brinonin paikalle Vichyn hallituksen edustajaksi Pariisiissa ja että de Brinon tulisi ulkoministeriksi. Puhutaan myöskin että Vichy'hin tulisi erikoinen saksalainen ambassadööri, mutta kaikkiin näihin huhuihin suhtaudumme täällä suurella varovaisuudella, myöskin niihin jotka tietävät että kuuluisa kollaboratio uudessa muodossa olisi niin pitkällä että hallitus siirtyisi Pariisiin! Parhaittenkin tarkastajain joukossa on niitä jotka luulevat näiden huhujen parhaasta päästä olevan Lavalin omasta fatabuurista.

Totta on että viime päivinä on käyty keskusteluja Pariisissa tällaisesta kollaboration lämpenemisestä. Lavalin täkäläinen lehti "Moniteur", joka on vaiennut 13/12 jälkeen, on taas alkanut vaatia kollaboration Saksan kanssa elvyttämistä. Vaikkakin Laval tietysti voi Vichyn hallitusta syyttää ylläsanotun mukaisesti siitä että hänen poistumisensa kautta järjestelytoimenpiteet Saksan kanssa ovat turhaan viipyneet kuukausimääriä, Darlankin puolestaan on saanut sikäli lisää vettä myllyynsä, että hänen uskonsa Englannin lopulliseen häviöön on voittanut alaa. Minä en pitäisikään Darlanin asemaa niin heikkona kuin millaiseksi monet ulkomaan lehdet, Lavalin paluuhuhujen yhteydessä, ovat sen tahtoneet kuvata.

Näissä olosuhteissa olisi perin luonnollista, että Ranska omasta alotteestaan olisi tehnyt tai tekisi suoranaisia ehdotuksia Berliinissä, siten etukäteen vaimentaakseen mahdollisia Ranskalle epämiellyttäviä reperkussioneja Saksan aseiden viimeisistä menestyksistä ja siten etukäteen taittaakseen kärjen Saksan puolelta ehkä odotettavissa olevilta (vaikkakaan ei ultimatiivisilta) vaatimuksilta. Voihan näet ajatella että Saksa tahtoessaan hallita koko kontinentin ja kontrolloida kaikkia sen mahdollisuuksia ahdistaa Englantia, asettaa Vichyn hallitukselle suoran ultimaattumin esim.näin: "Luovailemisenne ja pyrkimyksenne voittaa aikaa[x)] ei enää käy. Teidän on nyt valittava: Englanti tai Saksa". Mielestäni tällaisen ultimaattumin välttämiseksi Vichyn hallitus on oikeutettu menemään erinäisissä myönnytyksissä aika pitkälle, varsinkin jos vielä vastapalvelukseksi Saksa vähentää valtauksen hirvittäviä menoja ja päästää kotimaahan isohkon kontingentin sotavankeja, mistä puhutaan.

Varsin luotettavista lähteistä kuulen kuitenkin, että Ranska ei

---

x) Tämän wait-and-see-kannan edustajia kutsutaan täällä nyttemmin uudella nimellä "attentistes".

olisi tällaisia ehdotuksia vielä tehnyt vaan että paraikaiset keskustelut Pariisissa, jotka eivät ole helpot ja joiden ala on varsin laaja ja luonne hyvin delikaatti, olisivat lähinnä saksalaisten aiheuttamat. Tästä saanen piakkoin tilaisuuden raportoida tarkemmin. Mainitsen vain että Vichyn radio äkkiä (ja aivan liian myöhään!) on alkanut kamppanjan De Gaullen räikeätä radiopropagandaa vastaan; että marsalkka on julkisesti parikin kertaa tuominnut nuorten miesten "poistumisen" maasta (s.o. De Gaullen leiriin); että Darlan on odottamattoman avoimesti paljastanut eräitä englantilaisten Dunkerque-menetelmiä; että Ranska on jättänyt Kansainliiton, y.m. Nämät toimenpiteet ovat oireellisia: yrityksiä olla Berliinin mieleen. Mutta on selvää, etteivät tällaiset vähäpätöiset hyvän tahdon ilmaisut voi ajanpitkään Berliiniä tyydyttää.

Toiselta puolen ei voine liioin sanoa että Vichyn ja Washingtonin suhteet olisivat erikoisen lämpimät. Tosin lienee Vichyn hallitus useampaan kertaan vakuuttanut Washingtonin hallitukselle, että se ei tule ryhtymään minkäänlaisiin sellaisiin toimenpiteisiin, joiden kautta aselevon luoma tilanne pohjois-Afrikassa muuttuisi Englannille epäedullisemmaksi. Washington ja Lontoo samoinkuin luonnollisesti De Gaulle väittävät amiraali Darlanin tätä lupausta rikkoneen, voimatta sitä täysin todistella. Sitäpaitsi he kysyvät, mikä on kenraali Weygandin todellinen tehtävä Afrikassa.

Näissä olosuhteissa on selvää että Ranskan asema kahden painostuksen välillä sekä metropolessa että pohjois-Afrikassa voi tapahtumien kehittyessä eteenpäin joutua vaikeaksi. Vaaditaan näissä olosuhteissa suurta taitavuutta Vichyn hallituksen johtajien puolelta.

Tilannettahan ei liioin Ranskan kohdalta helpota se tosiasia että Pariisin ainutpuolueen (s.o. nazipuolueen) johtaja hra Bontenoy äkkiä on hävinnyt. Pelätään että hänet on murhattu. Sen seurauksena kerrottiin jo viikko pari sitten ainutpuoluelaisia muka olevan odotet-

tavissa Vichy'hin järjestääkseen täällä mielenosotuksia hallitusta vastaan. Ulkomaiden lehdissä kerrottiinkin jopa levottomuuksista Vichyssä, patrullien katukomennosta y.m. Tosiasia on että Vichyssä on vallinnut ja vallitsee täydellinen kevätrauha, olkoon että vartiostoa on lisätty (kun eilen näin marsalkan kävelyllä rantapuistossa, oli hänen ympärillään pilvi salapoliiseja).

Mainitsen sivumennen että kun maaliskuun 27 p:nä Serbiassa tapahtui vallankaappaus, serbialaisystävällisiä mielenosotuksia täällä tapahtui ei vain Lyonissa mistä kerroin, vaan myös Marseillessa, missä kuningas Aleksanterin patsas kukitettiin siihen määrään että täytyi sulkea kukkakaupat, jolloin eräiden varastotalojen myyjättäret alkoivat valmistaa kukkia paperista!

x x
x

Mieliala Vichyn diplomaattikunnassa ei näissä olosuhteissa ymmärrettävästi ole erikoisen valoisa. Sitä ei liioin paranna tosiasia että esim. Jugoslavian ja Bulgarian lähettiläät, jotka toisensa näkevät useasti päivässä hotellimme suojissa, eivät toisiaan tervehdi. Myös Unkarin lähettilään suhteen eräät kolleegat osoittavat viileyttä. Kreikan lähettiläs asuu onneksi toisessa hotellissa.

x x
x

P.S. Kun ylläoleva oli kirjoitettu tapasin pitkään erään ulkoasiainministeriön korkean virkamiehen, jonka kanssa käymässäni keskustelussa koetin verifioida yllä antamiani tietoja. Totesin kylläkin että hän kuten ranskalaiset viralliset henkilöt yleensä koettaa ainakin lähettiläiden edessä esittää asiat mahdollisimman edullisina eikä näyttänyt pelkäävän mitään oven edessä olevaa uhkaa Saksan puolelta,

koska hän katsoi että Ranskan täyttäessä kaikki aselepoehdot ei Saksalla ole ainakaan juriidista aihetta etsiä muutosta nykytilanteeseen molempien maiden välisissä suhteissa, edelleen koska hän katsoi saksalaisten voivan viedä joukkoja Espanjaankin tarvitsematta silti vallata vapaan Ranskan, ja lopulta koska Ranskan pohjois-afrikkalainen siirtomaavalta ei suoranaisesti estä mahdollisia saksalaisia toimenpiteitä Gibraltaria vastaan. Mutta hän myönsi Marokon olevan vaarassa Amerikan vuoksi, joka tietysti sinne pyrkii pesiytymään, jos se yhtyy sotaan. Toiseksi hän myönsi Syyrian olevan vaarassa, koska Turkin asema kuten hän sanoi jo nyt on sellainen että sen suhtautumisessa akseliin milloin tahansa voi odottaa äkkimuutosta, jolloin saksalaisten joukkojen tunkeutuminen läpi turkkilaisen alueen ja englantilaisten läpi Irakin vaarantaa oleellisesti Ranskan intressejä Syyriassa.

Mitä tulee ranskalais-saksalaiseen "yhteistyöhön" hän sanoi marsalkan käsityksen olevan muuttumattoman, nimittäin sen että la collaboration dans la paix on ei vain mahdollinen vaan Ranskan hallituksen päämäärä, jotavastoin la collaboration en guerre ei ole toteutettavissa. S.o. koska aselepo edellyttää sotatilan jatkumista, marsalkka ei halua "yhteistyön" lopullista fiksointia ilman että samalla suunnitellaan tulevan rauhan ehtoja. Tämähän Ranskan kannalta on loogillista, toinen asia on, onko se toteutettavissa tapahtumien kehittyessä nykyisellä nopeudella.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Holma

Vichyssä 27/4 1941.

3000—1—41 69

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 16. 23/137 Sal. S -41.

Vichy ssa 27 p:nä huhti kuuta 1941. 12/5 -41

Asia: Ranskan lähtö Kansainliitosta. 5 C6

Kuten lehdet ovat kertoneet, Ranskan hallitus on päättänyt ilmoittaa Kansainliiton v.t. pääsihteerille eroavansa Liitosta.

Tämä tieto tuli jossain määrin yllätyksenä, koska Ranskan hallitus syksyllä, pääsihteeri Avenolin erottua, ilmoitti Liitolle aikovansa jatkuvasti jäädä Liiton jäseneksi sekä maksavansa kuten tähän asti jäsenmaksunsa.

On liikkunut huhuja, ja jotkut Sveitsin lehdet ovat tämän huhun vahvistaneet, että Saksa olisi tässä suhteessa Vichyn hallitusta painostanut. Tämä ei kuitenkaan liene asianlaita. Sveitsin täkäl. lähettiläs, joka sai hallitukseltaan tehtäväksi tutkia asiaa, kertoi minulle sen tehneensä ja tulleensa siihen tulokseen että Saksan painostusta ei ole ollut. Olisihan ollut odottamatonta, että Saksa nykyisten suurten tapahtumien aikana olisi ehtinyt ajatella sellaista pikkuasiaa.

Mikäli Sveitsin lähettiläs minulle kertoi, on lähtö tapahtunut seuraavasti. Kun hallituksen käsitellessä budjettikysymyksiä, sen oli fiksoitava myös Kansainliitolle maksettava jäsenmaksu tältä vuodelta, marsalkka ja amiraali, joista ei kumpainenkaan luonnollisestikaan ole Liiton ihailijoita se kun heidän mielestään on osaltaan vaikuttanut Ranskan sotilaalliseen heikentymiseen, olivat vastustaneet jäsenyyden jatkamista mainitulla seurauksella. Myös Ruotsin lähettiläs piti tätä

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

HE 2: A 4.

selitystä todennäköisimpänä. Mahdotonta tosin ei ole että amiraali Darlan tätenkin on tahtonut tehdä Saksalle kohteliaisuuden.

Ranskan on kuten tunnettua pakko jatkaa maksuja vielä kaksi vuotta eroamisensa jälkeen - mikäli Kansainliittoa silloin vielä on olemassa. Se on sitäpaitsi pidättänyt itselleen oikeuden myöhemmin määrätä kantansa osanottoonsa nähden sellaisiin Kansainliiton yhteydessä toimiviin laitoksiin kuin ovat kansainvälinen työtoimisto ja Haagin kansainvälinen tuomioistuin.

1/5. Ylläolevan kirjoitettuani saatoin tarkistaa siinä ~~[illegible]~~ antamani ~~[illegible]~~ tiedot tavatessani pitkään sen ulkoministeriön virkamiehen, joka Kansainliitto-asioita viime aikoina on hoitanut ja esitellyt. Hän vahvisti tiedon että Ranskan lähtö Kansainliitosta ei ole tapahtunut minkäännäköisen saksalaisen painostuksen vaikutuksesta. Kysymyksen herätti jo viime kesänä silloinen ulkoministeri Baudoin, mutta ministeriössä katsottiin ettei sellainen ele ollut tarpeellinen. Laval tullessaan ulkoministeriksi antoi yllämainitun virkamiehen tehtäväksi valmistaa useampiakin ehdotuksia Kansainliitolle lähetettäväksi kirjeeksi; kysymys jäi keskeneräiseksi Lavalin kaatuessa joulukuussa.

Kysymys tuli taasen aktuaaliseksi ylempänä kerrotulla tavalla.

P.o. virkamies oli täysin selvillä siitä, ettei tällä eleellä ole mitään todellista efficacité ranskalais-saksalaisissa suhteissa.

x x
x

Paris-Soir tänään julkaisee luettelon Ranskan sotalaivaston sodan aikana kärsimistä tappioista. Luettelo käsittää vain menetetyt laivat eikä niitä jotka tavalla taikka toisella ovat englantilaisten hallussa. Luettelo vaikuttaa mielivaltaiselta. Raportissani n:o 8 antamani tiedot ovat varmasti luotettavammat. Tässä raportissani en maininnut mi-

tään vedenalaisista. Paris-Soir'in luettelo kertoo niitä menetetyn 11.

x x
x

Tapasin eilen Luxemburgin asiainhoitajan. Hän kertoi luxemburgilaisia pakolaisia olevan Ranskassa enää vain vajaa tuhatkunta. Näistä jokunen satakunta tulee kotiutettavaksi, mutta suurin osa on joko juutalaisia tai poliittisesti uhattuja. Hän kertoi suuresti pelkäävänsä maansa toimeentulomahdollisuuksia, jos sotaa kestää vielä seuraavan talven.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa oleva lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Holma

Vichyssä 3/5 1941

3000—1—41 69

PARIISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

23/137 Sal. S -41.

Vichy ssa 3 p:nä touko kuuta 1941. 12/5 -41

Asia: Huhut saksalaisista joukoista Suomessa.

5 C6

Kuten jo sähkeessäni n:o 96 mainitsin eivät vapaan Ranskan lehdet ole sisältäneet riviäkään Ulkoasiainministeriön kiertosähkeessä C 8 mainitusta United Pressinlevittämästä uutisesta.

Sensijaan Englannin radio kuten tunnettua vappuaamuna ilmoitti saksalaisen divisioonan laskeutuneen maihin Turussa. Olin jo edellisenä iltana käydessäni ulkoministeriössä maininnut sähkeenne C 8 johdosta, että kaikki tämäntapaiset uutiset ovat tahallisesti vissiltä taholta laadittuja ja saatoin todeta että ulkoministeriössä ei edes United Pressin uutista tunnettu.

Eilen tänne tullut Journal de Genève sisälsi huomattavalla paikalla hälyytysuutisia ylläkerrottujen huhujen johdosta. Täkäläisessä diplomaattikunnassa asiaa vilkkaasti pohdittiin. Olen kaikkialla dementoinut ja asettanut uutisen oikeaan valoonsa. Tapasin myös eräitä upseereja ja sanomalehtimiehiä, joille samoin asiaa selittelin. Minulla oli se käsitys ettei kukaan ottanut uutista täysin vakavasti.

Tänä aamuna kaksi täkäläistä lehteä sisältää asiasta pikkuuutisen monin epäilyksin ja kysymysmerkein varustettuna. Olen dementoinut Quai d'Orsaylla. Poliittisen osaston päällikön apulainen syö tänään pöydässäni, jolloin saan tilaisuuden tarkempaan dementointiin.

JAKELUOHJE:

.....

.....

.....

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kuten eilisiltaisessa salasähkeessäni n:o 102 mainitsin, Moskovan täkäläinen suurlähettiläs kylillä ja turuilla puhuu Saksan hyökkäysaikeista. Siihen hän minullekin jo pääsiäisaikaan viittaili. Hänen rouvansa on ukrainatar eikä salaa pelkoaan saksalaisesta hyökkäyksestä maahansa. Eilispäivän kuluessa liikkui itsepintaisia huhuja Saksan jo hyökänneen Ukrainaan. Omasta puolestani olisin vielä varsin skeptillinen niihin huhuihin nähden, joiden mukaan Saksan ja Venäjän välillä olisi lähitulevaisuudessa odotettavissa sotatoimenpiteitä. Minusta huhut viittaavat siihen että asianomaisilla itsellään ehkä on intressejä niiden levittämisessä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön rap. 18

Ministeri Kolasta.

18/5 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 383-92.

Vichyssä 20 p:nä toukokuuta 1941.

25 138 Car 41

29/5-41

OSASTO 5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ministeriölle raporttini Vichystä n:o 18, joka käsittelee aihetta:

Eräitä keskusteluja.

sekä raportin n:o 19:

Ranska käännekohdassa.

Holma.

UE 13: A 4.

PARIISISSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Vichy ssa 13 p:nä touko kuuta 19 41.

Asia: Eräitä keskusteluja.

25/138 Vec. 41
29/5-41
OSASTO
5 C6

Jouduin Genèvestä Vichy'hin matkustaessani, muunlaisten paikkojen puutteessa, istumaan koko matkan Japanin täkäläistä ambassaadia varten varatussa osastossa. Uusi ambassadööri Kato itse oli tosin lähtenyt autossaan, joten junaosastossa oli vain ambassaadin uusi ensimäinen neuvos ja pari sihteeriä. Jouduin neuvoksen kanssa pitkään keskusteluun nykytilanteesta - hän puhuu ranskaa erittäin hyvin, on ollut aikaisemmin täällä postilla ja myös usein Genève'ssä yleiskokousten aikana. Keskustelustamme ansainnevat seuraavat kohdat huomiota.

Matkalla Siperian halki suurlähettiläs Kato oli tavannut Euroopasta palaavan Matsuokan. Berliinissä olivat viipyneet pitemmältikin tutustuakseen sikäläisiin mielipiteisiin.

Venäjän ja Saksan mahdollisesta sodasta puhuteltavani sanoi: "Me saimme sen käsityksen Berliinissä, että johtopiireissä n. 60 % on sotaa vastaan". Tämän hän uudisti pariinkin kertaan. Stalinin odottamattomasta astumisesta parrasvaloon, jota täällä pidetään merkkinä siitä että Moskova peläten Saksan mahdollisia hyökkäysaikeita viime tingassa koettaa-tosin liiankin helposti läpinäkyvin elein-silitellä Wilhelmstrassen johtajia, puhuteltavani ei tahtonut vielä sanoa muuta kuin että heidän käsityksensä mukaan läheisen idän Venäjälle niin tär-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

keät elinkysymykset lähinnä ovat sen aiheuttaneet.

Kysymykseensä onko Moskovan ja Berliinin välillä olemassa mitään sopimusta koskien Suomea, vastasin tietysti vältellen. Mutta itse kysymys sinänsä todistaa puhuteltavani uskoneen Suomen kysymyksen voineen joutua sellaisen sopimuksen kohteeksi, jolloin etsimättä palautuvat mieleen ne monet huhut jotka Molotovin Berliinin-matkan yhteydessä meistä levitettiin.

Yhdysvaltain politiikasta hän käytti varsin arvostelevaa puhetta pitäen sitä lyhytnäköisenä ja provosoivana. Hän huomautti, mikäli ymmärsin sattuvasti, että sellaisia puheita jollaisia eräiden Amerikan johtomiesten viimeaikaiset sotapuheet ovat olleet, tulee arvostella siltä kannalta että amerikkalaiset senaattorit ja muut vastuunalaiset henkilöt käsittelevät poliittisiakin asioita kuten ovat tottuneet käsittelemään liikeasioita, s.o. afäärimiehen tavoin alleviivaten probleeman yhtä ainoata puolta muiden ja kokonaisuuden, tässä tapauksessa maan yleisten intressien, jäädessä helposti syrjään.

Edelleen hän peittelemättä sanoi Amerikan politiikan vieneen Japanin siihen, että sen <u>täytyy</u> hakeutua etelään aina Alankomaiden Intiaan saakka varmentuakseen sellaisten raaka-aineiden saannista, jotka ovat välttämättömät varustusteollisuudelle, minkä jatkuminen Amerikan uhan edessä on katsottava varmaksi. Ei ole koskaan minulle kukaan japanilainen niin avoimesti puhunut maansa politiikan tavotteista. Hän lisäsi että tämän tarkoituksen saavuttamiseksi Japanin täytyy dominoida Kiinassa. Rohkenen tässä yhteydessä viitata eräseen raporttiini muistaakseni viisi vuotta sitten (täällä en voi kontrolloida sen numeroa), jossa kreivi Rochefort in Revue de deux Mondes'issa olleen asiallisen ja kiintoisan kirjoituksen pohjalla uskalsin viitoittaa Japanin ekspansiopolitiikkaa siihen suuntaan, mihin se on myöhemmin hakeutunut, s.o. välttäen sotaa idässä hakeutua etelään. Muistelen että Revue de deux

Mondes'in päätoimittaja minulle siihen aikaan kertoi, että toimitus vasta pitkän harkinnan jälkeen katsoi sopivaksi julkaista tuon asiallisuudessaan hyvin harkitun kirjoituksen.

Kertojani piti muuten varmana, että Yhdysvallat yhtyvät sotaan jopa aivan lähitulevaisuudessa.

Balkanin kysymyksestä hän sanoi Saksan vain Italian vastoinkäymisten (insuccès) vuoksi tulleen pakotetuksi turvautumaan sotaan Jugoslaviaa ja Kreikkaa vastaan.

Saksalaisten menoa Espanjaan Gibraltarin vuoksi hän piti erittäin todennäköisenä.

Turkkiin nähden hän piti ilmeisenä, että se jo nyt on valmis seuraamaan akselin tahtoa.

Varsin kiintoisa oli seuraava huomautuksensa: "En ole muutamaan vuoteen käynyt Moskovassa. Minusta ulkonaiset olot (vaatetus, puhtaus, y.m.) ovat huomattavasti parantuneet viime aikoina. Voi tuskin enää sanoa, että kurjuus maailmassa olisi suurin Venäjällä". Luin äskettäin eräästä sveitsiläisestä lehdestä samanlaisen refleksion.

Saksan ja Ranskan suhteista hän sanoi saaneensa Berliinissä sen selvän käsityksen, että Hitler on tahtonut ja edelleen tahtoo Ranskaa käsitellä hellävaroen. (Vichyn amerikkalaisissa piireissä vallitsee sellainen versio Rudolf Hessin satyyrimaisesta etten sanoisi plautusmaisen burleskisesta keikkailusta, että hän paheksuisi Führerin liiallista pehmeäkouraisuutta Ranskaan nähden, joka ei muka ole alkukantaisen kansallissosialismin ja Mein Kampfin raamatullisten periaatteiden mukaista, sekä Saksan nykyistä sataprosenttista antienglantilaista suurkamppailua. Sama lähde vertaa Hessiä Trotskyyn, s.o. vallankumousliikkeen syntysanojen uskolliseen kilvenkantajaan.) Kertojani ei ummistanut silmiään siltä tosiasialta, että tällainen Ranskaa hemmotteleva politiikka ehkä sittenkin on Saksan omassakin intressissä. Palaan tähän kysymykseen seuraavassa raportissani.

x x x

Pöydässäni aterioi pari päivää sitten suurlähettiläs de Laboulaye (jonka kanssa olen kollaboroinut pian parisenkymmentä vuotta), Ranskan ent. suurlähettiläs Washingtonissa. Hän kertoi koko maailmansodan ajan olleensa hyvin läheisissä henkilökohtaisissa ja perheellisissä suhteissa nykyiseen presidentti Roosevelttiin ja tämän perheeseen. Roosevelt oli silloin laivastoministeriössä alivaltiosihteeri. Suurlähettiläs totesi Rooseveltin jo sinä aikana olleen kiivaimpia sotaan yhtymisen kannattajia, anglosaksisen demokraattisen maailmankatsomuksen vahvana esitaistelijana ja saksalaisen valloitushengen kiivaana vastustajana.

x x
x

Kreikan täkäläinen lähettiläs minulle totesi, että Saksan käyttäytyminen Kreikassa on ollut voiton jälkeen huomattavasti paljoa ymmärtäväisempi kuin esim. Jugoslaviaan nähden.

Mielestäni ei ole tarpeeksi maailman lehdistössä alleviivattu sitä tosiasiaa, että Saksan koko viimeaikainen politiikka ilmeisesti on kohdistunut niitä slaavilaisia kansoja vastaan, joille Versailles'issa, suurslaavilaisen Venäjän ollessa kansainvälisen politiikan ulkopuolella, myönnettiin luonnottoman suuria etuuksia keski-Euroopan kustannuksella.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön rap. n:o 19

Ministeri Kolun

17/5 1941

3000—1—41 69

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Vichy ssa 17 p:nä touko kuuta 1941.

25 138 Pe 41

29/5-41

Asia: Ranska käännekohdassa.

5 C6

Sisällys:

Ranskan ja Saksan suhteissa viime päivinä tapahtunut uusi, Lavalin inauguroimaan yhteistyöajatukseen perustuva lähentely alkaa saada muotoja, jotka voivat viedä Ranskan kohtalokkaaseen tienhaaraan. Taloudellisten neuvottelujen rinnalla käydään varmasti myös poliittisia, jotka jo nyt ovat aiheuttaneet kiivasta reaktiota anglosaksisissa maissa.

Tämän saapuessa perille on varmaankin jo suurin piirtein tiedossamme, mihin reaalisiin sitoumuksiin ranskalais-saksalaiset paraikaiset neuvottelut ovat johtaneet. Voin senvuoksi rajoittua muutamiin lyhyihin yleisluontoisiin huomautuksiin.

Neuvottelujen taustaa ei minun ole tarvis sen lähemmin eritellä, sen jälkeen kuin raportissani n:o 15 sen jo tein. Siinä lausumani ajatus, että Saksan viimeaikaiset sotilaalliset voitot Balkanilla ja pohjois-Afrikassa sekä diplomaattiset voitot Turkissa y.m. pakottavat Ranskan uuteen kannanottoon, on osottautunut oikeaksi. Täkäläisten tietojen mukaan neuvottelujen alote olisikin ainakin huomattavalta osalta ollut Darlanin.

Olisi ennenaikaista koettaa presisoida mitä kaikkea Darlanin neuvotteluissa Hitlerin ja muiden Saksan johtomiesten kanssa on poh-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

dittu. On kuitenkin ilmeistä, että mitään ultimatiivista ei Saksan puolelta ole Darlanille esitetty vaan koetettu hänelle osoittaa, mikä paikka tulevan Euroopan rakenteessa Ranskalla tulisi olemaan. Tässä yhteydessä on varsin todennäköistä, että molemmin puolin on samalla koetettu luodata, millaisia mahdollisuuksia tai ehtoja jo nyt voisi olla olemassa jollei separaattirauhaan niin kuitenkin lopulliseen rauhaan tähtäävän sopimuksen aikaansaamiseksi. Kuten jo ennenkin olen huomauttanut, marsalkka ei haluaisi itseään kevytmielisesti sitoa mihinkään efemääriseen puolitiehen, vaan hän pyrkii luomaan samalla ainakin pohjan tulevalle rauhalle, jos hänen kerran on annettava vastapalveluksena Ranskalle tärkeitä lunnaita.

On selvää että Ranska koettaa Englannin ja Amerikan vuoksi viimeiseen saakke peitellä todellisia neuvotteluaiheita ja -tuloksia. Tämän helpottamiseksi koetetaan toitottaa maailmalle, että puhe on vain taloudellisesta yhteistyöstä, sekä metropolissa että myös siirtomaissa. Totta on että tällaisia ekonoomisia myönnytyksiä Ranskan puolelta jo on tehty. Niinpä kerrotaan että St. Etiennen asetehtaat ovat asetetut Saksan käytettäviksi. Samoin Renault ja Citroën lisäisivät lastiautojen ja tankkien tuotantoa saksalaisten hyväksi. Miljoonan paikkeilla lampaanvuotia on kuulemma luvattu, y.m. Mutta selvää on, että kaikki tämä on vain mitalin toinen puoli. Tärkeämpää on mitä poliittisia palveluksia Saksa vaatii Ranskalta suostuakseen Ranskan kipeimpiin tarpeisiin, jotka ovat 1) demarkatiolinjan siirtäminen Pariisin pohjoispuolelle, Pariisin evakuointi ja Ranskan hallituksen palaaminen sinne; 2) sotavankikysymys; 3) kysymys valtausmaksujen vähentämisestä. Siinä akordissa joka tehtiin kymmenisen päivää sitten on jo demarkatiolinjaa kuten tunnettua sikäli "pehmitetty", että lähipäivinä alkaa vapaa tavaranvaihto molempien zoonien välillä. Myös postiliikenne on parantunut.

Mitä tulee Ranskalta vaadittaviin poliittisiin myönnytyksiin

ovat ne tietysti lähinnä seuraavat: läpikulkuoikeus ja lentokenttien käyttöoikeus Syyriassa sekä lento- ja laivastoasemien luovutus pohjois-Afrikassa.

Tahtomatta vielä ennustella mitään lopullisesta tuloksesta - puhutaan jopa sellaisia että tulevassa rauhassa Saksa ottaisi Hollannin ja Flanderin ja Pas-de-Calais'n Ranskan saadessa Vallonian, että Sveitsi jaettaisiin Saksan, Ranskan ja Italian kesken, y.m. - kiintyy huomio varsinkin kahteen kardinaalikysymykseen mahdollisen saksalais-ranskalaisen yhteistyön (en sano vielä: liiton) seurauksena.

Ensinnäkin nousee kysymys, tuleeko Ranskan kansa uskollisesti pysymään Pétainin ympärillä vai tuleeko täällä heräämään tyytymättömyyttä tuloksiin. Mielialasta maassa on hyvin eriäviä tietoja tässä suhteessa. Pétainin deklaratiot ja viralliset kommunikeat eivät ole sen pahempi aina onnistuneet. Ne eivät vakuuta eivätkä ole taitavasti laaditut. x) Luulisin kuitenkin että eräitä sotilaspiirejä ja nuorisoliittoja lukuunottamatta kansa tulee seuraamaan johtajaansa, jos sitä vain propagandallisesti hyvin hoidetaan, mihin tosin Ranskassa herra paratkoon ei ole totuttu, lehtimiestenkin ollessa paljoa alemmalla tasolla kuin useimmissa muissa maissa. Sitäpaitsihan pieninkin tyytymättömyyden näkyvä liikehteleminen veisi siihen että Saksa kohta valtaisi koko maan.

Toinen kysymys on siinä miten pohjois-Afrikassa olevat joukot ja laivasto suhtautuisivat tällaiseen tapahtumaan. Menisivätkö ne de Gaullen puolelle kutsuen englantilaiset ja amerikkalaiset avukseen? Sfinksiksi viime aikoina käynyt Weygand lienee marsalkalle uskollinen, mutta toinen asia on, onko hän sitä oleva kävi miten kävi myös Darlanille, johon hänen suhteensa eivät ole kehuttavat.

---

x) Niinpä esim. toissapäivänä pyydettiin yleistä mielipidettä olemaan arvostelematta ja tuomitsematta asioita "joista se on vain huonosti informoitu". Jokainen kysyy vaistomaisesti: kenkä syy on että täällä yleinen mielipide on niin kurjasti informoitu? Syypää siihen on luonnoton sensuuri ja virallinen sekretessi, jollaista harvoin tapaa. On myös moitittu sitä että Pétainin deklaratiossa 16 p:nä sanottiin neuvottelujen tapahtuvan "dans l'honneur et dans l'intérêt national". Katsotaan näiden sanojen peittävän totuutta yleisöltä.

Entä Syyria? Ranskalla on Syyriassa 40 - 50,000 miestä aseissa. Tulevatko nämät joukot taistelemaan "jokaista hyökkääjää vastaan"? Vähemmän luultavaa. Syyrian arabialaisten kesken kuten Irakissakin ovat armeenialaiset ja kurdilaiset agentit tehneet voimakasta propagandaa mandaattivaltioita vastaan, s.o. Saksan hyväksi. Myös de Gaullella on siellä runsaasti uskollisia. Missä määrin siellä ja muualla panarabialainen propaganda on muuta kuin iskusana, on täältä päin vaikeata arvostella - koko panarabialainen probleema samoinkuin panislamilainen ovat erittäin komplikoituja poliittisia ja uskonnollisia ilmiöitä, joiden erittely tässä veisi meidät liian pitkälle. - On väitetty että Ranska senvuoksi äskettäin luopui Kansainliitosta jotta se siten vapautuisi mandaattivelvollisuudestaan. Tämä on ilmeisesti erehdys. Täällä ei ole lainkaan sellainen pyrkimys vallalla. Päinvastoin täällä esitetään asia niin että ne ovat väärässä, jotka katsovat Syyrian mandaatin automaattisesti muka loppuneen Ranskan liitosta eroamisen kautta, ja että Japanin erotessa liitosta se ei luopunut sille Versaillesissa uskotuista mandaattialueista Kauko-Idässä. Tulee sitäpaitsi kysyneeksi: kenen hyväksi sellainen luovutus tapahtuisi!?

Kaikki nämä probleemat voivat päivästä toiseen saada aktuaalisen merkityksen, varsinkin kun ottaa huomioon sen reaktion, jonka Ranskan siirtyminen akseliin taikka sen vanaveteen tulee herättämään Englannissa ja Amerikassa, mikä jo nyt selvästi näkyy (Rooseveltin radiotiedoitus y.m.). Jos niinkuin Lontoossa väitetään, Ranska on sallinut saksalaisille pommikoneille oikeuden lentää yli Syyrian ja laskeutua syyrialaisille lentokentille (kuten tunnettua Ranska kieltää tämän, väittäen sallineensa vain transporttikoneiden tehdä "hätälaskun") niin ovat vakavat seuraukset tuskin enää vältettävissä. Darlanin englantilaisviha on niin voimakas, etten täysin takaisi hänen ei menevän myönnytyspolitiikassaan Saksalle jopa sotaan saakka, jos - siitäkin puhutaan -

Ranskalle annetaan vastapalvelukseksi armeijan ja suurvalta-aseman palautus.

Kuten näistä pilkahduksista näkee on peli korkea.

Mitä tulee lähentelypolitiikan merkitykseen Suomelle, on mielestäni selvää selvempi että Saksan ja Ranskan yhteisymmärrys takaa Euroopan kontinentille suuremman varmuuden ja soliditeetin kuin aikaisemmin, ei vähimmin Venäjän terveellisenä vastapainona. Meillä siis ei voi olla aihetta muuhun kuin tyytyväisyyteen, jos tälle yhteisymmärrykselle voidaan löytää pysyvä pohja ja kestävä sementti.

20/5. Yllä kirjoitetun "mentyä painoon" on todettava, että eräänlainen rauhoittuminen on laskeutunut yli ranskalais-saksalaisten neuvottelujen ja niiden aiheuttamien kaikujen. Sanotaan että Ranskan radion ja lehdistön erittäin voimakas reaktio Lontoon ja Washingtonin syytöksiin on tehnyt vaikutuksensa. Täytyy tosin myöntää että esim. Le Temps'in toissapäiväinen pääkirjoitus ja vielä enemmän paljon luetun Avenir-lehden pääkirjoitus samalta päivältä, sekä virallinen radio ovat käyttäneet Englantia vastaan kieltä joka miltei ylittää sen minkä voi vaatia neutraalisen maan julkiselta sanalta. Amerikkaa vastaan on teema seuraava: kun Roosevelt ei edes vastannut Paul Reynaud'n hätähuutoon kesäkuulla, Englannin jätettyä Ranskan omiin hoteisiinsa, ei hänellä ole oikeutta nyt dikteerata Ranskan asennetta, kaikkein vähimmin kun on kysymys sen yrityksistä nykyisissä sietämättömissä oloissa luoda itselleen edes jossain määrin siedettävä elinmuoto eurooppalaisena suurkansana. Englannille taas huomautetaan että kaiken sen jälkeen mitä on tapahtunut Englannin ja Ranskan välillä (Dunkerque, Mers-el-Kebir, Dakar, luopion de Gaullen tukeminen y.m.) Englannilla ei ole pienintäkään oikeutta interpretoida Ranskalle mitä kaikkea sisältyy sanaan kunnia.

Joskin väitetään täällä Darlanin luvanneen Amerikan ambassadöö-

rille, ettei Ranska tule Saksalle antamaan minkäänlaisia tukikohtia Välimeressä, täytynee nämä huhut ottaa varovaisuudella. On ehkä mieluummin niin että molemmin puolin mentiin liian pitkälle viikko takaperin, jonka vuoksi nyt koetetaan jatkaa neuvotteluja hiljaisemmassa sekä tahdissa että äänilajissa. Tosiasia kuitenkin on että eilen Saksa ilmoitti päästävänsä sotavankeudesta vapaaksi 100,000 aliupseeria ja sotilasta, jotka ottivat osaa jo edelliseen sotaan. Aivan ilman vastapalveluksia ei kaiketi tällaisia myönnytyksiä tehtäne.

Erinomaisen suuri edesvastuu on nyt niillä miehillä täällä, joiden tehtävänä on laatia marsalkan ja amiraalin deklaratiot ja propagandalliset kommunikeat, sekä niiden lännessä herättämän kaiun vuoksi että oman kansan ja sen yleisen mielipiteen johdattamiseksi viisaasti niille uusille poluille, jotka avautunevat Ranskan kansalle ja sen tulevaisuudelle.

x x
x

Täällä on mahdotonta tällä hetkellä päästä selville siitä, mikä Irakin kysymyksen johdosta ~~on~~ on tai tulee olemaan Turkin ja Moskovan kanta. Mitä jälkimäiseen tulee niin on yleisenä käsityksenä täällä se että Stalinin viime otteet Saksan lellittelemiseksi aiheutuvat ensi kädessä pelosta, s.o. että Saksan hyökkäysaikeet Moskovassa otetaan vakavasti ja että pelätään Saksan armeijan ylivoimaisuutta. Samoin katsotaan että Stalin itse on astunut lavalle ja inauguroinut aktiivisemman politiikan siitä hetkestä lähtien, jolloin Irakin kysymys tuli etualalle, s.o. että Etu-Aasian ja varsinkin Persianlahden kysymykset kaikesta huolimatta ovat Moskovalle ensiluokkaisimmat, jopa ensiluokkaisemmat kuin kysymys Dardanelleista. Mutta kaikkiin arveluihin Venäjän politiikasta lisätään aina tuo tunnettu vanha sana, että Venäjällä kaksi kertaa kaksi usein on kolme, usein viisi, mutta hyvin harvoin neljä.

Holma.

W Br

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyksön raportti N:o 20.

Ministeri Holma

Helsingissä 25/5 1941.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 411-97.

Vichyssä 29 p:nä toukokuuta 1941.

ULKOASIAINM
28 138 Sal. 41.
11/6-41
OSASTO
5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 20, joka käsittelee aihetta:

Darlanin deklaratio.

Holma.

P A R I I S I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Vichy ssa 25 p:nä touko kuuta 1941.

Asia: Darlanin deklaratio.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 28/138 Sal 41
11/6-41 № Liitt.
HMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Sisällys:

Darlanin deklaratio 23/5 tarkotti koti- ja ulkomaan rauhottamista "yhteistyötä" koskevien tietojen ja niiden herättämän vilkkaan reaktion johdosta. Deklaratio ei ollut onnellisesti laadittu: se vältti pääasiat (m.m. Syyrian lentokentät!), eikä ollut konstruktiivinen. On selvää että neuvottelut jatkuvat ja että "yhteistyö" on pääsemässä hyvään vauhtiin. "Meidän oli valittava elämän ja kuoleman välillä - me valitsimme elämän". Läntiset liittolaiset näkyvät vielä odottavan neuvottelujen kiteytymistä ennenkuin määräävät kantansa.

Toissapäivänä amiraali Darlan antoi radiossa deklaration, jota sekä kotimaassa että ulkomailla tarkkaan kuunneltiin. On selvää että deklaration tarkoitus oli rauhoittaa mielialaa sekä täällä että ulkomailla. Pelkään pahasti ettei kumpaistakaan tarkoitusta saavutettu.

Deklaratio oli jo sikäli mielestäni psykolooginen erehdys, että se ei ollut konstruktiivinen ja että se turhanpäiten hyökkäsi aikaisempien hallitusten kimppuun, m.m. syyttäen viimeistä esi-pétainilaista hallitusta yrityksestä paeta vaaran hetkellä. Tämä oli vallan turha hyökkäys, eikä kukaan juuri nyt odottanut välien selvitystä täs-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

sä suhteessa. Tuosta kuuluisasta "pakoyrityksestä" on sitäpaitsi olemassa varsin eriäviä mielipiteitä. Tiedän myös eräästä lähteestä, jonka luotettavuutta en voi epäillä, että kun kuuluisa Massiglia-laiva aselevon aattona lähti Afrikkaan, hankittuaan sitä ennen sekä hallituksen että eduskunnan suostumuksen, hallituksen lupakirjan oli allekirjoittanut m.m. Darlan itse!

Mitä siihen kohtaan Darlanin puheesta tulee, jossa hän selvitteli neuvotteluja Saksan kanssa - tämä osa puheesta oli monen mielestä varsin lyhyenniukka - amiraali kielsi Führerin häneltä pyytänen Vichyn hallituksen käytettävissä vielä olevan laivaston luovutusta, samoin emämaa- tai siirtomaterritoorin luovuttamista. Mutta hän ei sanallakaan kajonnut pääasiaan, nim siihen onko Führer pyytänyt ja onko Darlan luvannut antaa laivastollisia tai lentotukikohtia Ranskassa, Syyriassa tai Pohjois-Afrikassa. Omasta puolestani en enää voi uskoa, etteikö joitakin tällaisia lupauksia ole annettu ainakin Syyriassa.

Amiraali väitti myös, ettei Ranskan suvereniteettia ole missään loukattu. Tiedän että amiraali katsoo esim. Syyriassa olevien lentokenttien käyttöoikeuden antamisen toiselle vallalle ei loukkaavan Ranskan suvereniteettia, koska kysymyksessä on mandaattialue.

Maaseudulta kuuluu enimmäkseen tyytymättömyyttä deklaratioon ja Darlanin kantaan yleensä. Tämän ei tarvitse merkitä sitä etteikö kansa seuraisi Pétainia pitkällekin yhteistyöpolitiikassa, mutta varmaa on että se ei tee sitä täysin sydämin eikä iloisin mielin. Toiselta puolen täytyy myöntää, että Englannin tappiot alkavat tulla siinä määrin sarjamaisiksi, että vapaaehtoinen mukautuminen "uuteen Eurooppaan" ei ole autettavissa.

Deklaratiossa oli vielä eräitä kohtia jotka eivät todista asiain täydellistä hallitsemista eikä propagandatyön täyttä ymmärtämistä deklaration tekijöissä. Sellainen kohta on esim. Darlanin politiikan puolustus

sanoilla että "vihollinen olisi voinut vuosi sitten jos olisi tahtonut pyyhkiä Ranskan kokonaan pois Euroopan kartasta". Pahaa verta ovat myöskin maassa herättäneet sanat: "Meidän oli valittava elämän ja kuoleman välillä; me valitsimme elämän". Ei voi olla huomauttamatta että sekä elämässä että kuolemassa on lukematon määrä vivahduksia.

Vichyn informatiobyroo syöttää nyt yleisölle todistuksia siitä että puhe muka on herättänyt suurta mieltymystä ulkomailla. Taitavasti kokoonommelluista katsauksista käy kuitenkin ilmi, niitä tarkemmin eritellessä, että tämä mieltymys on olemassa vain Berliinissä ja eräissä Berliiniä lähellä olevissa pääkaupungeissa. Ulkomaalaisista lehdistä käy sensijaan selvää selvemmin ilmi, että Englannissa ja Yhdysvalloissa vallitseva suuttumus Ranskaa kohtaan ei ole vähentynyt. Omasta puolestani en olisi hämmästynyt, jos Royal Air Force eräänä päivänä alkaisi pommittaa Pariisissa ja vapaassa Ranskassa olevia tehtaita, jotka tekevät työtä Saksan hyväksi - niiden luku ei ole enää aivan vähäinen - samoinkuin lentokenttiä.

Tahtomatta mitenkään arvostella Vichyn hallituksen lähentelypolitiikkaa, jota päinvastoin pidän tällä hetkellä ainoana mahdollisena, olen vain tahtonut edellisen raporttini lisäksi todistella, että tapahtumain edelleenkehitykselle juuri nyt niin erinomaisen tärkeät viralliset informatiobyroot ja deklaratioleipomot eivät omaa sitä delikatessia, jota nyt vaadittaisiin, lyhyesti: eivät ole tehtävänsä tasalla, todistaen uudelleen mitä ennenkin olen sanonut, että Ranskaa on helpompi hallita lehdistön ja yleisen mielipiteen ollessa vapaita kuin niitä negligoitaessa. Propagandan diktatoorinen käytteleminen on poliittisen elämän arimpia tehtäviä. Mutta olkaamme amiraalille kuitenkin kiitolliset siitä että deklarationsa jälkeen tiedämme neuvottelujen Berliinin kanssa "normaalisti" jatkuvan. Tätä kirjoittaessa tuntuu siltä että Lontoo ja Washington toistaiseksi vielä odottavat mitä neuvotteluista lopulta kitey-

tyy ennenkuin määräävät lopullisen kantansa.

En voi olla lisäämättä että Vichyn paraikaisessa laivastonäyttelyssä, jonka päätarkoituksena on innostuttaa nuoria miehiä liittymään laivasto- ja siirtomaajoukkoihin (lehdet sisältävät joka aamu suoranaisen kehotuksen nuorisolle näin menetellä), on sarja räikeitä akvarelleja Englannin laivaston "urotöistä" Ranskan laivastoa vastaan Mers-el-Kebirissä ja Dakarissa. En tiedä onko tämäkään propagandamuoto erikoisen otollinen yllämainitun tarkoituksen saavuttamiseksi.

x x
x

29/5. Vapaan Ranskan lehdistö ei näy saavan ilmoittaa kansalle, mitä Rooseveltin toissailtainen puhe todellisuudessa sisälsi. Täällä kuten kaikkialla muualla on vaikutus varsin selvä, s.o. kaikki katsovat puheen olleen niin jyrkän että takaporttia tuskin enää on olemassa. Pariisin lehdet koettavat turhaan peittää tätä vaikutusta lainaamalla eräistä ulkomaan lehdistä sellaisia kohtia, joissa sanotaan puheen olleen vähemmän jyrkän kuin olivat äskettäin Knoxin ja Stimsonin, sekä Rooseveltin välttäneen ottaa selvää kantaa saattuekysymykseen nähden.

Ranskan neuvottelujen edelleen jatkuessa Saksan kanssa Pariisissa, missä viime aikoina on oleskellut useita täkäläisenkin hallituksen jäseniä varsinkin taloudellisia neuvotteluja varten, täkäläiset amerikkalaiset eivät tee itselleen mitään illusioneja Ranskan ja länsivaltojen suhteiden jatkumisesta normaaleina. Eräs etelä-amerikkalainen lähettiläs, jonka hyvin tunnen, sanoi minulle eilen luottamuksellisesti, että hän hiljakselleen varustautuu lähtemään. Tämä ei tietysti merkitse sitä että Etelä-Amerikka eo ipso yhtyisi sotaan, mutta kylläkin sitä että täkäläiset etelä-amerikkalaiset lähettiläät, joiden solidaarisuustunne Washingtonin kanssa on jakamaton, tuntisivat asemansa kestämättömäksi jos Amerikka yhtyy sotaan. Saksan hallituksen ilmeisesti

Pohjois-Amerikkaa vastaan tähdätty päätös evakuoida Pariisi kaikista siellä olevista diplomaateista perheineen ja arkistoineen ei suinkaan vähennä animositeettia. Meksikon lähettiläs sanoi eilen hallituksensa jo antaneen Washingtonin ymmärtää että sodan tapauksessa se on Washingtonin hallituksen kanssa solidaarinen. Tänä aamuna saapunut tieto erään tunisilaisen sataman pommituksesta voi olla viitteenä siitä mihin suuntaan Englannin suhtautuminen Ranskaan on kehittymässä. Onhan inhimillistä jos Englanti tuntiessaan vuosisataisen yliherruutensa päivä päivältä heikkenevän ryhtyisi en sano desperadotoimenpiteisiin, mutta toimenpiteisiin joita sanelee vaali elämän ja kuoleman välillä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Holma

6/6 1941

2000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 431-100.

Vichyssä 9 p:nä kesäkuuta 1941.

NM
31 138 Sal. 8-41
18/6-41
OSASTO
5 C 6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 21, joka käsittelee aihetta:

Ranskan asema nykytilanteessa.

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Vichy ssa 6 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Ranskan asema nykytilanteessa.

AINM.
31/138 Tal. 8-41.
18/6-41
OSASTO
5 C6

Sisällys:

Amiraali Darlanin uusi anti-englantilainen radiopuhe on suuresti lisännyt Ranskan ja Englannin kuten myös Ranskan ja Yhdysvaltain välillä jo ennestään vallitsevaa suhteiden kylmentymistä. Näyttää siltä että Darlan olisi valmis aseellisesti käymään de Gaullen ja hänen johtamiensa dissidenttien kimppuun. Mitä Saksa tässä tapauksessa on Darlanille luvannut vastapalvelukseksi, siitä on olemassa vain arveluita. Kenraali Weygand on täällä käydessään vakavasti varottanut hallitusta näin menettelemästä. Näyttää siltä että nämä varotukset olisivat jossain määrin ~~Darlanin~~ marsalkkaan vaikuttaneet. Tapahtumat Syyriassa viittaavat siellä pian mahdollisesti syntyvään ilmitaisteluun Vichylle uskollisten ja de Gaullen joukkojen välillä, johon sodan pääosanottajat tuskin voivat olla sekaantumatta.

Olin tuskin lähettänyt edellisen raporttini, jossa rohkenin arvostella amiraalin erästä deklaratiota varsinkin sen vaikutuksen kannalta anglosaksisiin maihin sekä siihen osaan Ranskan kansaa joka ei ole kollaboration välttämättömyydestä vakuutettu, kun Darlan t.k. 2 p:nä piti suuren radiopuheen, joka tosiallisesti ei ollut muuta kuin tilin-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoitukselin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitukselin.

tekoa Englannin kanssa. Tämä puhe oli jos mahdollista vielä onnettomampi kuin edellinen. Ei ole ainakaan toistaiseksi osottautunut, että Darlan Saksan tahdosta olisi ollut pakotettu tämän puheen pitämään, vaan kaikki merkit viittaavat päinvastoin siihen että Darlan sen on omasta alotteestaan laatinut. Tiedän aivan varmasta lähteestä että marsalkka ei ollut etukäteen selvillä läheskään kaikesta siitä mitä se sisälsi.

Etelä-Ranskassa varsinkin on puhe herättänyt täydellisen myrskyn. Luonani on käynyt viime päivinä henkilöitä etelä-Ranskasta, esim. eräs ranskalainen diplomaatti en disponibilité sekä muudan hyvin tunnettu sanomalehtimies joka Bordeaux'n jälkeen vetäytyi yksityiselämään. Yhteen ääneen he kertoivat varsinkin nuorison etelässä olevan jyrkästi amiraalin politiikkaa vastaan. Toiselta puolen olen edelleen sitä mieltä, että mitä itse kollaboratioon Saksan kanssa tulee, amiraali ei voi toisin menetellä, mutta valitan sitä että hän alistaa poliittisen toimintansa näin vahvasti persoonallisten sentimenttiensa ja henkilökohtaisen ja ammatillisen kaunansa johdettavaksi. Kaikki se mikä vuosikymmenien kuluessa Ranskan laivastossa on päässyt akkumuloitumaan vanhaa periviholliista vastaan, pursuu nyt esille amiraalin deklaratiosta. x) Tietysti on myös oletettavissa, että amiraali tällaisella puheella tahtoo rohkaisuna sanoa kansalleen: "Katsokaa, niin vahvat taas olemme, että uskallamme käyttää tämmöistä kieltä itse Englantia vastaan, tämän uskaltamatta meitä lyödä".

On selvää että Darlanilla näin puhuessaan täytyy olla selviä lupauksia Saksalta myös elintarpeiden saantiin nähden, sillä hänen asenteensa on jo nyt siinä määrin kylmentänyt Yhdysvaltoja, että tuskin lienee enää toiveita elintarveavun saamisesta sieltä päin. Hullin puhe

x) 8/6. Miten paljoa varovaisempi ja samalla asiallisempi on Ranskan Washingtonissa olevan suurlähettilään eilinen radiopuhe Hullin hyökkäyksen johdosta!

eilen oli oireellinen ja amiraali Leahyn ja Darlanin välit ovat kaikkea muuta kuin hyvät.[x] Hooverin edustaja Euroopassa Stephens lähti jo 10 päivää sitten Lissaboniin odottamaan tapahtumien kehitystä. On epävarmaa palaako hän enää tänne. Saimme tänään kirjeen National City Bankilta, jossa lähetystöllä on dollaritili; siitä käy ilmi että pankki on likvidointihommissa.

Oli miten oli, tosiasiana pysyy että Ranska on joutunut hyvin lähelle sitä rajaa jossa sotaan yhtyminen ei enää ole vältettävissä, ja alan vakiintua siitä että amiraali puolestaan jo nyt olisi valmis ase kädessä taistelemaan de Gaullen dissidenttijoukkoja vastaan. Niinpä kertoivat Sveitsin lehdet pari päivää sitten että eräs Vichylle uskollinen siirtomaajoukko-osasto on saapunut Tshad-järven rannalle, s.o. siihen strateegisesti erittäin tärkeään kohtaan, jossa yhtyvät Ranskan Afrique Occidentale, jonka pääkaupunki on Dakar ja joka on Vichyn hallituksen käsissä, de Gaullen käsissä oleva Ranskan Afrique Equatoriale, s.o. Kamerun, sekä englantilainen Nigeria. Sähkeessä sanotaan nimenomaan, että Vichyn joukot ovat vallanneet garnisonin ja pystyttäneet oman radioaseman, sekä että "järven toisella puolella" ovat de Gaullen joukot.

On luonnollista että näissä olosuhteissa kenraali Weygandin paraikainen käynti Vichyssä saa erikoisen taustan, varsinkin kun samanaikuisesti Vichy'hin on kutsuttu Tunisin ylin käskynhaltija (résident général, amiraali d'Esteva), sekä Afrique Occidentalen kenraalikuvernööri (Boisson). Tiedän varmuudella, mistä myöskin olen salasähköttänyt, että Weygand tahtoi marsalkalle itselleen ilman välikäsiä selittää, minkä vaarallisen vaikutuksen amiraalin englantilais-vastaiset deklaratiot tekevät siirtomaajoukkoihin, joiden upseeristosta osa - varsinkin nuoremmat -

---

x) Leahy on närkästynyt m.m. siitä että Darlan eräälle suurlähettilään neuvokselle on valittanut tämän seurustelevan sellaistenkin ranskalaisten kanssa, jotka vastustavat hallituksen yhteistyöpolitiikkaa.

on taipuisa, jos niin osottautuu välttämättömäksi, jopa kannattamaan de Gaullea. Tiedän myöskin varmasta lähteestä, että hän täällä on kieltäytynyt komentamasta joukkojaan Afrikassa de Gaullen joukkoja vastaan. Poistuessaan hallituksen kokouksesta Weygand olisi sanonut: "Pohjois-Afrikka on nyt sotajalalla". Hän ei lisännyt ketä vastaan! Mutta tapahtumat voivat äkkiä saada odottamattomankin käänteen, sitä suuremmalla syyllä kun näyttää siltä että Irakin palauduttua englantilaisten ylikomentoon, sieltä käsin on odotettavissa hyökkäys Syyriaan, osaksi saksalaisten joukkojen sinne tulemisen estämiseksi, osaksi estääkseen Suezin valtausta pohjoisessa. Tähän kuvaan sopii erinomaisesti Sveitsin lehtien tieto, jota on pidettävä totuutta vastaavana, että näet de Gaulle on siirtänyt päämajansa Haifaan Palestiinassa.

Tosiasia on että Pétain hallituksen kokouksissa on kallistanut ainakin osaksi korvansa Weygandin varoituksille, semminkin kun näitä varotuksia on tullut muualtakin, jopa Toulonista. Kerrotaan että tämän johdosta Darlanin ajatus hyökätä de Gaullen kimppuun olisi toistaiseksi rauennut. (Kerrotaanpa jopa että hänen asemansa olisi joutunut uhatuksi, jota en kuitenkaan voi hevin uskoa sen reaktion vuoksi, jonka Darlanin kaatuminen Saksassa herättäisi.) On varsin todennäköistä, että Darlanin suunnitelman takana on toive, että jos hänen joukkonsa alkavat sotia de Gaullea vastaan, Saksa joutuu pakosta vahvistamaan Ranskan sotavoimain iskukykyä! Paradoksaalinen käänne, mutta ei lainkaan mahdoton. Kun ajattelen miten sataprosenttisesti Saksa oli aseistariisuttu v. 1920 - 25, en voi olla ihmetyksin toteamatta, että Vichyssä harva se päivä näkee paraadeja, prises d'armes ja muita sotilaallisia manifestatioita, joista Berlin ei ole epätietoinen.

Kaikki nämä luettelemani tosiasiat osoittavat selvää selvemmin, miten erittäin delikaatiksi Ranskan asema on käynyt. Otaksun kuitenkin, että jos syntyy ilmitaistelu Darlanin ja de Gaullen joukkojen vä-

lillä, Saksa antaa ainakin aluksi Ranskan puolustautua yksinään. Mutta jos Englanti siihen sotkeutuu - - -? Ranska Saksan liittolaisena garantoisi Ranskalle suurvallan aseman, jos Saksa sodan voittaa - ajatelnee amiraali. Mutta ranskalaiset keskenään sotajalalla - sitä kait ei surisi Saksa eikä Englanti.

Tahdon toiselta puolen myös mainita viime päivinä pitkään jutelleeni erään tunnetun ja vanhastaan tuntemani ranskalaisen kanssa, joka juuri on päässyt sotavankeudesta oltuaan Lübeckissä 11 kuukautta vankina. Läsnä oli pöydässä myös ylempänä mainittu sanomalehtimies. Ent. sotavanki oli täynnä elämänintoa ja tulevaisuuden toivoa: "Vuosi on minulta mennyt toimettomuuteen. Se pitää voittaa takaisin. Minulle on olemassa vain Pétain, joka on pelastanut maan. Mitä sisäpoliittisesti on tapahtunut vuoden kuluessa, on minulle herttaisen yhdentekevää. Kaikkien on seurattava Pétainia". Sanomalehtimies, joka kuluneen vuoden aikana on voinut seurata Ranskan sisäisiä peripetioja Lavaleineen, Darlaneineen y.m., vaikeni.

Minulla oli eilen myös pitkä keskustelu yleisesikunnan päällikön kenraali Piquandarin kanssa, jonka juuri olemme dekoroineet. Puhuimme pitkälti Suomen sodasta ja sen maailmanhistoriallisesta merkityksestä sekä nykyisestä sotatilanteesta. Oli kiintoisaa kuulla että hän oli yhtä vakuutettu kuin Darlan Saksan sotilaallisen aseman ehdottomasta ylemmyydestä vielä pitkäksi aikaa. "Ainoastaan jokin suuri tappio tai ilmiriita Saksassa puolueen ja sotilasjohdon välillä voisivat heikentää Saksan nykyistä kuulumattoman vahvaa asemaa. Mutta kumpaiseenkaan ei voi la skea, vaikkapa Hessin pako olisi ollutkin jälkimäisen ensimäisiä ekspressioita". Edelleen kenraali sanoi Saksan ja Venäjän suhteista, että hän näkee kyllä hetken tulevan, jolloin Saksan täytyy hyökätä Venäjälle (Ukraina y.m.), mutta hän piti suorastaan tyhmänä luulla että se hetki olisi lähitulevaisuudessa ovella.

Lopuksi mainitsen että täkäläinen Portugalin lähetystö viime päivinä on osoittanut varsin huomattavaa huolestuneisuutta. Useimpien käsitys on täällä näet se, että itäinen Välimeri piakkoin on muuttumassa kysymysmerkistä huutomerkiksi, jonka jälkeen Saksan paino taas kohdistuu länteen: Espanja ja Gibraltar. Franco ei ajanpitkään voine tätä vastustaa. Jos saksalaiset tulevat Espanjaan, on Portugalinkin kohtalo selvä. Eräs Portugalin lähetystön rouvista myönsi luottamuksellisesti lähetystön saaneen sellaisia tietoja Portugalista, että hallitus kaiken varalta valmistaa mahd. siirtymistä Azoreille.

Laval on tänään näkynyt Vichyssä. Mitä varten, emme tiedä.

Pohjois-Ranskan kaivoksissa on äskettäin ollut lakkoilmiöitä. Niiden aiheena on ollut ainakin osaksi sosiaalista tyytymättömyyttä, mutta kerrotaan että takana on ollut kaivostyömiesten halu protestoida sitä vastaan, että heidän täytyy tehdä työtä Saksalle saamatta siitä tarpeeksi korvausta riittävien elintarpeiden muodossa. Täällä kerrottiin eilen, että St. Etiennen (lähellä Lyonia) suurissa asetehtaissa, jotka kuten ennenkin olen kertonut työskentelevät Saksan hyväksi, olisi ilmennyt sympatialakkoja. Tämä tosin ministeriöissä dementoidaan.

x x
x

8/6. Kun ylläoleva oli kirjoitettu saapui tieto, toistaiseksi vain Lontoon radion kautta, että tapahtumat Syyriassa jo ovat kehittymässä ilmitaisteluksi: että kenraali Catroux, de Gaullen miehiä, olisi hyökännyt Syyriaan, että Beyrouthin varuskunta olisi siirtynyt dissidenttien puolelle ja että Kairossa oleva Englannin high commissionar olisi selittänyt Syyrian itsenäiseksi! Egyptin lähetystössä, missä asiaa olen udellut, katsottiin tätä Englannin menettelyä erittäin varomattomaksi - vaikka viime päivinä selvästi on voinut huomata Eng-

lannin radiosta y.m. Lontoon tahallaan ajaneen asiat tähän - koska näet täten tarjoutuu Hitlerille odotettu hetki ja aihe "tulla Syyrian avuksi". Enempätä en raporttini mennessä painoon voi ylläsanottuun lisätä. Täällä on vallan mahdotonta päästä selville siitä, onko saksalaisia joukkoja muodossa taikka toisessa jo ennestään Syyriassa kuten Lontoossa väitetään. Egyptin lähetystössä minulle muuten kerrottiin, että Saksa olisi luvannut tehdä eron egyptiläisen Egyptin ja siellä olevan englantilaisen valtausväen välillä, mutta myönsivät tämän eron tekemisen käyvän käytännössä vaikeaksi. Lähetystössä uudistettiin se minkä olen aikaisemmin kertonut siellä minulle sanotun, että näet itäinen Välimeri Egypti siihen luettuna pian on oleva saksalaisten käsissä.

Ranska on täten äkkiä jollei odottamatta joutunut erinomaisen vaikeitten ratkaisujen eteen. Niiden taustaa olen tässä ja edellisissä raporteissani koettanut mahdollisimman tarkkaan kuvata.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Holma

12/6 1941

3090—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 450-106.

Vichyssä 13 p:nä kesäkuuta 1941.

AINMINIST
33/139 Jal. 41
30/6-41.
OSASTO
C6

Ulkoasiainministeriölle,
Helsinki.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää ministeri Holman raportin Vichystä n:o 22, joka käsittelee aihetta:

Syyria.

Lähetystön puolesta:

T. Tikkanen

Lähetystönavustaja.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Vichy ssa 12 p:nä kesä kuuta 1941.

Asia: Syyria.

UKOASIAINMINISTERIÖ
33/139 Sal. D. 41
30/6-41
OSASTO
5 C6

Juuri lähdössä Pariisiin koetan muutamalla rivillä kuvata täällä vallitsevaa mielialaa, viitaten viimeisiin raportteihini ja varsinkin viimeiseen (n:o 21), joka eilen kuriroitiin ja jossa suurin piirtein ~~ø~~ jo antisipoin konfliktin.

Toissailtana amiraali piti loistavan radiopuheen, ensimäisen todella valtiomiespuheen minkä hän on pitänyt, jättäen syrjään turhat henkilökohtaiset ja muut kaunat sekä entisiin hallituksiin että Englantiin nähden. On aivan ilmeistä että hän on ottanut varteen sekä kotimaasta että ulkomailta hänen aikaisempia puheitaan vastaan kohdistetut huomautukset.

Täällä vallitsee täydellinen rauhallisuus jos kohta silmiinpistävä vakavuus tilanteen johdosta. Tietysti amiraalin vastustajat syyttävät häntä konfliktin provosoimisesta, mutta Churchillin eilisestä puheesta alahuoneessa voi selvästi todeta, että hyökkäystä Syyriaan jo kauan oli valmisteltu. Minun oma käsitykseni, mutta lisään että se on henkilökohtainen, on se että joskin Irakiin oli mennyt saksalaisia lentokoneita Syyrian kautta ja laskeutunut Syyrian lentokentille, hyökkäyksen alkaessa saksalaisia joukkoja tai lentokoneita ei Syyriassa ollut. On ilmeistä että Berliinin ja Pariisin välillä on olemassa sopimus siitä että Ranska koettaa omin voimin puolustaa

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

Syyriaa sekä englantilaisia että gaullisteja vastaan, niin katkera kuin veljessota onkin, sekä että Saksa ei siihen ainakaan toistaiseksi sotkeudu. Täten koetetaan välttää ranskalais-englantilaisen konfliktin laajenemista maiden väliseksi sodaksi, jos kohta on vaikeata käsittää miten tällainen kehitys ajanpitkään on vältettävissä.

Tulee kysyneeksi itseltään, eikö loppujen lopuksi Englannin hyökkäys ollut harkitsematon teko. Ymmärtää hyvin että Kreetan y.m. jälkeen jotakin positiivisiakin tuloksia täytyy kansalle voida näyttää. Suezin valtaus voi täten pitkittyä ja Beyrouth laivastotukikohtana on tervetullut lisä. Ei ole tietysti sattuma, että hyökkäys alkoi päivää ennen alahuoneen suurta tilintekoa! Joskaan Saksa ei ainakaan toistaiseksi auta Ranskaa suoraan Syyriassa, sillähän on useita toisia sotanäyttämöitä, joilla hyökkääminen Englannin kimppuun voisi helpottaa Ranskan tehtävää Syyriassa.

Oli miten oli, Ranskan ja Saksan lähentely ei voine muuta kuin hyötyä tapahtumasta. Täällä Darlanin viholliset ovat mielestäni hämillään. Ei kukaan voi kieltää että Englannin hyökkäys oli préméditè, ja jos joku vielä puhuu saksalaisten joukkojen ja lentokoneiden olemassaolosta Syyriassa, vastataan siihen täydellä syyllä: oliko saksalaisia Mers-el-Kebirissä, oliko niitä Dakarissa? Englannin "voitot" Ranskan aseistariisutusta laivastosta ja armeijasta alkavat sentään olla liian helppohintaisia ja voivat tuskin peittää todellisia suuria sotilaallisia tappioita joita Englanti sarjana kärsii. Täten voivat Syyrian tapahtumat käydä Darlanille ja hänen politiikalleen suoranaiseksi avuksi. Uudistan edellisessä raportissa sanomani, että Saksan intressissä alkaa olla ylläpitää Ranskan iskuvoimaa; ja tulee kysyneeksi, eikö molemmin puolin ole niitä jotka ajattelevat että jos yhteistyö jatkuu näissä merkeissä, Ranskan ystävyys voi Saksalle käydä sekä hyödyllisem-

mäksi että vähemmän rasittavaksi kuin on ollut Italian ystävyys. Että Darlan ajattelee Ranskan substituointia Italian sijalle, sitä pidän ainakin todennäköisenä.

Tietoja Syyrian sotanäyttämöltä on täällä mahdoton saada. Jos jonkinnäköisiä huhuja kulkee, toinen toistaan väärempi. Olen varma siitä että Helsingissä ollaan paremmin selvillä Syyrian sotilaallisista tapahtumista kuin täällä.

H. H o l m a.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Holma

Vichyssä 1/7 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 5 p:nä heinäkuuta 1941.

N:o 501/109.

38/139 Sal. S -41

14/7-41

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 23 ja 24, jotka käsittelevät aiheita:

N:o 23: Ranska ja viimeiset tapahtumat.

N:o 24: Ranska ja Saksa.

Hollma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Vichy ssa 1 p:nä heinä kuuta 1941.

38/139 Sal. S. 41.

14/7 '41

5 C6

Asia: Ranska ja viimeiset tapahtumat. x)

Olin onnistunut saamaan pariksi viikoksi käyntiluvan Pariisiin. Lähdin täältä kesäkuun 12 p:nä ja saavuin Pariisiin seuraavana päivänä. Lähtöni edellisenä päivänä saapui Ulkoasiainministeriöstä pari salakiertosähkettä, joista saatoin päätellä että Saksan varustautumiset meidänkin kolkallamme Venäjää vastaan alkoivat saada yhä selvempiä muotoja. Olin noin kuukausi takaperin saanut ministeri Kivimäeltä kirjeen, jossa hän minulle esitti tilanteen siten että oli piakkoin odotettavissa Saksan taholta ratkaisu suhteissaan Venäjään joko nykyistä paljoa pitemmälle menevän liiton taikka ilmisodan muodossa.

Pariisiin saapumiseni päivänä lounailin "saksalaisen lähteeni" kanssa, jota en ollut tavannut pariin kolmeen kuukauteen. Hän ilmotti Berliinin päätöksen tapahtuvan kesäkuun 20 p:nä ja valitti ei voineensa aikaisemmin saattaa tätä tietooni, vaikka jo pari kuukautta sitten Pariisin saksalaisissa piireissä (en ollut senjälkeen käynyt Pariisissa) tiedettiin päätöksen Berliinissä tapahtuvan juhannuksen aattona. (Kuvaavaa muuten on että vaikka hän alkukesästä Berliinissä kävi Wilhelmstrassen korkeimpien virkamiesten puheilla, ei niistä kukaan ollut

x) Sisällyskatsaus raportin lopussa.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

selvillä siitä millainen ratkaisu tulisi olemaan.) Minun oli mahdotonta tiedoittaa tästä alas Vichy'hin,[x] koska ainoa tieni oli puhelin, jossa en uskaltanut mitään sanoa. Ajattelin myös että Helsingissä luonnollisesti asia oli ainakin yhtä selvillä kuin Pariisin saksalaisissa piireissä.

T.k. 20 p:nä, siis kaksi päivää ennen antibolshevistisen sodan alkamista, oli Pariisissa vieraanani korkea saksalainen upseeri, joka tuli suoraan Berliinistä missä häntä oli informoitu ja missä oli käynyt informoitumassa. Hän antoi minun ymmärtää mitä odotettavissa oli ja että meidän asemamme oli selvä. Pysyin muuten lähtööni saakka kiinteässä kontaktissa hänen kanssaan, mutta minulla oli lähtiessäni Pariisista se käsitys ettei hänkään, vaikka hän on salaistenkin tiedonantojen saaja, ollut selvillä siitä että Ranska viikko senjälkeen yhtyisi antikommunistiseen rintamaan.

Minun on pakko sähkeitteni kommentaarina sanoa, että vallatun zoonin reaktio Saksan hyökkäykseen ei suinkaan ollut yksinomaan ilahuttava. Katselkaamme hieman lähemmin tätä tilannetta.

Luonnollistahan on että kaikki se aines Ranskassa joka käy enemmän tai vähemmän kommunismin merkeissä, sai uutta intoa. Tarkoitan sitä että vanha viha kovakouraiseen kansallissosialismiin, joka kanta joutui horjahtelemaan venäläis-saksalaisen sopimuksen kautta elokuulta 1939 horjahtelemaan, uudelleen leimahti, sitä suuremmalla syyllä kun tätä vanhaa maailmankatsomuksellista vihollista nyt lisäksi pidetään syyllisenä todella huolestuttavaan elintarvepulaan, joka varsinkin Pariisissa on ankara. Yhtäkkiäpä tiedettiin taas mistä ohjeet on otettavissa! Ja entinen viha sai lisäksi leipäkysymyksen muodon. Pariisin

---

x) Yhteydet Paris - Berlin ovat edelleen olemattomat.

pikkueläjä ei näet tänään ajattele muuta kuin jokapäiväisen leivän saantia ilman liian pitkää jonotusta. Pikkuporvarikaan tuskin ajattelee toisin.

Jos nousemme sitten varsinaisiin porvaripiireihin, jotka Ranskassa ovat laajemmat kuin missään muussa maassa, niin on heidän kesken huomattavissa useita eri reaktiovärityksiä. Leipäkysymys on täälläkin etualalla ja värittää tavallaan kaikki muutkin. Sensijaan kapitalistinen porvari on hengessä Saksan kanssa, koska hän ymmärtää että järjestys on maan ainoa pelastus ja että Saksan voitto on kapitalismin ja yksityisomaisuuden varmin tuki. Tässä oma tasku näyttelee pääosaa. Eräs tunnettu ranskalainen teollisuusmies sanoi kuvaavasti seuraavat sanat eräälle saksalaiselle finanssimiehelle, siitä on vain pari päivää: "Myönnän etten ole Saksan ihailija, mutta olen valmis antamaan teille kaiken anteeksi kun te lähdette ristiretkelle Venäjää vastaan, missä olen menettänyt suurimman osan omaisuuttani!"

Näiden spontaanisten reaktioiden rinnalla on vielä otettava huomioon seuraava varsin yleinen käsitys uudesta tilanteesta. Onhan inhimillistä että jokainen ranskalainen on katkera omasta häviöstään ja toisen voitosta. Useimmat ajattelevat ranskalaiset porvarit ja poliitikot ovat tosin varmat siitä että Saksa voittaa bolshevikit, mutta he lisäävät mielellään siihen seuraavaa: "Sodan kautta myös Saksa tulee heikkenemään eikä enää kyenne, saatuaan sitäpaitsi tarpeeksi kompensatiota idästä, kiinnostumaan lännestä samassa määrässä kuin tähän mennessä; tämä voi jopa viedä rauhaan Saksan ja Englannin välillä, ja meille ranskalaisille se ei voi olla vahingoksi". Väittäisin että tämä käsitys okkupoidussa zoonissa on erittäin yleinen. Tällä hetkellä tuntuu minusta kuitenkin todennäköisimmältä että jos Saksa idässä voittaa, mikä tuskin on epäilyksenalaista, se sen kautta päinvastoin saa uusia

voimia lännen hallitsemiseksi. Jättäkäämme ennustukset. "Saksalainen lähteeni" tosin sanoi että Hitler olisi valmis millä hetkellä tahansa rauhaan Englannin kanssa ja että Hess, "ein naiver Held", ei lähtenyt Englantiin Hitlerin tahdosta, vaan toimiakseen Englannissa rauhan hyväksi siinä mielessä missä hän tiesi Führerin rauhaa haluavan. Oli Pariisissa niitäkin jotka luulivat että Hessin matka, mikäli se oli rauhankyyhkysen matka, jo edellytti uusimman käänteen tapahtumissa, s.o. että Hess luuli Venäjän tulevan sotaretken, josta hän oli tietoinen, lisäävän rauhan mahdollisuuksia. Sivumennen lisään että täältä päin katsoen ei ole olemassa mitään todisteita siitä että Englanti olisi nyt rauhaan taipuvainen.

Tämän kaiken rinnalla on otettava huomioon, että elintarvepulan kiihottama kommunistinen mieliala koko Ranskassa ja varsinkin vallatulla alueella on itsessään vahvasti kasvamassa. Lounaalla prefektin ent. ministeri Magnyn luona 23/6 tämä jo kertoi ryhdytyn vallatulla alueella erinäisiin toimenpiteisiin kommunisteja ja venäläisiä vastaan. Kotitarkastukset olivat lukuisat ja vangitsemisia tapahtui yhtenään. Varsinkin ent. kommunistisia edustajia haettiin. Nansen-passiset venäläiset, joista tietysti useimmat nyt toivovat hetkensä jälleen tulleen, pääsivät useimmissa tapauksissa pelkällä kuulustelulla, mutta moskova-passiset pidätettiin. Väitetään että kymmeniseen tuhanteen olisi vangitsemisia tapahtunut, mutta pidän tätä lukua liian korkeana. Heti 22/6 jälkeen sattui eräissä pohjoisranskalaisissa tehtaissa levottomuuksiakin jotka tukahutettiin. Saatoin huomata että esim. lähetystölle puodeista tavaroita toimitettaessa kuljetusmiehet lausuivat suoranaisia uhkauksia meitäkin vastaan. Vakaumukseni on että jos saksalaiset tänään vetäytyisivät pois pohjois-Ranskasta, suuria sosiaalisia levottomuuksia olisi odotettavissa. Eräisiin huhuihin, joiden mukaan saksalaisissakin

joukoissa olisi sattunut kommunistisia tapauksia, suhtautuisin kuitenkin erittäin skeptillisesti. (Tässä yhteydessä tahdon mainita, että Pariisin saksalaisjoukkojen sotilaallinen aspekti oli viimeisestä kokonaan muuttunut: nostoväki oli poissa ja sijalle oli tullut enimmäkseen nuorta aktiiviväkeä, miltei kaikki tämän sodan dekoroituja, paljon meriväkeä. Hyökkäyksen alkaessa Venäjällä siirrettiin junittain väkeä itään, myös siviiliorganisatioista.)

Näiden kaikkien ilmiöiden loogillisena tuloksena oli, että, vaikkakin luulisin kommunistisen hapatuksen vapaassa Ranskassa olleen vähemmän kehittyneen, Pétainin hallitus eilen rikkoi suhteensa Moskovaan. Vichyn kaupunki oli jo edellisenä iltana saarrettu. Saapuessani varhain eilen aamulla ihmettelin ranskalaisen poliisin kontrollin ankaruutta. Sain siihen pian selityksen! Täällä on jo olemassa suuri keskitysleiri kommunisteille ja vaarallisille venäläisille.

Tultuani pyrin heti ministeri Rochat'n x) puheille Ulkoasiainministeriössä, jossa minun oli turhaa enää eritellä asenteemme syitä, vaan totesimme olevamme samassa kelkassa. Asiainhoitaja Tikanvaara oli sitäpaitsi kahdestikin käynyt hänen luonaan selittämässä tilannetta. Viimeisen tapahtuman esihistoriaan nähden ministeri Rochat, kuten jo sähkötin, sanoi marsalkan jo kauan pohtineen suhteiden katkaisemista Moskovan kanssa, koska hän - ja tämähän on hänen koko politiikkansa yleisen luonteen kanssa harmoniassa - jo kauan on nähnyt sen sosiaalisen vaaran mikä kommunismin taholta uhkaa juuri nykyisessä vaikeassa ja arassa asemassa olevaa Ranskaa. Ministeri Rochat'n mukaan, ja tämähän on luonnollista, ei marsalkka kuitenkaan ole voinut ryhtyä toimenpiteisiin katsoen Saksan aikaisempaan ystävyyteen Venäjän kanssa. Kuten jo

x) Ministeri Rochat luki minulle otteita Ranskan Helsingissä olevan ministerin sähkeistä, joista kävi m.m. ilmi, jota en tiennyt, että Suomen taholta effektiivinen osanotto sotaan alkaisi kesäkuun 30 p:nä.

eilisessä salasähkeessäni huomautin en kokonaan usko tähän selitykseen, joskaan en toiselta puolen liioin usko niihin jotka väittävät välien katkaisemisen yksinomaan riippuneen Saksan painostuksesta. Palaan tähän samassa postissa menevässä toisessa raportissani.

3/7. Kuten jo tänään salasähkötin, katson Pétainin hallituksen tehneen huomattavan valtiomiesteon katkaistessaan suhteensa Moskovaan. Se on siten asettanut monet epäilijät seinää vastaan. Tahtomatta väittää että saksalaisrakkaus tästä olisi yleisessä mielipiteessä kasvanut, on kuitenkin ilmeistä että Englanti monen silmissä on joutunut häpeälliseen asemaan Moskovan uutena erikoisystävänä. Suurin osa porvaristoa myöntää kuitenkin, että Moskovan ja kommunismin vaara on pelottava uhka maassa missä puute on tuntuva.

Sitäpaitsi löytyy monia ranskalaisia jotka eivät unohda Moskovan "petoksia" talvena 1917-18 ja kesällä 1939.

Pelättävissä tietysti myös on että koska de Gaullen ja kommunistien täkäläinen propaganda monessa suhteessa ovat lähennelleet toisiaan, kommunistien viha hallitukseen eräissä tapauksissa voi saada degaullisen muodon esittäytyen muka patrioottisena reaktiona.

Oli miten oli, täkäläinen diplomaattikunta on paria poikkeusta lukuunottamatta (Cuba, Meksiko), kokonaan meidän kannallamme, poliittiset piirit samoin, joskin täälläkin on havaittavissa eräänlainen toivo, että suuri suonenisku helpottaisi ajanpitkään Ranskan asemaa. Molemmin puolin demarkatiolinjaa ~~xxxxx~~ lehdistö on yhtenä miehenä meidän kanssamme, minkä ei tarvitse eo ipso aina merkitä sitä että ovat Saksan kanssa. Jos kohta lehdet eivät saa kirjoittaa muuta kuin puolestamme, tiedän että suuri osa niistä sydämessään todella on puolellamme. Lukuisat lehtikirjoitukset, jotka lähetämme samassa postissa, tämän osoittavat.

On sanomatta selvää että Ranskan uutta asennetta Moskovaan nähden meidän samoinkuin koko Euroopan kannalta on mitä suurimmalla ilolla tervehdittävä. Kunpa vain Englantikin olisi samassa kelkassa! Lähetystöni työ ja merkitys on kait myös tästä uusimmasta käänteestä kasvava, jota emme valita!

Että täkäläiset baltilaiset lähettiläät ovat seitsemännessä taivaassa on sanomatta selvää. Jo nyt ovat saksalaiset Pariisissa ryhtyneet toimenpiteisiin baltilaisten lähetystöjen talteenottamiseksi.

Kukaan ei sure Moskovan ambassadöörin ja hänen lukuisan "hovinsa" täältä häviävän. He ovat lähteneet toistaiseksi Espanjan rajalle odottamaan.

Pariisissa ja osaksi täälläkin on käynyt ilmoittautumassa ranskalaisia ja valkovenäläisiä vapaaehtoisia. Olemme niihin toistaiseksi varovasti suhtautuneet. Toissailtana hallitus ilmoitti virallisesti kannattavansa vapaaehtoismuodostumien syntymistä, mikäli valtausjohto siihen suostuu. Vapaaehtoisten keräyslistoja on esillä kaikissa virastoissa. Useat ilmoittautuneista ovat nimenomaan ilmaisseet toivomuksensa saada taistella Suomessa. Saan todennäköisesti aihetta palata vielä tähän asiaan.

Holma.

Sisällys:

Saksan sota Moskovaa vastaan tuli Ranskalle ensiksi täydellisenä yllätyksenä. Kansan asennoituminen täten syntyneeseen uuteen tilanteeseen on edelleen varsin heterogeninen. Kommunistit saivat uutta ilmaa siipiensä alle. Suuri osa porvaristoakin yksinpä se osa joka toivoo bolshevismin häviötä, toivoo samalla kaikessa hiljaisuudessa Saksan aseiden tästä jättiläistaistelusra heikkenevän, mistä Ranska ajanpitkään voinee hyötyä. Osaksi tehdäkseen kauniin eleen Berliinille ja siten helpottaakseen neuvotteluja, osaksi sisäpoliittisista intresseistä, Vichyn hallitus päätti rikkoa suhteet Moskovaan, ele jota on pidettävä valtiomiestekona ja joka ainakin jossain määrin on omiaan selvittämään Ranskan sekä sisäpoliittista että ulkopoliittista asemaa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Holma

Vichyssä, 1/7 1941.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Vichy ssa 1 p:nä heinä kuuta 1941.

38/139 Sal. D. 41

14/7. 41

5 C6

Asia: Ranska ja Saksa.

Lähtiessäni Pariisiin pari kolme viikkoa sitten kirjoitin raporttini n:o 22, jossa koetin esittää otsakeasian niin että Syyrian kysymys saattoi viedä sellaiseen paradoksaaliseen tilanteeseen, että Saksa joutuisi suoranaisesti sotilaallisesti auttamaan Ranskaa Syyriassa, ehkäpä muuallakin. Saapuessani Pariisiin sain kohta kuulla, että Vichyn ja Berliinin väliset neuvottelut olivat kaikkea muuta kuin hyvällä tolalla, tosiasia josta Vichyn diplomaattikunnalla ei ollut tietoa. Tämä suhteiden äkkinäinen kylmeneminen oli kehittynyt niin pitkälle että neuvottelut tosiallisesti olivat katkenneet. Saksalaiset tuttavani Pariisissa esittivät syynä tähän kehitykseen seuraavaa.

Darlan ei ollut Ranskan kansalle esittänyt Berchtesgadenissa hänen ja Führerin välillä tapahtunutta keskustelua aivan eksaktisesti. Niinpä hän palatessaan Saksasta puhui yksinomaan siitä että Saksa muka suostuu alentamaan valtausmenoja. Tosiallisesti Führer oli tähän suostunut mutta ehdolla että ero transferoitaisiin. Toiseksi hän ei ollut Darlanille sanonut respekteeraavansa Ranskan siirtomaavaltaa nykyisissä rajoissaan (mikä olisikin Italian vuoksi ollut mahdotonta), vaan ainoastaan respekteeraavansa sen pysyväisyyttä. On muuten kuvaa-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vaa että koko keskustelun kuluessa Hitler ei ollut kertaakaan udellut Darlanilta Ranskan oloja.

Berliinissä kuulemma ei kukaan puhu kollaboratiosta. Sitä pidetään tertsiäärisenä kysymyksenä. Katsotaan että Ranska on neuvotteluja ja päätöksiä lykkäämällä osoittanut ei olevansa tapahtumien tasalla eikä kykenevänsä näkemään asioita niinkuin ne ovat. Tähän on Berliini kyllästynyt ja näkee Ranskassa nyttemmin une quantité négligeable. (Niin myös esim. Unkarin täkäläinen lähettiläs katsoo tilannetta.)

Tästä kaikesta aiheutuu myös että Saksa antaa Ranskan tapella yksinään Syyriassa ajattelemattakaan antaa sille siitä mitään kompensatiota.

Ylläolevassa on varmaankin paljon totta. Tästä huolimatta totean että täällä ei näytä uskottavan, että neuvottelut olisivat niin tyystin ajautuneet karille. Sen vakuutti minulle vielä eilen ministeri Rochat, joka puhui vain keskeytyksestä. Sitä vastaan puhuu sekin että mikäli tiedän juuri Saksan pyynnöstä Pétain on lähettänyt erikoislähetin Ankaraan pyytämään lupaa apujoukkojen kuljettamiseksi Turkin läpi. (Turkin vastauksesta ei täällä ole tietoa.)

On monta muutakin seikkaa jotka viittaavat siihen että, jos kohta on väärin laskelmoida, kuten tekevät monet viisaatkin ranskalaiset, että Saksa <u>tarvitsisi</u> Ranskaa jopa että yhteistyö Ranskan kanssa olisi Saksalle elinehto, puolestani en pääse siitä vaikutelmasta että Führer ymmärtää mikä tavaton moraalinen eurooppalainen voitto Ranskan liittolaisuus loppujen lopuksi olisi. Molemmin puolin on tehty suuriakin psykoloogisia erehdyksiä, mutta niiden seuraukset eivät vielä ole katastroofiset. - Mainitsen myös että Ruotsin sotilasasiamies täällä ja Madridissa äskettäin kuuli Saksan Madridissa olevalta sotilasasiamieheltä aivan samoja ajatuksia.

Tästä vahvistun senkin kautta että lähtöpäivänäni Pariisissa sain kuulla neuvottelujen uudelleen olevan alkamassa ja Darlanin nimenomaan pyytäneen uusia neuvotteluja. Saksalaisten ohjelmaan kuuluisi suostua huomattavaan sotavankien vapauttamiseen (Darlan käyttää tietysti hyväkseen sitä tosiasiaa, että jos venäläisiä sotavankeja alkaa kerääntyä satojatuhansia taikka ehkä miljoonia, ranskalaisten vankien vapauttaminen tulee eo ipso päiväjärjestykseen) sekä demarkatiolinjan höllentämiseen, s.o. sen vetämiseen pohjoiseen päin esim. Loiren rantaa pitkin (paitsi luonnollisesti koko länsirannikkoa Pyreneihin saakka); vastapalveluksena ranskalaiset suostuisivat erinäisten Välimeren satamien luovuttamiseen saksalaisille. En voi olla näkemättä korrelatiota tämän ohjelman ja sen välillä, että Ranska nyt katkaisi suhteensa Moskovaan. Tämänhän täytyy olla Saksalle erittäin tervetullut ystävyyden ja ymmärtäväisyyden todistus. Darlan on siinä pelannut mielestäni erittäin hyvää peliä.

Mitä tulee Välimeren satamiin niin tämä vahvistaisi sen käsityksen mikä monissa saksalaisissa piireissä on vallalla Pariisissa, että näet Venäjän jälkeen hyökkäys menee Englantiin ja että tätä hyökkäystä nyt jo preparoidaan.

Syyriaan nähden tarkistan seuraavasti aikaisemmin ilmoittamani. On kieltämätöntä että Ranska oli myöntynyt Syyrian käyttämiseen lentokoneiden ja aseiden kuljettamiseen. Mutta Irakin retken päädyttyä englantilaisten voittoon saksalaiset heti likvidoivat asian, josta aiheutui että englantilaisten hyökätessä Syyriaan siellä tosiaankaan saksalaisia ei ollut, ainakaan ei joukkoina. Salasähkeeni n:o 172, jonka sisällyksen hengen puhelimitse ilmoitin - nähtävästi liiankin varovasti! - Vichy'hin, oli saanut muodon jota en ollut tarkoittanut.

5/7. Ansaitsee erikoista mainitsemista että kaksi viikkoa sitten kenraali Weygand pohjois-Afrikassa, 15,000 miehen edessä, piti suu-

ren puheen, jossa hän sanoi m.m nämä huomattavat sanat: "Kiihkein viholäisemme on nykyään Englanti". Katsoen siihen mitä Weygandista kulkupuheena on puhuttu ja jolle minäkin raporteissani joskus olen joskin vain murto-osalta kallistanut korvani, s.o. että Weygand mahdollisesti valmistelisi yllätyksiä, tämä puhe on katsottava käänteentekeväksi. Eräs huomattava saksalainen Pariisissa kiinnitti huomioni siihen ettei koskaan marsalkka, ei edes Darlan ole näin selvästi sanonut missä vihollinen on.

Olen unohtanut mainita että saksalaiset Pariisissa itsekin myönsivät Saksan valtausjohdon valtauksen ensi aikoina jossain määrin suosineen kommunismia. Tälle ilmiölle on Ranskan taholta annettu se tulkinta että saksalaiset, täten olisivat tahtoneet aikaansaada hajaannusta työväestön ja porvariston välillä. Kuulin nyt Pariisissa ehdottoman luotettavasta lähteestä, että tämän takana oli kuuluisa Sieburg, joka aselevon jälkeen on ollut Pariisin-ambassaadin ensimäisenä neuvoksena, mutta joka piakkoin siirtynee muualle. Minusta tuntui että saksalaiset olivat hieman hämillään tästä politiikastaan.

Konsulimme Dakarissa, sikäläisen siirtokunnan kaikkein huomattavimpia jäseniä, on paraikaa Vichyssä. Hän vakuuttamalla vakuutti ettei Dakarissa, kaikista englantilaisten väitteistä huolimatta, ole ainoatakaan saksalaista.

Kreikan ent. lähettiläs Pariisissa, tunnettu Politis, josta sittemmin tehtiin erikoislähettiläs Euroopassa ambassadöörinttitelillä, oli äskettäin täällä, ilmeisesti selittämässä Ranskan hallitukselle kantaansa. Tästä huolimatta on hänet nyttemmin karkoitettu Ranskan alueelta syytettynä siitä että hän on tehnyt propagandaa Englannin puolesta.

Rolma.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeri Holma

Vichy 10/7 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N/o 549-118.

Vichyssä, 12 p:nä heinäkuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 40 139 Vac. 41
21/7-41
5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää ministeri Holman raportin Vichystä n:o 25, joka käsittelee aihetta:

Vichy ja Venäjän sota.

Toimekseen saaneena:

Antti Listo

Antti Listo.
Kanslia-apulainen.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Vichy ssa 10 p:nä heinä kuuta 19 41.

40 139 he. 41

21/7-41

5 C6

Asia: Vichy ja Venäjän sota.

Kuten jo sähkeitse ilmoitin en ole ulkoministeri Darlan'in esteellisyyden vuoksi voinut virallisesti esittää sitä deklaratiota Suomen hallituksen puolelta, jonka tekemisen minulle määräsi Ulkoasiainministeriön salasähke n:o 119. Ulkoministeri Darlan ottaa minut vastaan 16 p:nä t.k. Olen sillä välin keskusteluissani ulkoasiainministeriön virkamiesten ja muiden virallisten henkilöiden kanssa käyttänyt mainittua Ulkoasiainministeriön sähkettä kuten asennettamme koskevia muitakin Ulkoasiainministeriön sähkeitä hyväkseni.

Olen varma siitä että tämäntapainen deklaratio on osoittautuva meille otolliseksi. Joskin Ranska on edelleen katsottava virallisesti Saksan viholliseksi, olkoon että aselepo on tälle vihollisuudelle pannut aikarajan, on kuitenkin Ranskan asema suureen jättiläistaisteluun Euroopan idässä monessa suhteessa verrattavissa meidän omaan suhtautumiseemme siihen. Olen keskusteluissani sanonut ettei meidän tarkoituksemme ole osallistua varsinaiseen valtataisteluun vaan ainoastaan jatkaa viime sotaamme korjataksemme sen meille tuottamat vääryydet. Ei ole vältettävissä, että me tässä tehtävässämme myös joudumme taistelemaan sitä hapatusta ja sitä sairaalloista maailmankatsomusta vastaan jota edustaa bolshevismi ja joka nyt jo neljännesvuosisadan on myrkyt-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tänyt Euroopan elämää. Täytyneehän kait meidän sitäpaitsi jo nyt alkaa varovasti valmistaa varsinkin suurvaltojen hallituksia siihen että Suomen rajat piakkoin muuttuvat ja hyvissä ajoin varmistautua siitä että nämä hallitukset hetken tullen ovat valmiit ne hyväksymään. Niiden "pitäminen lämpiminä" on siis tärkeimpiä diplomaattisia tehtäviämme.

Ranskan hallituksen kanta Venäjän suurtaisteluun ilmenee lehdistä joissa nimenomaan painostetaan, että Ranska rikkomalla suhteensa Moskovaan ei ole tahtonut heittäytyä valtataisteluun vaan näin menettelemällä vain antanut uusia todistuksia niistä maailmankatsomuksellisista linjoista joita uusi Ranska marsalkan johdolla koettaa kulkea. Olkoon että tässä argumentatiossa on runsas annos propagandaa epäilijöiden vakuuttamiseksi, ja olkoon että toimenpide myös oli ele Berliiniin päin, tosiasiana pysyy että Ranskan uusi johto todella suurin piirtein ajattelee kuten me. Tämä siitäkin syystä että maa joka kuten Ranska on valtauksen alainen, elintarvepuutteen ja muiden uhrien sisäisesti rikkoma ja siis kommunistisille aatteille erittäin altis, todella näkee bolshevismissa vihollisen ja vaaran.

Hyvistä lähteistä kuulen että maaseudulla mieliala Englantia vastaan on kasvamassa. Englannin hyökkäys Syyriaan ja Englannin pactum turpe Moskovan kanssa ovat panneet epäröimään monta tähän saakka uskollista Englannin ystävää.

Tämä ei suinkaan sinänsä merkitse sitä että rakkaus Saksaan olisi kasvanut. Se ajatustapa jonka jo viime raportissani esitin, s.o. että moni toivoo idän sodan jatkuvan niin kauan että molemmat taistelevat puolueet väsyvät, on mielestäni kasvamassa. Bolshevismia ei rakasteta, mutta ei myöskään Saksaa. Katsotaan että nämä molemmat ovat Euroopan rauhan rikkojia; samassa määrässä kuin molemmat väsyvät, sa-

massa määrässä on vanhalla länsieurooppalaisella sivistyksellä, sen eri muodoissa, uusia mahdollisuuksia päästä uudelleen vallitsevaksi? Pelkään että tämä näkökanta on muuttumassa, niinkuin usein Ranskassa on laita, uskonkappaleeksi, jota ei analysoida vaan joka hyväksytään mukavana sloganina? Pelkään että tässäkin suhteessa hyviä ranskalaisiamme odottaa uusi pettymys!

Turkin ambassaadi, kuten jo edellisessä postissa ehdin viime tingassa osastopäällikkö Ivalolle tiedoittaa, on jatkuvasti englantilaismielinen? Siellä uskotaan vakavasti, että Hitler on alkanut sodan Venäjää vastaan liian myöhään, että vaikka Moskova vallattaisiinkin, vaarat silloin vasta alkavat j.n.e., vanhaan tuttuun tyyliin. Olen saanut lisätodistuksia sille että ambassadööri itse on ollut varsin läheisissä suhteissa Moskovan täkäläiseen ambassadööriin, joka mielestäni oli erinomaisen heikkö sekä maansa edustaja että poliitikko.

Belgian ambassadööri on tuttavilleni suoraan sanonut pitävänsä Suomen yhtymistä sotaan erehdyksenä jota tulemme katumaan. Minulle hän lakkaamatta saarnaa, ettemme vaan vaatisi liikoja jos voitamme!

Etelä-Amerikan täkäläiset kolleegani ovat useimmat meihin nähden erittäin positiiviset. Tämä ei estä heitä olemasta Saksan - Venäjän kysymykseen nähden varsin erimielisiä, Uruguayn lähettiläs on vimmattu antibolsheviikki, jotavastoin Kuuban ja Meksikon lähettiläät kallistuvat Moskovan puolelle. Ekvaattorin lähettiläs, etelä-Amerikan huomatuimpia täkäläisiä edustajia, on peittelemätön anglofiili, mutta antoi minulle pari päivää sitten, osottaakseen suuria ja todellisia sympatiojaan meidän maatamme kohtaan, 5.000 frangia Suomen Punaiselle Ristille. x/ Ekvaattorin ja Perun sota, mikäli sitä ei saada alkuunsa pysäytetyksi, voi tulla karvaaksi palaksi täkäläisille etelä-amerikkalaisille, he kun

---

x/ Palautan mieleen että hänen painostuksestaan Ekvaattorin presidentti viime sotamme aikana vaikutti puolestamme muiden etelä-amerikkalaisten valtioiden hallituksiin ja että Ekvaattorissa eräänä sunnuntaina kaikissa kirkoissa rukoiltiin Suomen puolesta.

ovat kaikkina näinä kuukausina vakuuttaneet Amerikan mantereen rauhanomaisuutta ja mahdottomuutta joutua keskinäisiin sotaisiin selkkauksiin. /On niitä jotka luulevat että Saksan sormi on tämän riidan takana, mitä pitäisin loogillisena, koska luonnollisesti Saksa tekee kaikkensa heikentääkseen amerikkalaista yhteisrintamaa./ Niin vähäiseltä kuin Ekvaattorin ja Perun sota saattaa kaukaa näyttää, sillä voi olla suurikin merkitys eurooppalaiseen suursotaan, sillä amerikkalaisten valtioiden sisäinen eripuraisuus voi kantaa hedelmiä, jotka kompromettoisivat Englannille annettavan avun jatkuvaisuutta.

Lopuksi mainitsen että luonani kävi toissapäivänä eräs ent. tsaarivenäläinen diplomaatti, joka asuu Vichyssä. Hän tuli vain ilmaisemaan sympatiansa. Siinä keskustellessamme hän tuli maininneeksi, että useat "Jeunes Russes" -nimiseen liikkeeseen kuuluvat, vanhimpienkin venäläisten aatelissukujen edustajat olivat jokunen aika sitten ilmoittaneet Moskovan täkäläiselle ambassadöörille olevansa ensi kädessä venäläisiä ja siis voivansa, jos niin käy välttämättömäksi, asettua nyky-Moskovankin taakse. Kesäkuun 24 päivänä ambassadööri eräässä seurassa, jossa oli läsnä korkea ulkoasiainministeriön virkamies, kertojani, ylpeili sillä että hänen luonaan oli edellisenä päivänä käynyt nuori ruhtinas Obolenski sanomassa kulkevansa Moskovan kanssa. Niiden vanhojen aatelissukujen joukossa jotka yllämainittu kertojani mainitsi, oli myös Obolenski.

Uusi sota tuli muuten mainitulle suurlähettiläälle täydellisenä yllätyksenä, mutta vielä paljoa suurempi yllätys oli hänelle Ranskan ja Moskovan suhteiden rikkoutuminen Ranskan toimesta.

En voi olla mainitsematta, että Pariisissa tunnettu lehtimies Marcel Déat L'Œuvre-lehdessään vielä 20/6 ylisteli Stalinia suurena

valtiomiehenä. Kolme päivää myöhemmin tämä muutenkin naurettava "sprattelgubbe" tuomitsi Stalinin alimpaan manalaan! Vaikka hän on saksalaisten kätyri, hänkin siis oli näin huonosti informoitu.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Holma

Vichyssä 17/2 1941

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 613-135

Vichyssä 22 päivänä heinäkuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 43/140 Sal D. 1941
4/8-41 № Liitt.
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 26, 27 ja 28, jotka käsittelevät seuraavia aiheita:

N:o 26: Käyhti amiraali Darlanin luona.

" 27: Edelleen Ranska ja Venäjän sota.

" 28: Paljastukset elintarvetilanteessa ja muutokset hallituksen kokoonpanossa.

Holma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Vichy ssa 17 p:nä heinä kuuta 1941.

Asia: Käynti amiraali Darlanin luona. (Sisällystiiviste lopussa.)

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 43/140 Sal D. 1941
4/8-41 No Liitt.
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Koska katsoin että Ulkoasiainministeriön salasähkeen n:o 119 antama tehtävä monessa suhteessa oli siksi tärkeä, että se oli suoritettava itse ulkoministerin luona, odotin amiraali Darlanin esteellisyyden loppumista. Hän otti minut vastaan tänään ja keskustelimme puolisen tuntia.

Alotin keskustelun "onnittelemalla" häntä Syyrian tapahtumien viimeisimmästä vaiheesta, s.o. siitä että aselepo aikaansaatiin monin verroin edullisemmilla ehdoilla kuin mitä edusti englantilaisten ensmäinen kyynillinen vaatimuslista. Täällä näet pidetään todellisena diplomaattisena saavutuksena sitä että lopullinen aselevon teksti, joka odottamatta hyväksyttiin ja jonka aikaansaanti oli mahdollinen vain siten että Ranskan hallitus kieltäytyi neuvottelemasta ensimäisen ehdotuksen pohjalla jättäen kenr. Dentzille tehtäväksi toimia harkintansa mukaan, sai tällaisen Ranskan aseiden kunniaa täysin respektoivan muodon. Tätenhän neuvottelut joutuivat puhtaasti sotilaalliselle alalle, sotilas sotilasta vastaan, ilman poliittista sivumakua, jota englantilaisten ensimäinen ehdotus, se kun de facto vaati De Gaullen tunnustamista ja Syyriassa taistelleiden Vichyn joukkojen desavuointia, liiankin selvästi edusti. Minun ei ole tiedossani mikä vaikutti sen että Lontoo päivästä toiseen muutti kantaansa, mutta en pidä mah-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dottomana että ymmärrettiin näiden ehtojen ja niissä piilleen De Gaullen itserakkauden liiaksi kylmentävän Ranskan "anglofiilejä", jotka jo nyt Englannin esiintyminen Syyriassa ja sen liitto punaisten kanssa on pannut hesitoimaan. Tulos olikin selvä tappio De Gaullelle ja voidaan ehkä tulkita, jota Ranskan lehdistö ei ole laiminlyönyt alleviivata, Ranskan empiren ja mandaatin jatkuvaisuuden eräänlaiseksi tunnustamiseksi Syyriassa.

Amiraali Darlan oli näkyvästi tyytyväinen tähän "onnitteluuni", joka ei ollut puoleltani pelkkä fraasi vaan sekä harkinnan tulos että diplomaattikunnassa vallitsevaa yleistä mielipidettä vastaava. Hän kertoi jo 10 kuukautta takaperin tietäneensä englantilaisilla olevan aikeita Syyriaa vastaan, mutta olleensa kykenemätön nykyoloissa ryhtymään vastatoimenpiteisiin.[x] (Jätän ratkaisematta kuinka paljon oikeutusta on Pariisin lehdistön väitteissä, että jos Laval olisi saanut jatkaa toimintaansa, hän muka olisi voinut Syyrian jutun estää.) Darlan lisäsi olevansa ylpeä siitä että joukot kestivät toista kuukautta, vaikka hän oli hyökkäyksen alkaessa pelännyt koko sotaretken kestävän vain 10 päivää.

Tämän jälkeen Darlan siirsi keskusteluaiheen omaan sotaamme, heti sanoen olevansa varma siitä että me nyt saamme balsamia kärsimiimme haavoihin. Sanoin tulleeni hallitukseni toimenannosta ilmaisemaan hänelle ja hänen kauttaan Ranskan hallitukselle Suomen hallituksen suuren tyydytyksen tunteet siitä että Ranska on rikkonut suhteensa Moskovaan. Luin deklaration, jolle olin antanut seuraavan muodon:

"J'ai la charge particulièrement agréable de mon Gouvernement de porter à la connaissance du Gouvernement Français, que la rupture des relations entre la France et l'U.R.S.S. a provoqué, dans la nation

---

x) Ulkoministeriössä on minulle kerrottu, että kun Saksan apua ei tahdottu ja Turkki kielsi kauttakulun, koetettiin auttaa perikatoon tuomittuja Syyrian joukkoja lentokoneilla Salonikista. Näihin ei kuitenkaan saatu mahtumaan, paitsi aseita ja muonaa, enemmän kuin kolme miestä kerrallaan!

finlandaise entière, une satisfaction générale. Mon pays voit dans cette mesure la meilleure preuve de ce que la France, la protectrice traditionnelle des idées nobles et génératrices chez les peuples européens, a saisi l'importance universelle de la lutte actuelle contre le bolchévisme destructeur.

Je profite de cette occasion d'exprimer la profonde gratitude qu'éprouve, aujourd'hui comme alors, ma nation pour l'aide inestimable que la France porta à la Finlande pendant notre guerre, 1939-40. La guerre actuelle n'est que la continuation logique de l'autre. Celle-là ne fut que le prélude de celle-ci." x)

Tämän johdosta syntyi keskustelu, jonka pääkohdat olivat seuraavat.

Vahvistaen aikaisemmin kertomani Darlan sanoi jo aikoja sitten päättäneensä lopettaa suhteet Moskovaan, mutta Saksan vuoksi ei halunneensa sitä tehdä, "niin kauan kuin jonkinlaista ystävyyden tapaista vielä vallitsi Moskovan ja Berliinin välillä". Heti kesäkuun 22 päivän jälkeen Darlan Pariisissa käydessään pyysi Saksan ambassadöörin sijaiselta, ettei Saksa vaatisi Ranskalta suhteiden katkaisemista, koska Ranskan hallituksen aikeena oli se tehdä spontaanisesti. Tämä osa keskusteluamme loppui seuraaviin Darlanin sanoihin: "Olkoon ryssä monarkisti, tsaristi, duumalainen, kerenskisti, mensheviikki tai bolsheviikki, minulla ei koskaan ole häneen vähintäkään luottamusta".

Pyynnöstään tein sitten tiedossani olevien joskin varsin puutteellisten informatioiden perustuksella selkoa sotilaallisesta tilanteesta Suomen itä- ja kaakkoisrajalla alleviivaten Muurmanskin radan rikkoutumisen tai valtaamisen merkitystä. Tässä yhteydessä tulin maininneeksi, että täkäläiset ruotsalaiset kertovat saksalaisten suurin

x) Tämän kirjoitettuani jo muutamia päiviä sitten sain kuriiripostitse jäljennöksen ministeri Wittingin kirjeestä Ranskan Helsingissä olevalle lähettiläälle koskien samaa asiaa. Totean että molempien sanamuoto on melkein identtinen.

joukoin ja kuumeisesti vahvistavan Trondhjemin puolustusta, mihin amiraali Darlan, osaksi uudistaen tammikuussa jo minulle sanomansa, kertoi jo joulukuussa 1939 huomauttaneensa englantilaisille, että jos Suomea on autettava, ei riitä että Narvik on allieerattujen käsissä vaan että ainakin kaksi muuta satamaa, niiden joukossa juuri Trondhjem, ajoissa ja Norjan neutraliteetista huolimatta, on vallattava. Englantilaiset, jotka silloin kuten aina itkivät laivojaan, pelkäsivät jonkun risteilijän voivan siinä operatiossa mennä menojaan, mihin Darlan oli huomauttanut Trondhjemin merkitsevän enemmän kuin pari vanhaa risteilijää. "Elkää muuten luulko että englantilaiset teidän vuoksenne ajattelivat Narvikin ekspeditiota; pääasia oli Ruotsin rautakaivosten ottaminen".

Tämän jälkeen Darlan uudisti aikaisemman virtensä englantilaisten suuresta egoismista[x)], mutta ei näyttänyt uskovan Englannin rikkovan suhteitaan meihin. Minun on vaikea sanoa, oliko hän tätä asiaa todella aikaisemmin harkinnut, mutta hän tietysti ei ollut epäselvillä siitä minkä merkityksen Englannin ja Venäjän nykyiselle alliansille Suomen kysymys voi tarjota.

Kysyin häneltä mitä merkitsee eilinen hallituksenvaihdos Tokiossa. Harkittuaan hetken hän sanoi näin: "Se merkitsee kaiketi sotilaallisen suunnan vahvistusta Japanissa. Kysytte ketä vastaan? (Naurahtaen) varmaankaan ei Saksaa vastaan, mutta tuskinpa Venäjääkään vastaan, sillä Kiinan sota on antanut Japanille okaita kantapäähän. Sensijaan uskon mieluummin tapahtuman tarkoittavan toiminnan vilkastumista Hollannin itä-Intiassa. Ja voitte, hyvä ministeri, ymmärtää että tämä kysymys Ranskaa kiinnostaa, sillä onhan meillä vielä jotain jälellä kaukoidässä, jonka muuten tunnen hyvin - olen siellä oleskellut 7 vuotta".

---

x)

Churchillin alkoholihimosta hän lausui seuraavaa: "Joka päivä kello 17 Churchill on jo päissään. Miltei kaikki hänen päätöksensä tapahtuvat whiskyn vaikutuksen alla"!!

Tähän loppui keskustelumme; lähtiessäni sanoin olevan tarpeetonta vakuuttaa, että hallitukseni ja Suomen kansa mielenkiinnolla seuraavat marsalkan hallituksen ponnistuksia (activité reconstructive). Hän kohotti olkapäitään sanoen: teemme parhaamme, mutta vaikeudet ovat suuret.

Saattaessaan minut ovelle amiraali Darlan uudisti olevansa täysin varma siitä, että meidän aseemme tulevat olemaan voitokkaat ja että tällä kertaa pääsemme jonkinlaiseen tositulokseen ja rauhaan. Englannin liittoutuminen punaisiin on, sanoi hän, uusi todistus sen politiikan egoismista. Pyysi minua lausumaan hallitukselleni kiitokset siitä deklaratiosta jonka olin tullut tuomaan.

Sisällys:

Syyrian tragedian viimeinen vaihe oli ranskalaisille eräänlainen diplomaattinen saavutus. Tulee kysyneeksi, mikä aiheutti Englannin alkuperäisten, uskomattoman ankarien aselepoehtojen äkkinäisen lieventämisen. - Amiraali Darlan oli varma aseittemme voitosta ja kärsimämme vääryyden korjauksesta. Sanoi epäilevänsä venäläisiä, olivat ne minkä karvaisia tahansa. Katsoi Englannin tehneen uuden suuren tyhmyyden liittoutuessaan punaisiin. Kertoi eräitä yksityiskohtia vastakohtaisuussuhteestaan englantilaiseen laivastonjohtoon edellisen sotamme aikana.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CC

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Holma

Vichyssä 22/7 1941.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Vichy ssa 22 p:nä heinä kuuta 19 41.

Asia: Ranska ja Suomi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 43/140 Sal D. 1941
4/8-41 № Lüh.
HMÄ OSASTO ASIA
5 C6

Reunamuistutukseksi raporttiini n:o 26, koskien käyntiäni amiraali Darlanin luona, haluan vielä todeta, että lehdistö ja yleinen mielipide jatkuvasti ovat, voi sanoa poikkeuksetta, sotaamme nähden meille erittäin suopeat. Lehdet kirjoittavat sympaattisesti tapahtumista meillä, ja asiallisiakin kirjoituksia taistelumme oikeutuksesta on ollut useissa lehdissä. x/ Eräs ranskalainen tuttavani kirjoittaa minulle etelä-Ranskasta seuraavat sanat: " - - - Mais il est très agréable de constater que votre héroïque Patrie a conservé d'admirateurs en France. On ne peut prononcer le mot de finlandais sans provoquer une explosion d'enthousiasme. Espérons que la Crélie sera bientôt récupérée et qu'une frontière inviolable sera tracée, pour vous mettre à l'abri des futures invasions russes".

Eräässä täkäläisessä suuressa elokuvateatterissa menee tällä viikolla Suomi-filmi, jonka viime sotamme aikana Pariisissa laitoimme, luonnollisesti hieman sensuroituna ja sopivasti muutettuna.

Uudistan tässäkin että tämä sympaattinen asennoituminen meihin ei sinänsä merkitse kannanottoa itse suurtaisteluun idässä; laa-

x/ Kun äskettäin käväsin pikimmältään Sveitsissä saatoin huomata että ranskalaisessa Sveitsissä vallitsee sama mieliala meitä kohtaan kuin täällä, jotavastoin saksalainen Sveitsi on pidättyväisempi.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

joissa piireissä kuulee eräänlaisella tyydytyksellä todettavan, että molemmat sotaakäyvät nyt itseään ja toisiaan väsyttävät, mikä ajanpitkään ei voi olla vaikuttamatta balansoivasti yleistilanteeseen.

Argentiinan suurlähettiläs, joka 8 kuukauden poissaolon jälkeen viime viikolla palasi kotimaastaan ja jonka kanssa minulla oli toista tuntia pitkä keskustelu, sanoi olevansa sataprosenttisesti varma siitä, että Yhdysvallat piakkoin muodollisestikin yhtyvät sotaan Englannin puolella. Sensijaan hän ei uskonut Japanin lähtevän mukaan suurpeliin. Hän kuten niin moni muukin kolleega koetti minulta udella tulevaa asemaamme sotamme jälkeen; minun on turha sanoa ettei hän vastauksestani viisastunut? Hän ei muuten ole ainoa täällä joka minua on onnitellut etevästä diplomaattisesta toiminnastamme Lontoossa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Holma

Vichyssä 22/7 1941.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Vichy ssa 22 p:nä heinä kuuta 19 41.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 43 140 Sal D. 1941
4/8-41
OSASTO ASIA
5 C6

Asia: Paljastukset elintarvetilanteessa ja muutokset hallituksen kokoonpanossa.

Sisällys:

Paljastukset suurista väärinkäytöksistä ja rötöksistä elintarvekysymysten hoidossa, joihin itse elintarveministeri näkyy rumasti sekaantuneen, ei voi olla vaikuttamatta amiraalin asemaan, joka jo nyt on ollut pakotettu luovuttamaan käsistään sisäministerin paikan. Myös ulkoministerin tehtävien siirtymisestä toiselle henkilölle on puhetta. Sisäistä taistelua amiraalia vastaan johtavat Wormsin pankin ympärillä olevat "nuoret", joita hallituksessa on useita ja jotka vaativat vahvempaa sisäistä régimeä ja selvempää saksalaisorientoitumista.

Täällä on kauan liikkunut huhuja hallituksen keskuudessa pian tapahtuvista muutoksista. Näitä huhuja on viime kuukausina siksi paljon liikkunut - ja lopultahan on jotenkin yhdentekevää istuuko hallituksessa ministerinä ilman ministerintitteliä herra X tai herra Y - etten niistä ole katsonut olevan syytä tiedoitella. Nyt on kuitenkin kysymys hallituksen muutoksesta joutumassa arkaan asteeseen, koska näet on vahvistunut tieto siitä että elintarveministeriössä ja sen laajassa organisatioverkossa on tavattu suuria väärinkäytöksiä ja laajaa lahjomissysteemiä. Tämä selittää ainakin joltakin osalta

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

elintarvetilanteen, joka on lievimmin sanoen epätyydyttävä ja josta ei voida syyttää yksinomaan saksalaisten "ruokahalua". Kun yksinpä viinistä Ranskassa, joka toki omistaa arvaamattoman suuria varastoja, äkkiä on ilmennyt huutava puute, täytyy systeemissä olla jotain vikaa. Hallitus on ilmeisesti kykenemätön salaista varastoimista ehkäisemään. Onhan myös uskomatonta että äsken todettiin n.k. région parisiennessa, joka käsittää n. 8 miljoonaa ihmistä, olevan liikkeellä 5 miljoonaa väärennettyä elintarvekorttia! Pahinta on että syytökset väärinkäytöksistä kohdistuvat itse elintarveministeriin Achardiin. Kuohuntaa maassa on odotettavissa, eikä ole ihmeteltävää että huhut itsepintaisesti kertovat ministeri Achardin olevan vangittu!

Ylläolevan kirjoitin jo t.k. 17 päivänä. Samana päivänä lähetin lyhyen salasähkeen n:o 208, jossa viittasin siihen mahdollisuuteen, että elintarvetilanteessa tapahtuneet paljastukset voivat saada kauaskantavia seurauksia. En lainkaan liiotellut näin väittäessäni, sillä joskin elintarveministeri Achard, skandaalin paisuttamisen välttämiseksi, edelleen on sikäli vapaalla jalalla että hänet on lähetetty maaseudulle, missä häntä kuitenkin vartioidaan, tilanne on katsottava erittäin kompromettoivaksi nykyiselle hallitukselle. Ei ole epäilystäkään siitä etteikö ministeri Achard ole henkilökohtaisestikin syyllinen näihin staviskymäisiin rötöksiin. Hänen toimintaansa kohdistuvat tutkimukset jatkuvat. Joskin Vichyn lehdissä on ollut pelkkä lyhyt maininta hänen erostaan, Pariisin lehtien insinuatiot ovat olleet sitä selvemmät.

Achardin pääintendentti on vangittu ja epäillään että virkamishiestössä on kanssasyyllisiä. On vaikeata rekonstruoida itselleen sellaisten miesten omaatuntoa, kun tietää että suurin osa kansasta jonottaa puoli päivää ja että maan viholliset, s.o. de Gaullen kamarilla ja englantilaiset vain vaanivat tällaista tilaisuutta hyökätäkseen Pétainin ja hänen hallituksensa ja régimensä kimppuun. Toistaiseksi Englannin radiossa

ei ole mitään asiasta puhuttu, mutta kauan ei kestäne odotusta.

Eräs täällä äskettäin käynyt unkarilainen kauppadelegatio oli, muutaman päivän täällä oleskeltuaan, lähettiläälleen lausunut käsityksenään että elintarvehoidossa on olemassa väärinkäytöksiä voimatta vielä tarkemmin presisoida epäilystään. Omasta puolestani sanoisin, että eräät seikat kauppaneuvotteluissamme tämän vuoden alkukuukausina näiden paljastusten kautta ehkä ovat selitettävissä. Neuvottelujemme kuluessa näet aina tuli muuri eteen kun jouduimme maanviljelys- ja elintarvekysymyksiin. On menty niin pitkälle että on tehty erikoisasetuksia, joiden tarkoituksena on ollut järjestää vissien elintarpeiden trafiikki niin että hyöty siitä on tullut korkeiden herrojen taskuun (esim. munakaupan säännöstelyn alalla).

Kerroin raportissani n:o kuulleeni Pariisista parhaimmista lähteistä, että Hitlerin ja Darlanin välit eivät ole kuten pitäisi ja että syynä siihen lähinnä olisi se seikka että Darlan palatessaan Hitlerin luota Berchtesgadenista olisi hallituksen jäsenille ja suurelle yleisölle esittänyt keskustelujen tulokset epätarkassa muodossa. Unkarilainen virkaveljeni, joka pari päivää sitten palasi Pariisista, kertoi minulle siellä parhaista lähteistä kuulleensa samaa. (Meillä on muuten täällä se tunne että Ulkoministeriön virkamiehetkään eivät ~~mm~~ kaikki ole täysin selvillä tästä asiasta.)

Näissä oloissahan on selvää, että saksalaisilla tuskin on mitään syytä pitää amiraalia kainaloista. Tosiasiana voinee pitää, että hänen asemansa on heikontunut sekä Berliinissä että täällä. Puhutaan tietysti taas Lavalista y.m., mutta jätän nämä huhut toistaiseksi omaan arvoonsa.

Välillisenä seurauksena tästä on katsottava, että amiraali Darlan oli pakotettu luopumaan sisäministeriöstä pidättäen tosin itselleen oikeuden allekirjoittaa lakiehdotukset ja asetukset. Puhutaan aivan yleis-

sesti siitä että hän piakkoin luopuu myös ulkoministerin paikasta. Kolme päivää sitten katsottiin jo puoliviralliseksi tietoa siitä että ulkoministerin paikalle tulisi information valtiosihteeri Benois-Méchin, sama mies joka kävi Turkissa neuvottelemassa kauttakulusta Syyriaan. Viime tingassa lienevät kuitenkin saksalaiset ilmoittaneet pitävänsä häntä liian "hoikkana", liiaksi ilman kokemusta ulkopoliittisella alalla. x)

On ilmeistä että hallitukseen "nuoret", jotka enemmän taikka vähemmän ryhmittyvät Wormsin pankin ympärille, ovat nousemassa. Sisäministeriksi Darlanin sijalle on nimitetty Pucheux, Wormsin hallintoneuvoston jäsen, tähän asti teollisuustuotannon valtiosihteeri, ja tämän tilalle taas kansallisen jälleenrakentamisen tähänastinen valtiosihteeri Lehideux, saman hallintoneuvoston presidentti! Kerrotaan myöskin että Baudoin, hänkin Wormsin miehiä, olisi uudelleen nousemassa, jopa että hän olisi sopinut Lavalin kanssa.

Argentiinan suurlähettiläs, jolla on hyviä suhteita hallituspiireihin, kertoi minulle eilen jopa luulevansa, että wormsilaiset viime joulukuussa aikaansaivat Lavalin kaatumisen! Oli miten oli, heille ei voi olla vastenmielinen se tosiasia että Achard oli Lavalin miehiä.

Argentiinalainen kertoi vielä paljon muutakin wormsilaisten valmistautumisesta suoranaiseen vallankaappaukseen, esim. marsalkan estyessä jatkamasta hallitustehtäviään. Heillä olisi kokonainen suunnitelma jo valmiina, joka tähtäisi voimakkaaseen sisäiseen régimeen, nykyisen vanhoja perinteitä liiaksi potevan tilalle. Ulkopoliittinen päämäärä olisi liittoutuminen Saksaan. Vaikka näissä puuhuissa ei olisikaan perää kuin siteeksi, on kuitenkin todettava että Darlania vastaan käyvät tais-

x) Ehdokkaana ulkoministerin paikalle mainitaan myöskin Mistler, kamarin ulkoasiainvaliokunnan viimeinen puheenjohtaja, joka on Pétainin suosiossa ja valmis yhteistyöhön saksalaisten kanssa. Hän sanoi minulle äskettäin m.m.: "Vichyssähän kaikki ovat de gaullelaisia", mikä todistaa että hän olisi valmis ajamaan saksalaispositiivisempaa ohjelmaa jos pääsisi valtaan.

telua nyt sekä anglofiilit, jotka pitävät häntä liian germanofiilinä, että germanofiilit jotka katsovat, etteivät hänen oteensa ulko- ja sisäpoliittisesti ole tarpeeksi vahvat.

Kerrotaan että kenraali Weygandin äskettäinen matka tänne tarkoitti huomattavalta osaltaan Afrikassa vallitsevan elintarvetilanteen selostusta hallitukselle. Lähtiessään täältä tuli hän nimitetyksi Algerian kenraalikuvernööriksi, amiraali Abrialin sijalle, jääden edelleen samalla Afrikassa olevien sotajoukkojen ylipäälliköksi. Abrialia syytetään siitä ettei hän osannut tulla toimeen alkuasukkaiden kanssa. Oli miten oli, Abrial oli Darlanin miehiä, joten tässkin henkilövaihdoksessa piilee todistus Darlanin aseman heikentymisestä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 29.

Ministeri Holma

Vichyssä 30/7 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 640-143.

Vichyssä 2 päivänä elokuuta 1941.

457/140 Pol. S. 41
9/8 -41

Ulkoasiainministeriölle,
5 C6
H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 29 ja 30, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 29: Suomi ja Ranska.

N:o 30: Indo-Kiina ja Japani.

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

457/140 Sal. 2-41

Vichy ssa 30 p:nä heinä kuuta 19 41. 9/8-41

Asia: Suomi ja Ranska.

5 C6

Kävin eilen directeur politique'in ministeri Rochat'n puheilla hänelle selittääkseni - kuten olen tehnyt ministeriössä pari kertaa aikaisemminkin - sotatilannetta Suomessa # tietysti kaikella tarpeellisella varovaisuudella. On näet kieltämätöntä että virallisten tietojen niukkuus, joka on täysin ymmärrettävissä, samoinkuin karjalaisten paikannimien ranskalaisille enemmän taikka vähemmän kaoottinen foneettisuus ja runsaus, tekevät tapahtumia tarkkaankin seuraaville - tai sitä tahtoville - suuria vaikeuksia orientoitumiseen nähden. Olen näissä keskusteluissani säännöllisesti alleviivannut, yksityiskohtiin tietysti menemättä, Itä-Karjalan suomalaista luonnetta sekä historialliselta että sivistykselliseltä ja kielelliseltä kannalta. Lukuunottamatta eräitä parantumattomia kaiken germanismin aprioristisia vihollisia, miltei kaikki nekin, joille Saksan vaara näyttäytyy yhtä suureksi kuin Venäjän (joista useimmat näin asennoituvat pelkästä tietämättömyydestä), käsittävät asemamme ja välttämättömyytemme olla päättänyt toimia niinkuin nyt toimimme.

Vasta käyntini jälkeen ministeri Rochat'n puheilla saimme auki jo useita päiviä sitten saapuneen kiertoshifferisähkeen C 82, koskien Vuokkiniemen kokouksen merkitystä, jonka vuoksi en hänen kanssaan tullut siitä nyt puhuneeksi sähkeen toivomassa mielessä. Mutta olen sen-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sijaan useissa keskusteluissani sekä virallisten piirien että virkaveljieni kanssa ja omasta aloitteestani alleviivannut tämän kokouksen suurta merkitystä meille; tämä oli senkin vuoksi tärkeätä koska täällä paljon luettu Sveitsin saksankielinen lehdistö oli viitannut Suomen Sosiaalidemokraatin kirjoitukseen Karjalan itsemääräämisoikeudesta. Käsitykseni on että tämä päätös on täälläkin tehnyt hyvän vaikutuksen, olkoon että lehdet eivät siitä tehneet erikoisempaa "numeroa".

Mainitun kiertosähkeen C 82 jälkimäinen osa on tietysti oleellisesti yhteydessä ylläsanotun kanssa, ja olen luonnollisesti omasta puolestani tulkinnut sotamarsalkkamme tunnetun päiväkäskyn sillä tavalla kuin sähkeessä eritellään. Olen tietysti toiselta puolen mitä suurimmalla varovaisuudella kosketellut keskusteluissani kysymystä sotilaallisista päämääristämme, sitä suuremmalla syyllä kun niitä saatan täältä käsin toistaiseksi vain aavistella ja jotten millään tavalla rajoittaisi toimintavapauttamme. ~~Luulisin~~ Luulisin tosin että olisi asialle eduksi, jos ainakin eräissä maissa kuten täällä lähettiläät oikeutettaisiin puhumaan siihen suuntaan kuin Sumner Welles ministeri Procopélle sähkeen mukaisesti on tulkinnut tuota päiväkäskyä. Tämä tietysti sitä suuremmalla syyllä kun suhteittemme katkeaminen Englantiin, johon täällä suhtaudutaan vissillä pidättyväisyydellä, panee monen ajattelemaan, että me sillä tavalla olemme sitoutuneet Saksan sotilaalliseenkin vanaveteen muissakin suhteissa kuin mikäli on kysymyksessä puhtaasti suomalaisten (siis ei vain 1940 menettämiemme) alueiden takaisin valtaaminen. Rohkenen senvuoksi alistaa harkittavaksi voitaisiinko, niin pian kuin se katsotaan mahdolliseksi, antaa ohjeita keskustelujen viitteeksi näistä tärkeistä kysymyksistä, joita keskusteluja syystä voi pitää alkusoittona, kuten ennenkin olen huomauttanut, sille diplomaattiselle toiminnalle joka meitä sodan kestäessä ja varsinkin voiton jälkeen vielä odottaa. On epäämätöntä että ranskalainen suuri yleisö edelleen suhtautuu myötämielisesti meidän Kar-

jala-tavotteisiin, riippumatta siitä että toiselta puolen on kieltämätöntä, että varsin laajoissa piireissä hiljakselleen herää taipumus kallistaa korva niille, jotka tahtovat uskoa Saksan sotaretken idässä sille koituvan ajanpitkään, jos Moskovan vastustus jatkuu, vakavaksi vastoinkäymiseksi ehkäpä, jollei bolshevikirégime murrukaan, suoranaiseksi katastroofiksi.

Mainitsen lopuksi kuvaavana seuraavaa. Kun eilen aamulla saimme kiertosähkeen C 85, koskien suhteiden lopettamista Englantiin, mistä jo varhain aamulla olin radion kautta saanut tiedon, aavistin tuon salasähkeen koskevan juuri tätä kysymystä. Pyysin senvuoksi ministeri Rochata ottamaan minut vastaan vasta iltapäivällä aikaisemmin sovitun klo 11 sijasta. Laskelmani osottautui oikeaksi, ja olin siis mennessäni hänen puheilleen tietoinen sähkeen sisällyksestä. Suuri oli kuitenkin hämmästykseni kun ministeri Rochat vielä myöhään iltapäivällä, kun hänen luokseen tulin, ei tiennyt asiasta tuon taivaallista! Minulle tämä tietämättömyys oli vain mieluista, koska saatoin hänelle näinollen antaa tapahtumasta oman tulkinnan, joka perustui Ulkoasiainministeriön sähkeeseen ja joka oleellisesti poikkesi Lontoon antamasta versiosta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 30.

Ministeri Holma

Vichyssä 30/7 1941.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Vichy ssa 30 p:nä heinä kuuta 19 41. 417/140 Pol. 3. 41

9/8-41

Asia: Indo-Kiina ja Japani.

5 C6

Sisällys:

Quai d'Orsayn mukaan Japanin aktiviteetti etelässä tällä kertaa ehkä rajoittuu Indo-Kiinaan; vahvistettuaan siten selkäpuolensa se ehkä kiinnostuu Venäjästä.

Käydessäni eilen directeur politique'in ministeri Rochat'n puheilla kysäsin myöskin Japanin ja Vichyn välillä viime päivinä käytyjen ja nyttemmin loppuunsaatettujen neuvottelujen merkitystä. Kuten muistettaneen, ja mikä ilmenee raportistani n:o 86, jossa tein selkoa käynnistäni amiraali Darlanin luona, tämä piti Japanin äskettäisen hallituspulan merkitsevän kasvavaa sotilaallista aktiviteettia lähinnä etelässä ja varsinkin Hollannin Intiassa. Saatoin kuitenkin hänen sanoistaan huomata, että hän oli perin huolissaan Indo-Kiinan kohtalosta. Tämä hänen huolestumisensa ei, kuten nyttemmin ilmenee, ollut lainkaan liioteltu.

Ministeri Rochat sanoi ensinnäkin japanilaisten neuvottelujen kuluessa osottaneen varsin pitkälle menevää ymmärtämystä Ranskan nykyisiin vaikeuksiin nähden. Kertaakaan ei ollut ollut puhetta Ranskan suvereniteetin kieltämisestä Indo-Kiinassa eikä liioin pantu kyseenalaiseksi sen intressien oikeutusta kaukoidässä. Tähän tietysti voi hyväl-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoitukseen.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoitukseen.

lä syyllä huomauttaa, että Japanin hallituksen toimenpide jo sellaisenaan oli Ranskan sikäläisen suvereniteetin halveksumisen osoitus, eikä puutu niitä kolleegoja jotka ivallisesti huomauttavat, että jos Ranskan siirtomaavallan suvereniteetti on rakennettu yhtä höllälle pohjalle kuin Syyriassa ja Indo-Kiinassa, on oikeus kysyä millainen se tulisi olemaan pohjois-Afrikassa, jos toinen taikka toinen sodassa keskenään olevista valtaryhmistä vakavasti koettaisi panna sen vaaranalaiseksi.

Kiintoisinta ministeri Rochat'n sanoista otsakeasian johdosta oli se minkä jo salasähkötin, s.o. että hän puolestaan ei suinkaan pidä mahdottomana että Japanin kiinto etelään päin tulee rajoittumaan tähän aktiviteettiin Indo-Kiinassa, josta sille itselleen koituu pienin riski, ja että se välttää ulottamasta tätä aktiviteettia Alankomaiden Intiaan saakka, koska sellainen toimenpide varmasti aikaansaisi konflikteja, joiden kaukokantoisuus voisi olla laskematon. Tästä syystä hän näkyi kallistuvan siihen olettamukseen, että Japani sittenkin, selkäpuoltaan näin vahvistettuaan, suunnittelee sotaisiakin alotteita Venäjän kulmalla, sitä suuremmalla syyllä kun tiedetään, ja tästä minulla on varmoista lähteistä vahvistusta, että japanilaisia joukkoja n: 30 divisioonaa eli 1/2 milj. miestä olisi matkalla luoteeseen, t.s. Mandshukuon joukkojen vahvistukseksi, mikä tuskin voi tähdätä muuanne kuin Venäjää vastaan.

Kun kysyin millä tavalla ranskalais-japanilaisen sopimustekstin se kohta on tulkittava missä puhutaan "yhteisestä puolustuksesta", jos Indo-Kiinan kimppuun kolmas hyökkää, hän vältellen vastasi Ranskan siinä tapauksessa joutuvan erinomaisen pahaan sarana-asenteeseen, sitä suuremmalla syyllä kun Siamin asennoituminen ei ole selvä ja kun sellaisessa tapauksessa Indo-Kiinan melkein 20 miljoonaan nousevan asujamiston ja siellä olevien sotajoukkojen varustaminen elintarpeilla tulisi tuottamaan varmaankin erinomaisen suuria vaikeuksia.

Useista luotettavista lähteistä olen käsittänyt, että Indo-Kiinassa olevan ranskalaisen sotaväen vahvuus nousee n. 100,000 mieheen, aseissa olevat alkuasukkaat siihen luettuina. Indo-Kiinassa ei liene varsinaista asevelvollisuutta; yleinen "mobilisatio" siellä on siis enemmän taikka vähemmän mahdoton.

Olen nyttemmin saanut kuulla, että kun Siam vuosi takaperin teki tunnetun alotteensa Indo-Kiinaa vastaan, Kiinan täkäläinen suurlähettiläs olisi tarjonnut Ranskalle 300,000 mieheen nousevaa sotilaallista apua, minkä Ranska kuitenkin oli hylännyt. Suurlähettiläs, tunnettu Wellington Koo, siirrettiin jonkun aikaa senjälkeen täältä suurlähettiläälksi Lontooseen, Kiinan sikäläisen suurlähettilään ottaessa vastaan hänelle tarjotun ulkoministerin salkun Tshungkingissa.

Täältä päin katsoen näyttää siltä, että ainakin hetkellisesti sodanvaara kaukoidässä on vältetty, mutta harva täällä uskoo tämän välitilan jatkuvaisuuteen. Ranskan kannalta katsottuna muodostuu tilanne luonnollisesti erittäin vaaralliseksi, jos sota kaukoidässä syttyy, sillä uusi sopimus Japanin kanssa, joka täydentää ja selventää viime vuoden elokuun 30 päivänä tehtyä sopimusta, asettaa Ranskan suvereniteetin jatkuvaisuuden Japanista riippuvaksi. On vaikeata käsittää, että Ranska voisi välttyä sellaisessa tapauksessa joutumasta sotaan anglosaksis-venäläistä blokkia vastaan, millä tietysti olisi vastaavia seurauksia myöskin länsi-Euroopassa, jolloin Ranskan pohjoisafrikkalaiset alusmaat joutuisivat molempien blokkien keskinäiseksi riitakapulaksi. Tarvitaan todella suurta diplomaattista taitoa jatkaa näissä olosuhteissa tähänastista luovailua, mihin sitäpaitsi Berliini, ei aivan syyttä, näkyy kyllästyneen.

. Holma .

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 31.

Ministeri Holma

Vichyssä 9/8 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 685-156

Vichyssä 11 päivänä elokuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 48/140 Sal. D. 1941
19/8-41. № LIIT.
RYHMÄ OSASTO ASIA
5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ministeriölle raporttini Vichystä n:o 31, joka käsittelee aihetta:

Vichy ja suursota.

Holma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Vichy ssa 9 p:nä elo kuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 48/140 Sal D. 1941
19/8-41 № LIR.
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Asia: Vichy ja suursota.

Sisällys:

Näyttää siltä että marsalkan jatkuva poliittinen linja, jonka a ja o on aselevon luoma pohja, vielä kerran on kykenevä voittamaan vaikeudet, jotka ovat syntyneet siitä että, Ranskan myönnettyä Japanille tukikohtia Indo-Kiinassa, länsivallat ehkä tulevat pyytämään samantapaisia myönnytyksiä Ranskalta pohjois-Afrikassa, jollaisen tilanteen estämiseksi taas Saksa painostaa Vichyn hallitusta.

Kahden salasähkeeni n:o 244 ja 248 kommentaariksi kerron seuraavaa.

On kieltämätöntä että Saksa, muodossa jolla ei ole ollut ultimatiivista luonnetta, on Vichyn hallitukselle esittänyt eräitä kysymyksiä koskien Ranskan afrikalaisen siirtomaavallan tunnetuimpien satamien kohtaloa. Tätä varten kävi täällä äskettäin de Brinon - sensijaan huhut Abetzin täällä käynnistä ovat väärät.

Etsiessämme syitä tähän Saksan toimenpiteeseen, vastaus voi olla monenlainen. On ensinnäkin totta, ja sen havaitsee joka askeleella, että saksalais-venäläisen sodan jatkuessa osaksi de gaullismi, mutta vielä suuremmassa määrässä attentismi, s.o. suunta joka pyrkii lykkäämään kannanottoa Lontoon ja Berliinin välillä jatkuvasti ja mahdollisimman pitkälle, ovat nostaneet päätään. En puhu niistä virkaveljistäni, sanomalehtimiehistä ja poliitikoista, jotka "kulkevat ympäri"

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

saarnaamassa Saksan jollei pikaista häviötä, niin ainakin sen nyt jo muka todettavissa olevaa mahdottomuutta suoriutua suurtemmellyksestä voittajana. Mainitsen esimerkkinä että kun elokuvissa nykyään näytellään erittäin vaikuttavaa ja hyvin kokoonpantua filmiä Venäjän sodan uloimmilta linjoilta, sillä kohtaa missä Riian vapauttajat kaupunkiin tullessaan saavat kukkia y.m. onnellisilta asukkailta, salissa säännöllisesti kuuluu irrallisia vihellyksiä. Toiselta puolen kun filmin lopussa näytetään bolshevikkien tihutöitä Lembergissä, sama yleisö kauhun valtaamana on hiljaa kuin hiiri.

Olisi loogillista jos saksalaiset - ja monet näin laskelmoivat - tämän huomatessaan alkaisivat täällä kiristää okkupatiorengasta. Omasta puolestani olisin kuitenkin vähemmän taipuvainen tähän olettamukseen, koska tietysti Saksalle ei tällaisena aikana ole opportuunista ilman hyvin painavia syitä herättää tyytymättömyyttä siellä missä sentään vuoden mittaan suurin piirtein rauhanomainen mieliala on vallinnut. Toinen selitys, jonka myöskin täällä kuulee, on se että saksalaiset idän tapahtumien hidastumisesta muka huolestuneina haluavat itselleen ja prestigelleen korvausta Ranskasta ja Espanjasta. Tähän olettamukseen en liioin kiinnitä suurtakaan huomiota, koska ainakaan minulla ei ole käytettävissäni vakuuttavia todistuksia siitä että tapahtumat idässä menisivät hitaammin kuin mitä Saksan ylin johto alunpitäen oli laskenut.

Sensijaan on luonnollista että Berliiniä vakavasti huolestuttaa Amerikan jatkuva suuren-äänen-pito pohjois-Afrikan satamista ja Azoreista, jolle äänenpidolle Islannin tapahtumat antavat reliefiä ja ehkäpä oireellisia viitteitä. Saksan föreställningar Vichyssä olivat minusta siis varsin luonnolliset. Huhut lisäsivät näiden demarchien ja keskustelujen kantavuutta - tämä huhuseppyys täällä on pitkin matkaa aivan erikoisesti ollut omiaan myrkyttämään poliittista ilmapiiriä - ja äkkiä

koko Vichy tiesi Saksan vaatineen Dakarin, Casablancan ja Bizertan. Vaikka sähkötin /244/ tämän vaatimuksen olevan todennäköisen, en enää tänään usko Saksan sitä suoraan vaatineen joskin asiasta on keskusteltu, mutta en ihmettelisi, jos saksalaiset nämä satamat miehittäisivät, siten antisipoidakseen tapahtumia ja ryhtyäkseen ajoissa varokeinoihin satamien suojelemiseksi amerikkalais-englantilaista yllätystä vastaan. On tosin myös mahdollista, että Berliinin diplomaattisessa toiminnassa tässä suhteessa piilee lähinnä tarkoitus sitoa Yhdysvaltain huomio itäänkin päin, siten häiritäkseen niiden toimintavapautta lännessä, s.o. kaukoidässä, ja jättääkseen täten Japanille aikaa refleksioon ja mahdolliseen preparatioon. Jos näin on, niin olisi loogillista että Saksa jatkuvasti pitää vireillä kysymystä, vaikkei se ryhtyisikään fron sounds to things.

Ei ole näinollen kummallista että Yhdysvaltain täkäläinen suurlähettiläs sai tehtäväkseen udella Vichyn hallituksen kantaa Saksan démarchien valossa. Tiedän että suurlähettiläs palasi marsalkan luota, missä myös amiraali Darlan oli läsnä, rauhoittuneena. Ranskan asiaa koskeva nootti Washingtonille ei tosin näy siellä rauhottaneen virallisia piirejä. Sähkötin että Washington ja Lontoo tässä yhteydessä olisivat taanneet Vichyn hallitukselle pohjois-Afrikan koskemattomuuden, jos tämä on suostumatta saksalaisten vaatimuksiin; tälle tiedolle en ole saanut vahvistusta. Sensijaan on varmaa että Pétain puolestaan tahtoo pysyä uskollisena alunperin inauguroimalleen linjalle, johon hän sitoi itsensä tunnetuissa puheissaan heti aselevon jälkeen, s.o. että hän katsoo Ranskan ei vain oikeudeksi vaan myös velvollisuudeksi pysyä horjumatta aselevon ehtojen pohjalla. Tämä kanta on loogillinen ja on tähän saakka osottautunut opportuuniseksi. Se seikka että Ranska menetti Syyrian todella urhoollisen puolustuksen jälkeen, ei luonnollisesti muuta tätä totiasiaa, päinvastoin Syyrian puolustus oli täydellisesti aselevon ehtojen ja hengen mukainen. Länsivallat sensijaan katsovat, että Ranskan myöntyminen

Japanin vaatimuk-

siin Indo-Kiinassa ei ollut aselevon puitteiden mukainen, mihin ranskalaiset taas huomauttavat että Syyrian ja Indo-Kiinan tapauksia ei voi keskenään verrata, koska Ranskan oli mahdoton Indo-Kiinassa taistella ja koska sen suvereniteetti siellä edelleen on koskematon. Ranskan kannasta voi tietysti esittää eri tulkintoja, mutta todennäköistä on että jos anglosaksit alkavat ahdistaa Ranskan pohjoisafrikkalaisia siirtomaita, he tulevat käyttämään yhtenä argumenttina sitä väitettä että, jos Ranska idässä myöntää tukikohdan Japanille, mikään ei heitä estä vaatimasta samoja etuja pohjois-Afrikassa.

Olen viime päivinä keskustellut sekä Lucien Romier'n kanssa, joka nykyään kuuluu marsalkan intiimimpiään aivotrustiin, että amiraali Darlanin kabinettipäällikön kanssa, joista keskusteluista olen saanut vahvistusta yllä esitetylle kuvalle tilanteesta, lisäten että, joskin tilanteen vakavuus on ilmeinen, keskustelut Vichyn ja Berliinin välillä ovat tapahtuneet eräänlaisessa keskinäisessä ymmärryksessä. Romier sanoi minulle suoraan, että tilannetta kärjistää myös se seikka, että Vichyn ja Berliinin pariisilaiset välikädet eivät kummallekaan puolelle selosta tilannetta aivan asianmukaisesti. Tässä piilee muutenkin huomattava vaara ranskalais-saksalaisissa suhteissa, koska näet Pariisin politiikkaa johtavat muutamat herrat (Déat, Luchaire y.m.), joilla on huomattavia intressejä omalta henkilökohtaiselta kannaltaan Vichyn hallituksen vaikeuksista. Tietäen että uusi Ranska kerran tulee heidät pyyhkäisemään Seine-jokeen, he koettavat profitoida nykytilanteesta ja sen heille tuottamista eduista. Yhä uusiutuvat huhut hallituksen sisällä tapahtuvista mahdollisista vaihdoksista ovatkin suurimmalta osaltaan katsottavat tätä taustaa vastaan. Niin kauan kuin marsalkka istuu asioiden ylimmässä johdossa, persoonavaihdokset itse asiassa näyttelevät toisarvoista osaa.

Näissä olosuhteissa luulen, että eilisen salasähkeeni sanat mie-

lialan rauhoittumisesta eivät ole liiotellut, sitä suuremmalla syyllä kun molemmat mainitsemani herrat vahvasti alleviivasivat marsalkan järkkymättömästi pysyvän samalla kertaa aselevon luoman tilanteen ja Montoiressa viime lokakuussa inauguroidun saksalais-ranskalaisen kollaboration pohjalla.

Ylläsanottu ei tietysti merkitse sitä etteikö tilanne äkkiä voisi taasen muuttua. Kenraali Weygandin odottamaton saapuminen Vichy'hin eilen illalla on tietysti yhteydessä ylläesitettyjen pohjoisafrikalaisten kysymysten kanssa.

x x
x

Suhtautuminen Suomeen ei täällä ole ollut ainakaan huomiota ansaitsevassa määrässä muutosten alaisena sen johdosta että, kuten ylempänä kerroin, attentismi-suunta on kasvamassa. Täällä näkyy selvinneen ensinnäkin että meidän aseemme todella ovat voitokkaat, ja toiseksi että meidän sotapäämäärämme ovat rajoitetut ja lähinnä puolustusluontoiset, mihinkä puolustustluontoisuuteen on, puhemies Hakkilan tunnetun puheen mukaisesti, luettava myös sopivasti modifioidun ja tulevaisuuteen nähden helpommin puolustettavissa olevan ja lyhyemmän rajan aikaansaaminen. Huolimatta siitä että Sveitsin lehtiin on ilmestynyt, Englannin lehdistä tosin otettuja, katsauksia Venäjän mahdollisista hyökkäysaikeista Suomeen Kannakselta käsin, ei täällä uskota Leningradin mahdollisuuteen puolustautua ajan pitkään eikä liioin Englannin tahtoon - ainakaan tällä hetkellä - ulottaa sotatoimet Suomeen. Englannin ilmavoimien Petsamossa kärsimä tunnettu tappio on tätä käsitystä vahvistanut. Täällä eletään senvuoksi siinä uskossa, ja uskaltaisin sanoa toivossa, että Suomi pian saa sotansa päättymään, jonka jälkeen sen asema kansainvälisessäkin pelissä helpponee. Meidän on näissä olosuhteissa toivottava, että amiraali Darlan jää paikalleen - eikä mielestäni hänen asemansa olekaan sen-

jälkeen kun viimeksi kirjoitin ainakaan oleellisesti heikentynyt -, sillä hänen ollessa hallituksen johdossa ei ole pelkoa virallisen Ranskan suhtautumisen meihin muuttumisesta. Se itsessään ehkä omituinen tosiseikka että Le Temps ei vielä ole koko aikana 22/6 jälkeen kirjoittanut ainoatakaan pääkirjoitusta meistä, aiheutuu kait lähinnä siitä että näiden yhä tylsemmiksi käyvien pääkirjoitusten, joiden lukijapiiri hupenee, tekijä jatkuvasti on /v:sta 1925 lähtien/ belgialaissyntyinen R. de Marès, joka belgialaisena ei ole Berliinin ystäviä.

x x
x

12/8. Sen jälkeen kun ylläoleva oli kirjoitettu levisi äkkiä huhu tilanteen uudesta kärjistymisestä. Huhu tiesi näet kertoa että Darlan Pariisissa, mistä hän palasi Vichy'hin 8/8, olisi sitoutunut pitkällekin meneviin myönnytyksiin Saksalle. Väitettiin edelleen että Weygandin äkkinäinen tulo Vichy'hin merkitsisi hänen haluaan vaikuttaa marsalkkaan myöntymättömyyssuuntaan. Mitä jälkimäiseen väitteeseen tulee, lienee asia mieluummin niin että Weygand saapui tänne selvittelemään uuden kaksoisasemansa luomia administratiivisia vaikeuksia, hän kun Afrikan joukkojen ylipäällikkönä on xxxxxxx suoranaisesti marsalkan alainen, Algerian kenraalikuvernööri taasen sisäministerin. Tämä ekivookki asema näkyy aikaansaaneen hänen ja Darlanin välillä eräitä "epäselvyyksiä" vallan käytön suhteen. Lienee jo sovittu niin että Weygand ottaisi Darlanilta kaikki Ranskan yleistä politiikkaa koskevat ohjeet, muihin kysymyksiin nähden hän olisi suoranaisessa kontaktissa asianomaisten ministeriöiden kanssa. On ilmeistä että Darlan täten on tahtonut Weygandilta jossain määrin sitoa siipien vapautta, ehkäpä pelätenkin sellaisen tilanteen voivan syntyä jossa Weygand, joka kyllä viimeiseen saakka seuraa marsalkkaa, ei haluaisi seurata amiraalia. Tämä

ratkaisu ei kuitenkaan näy Weygandia tyydyttäneen.

Mitä edelliseen, suureen kysymykseen tulee, käy selvästi ilmi että Darlan ei ole myöntynyt mihinkään sellaiseen mihinkä ei marsalkka voisi myöntyä. Edelleenkin ovat tiedot saksalaisten todellisista pyynnöistä tai vaatimuksista varsin sekavat. Oli miten oli, t.k. 9 p:ksi suunniteltu hallituksen kokous lykättiin eiliseen, josta saattoi ymmärtää että oli tarkoitus kulissien takana selvittää erimielisyydet. Eilisessä hallituksen kokouksessa vallitsi yksimielisyys: kerrotaan että Casablancaan ja Dakariin nähden Vichyn vastaus on selvä, s.o. kielteinen, jotavastoin kysymys Bizertan luovuttamisesta ei tukikohdaksi vaan saksalaisten joukkojen läpikulkupaikaksi on avoinna. Mikäli tiedän, Saksa ei ole erikoisesti insistoinut, mikä vahvistaisi käsitystäni siitä että Saksa ei halua tällä hetkellä syvälle meneviä ristiriitoja Ranskan kanssa, haluten kuitenkin,kuten ylempänä jo esitin, pitää anglosakseja epävarmuuden tilassa.

Tilanne näinollen ei ole oleellisesti muuttunut viime päivinä, vaikka huhuista olisi saattanut päättää suurten muutosten olevan ovella. Tähän antoi tavallaan myös aihetta se seikka että ambassadööri de Brinon täältä palatessaan Pariisiin antoi amerikkalaisille lehdille deklaration tapaisen, jossa hän sanoi Ranskan nyt valinneen Saksan ja länsivaltojen välillä ja tämän valinnan tapahtuneen Saksan eduksi.

Berliinissä lienee myös jossain määrin rauhoittanut se seikka että Pétain äskettäin julkisesti sanoi: "Vuosi takaperin lupasin antaa Ranskan kansalle koko itseni, nyt olen valmis sen hyväksi uhraamaan populariteettinikin".

Todistuksena siitä ettei tilanne ole ainakaan perin huolestuttava, mainitsen ensiksikin, että paljon ranskalaisia sotavankeja jälleen on vapautettu, sekä toiseksi että tulossa on Amerikasta Ranskalle useita öljy- y.m. lasteja.

x x x

Kävin eilen ulkoministeriössä ministeri Arnalin puheilla /hän on nykyään sous-directeur politique/. Hänellä oli vain hyviä tietoja Suomen sodasta. Selittelin hänelle suurin piirtein tilannetta. Hänen käsityksensä mukaan meidän asemamme sodassa"on edullisempi kuin Saksan, koska me voimme siitä aina päämaalin saavutettuamme peräytyä, kun sitävastoin Saksalle Venäjän valloituksen jälkeen vasta alkaakin la grande tâche". Keskustelustamme mainitsen vielä seuraavaa. Kun ministeri Arnal oli todennut Venäjän materiaalisen puolustukseen tehneen jättiläisaskeleita Suomen sodan jälkeen, hän lisäsi haikeasti: "Kait mekin olisimme voineet Puolan sodan jälkeen saattaa puolustuksemme ajanmukaiselle kannalle, olihan meillä aikaa koko talvi".

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 32.

Ministeri Holma

Vichyssä 16/8 - 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 18 päivänä elokuuta 1941.

N:o 702-162.

49/141 Sal. 3 41
24/8-41 No
OSASTO C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 32 ja 33, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 32: Pétainin puhe. - Churchillin ja Rooseveltin deklaratio.

N:o 33: Eräitä keskusteluja.

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 32.

Vichy ssa 16 p:nä elo kuuta 19 41.

49 141 Sal 41
24/8-41
RYHMÄ 5
OSASTO C6

Asia: Pétainin puhe. - Churchillin ja Rooseveltin deklaratio.

Saman päivän iltana (12/8) jolloin viimeinen raporttini täältä lähti, marsalkka piti suuren tunnetun radiopuheensa. Aluksi yleisö oli hieman epävarma puheen tarkoituksesta, ja myönnän itsekin että se prima vista tuntui ehkä liian bombastiselta, siinä kun puhuttiin poliisivoimien lisäämisestä ja sen henki kun muutenkin oli aikalailla "Quos ego--" tyyliä. Luulen sittenkin että puheen psykologinen hetki ja vaikutus olivat oikein lasketut. Tämä seuraavista syistä.

Puheen lähin tarkoitus, mihin sähkeessäni n:o 251 jo viittasin, oli sisäpoliittinen. Siitä kohta alempana.

Ulkopoliittisessa suhteessa puhe oli empimättä tervetullut, se kun ensinnäkin tappoi kaikki ne monenlaiset, huomattavalta osalta erinäisten kotoisten ja vieraiden omaintressien liikkeelle panemat huhut, joita viime viikkoina oli levitelty Saksan suuresta painostuksesta, pohjois-Afrikan satamista y.m. Toiseksi: samalla kun puhe asetti tosiasiat oikeaan valoonsa, s.o. ettei mitään ultimatiivisluonteista erimielisyyttä ole olemassa Vichyn ja Berliinin välillä - siten vahvistaen sen käsityksen minkä olen rohjennut ministeriölle sekä sähköttää että kirjoittaa, että näet Vichyn ja Berliinin suhteiden jännitystä on tavattomasti liioteltu - se myöskin antoi selvän näpsähdyksen pariisilaisille viimeisten päivien pyhille, eikä vähimmin hra de Brinon'ille,

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

joka täältä palatessaan innostuksessaan oli mennyt vähän liian pitkälle selittäessään Ranskan nyt kokonaan menneen akselin syliin. Tämä kohta marsalkan puheesta on mielestäni varsin näppärästi tehty samoinkuin sekin kohta, jossa Amerikalle sanotaan ettei sen tarvitse huolestuneena pelätä Ranskan muka menettäneen vanhat idealinsa, olkoon että käsitykset demokratiasta eri puolin valtamerta monasti ovat eri tavalla käsitettävät ja applikoitavat.

Saksaa koskevasta kohdasta lainaan tähän seuraavat lauseet: "Mitä tulee Saksan valtakunnankanslerin lokakuussa 1940 meille tarjoamaan yhteistyöhön, ehdoin joiden suuren kohteliaisuuden (courtoisie) olen täysin käsittänyt, tuo yhteistyö edellyttää pitkäaikaista työtä olematta vielä ehtinyt kypsyttää kaikkia hedelmiä. Meidän tulee oppia voittamaan vuosisatojen luomien erimielisyyksien meille jättämän epäluulon perintö voidaksemme orientoitua niitä laajoja perspektiivejä kohti, jollaisia meidän toimintahalullemme voi avata keskenäiseen sopuun pääsevt kontinentti. Sitä päämäärää kohti me pyrimme, mutta se edellyttää tavatonta työtä, joka puoleltamme vaatii yhtä paljon tahtoa kuin kärsivällisyyttä. Toiset tehtävät kiinnittävät sitäpaitsi tällä hetkellä Saksan hallituksen huomion, jättiläismäiset tehtävät, joiden puitteissa on kehittymässä idässä sivistyksen puolustus (défense d'une civilisation), ja jotka voivat muuttaa maailman ulkoasun".

Puheen ulkopoliittiset kohdat ovat <u>kieltämättä kaikkialla rauhoittaneet</u>, ja yleensä lasketaan siihen että jonkinlainen tauko huhusepienkin puolelta ainakin joksikin aikaa on odotettavissa.

Puheen päämerkitys on kuitenkin etsittävissä, kuten jo sanoin, sen sisäpoliittisista osista. Marsalkka iski kovasti ja säälimättä kaikkiin niihin jotka eivät ole ymmärtäneet tai tahtoneet ymmärtää, mitä uusi Ranska kultakin vaatii, jotka luulevat että vanhat itsekkäät, omanvoitonpyyntiä tarkoittavat metoodit ja "la vie facile" edelleen saa-

vat rankaisematta jatkua. Rivien välistä lukee että hän iskee kovasti ent. elintarveministeriin Achardiin ja hänen kanssarikokseellisiinsa: Suurkatastroofin syylliset hän lupaa saattaa rangaistukseen. Trustit tuomitaan. Administration epäkohdat samoin. Sen puhdistamiseksi luodaan - paitsi uusien provinssiprefektien vallan laajennusta - uusi 11-miehinen "keskusvallan komisaarit" (commissaires du pouvoir)-niminen ylin valvontainstanssi. Poliisin teho kaksistetaan, y.m. Parlamentin jäsenten palkat - jotka tähän saakka ovat juosseet - lakkautetaan syyskuun 30 päivänä. Vapaamuurarien salatoimintaa tullaan ankarammin silmälläpitämään ja Journal Officiel julkaisee samanaikuisesti vapaamuurarijärjestöjen korkeimpien dignitäärien nimet.[x)]

Minulla on se käsitys että yleisössä täällä vallitsee eräänlainen epävarmuuden ja häpeäntapainen tunne, jokainen kun tuntee että marsalkan syytös ei suinkaan ole vain huonon tuulen ilmaisu. Puheen sanojen välistä huokuu näet kieltämättä samalla eräänlainen katkeruus ja - vanhan miehen - pettymys siitä ettei hänen todella hyvää tahtoaan ole läheskään kaikessa seurattu.

Kansakuntaa ja sen herkkiä vaistoja ei muuteta päivästä toiseen, totuus jonka marsalkka on saanut katkerasti todeta. Mutta luulisin että puhe teki ainakin jossain määrin vaikutuksensa ja että se valmistaa sitä mitä me kaikki täällä kaipaamme, nimittäin että ankarakin ja nopea rangaistus niille, jotka nyt ehdoin tahdoin rikkovat, eo ipso on saapa yhteiskunnan kannatuksen.

Erittäin edullinen oli puhe sikäli että se kerrankin saavutti koko Pariisin lehdistön tunnustuksen: "vihdoinkin miehen ääni, vihdoinkin nyrkin isku". On selvää että tämä hyväksyntä Pariisin lehtien puolel-

---

x) Tuntuu oudolta että tässä luettelossa esiintyy Suomen ent. pääkonsulin, M. Nordbergin nimi, lisäyksellä "membre du conseil suprême"!

ta ei ole tapahtunut ilman Berliinin myötämielisyyttä.

Eräs kohta on monia ihmetyttänyt, se näet jossa marsalkka sanoi että "Ranskaa ei voi hallita muualta kuin Pariisista, jos kohta edellytykset sinne paluuseen eivät vielä ole olemassa".

Hallituksessa tapahtui samanaikuisesti erinäisiä vaihteluja, mutta niiden merkitystä ei voi pitää primäärisenä, varsinkin kun oli kauan ennusteltu suuria, läpikotaisia muutoksia. Huomiota herättää oikeastaan vain amiraali Darlanin nimitys aikaisempien tehtäviensä lisäksi "kansallisen puolustuksen ministeriksi". Tämän kautta marsalkka on tahtonut maailmalle osoittaa suuren luottamuksensa amiraaliin, jota monet ovat epäilleet. Itse asiassahan Darlanin aseman ylemmyys Weygandiin ja Huntzigeriin, sotaministeriin, nähden nyt on kiistämätön. Ennen puhetta oli kysymys siitä että Darlanista tehtäisiin amiral de France niinkuin marsalkka Pétain on maréchal de France, mutta tämä nimitys ei realisoitunut.

Muista muutoksista hallituksessa mainitsen erikoisesti Lucien Romier'n nimittämisen ministre d'état'ksi. Paitsi että tämä nimitys on paikallaan, Romier kun on ensiluokkainen mies, olen siitä henkilökohtaisesti tyytyväinen, koska minulla vanhastaan on hyvät suhteet häneen. Romier on nyttemmin marsalkan todennäköisesti intiimein neuvonantaja.

x x

x

Eilen täälläkin pamahti Churchill - Rooseveltin kahdeksan pontta. Lehdistö ei ole oikeastaan vielä siitä varsinaista mielipidettä lausunut, mutta yleinen mielipide on se että anglosaksisen maailman johtavat voimat eivät näy mitään unohtaneen vielä vähemmän oppineen, jos luulevat noilla iskusanoilla pelastavansa maailman. Vichystä on olemassa vain parikymmentärivinen ylimalkainen puolivirallinen kommentaari, jossa oikeastaan ei ole muuta kuin toteaminen, että nuo kahdeksan pontta liiaksikin muistuttavat Wilsonin neljäätoista pontta. Havas julkaisee kirjoituksen, josta en pääse selville, onko se lainattu sveitsiläisestä Bund-lehdestä vai onko se Havasin oma arvelu, että näet ponsien takana ei senvuoksi ole Moskova eikä/Moskovan edustajan nimikirjoitus, koska muuten näet olisi ollut mahdotonta, katsoen Moskovan politiikkaan Suomessa ja Baltianmaissa, saada hyväksytyiksi ponsia 2 ja 3. Saanemme aiheen vielä palata tähän deklaratioon, jonka merkitys täällä selvästi on jäänyt Pétainin suuren puheen herättämän kiinnon varjoon. Oli odotettu paljon voimakkaampaa ja presiisimpää Potomac'in keskustelujen tuloksena.

Lyhyenä yhteenvetona sanoisin, että Pétainin puhe täällä on puhdistanut ilmapiiriä, ja että toiselta puolen Potomac'in ponnet eivät ole kyenneet mielialaa kiihottamaan.

x x
x

Mainitsemista ansaitsee vielä että amiraali Darlan t.k. 13 päivänä, siis Pétainin puheen jälkeisenä päivänä, oli asuntoonsa maaseudulla järjestänyt diplomaattipäivällisen jossa kaikki ambassadöörit, myös Yhdysvaltain ja Japanin, x) olivat läsnä. Tilaisuudessa vallitsi

x) Katson asiallisista syistä aiheelliseksi mainita - semminkin kun kyseessä oli ensimäinen diplomaattinen ateria Darlanin luona - että paitsi ambassadöörejä ja kahta ulkoministeriön virkamiestä, ei ollut läsnä diplomaattikunnasta ketään muita kuin allekirjoittamut rouvineen.

mieliala, joka selvästi kuvasti sitä tilanteen aikaisemman kärjistymisen laukeamista, jota olen koettanut eritellä. Darlanilla ja Yhdysvaltain suurlähettiläällä oli pitkä kahdenkeskinen intiimi keskustelu.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cc

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyksön raportti n:o 33.

Ministeri Holma

Vichyssä 10/8 1941

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 33.

Vichy ssa 18 p:nä elo kuuta 19 41.

Asia: Eräitä keskusteluja.

49/141 Sal 41
24/8-41
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Minulla on ollut viime päivinä eräitä keskusteluja, joista seuraavassa lyhyesti teen selkoa.

Olen ollut useamman kerran kosketuksessa ministeri Lagarde'in kanssa, joka nykyään on ministeri Arnalin rinnalla sous-directeur politique. Hänellä on takanaan pitkä kaunis diplomaattinen curriculum, ja näkyy olevan nykyisten vallanpitäjien suosiossa (huhuillaan että directeur politique'in, ministeri Rochat'n, suosio olisi laskemassa).

Ministeri Lagarde on useampaan kertaan ottanut puheeksi Ruotsin asenteen nykytilanteeseen. Omasta puolestani olen tietysti ollut erittäin varovainen, mutta Lagarde on itse viittaillut siihen että Ruotsin asema, vaikka sen onnistuisikin rauhaan saakka säilyttää neutraalisuutensa, vielä tulee kohtaamaan vaikeuksia, koska Quai d'Orsayn tietämän mukaan Wilhelmstrassella jatkuu tyytymättömyys Ruotsin passiivisuuteen. Hän kerran jopa mainitsi pitävänsä hyvinkin mahdollisena, että Ruotsin vielä tulee pakko myöntää voittoisalle Suomelle maritiimisia etuja pohjois-Atlantilla. Ilmeisesti hän ei sillä hetkellä muistanut, että Ruotsilla ei ole satamia niillä seuduin, joten hän todennäköisesti tarkoitti Norjaa.

Hän kertoi myös sen kiintoisan uutisen että kun Darlan palasi

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

heinäkuun alussa Pariisista mukanaan siellä sovittu päätös välien katkaisemisesta Moskovan kanssa, hän oli vakuutettu siitä että Ruotsikin tulisi samoin menettelemään. Tästä en ole muusta lähteestä mitään kuullut.

Hän kertoi myös jotain jota en aikaisemmin tiennyt, että Saksa viime talvena olisi eräässä tilaisuudessa, josta toivon myöhemmin voivani tarkemmin ilmoittaa, tarjonnut Ruotsille Norjan vissejä arvattavissa olevia suostumuksia vastaan. Ruotsi oli kieltäytynyt.

Yleistilanteeseen nähden Lagarde on kollaboration kannalla. Hän jopa valitti sitä ettei Saksan ole onnistunut päästä voitolle Englannista, koska voitto sillä suunnalla olisi tarjonnut rauhan ja uuden siedettävän järjestelyn kontinentilla.

Egyptin lähettiläs, jota täällä paljon kuunnellaan, on ihmetellyt sitä miksei Saksa hyökätessään Baltiaan heti julistautunut näin äänekkäästi näiden pienten maiden vapauttajaksi (libérateur). Tällainen rummutus olisi ollut sekä baltilaisten itsensä rauhoittumisen että muun maailman valaisemisen kannalta hänen mielestään tärkeä propagandallinen ele, josta Saksa ei olisi voinut muuta kuin hyötyä.

Sama lähettiläs kertoi muuten toukokuun 21 päivänä palatessaan Sveitsistä kertoneensa sovjetin silloiselle täkäläiselle suurlähettiläälle ensinnäkin, että hän oli Sveitsissä kuullut sikäläisten suurpankkien jo silloin varottaneen haaraosastojaan ryhtymästä mihinkään rahallisiin Venäjää tarkoittaviin operatioihin samoinkuin ruplaostoihin, sekä toiseksi että saksalaiset jo keväällä olivat tilanneet Sveitsistä 350,000 sirppiä, joiden mallina oli ei Saksassa vaan Ukrainassa käytännössä oleva sirppimuoto. Suurlähettiläs oli sillä hetkellä optimisti eikä pitänyt lähettilään tietoja huomiota ansaitsevina. Hän

kertoi lisäksi olleensa kesäkuun 23 päivänä aterialla saman suurlähettiläänä luona, jolle sota oli tullut aivan täydellisenä yllätyksenä.

x x
x

Ministeri Lucien Romier oli eilisillaksi kutsunut allekirjoittaneen perheaterialle - pöydässä olimme vain hän ja minä rouvinemme. Varmennuttuaan siitä, minkä hän kyllä kait jo ennestään tiesikin, että näet allekirjoittanut on pitkin vuotta ollut ranskala is-saksalaisen kollaboration lämmin kannattaja, ja käsitettyään että minusta marsalkan äskeinen puhe oli psykoloogisesti oikeaan osunut - luulen että hän itse oli puheen suurimmalta osaltaan kirjoittanut - sekä valitettuaan sitä että, joskin Ranskan kansa on marsalkan takana, suurin osa porvaristoa, jota hän muutenkin piti suurimpana syynä Ranskan luhistumiseen, ajattelee toisin, hän antoi minulle muutamia tärkeitä tips siitä mitä Parc-hotellissa nykytilanteesta ajatellaan.

Rooseveltin ja Churchillin kahdeksasta ponnesta hän käytti sanaa ridicules. Hänen mielestään ne antavat erinomaisia valtteja sekä Saksalle että Amerikan isolationisteille. "En ymmärrä lainkaan Churchillin politiikkaa, s.o. mihin Englanti pyrkii kun se ei pyri rauhaan Saksan kanssa. Tunnen hyvin Churchillin. Olen paljon juonut whiskyä hänen kanssaan, mutta en ole koskaan nähnyt sellaista whiskynjuojaa. Hän on henkilökohtaisesti rohkea mutta julma ja brutaali".

"Jos Saksa nyt osottaisi Euroopan lännessä (s.o. Ranskassa, Belgiassa, Hollannissa ja Skandinaviassa) todellista ymmärtämytsä, jota sen kuitenkin kerran täytyy tehdä, olen varma siitä että Amerikka ei yhtyisi sotaan. Tosin silloin Japanikaan luultavasti ei yhtyisi, taikka yhtyisi vasta viime tingassa, koska sääntönä on että se joka viimeksi yhtyy, saa parhaimmat kastanjat. Meillä täällä on se käsitys, että Japani tällä hetkellä on Saksalle pettymys, Englannin taas koettaessa

saada kaukoidän kautta Amerikan yhtymään sotaan, luonnollisesti lännessäkin. Saksa teki erehdyksen elokuussa 1939 kun se yhtyi Moskovaan; sen odottamattoman allianssin diktoi johtajan silloinen pelko - ja pelkohan on pahin neuvonantaja historiassa!

"Amerikassa on oikeastaan vain yksi mies, joka todella haluaa sotaa, nimittäin Roosevelt. Yhdysvaltain länsiosissa ei kukaan toivo sotaa". Tähän lisään että Amerikan suurlähettiläs täällä äskettäin eräässä seurassa kertoi epäilevänsä Yhdysvaltain sotaan joutumista. Sensijaan tapasin pari päivää sitten amerikkalaisen tunnetun lehtimiehen Schoopin, joka viime vuodet oli Pariisin tunnetun ranskalais-amerikkalaisen klubin presidentti, ~~jossa~~ klubin jossa joka torstai joku kuuluisuus päävieraana puhui, ja joka meidän edellisen sotamme aikana oli Suomelle erittäin suopea, mistä aikoinani kirjoitin. Schoop on oleskellut puoli vuotta New Yorkissa ja on täällä käymäsillään. Hän piti selviönä että Yhdysvallat muutaman viikon päästä ovat sodassa.

"Leningrad ja Kiev, luulen minä, joutuvat noin kuukauden päästä saksalaisen käsiin, Moskova vasta vuoden loppupuolella. Saksan täytyy jatkaa sotaa ja voittaa se sotilaallisesti - Moskova on samalla poliittinenkin pähkinä - sillä muuten sen täytyy pitää jatkuvasti ainakin kaksi miljoonaa miestä Venäjän rajalla. Sen sotilaallinen voitto on varma".

"Odotamme piakkoin suurta englantilaista ~~hyökkäystä~~ offensiivia Libyassa. Italia on huonossa postyyrissa, se kun ei ole kyennyt käyttämään hyväkseen Saksan suuria voittoja keväällä itäisessä Välimeressä. Ensi keväänä odotamme suurta englantilaista hyökkäystä Eurooppaan. Tämänkin vuoksi Saksan tulisi ajoissa järjestää länsikontinentin asiat (katso ylempänä)".

Dollarin nykyhetkisestä laskusta Romier sanoi luulevansa sen jatkuvan, "koska on vanha totuus että kun jokin maa valmistelee sotaa, sen rahan arvon lasku ei ole vältettävissä". Romier on taloudellisten kysymysten erikoistuntija.

Romier ei uskonut Sveitsin voivan ajanpitkään jäädä ulkopuolelle /suur-/pelin.

Suomeen nähden kaikista hänen sanoistaan huokui suurta sympatiaa ja luottamusta. Darlanin aseman vahvistuminen on meille vain eduksi.

Ranskan luhistumisesta Romier, paitsi sen minkä jo ylempänä mainitsin, sanoi m.m. seuraavaa.

Vähää ennen uuden sodan alkua Gamelin sanoi Romier'lle kategoorisesti, että uudessa sodassa lentoase ei tule näyttelemään mitään ratkaisevaa osaa! Elokuussa 1939 Gamelin tuli Figaro'hon, jonka päätirehtööri silloin oli juuri Romier, pyytäen tätä julkaisemaan kirjoituksen, jossa sanottiin tankkien tulevassa sodassa tulevan olemaan lähinnä armeijojen haittana (encombrants)! Romier oli kuitenkin kieltäytynyt tällaista kirjoitusta julkaisemasta.

Omasta puolestani lisään että marsalkka Pétain v. 1935 julkisesti puhui samaan tapaan uudesta sodasta, joskin varovaisemmin.

Tammikuussa 1940 Gamelinin oli onnistunut saada käsiinsä se saksalaisten hyökkäyssuunnitelma Maas-joen suunnalta, minkä nämä sitten muutamia kuukausia myöhemmin toteuttivatkin. Gamelin oli niin täysin vakuutettu siitä että hyökkäys ei tapahtuisi pohjoisesta, ettei hän tämänkään johdosta ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin pohjoisen rajan sotilaallisen heikkouden korjaamiseksi. Hän oli siinä määrin englantilaisten suunnitelmien vaikutuksen alainen, joiden mu-

kaan englantilaisten ja ranskalaisten tuli hyökätä vaaran uhatessa Belgiaan ja Hollantiin näitä puolustamaan. Romier lisäsi: "Saksalaiset olivat kait taitavia kanavia käyttäen saaneet Englannin tähän suunnitelmaan, jonka onnistumisen he toiselta puolen, kuningas Leopoldin heidän painostuksestaan jo vuodesta 1935 inauguroiman neutraliteettipolitiikan avulla, etukäteen olivat paralysoineet".

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 34.

Ministeri Holma

Vichy 22/8-41.

3000—1—41 69

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 728-168

Vichyssä 22 p:nä elokuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
51/141 fac. 41
28/8-41
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä, n:o 34, joka käsittelee aihetta:

Sekalaista.

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 34.

Vichy ssa 22 p:nä elo kuuta 19 41.

Asia: Sekalaista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ 51.141 Sue. 41
28/8-41
RYHMÄ OSASTO
5 C6

Unohdin edellisessä raportissani mainita marsalkan suuressa puheessaan myös lausuneen, että tästä lähtien kaikkien poliittisten puolueitten toiminta on kielletty. Kun tähän lisää jo tiedoittamani tosiasian, että ensi kuusta lähtien ei enää ent. parlamentaarikoille makseta edusmiespalkkioita, voi syystä sanoa että Ranskan kolmas tasavalta ja koko se yhteiskunnallinen rakenne, joka luotiin 1870 jälkeen, on mennyt maan loveen. Olkoon että kolmas tasavalta loppuaikoina osoitti selviä skleroosin merkkejä, ei voi kieltää että sen säteily parhaimmillaan ollessaan oli suuri, valaisten joskaan ei lämmittäen ei vain omaa ympäristöään vaan suurta osaa maanpiiriä - muistelkaamme vain sen gloriaa vuosisatain vaihteessa, kirkkaimpana eksponenttinaan Pariisin näyttely 1900. Sen kanssa menee hautaan maailmankatsomus, jonka perusteet olivat kauniit, joskin monasti väärin applikoidut.

Eräistä ulkomaisista lehdistä näen, että Pétainin puheen jälkeen ollaan taipuvaisia kutsumaan Ranskaa nyttemmin diktatuurimaaksi. On totta että marsalkan ja amiraalin valtuudet ovat erittäin laajat, mutta siitä on vielä pitkä askel nykyaikaiseen diktatuuriin.

Minulla on se käsitys, että vaikka pinnalla pysyttelevä porvarillinen aines varsin huomattavalta osaltaan edelleen tunnustautuu germanofobiaan ja anglofiliaan, niiden luku on kasvamassa jotka alka-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

vat ymmärtää että marsalkkaa ja amiraalia on seurattava, jos halutaan välttyä suuremmista vaaroista, ja että yhteinen vihollinen loppujen lopuksi on vain yksi, s.o. bolshevismi. En voi olla mainitsematta että esim. eilen meille viisi eri kansanluokkiin kuuluvaa henkilöä vakaumuksellisesti esitti tällaisia ajatuksia: nämä henkilöt olivat lääkärimme, joka täällä on hoitamut suomalaisia pian kymmenisen vuotta, hammaslääkärimme, joka haluaisi lähteä Suomeen tappelemaan, eräs siirtomaaministeriön virkamies, rouva sattumalta suomalais-amerikkalainen, joka samoin haluaisi lähteä Suomeen tappelemaan mukanaan rouvansa lotaksi (rouva puhuu edelleen hyvin suomea), rouvani räätäli ja filosoofi-parturini. Mainitsen nämä viisi henkilöä, koska on kuvaavaa tilanteelle että ne joiden ääni ei pääse kuuluville, ja niiden luku on suuri, ymmärtävät tilanteen paremmin kuin ne jotka seuraavat ajattelemattomasti eräistä visseistä muoteista käskystä lähteviä iskusanoja.

Näen Rooman lehdistön väittävän Ranskan olevan luisumassa sotaan. Vaikka tämä mahdollisuus ajanpitkään on olemassa, tahtoisin kuitenkin tällä hetkellä väittää tämän vaaran pienentyneen ensinnäkin Vichyn ja Berliinin välisten suhteiden rauhoittumisen johdosta, ja toiseksi senvuoksi että Venäjän sota ja tapahtumat kaukoidässä ehdottomasti toistaiseksi vähentävät länsi-Euroopan tapahtumien painoa. Alleviivaan sanaa toistaiseksi, koska Venäjän sodan päätyttyä, kuten on syytä olettaa, voitokkaasti Saksalle, länsi-Euroopan vuoro uudelleen tulee.

Uuden sotamme alussa ilmoittautui neljäsenkymmentä ranskalaista halukkaiksi mennä Suomeen vapaaehtoisina. Ankarat ehtomme ovat kuitenkin tehneet nämä toivomukset tyhjiksi. Sitäpaitsi Ranska itse kokoaa legioonaa lähetettäväksi Moskovaa vastaan, ja on ymmär-

rettävissä että poliittisista syistä ei haluta tätä joukko hajottaa. Vapaan Ranskan lehdistö on sitäpaitsi suhtautunut varsin pidättyvästi koko vapaaehtoishommaan, jotavastoin Pariisissa on vallalla suuri rummutus asian hyväksi. Pariisissa ovat myöskin vapaaehtoisten ilmoittautumisbyroot.

x x
x

Keski-idän kysymyksen jännittyessä ja Iranin ollessa joutumaisillaan vanhojen vuodesta 1907 tunnettujen ystävysten, Englannin ja ryssän, leikkikaluksi, voi olla kiintoisaa todeta, että Arabian täkäläinen lähettiläs (rikas, vaikutusvaltainen ja erittäin selvillä Euroopan asioista) useissa tilaisuuksissa on osoittanut selvää taipumusta akselivaltoihin. Hän oli eiliseksi järjestänyt ensimäisen virallisen lounaan maatilalleen lähellä Vichytä, jossa oli läsnä vain akselia lähellä olevien maiden edustajia (Espanjan, Japanin, Unkarin ja Suomen). Espanjan suurlähettiläs kiinnitti erikoisesti huomiota tähän kombinatioon; sodan jatkuessa voi vielä Arabian asenteella olla ratkaiseva merkitys etu-Aasiassa. Huomautan että mikäli tiedän, Ibn Saudin täkäläinen edustaja nauttii hallitsijansa luottamusta.

Kolma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 35.

Ministeri Holma

Vichyssä 1/9 1941

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 773-181.

Vichyssä 2 päivänä syyskuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
55/141 Sal 41
27/9-41
5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 35, joka käsittelee aihetta: Huhut Ranskan ja Italian neuvotteluista.

Holma.

V I C H Y SSÄ OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 35.

Vichy ssa 1 p:nä syys kuuta 19 41.

55 141 Sal 41

27/9-41

5 C6

Asia: Huhut Ranskan ja Italian neuvotteluista.

Saatuani Ulkoasiainministeriön salasähkeen n:o 165 jossa kerrottiin ministeri Talaksen tiedottaneen ranskalaisia neuvottelijoita olevan Roomassa neuvottelemassa Ranskan ja Italian välisten suhteiden pysyväisestä järjestelystä, minkä jälkeen Ranska yhtyisi akseliin, aloin kohta kontrolloida tämän tiedon todenperäisyyttä ensiksi eräiden virkaveljieni kesken. Kukaan näistä ei ollut asiasta kuullut. Pitivätpä he kaikki selläista huhua erittäin epäiltävänä jo sinänsä, koska näet on jotenkin varmaa ettei Ranska rupea sentapaisiin lopullisiin neuvotteluihin Italian kanssa olematta ensin järjestänyt suhteensa lopullisesti tai ainakin pysyväisemmin Saksan kanssa. Olen samaa mieltä ja lisään, että Italian mahdollisten tulevien territoriaalisten vaatimusten ilmapuntarina lopullisesti tulee olemaan se kehitys, mihinkä suursota tulee menemään.

Tämän mukaisesti sähkötin avoimen sähkeeni n:o 264 missä sanoin emme voivamme täällä saada huhulle vahvistusta.

Tämän sähkeen sähkötettyöni kävin ulkoministeriössä v.k. 29 p:nä, missä minulla oli pitkä keskustelu ministeri Arnalin kanssa monista juoksevista asioista. Kysyin häneltä tässä yhteydessä, onko näissä huhuissa mitään perää. Hän vakuuttamalla vakuutti huhun olevan täysin ilmasta temmatun, jopa hymyili sille. Asiaa hetken mietittyään

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

hän sanoi luulevansa huhun aiheutuneen siitä että finanssiministeriön tirehtööri Leroy-Beaulieu (joka on finanssiministeriön ja siihen sulatetun kauppaministeriön ulkomaaosaston johtaja, lähinnä vastaten meillä ministeri Jalantia), paraikaa oleskelee Roomassa järjestämässä eräitä käytännöllisiä kysymyksiä Ranskan ja Italian kesken, kysymyksiä joilla ei ole pienintäkään yleisluontoista merkitystä. Tämän mukaan sähkötin salasähkeen n:o 265.

Sanoin ministeri Arnalille sivumennen tässä yhteydessä: "Olisi toki loogillisempaa, jos Ranska neuvottelisi Saksan kanssa mahdollisesta pysyväisestä sopimustilanteesta". Tähän ministeri Arnal heti vastasi: "Loogillisempaa ehkä sinänsä, mutta ei loogillista tällä hetkellä, sillä kun viime viikolla kävin Pariisissa ja pitkään neuvottelin suurlähettiläs Abetzin lähimmän miehen ministeri Schleierin kanssa, keskustelustamme kävi selvää selvemmin ilmi, ettei Führerillä, jonka koko huomio on keskittynyt itään, ole tällä hetkellä pienintäkään ajatusta sellaisiin järjestelyihin nyt lännessä". Kuulin tänään myös sanomalehtipiireistä, että keskustelut Vichyn ja Berliinin välillä ovat, kolme neljä viikkoa sitten vallinneen mutta kuten olen kirjoittanut, sittemmin rauhoittuneen kriisin jälkeen, keskeytyksissä, paitsi mikäli koskee juoksevia asioita.

On luonnollista että, jos kuten uskon, yllälevat tiedot vastaavat todellisuutta, kysymyksestä Ranskan mahdollisesta liittymisestä akseliin ei nykyhetkellä ole puhetta. Tätä taustaa vastaan selviää ehkä myös se tosiasia, että Pariisissa sattuneet terroristiteot eivät näy vaarantaneen Vichyn ja Berliinin suhteita, vaan katsottaneen Berliinissä aihakin toistaiseksi, että niiden tukahuttaminen on Ranskan sisäinen asia. Palaan näihin kysymyksiin seuraavassa raportissa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyslön raportti n:o 36.

Ministeri Holma

Helsingissä 4/9 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 5 päivänä syyskuuta 1941.

N:o 785-184 .

58 / 141 Sal. 8-41.

22/9-41

5 C 6

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä, no. 36, joka käsittelee aihetta:

Huhut Suomen ja Moskovan rauhasta.

Holma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 36.

Vichy ssa 4 p:nä syys kuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Nro 56/141 Sal 0. 1941
27/9-41 Nro Liitt.
HMÄ OSASTO ASIA
5 Cb

Asia: Huhut Suomen ja Moskovan rauhasta.

Vähää ennen kuin t.k. 1 päivänä saapui Ulkoasiainministeriön salasähke C 97, Ranskankin lehdet alkoivat sisältää viittauksia rauhanneuvotteluista Suomen ja Moskovan välillä. Koska Ulkoasiainministeriön sähke - syistä jotka ymmärrän - oli sanamuodoltaan jossain määrin evasiivinen (siinähän sanottiin että Helsingissä ja Tukholmassa ei ole neuvoteltu, mikä jättää oven auki mahdollisuudelle että muualla olisi neuvoteltu!), olin minulta asiaa kysyttäessä erittäin varovainen sanoissani.

Kun toissailtana, s.o. syyskuun 2 päivänä, lehtiin ilmestyi Helsingin tunnettu dementoiva kommunikea, huomasimme hämmästykseksemme, että Havas oli antanut tämän kommunikean keskikohdalle seuraavan muodon: " - - - à la suite des résultats satisfaisants x) de la guerre offensive/ - - -". Ymmärsin luonnollisesti, ettei Helsinki ole tällaista voinut sähköttää ja olin aikeissa varmuuden vuoksi siitä kotoa sähkeitse tiedustella kun sain käsiini Sveitsin lehtiä, sekä ranskanettä saksankielisiä, joissa selvästi sanottiin défensive pro offensive. Menin senvuoksi eilen aamulla Ulkoministeriöön ministeri Arnalin pu-

x) Eräissä anglosaksisissa radioissa tämäkin sana oli saanut muodon "non satisfaisants".

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

heille kiinnittääkseni hänen huomionsa tähän merkilliseen metamorfoosiin ja sanoin hänelle jotenkin peittelemättä että olemme aikaisemminkin, varsinkin edellisen sotamme aikana, havainneet Havasissa istuvan jonkun henkilön, jonka Moskovan-kiinto kylläkin voisi selittää tämän "painovirheen". Kun ministeri Arnal arveli tuon sanan takana tuskin olevan muuta kuin erehdyksen, myönsin lähetystön ja sen henkilökunnan osaksi Vichyssä uuden sotamme aikana tulleen kohtelun yleensä olevan ei vain korrektin vaan jopa selvän heijastuksen viime sotamme aikuisista sympatioista, lisäten kuitenkin että siellä täällä olemme huomanneet pieniä neulanpistoja.

Tällöin ministeri Arnal kertoi Ranskan Helsingissä olevan lähettilään sähköttäneen sen minkä mainitsin eilisessä salasähkeessäni n:o 270, s.o. että rauhanalote todella olisi tehty, mutta Moskovan taholta, entisten rajojemme pohjalla, mihin Helsinki olisi vastannut olevansa kylläkin halukas neuvottelemaan mutta ei mainitulla pohjalla. Sähkeen mukaan Helsinki olisi ehdottanut kysymyksen jättämistä Yhdysvaltain presidentin arbitrageen. Koska katsoin tärkeäksi, että Ulkoasiainministeriö on tietoinen siitä mitä Helsingin diplomaattikunta sähköttelee, lähetin kohta asiasta yllämainitun salasähkeen.

Sen lisäksi Arnal henkilökohtaisesti arveli, että Moskova ei tähän viimemainittuun suggestioon ollut suostunut ja että senvuoksi on katsottava neuvotteluehdotuksen ainakin tällä hetkellä rauenneen. Hän luuli myös Berliinin Helsinkiin tässä suhteessa vaikuttaneen. Hän piti kommunikeasmme hyvin taitavasti laadittuna, koska siinä ainoastaan dementoitiin Suomen tekneen rauhanehdotuksia, mutta sensijaan ei että sellaisia oli tehty muulta taholta.

Hän luki minulle myös toisen sähkeen Helsingistä, jonka mukaan venäläisiä taistelukykyisiä divisioonoja ei olisi enää Leningradin pohjoispuolella kuin viisi.

Ylläoleva selittää myös sen minkä olen kuullut lehtimiehiltä, että näet ulkoministeriön viimepäiväisissä lehtikokouksissa ulkoministeriön edustaja olisi suhtautunut rauhanneuvotteluhuhujen dementioihin jossain määrin pidättyväisesti.

Siitä mitä Quai d'Orsay ajattelee neuvottelujen suotavuudesta, ministeri Arnal ei mitään puhunut. Sensijaan hän uudisti sen minkä hän oli minulle sanonut edellisessä keskustelussamme, että näet meidän asemamme on varsin vahva sen kautta että olemme Itä-Karjalassa hankkineet itsellemme gageja, s.o. etuuksia joita voimme neuvotteluihin kerran tultaessa käyttää edullisesti sekä Venäjää ja Englantia että ehkä myös Saksaa vastaan.

Sivumennen mainitsen, että Ruotsin lähetystön jäsenet herroilleni ovat selitelleet rauhan heidän mielestään nyt olevan paikallaan.

Omasta puolestani olen keskusteluissani suhtautunut erittäin varovaisesti kysymyksen sekä periaatteelliseen että käytännölliseen puoleen, sitä suuremmalla syyllä kun en vielä tunne Hallitukseni lopullista suhtautumista - Saksankin vuoksi - mahdollisiin neuvotteluihin hetkellä, jolloin ei ainoastaan entinen raja on saavutettu vaan myöskin takeita on olemassa siitä että uusi edullisempi raja on saavutettavissa, mutta olen kuitenkin, pohjautuen Tasavallan Presidentin ja eduskunnan puhemiehen tunnettuihin lausuntoihin, viitannut siihen että käsite puolustussota merkitsee samalla sellaisen tilanteen luomista, joka tulevaisuuteen nähden takaa puolustuksemme entistä selvemmän mahdollisuuden. Keskusteluissani ministeri Arnalin kanssa sanoista offensive ja défensive alleviivasin nimenomaan tämän periaatteellisen kysymyksen erinomaisen suurta merkitystä meille.

x x

x

Kun toissapäivänä keskustelin Afghanistanin asiainhoitajan ja Arabian lähetystöneuvoksen kanssa (joka on aikaisemmin mainitsemani Arabian lähettilään veli), Iranin kohtalosta, molemmat olivat täysin selvillä siitä että Venäjän Teheranille antamat lupaukset suvereniteetin y.m. respektoimisesta ovat arvosteltavat samalla tavalla kuin Moskovan lupaukset aikoinaan Baltian maille. Molemmat katsoivat että Iran samalla kertaa on uusi Englannin uhri - kuinka monesi? Keskustelusta kävi täysin ilmi, miten vähän sympatioja noilla mailla on Albionia kohtaan.

x x
x

5/9. Eilen illalla aterioin m.m. sotaministeri Huntzigerin kanssa, joka sydämellisesti onnitteli minua armeijamme loistavista saavutuksista. Muutenkin on onnitteluja satanut oikealta ja vasemmalta - miltei ainoa joka ei ole sanallakaan osoittanut osanottoansa on kumma kyllä Ruotsin lähettiläs.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön rapo. N:o 87.

Ministeri Holma

4/9-41

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 816-191.

Vichyssä syyskuun 12 p:nä 1941.

UL. OASIAINMINIST
53141 Sae. 41
20/9-41
OSASTO ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 37, joka käsittelee aihetta:

Ranskassa terrorismiako?

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 37.

Vichy ssa 4 p:nä syys kuuta 19 41.

53 141 Fre. 41

20/9-41

Asia: Ranskassa terrorismiako?

Sisällysluettelo lopussa.

5 C6

Joskin Ranskan ulkopoliittinen tilanne edelleen kulkee selvän rauhoittumisen merkeissä, mistä aikaisemmin olen kirjoittanut, sisäpoliittinen hermostuneisuus sensijaan on lisääntymässä.

Jo viime syksynä kirjoitin kerran pitäväni mahdollisena, että Lavalia vielä koetettaisiin väkivaltaista tietä poistaa elävien joukosta. Ja kuukausi takaperin kirjoitin pelkääväni, että Ranskassa terroristinen kausi ehkä on ovella. Molemmat "ennustukset" ovat sen pahampi osottautuneet osaksi oikeiksi.

Englannin radio koetti marsalkan suuren puheen jälkeen elokuun 12 p:nä todistella, että puhe todellisuudessa merkitsi Ranskan lopullista siirtymistä akselin syliin. Ja Quai d'Orsaylla on minulle taas sanottu, että tällainen puheen erittely toiselta puolen ehkä on antanut Englannin ja de Gaullen myyräntyölle Ranskassa aiheen päästää jo etukäteen valmistettu terroristiaalto valloilleen. Tähän on kuitenkin huomautettava ensiksikin, että marsalkan puhetta ei voi tulkita niinkuin sen tulkitsi Englannin radio - olen raporteissani koettanut fiksoida puheen todellisen merkityksen -, x/ ja toiseksi, että Quai d'Or-

x/ Sensijaan de Brinon noin kuukausi takaperin - kumma kyllä - eräille amerikkalaisille lehtimiehille, kuten muistettaneen, sanoi Ranskan nyt lopullisesti tehneen valintansa akselin hyväksi.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

sayn tekemä johtopäätös tuskin liioin voi olla oikea, koska ensimäinen terroristiteko, Dormoyn murha, tapahtui kymmenisen päivää ennen marsalkan puhetta. Minulla on päinvastoin se käsitys että marsalkan puhe, jonka tarkoituksena ~~juuri~~ oli yhteiskunnalle tehostaa tärkeyttä seurata vain häntä ja varoa sireeniääniä sekä välttää kaikkia yltiöpäisyyksiä, joiden tukahuttamiseksi hallituksen on ollut pakko jo etukäteen ryhtyä entistä voimakkaampaan poliisirégimeenkin, juuri sai aiheensa niistä terroristioireista, joita varsinkin vallatussa Ranskassa jo silloin oli havaittu. Toiselta puolen on tosiasia että heti Lavalin murhayrityksen jälkeen sekä eräs luultavasti ranskalaisella alueella toimiva salainen radio että Lontoon tshekinkielinen radio voitonvarmoina ilmoittivat Lavalin jälkeen amiraali Darlanin ja suurlähettiläs de Brinonin vuoron tulevan.

Tosiasiahan on että saksalaisia sotilashenkilöitä on sekä murhattu että pahoinpidelty Pariisissa. Koska Suomenkin lehdistö niistä lienee enemmän taikka vähemmän yksityiskohtaisesti kertonut x), en tässä syvenny rikosluettelon lähempään erittelyyn. Totean vain että samassa määrin kuin terroristitekoja lisääntyy, samassa määrin myös valtausviranomaiset ja ranskalaiset erikoistuomioistuimet reagoivat. On kuitenkin pelättävissä että samassa määrin kuin sotaa idässä jatkuu, terroristioireet kiihtyvät.

Sattui niin onnellisesti, että Lavalin murhayrityksen hetkellä sekä oikeusministeri että sisäministeri olivat Pariisissa juuri ottaakseen kontaktin sekä ranskalaisten että saksalaisten viranomaisten kanssa epäterveitten ilmiöitten tukahuttamiseksi kovin kou-

---

x) Myös vapaassa Ranskassa on sattunut, paitsi Dormoyn murhaa, erinäisiä muita huolestuttavia oireita. Niinpä pari päivää sitten joutui 45 km etelään Vichystä olevan tunnetun sydäntautiparantolan Royat'n suuri hoitolaitos osaksi liekkien uhriksi, ja tutkimus osoittaa että syypäänä on ollut muuan nuori mies, joka on vangittu. Lehdet vaikenevat syistä. Marseillessa sattui kolme päivää sitten lentolinjalla Mar-

(jatk. seuraavalla sivulla)

rin. Tämä Vichyn osoittama hyvä tahto on varmaankin osaltaan vaikuttanut siihen että - siitä ainakin näyttää - Saksan ja Vichyn välit tästä eivät ole huonontuneet, mikä tosin ainakin osaksi on selitettävissä niinkin, että sotatoimet Venäjällä sitovat saksalaisten kaiken kiinnon. Tämä on sitä merkillepantavampaa koska, kuten minulle Quai d'Orsaylla on sanottu, Lavalin ja Déat'n murha-ampuja ilmeisesti on ollut de gaullisti ja että hänen kommunisminsa, jonka laukuun sisäministeriö tahtoo työntää tapahtuman, koska se sattui antibolshevikkisen legioonan vihkimistilaisuudessa, on ollut ainoastaan kamufloitu. Tässä onkin pohjimmaltaan Ranskan hallituksen nykytoiminnan vaikeimpia ja arimpia tehtäviä, koska kommunistit, englantilaiset ja degaullelaiset erittäin taitavasti jopa subtiilisti ymmärtävät rinnastaa propagandansa. Antaakseen vallankumoukseen ja sekasortoon tähtäävälle toiminnalleen isänmaallisen luonteen, kommunistit näet mielellään kietoutuvat degaullismin vaippaan. On kieltämätöntä, että tällä tavalla kommunismi voittaa uutta alaa ja että saksalaisen sotaväen olemassaolo pohjois-Ranskassa on, minkä moni ranskalainen itsekin myöntää, terveellinen vastapaino tälle vaaralle. Pohjois-Ranskassa on muuten tällä hetkellä noin 30 divisioonaa saksalaista sotaväkeä, Belgiassa lienee tuskin edes yksi.

Tarkastettakoon mitalin toistakin puolta.

Luonani kävi tänään eräs Saksan Pariisissa olevan suurlähetystön jäsen, joka nykyään oleskelee Vichyssä ambassaadin lehti-informaattorina. Hän on samaa mieltä kuin allekirjoittanut, että Lavalin murhayritys on ollut terveellisenä pelotuksena monille ranskalaisille, joiden kannanotto tähän saakka ei ole ollut selvä eikä helppo.

(jatk. edell. sivun noottiin)
seille - Vichy tuhoisa, tähän saakka selittämätön lento-onnettomuus, missä miehistö ja melkein kaikki matkustajat kuolivat. Tapausta salattiin pari päivää eikä ole ilmoitettu mitään onnettomuuden syytä. 7.9. Samalla lentolinjalla on nyttemmin sattunut uusi onnettomuus.

En voi olla mainitsematta tässä yhteydessä, että kun viime sunnuntaina Vichyn stadionilla vietettiin marsalkan perustaman aseveliliiton (légion des combattants) ensimäistä vuosipäivää, jossa oli läsnä 40 - 50,000 henkeä ja jonka yleisvaikutus Ranskan eheytymisen ja jälleennousun kannalta oli varsin vaikuttava, todistaen miten uhrautuvaa työtä eräillä aloilla vuoden kuluessa sentään on tehty, amiraali Darlanin osaksi tuli suosionosotuksia enemmän kuin koskaan aikaisemmin tähän asti. Joskaan tätä amiraalin populariteetin kasvua ei saa yleistää, se toiselta puolen on pantava mielihyvällä merkille.

Kaksi yksityiskohtaa mainitusta juhlasta ansaitsee mainintaa. Kaikissa embleemeissa oli nyt ensi kertaa vanhan perinnäisen R.F:n (République Française) sijalla E.F., s.o. Etat Français. Toiseksi muodosti stadionin juhlan keskeisimmän ohjelmakohdan jumalanpalvelus ulkoilmassa, jota tuskin sellaisessa tilaisuudessa on nähty senjälkeen kuin valtio ja kirkko Ranskassa pian 40 vuotta sitten erotettiin toisistaan.

Legioonan pääjohtaja Valentin, joka edustaa nuorempaa aseveliosukupolvea - liitossa on sekä edellisen sodan että viimeisen sodan sotilaita - piti loistavan ja vaikuttavan puheen, joka monessa suhteessa muistutti sitä puhetta, jonka piti v. 1924 Münchenissä Hitler, kun hänet ensi kerran kuulin. Valentin, joka sitäpaitsi on komea mies, tulee varmasti vielä näkymään tämän maan tulevissa kohtalokäänteissä.

Legioonaan kuuluu nyt 1,2 milj. miestä[x] sekä ent. aseveljiä että "vapaaehtoisia". (Vallatussa zoonissa sille ei ole annettu kotipaikkaoikeutta.) NZZ on varmasti oikeassa huomauttaessaan siitä että sen jälkeen kun molemmissa zooneissa viime talvena perustetut

---

x) Suurikohan oli Hitlerin ensimäinen kannattajajoukko?

ainutpuolueet (rassemblements populaires) ovat täydellisesti epäonnistuneet, marsalkalla ja hallituksella ilmeisesti on tarkoituksena luoda asevelijliitosta uusi todellinen ainutpuolue (Einheitspartei), joka ~~tavallaan~~ vastaisi Italian ja Saksan tunnettuja puoluemuotoja. Voinee nyt jo sanoa, että legioona on tavallaan uuden régimen kaarti, jonka merkitys ainakin allekirjoittaneen mielestä kävi, usealle jopa odottamatta, ilmi yllämainitusta juhlasta ja sen puheista, jotka olivat selviä ohjelmapuheita("irti epäkansallisesta marxismista, kansainvälisesta kapitalismista, ja koditomasta juutalaisuudesta"). Tämän gallialaisesti väritetyn liikkeen doktriinina on "ranskalaisen genian modernien yritysten ja sen perinteiden synteesi".

x x
x

9/9. Suurta huomiota on herättänyt ent. kommunistin Guittonin toissapäiväinen murha vallatulla alueella. Oltuaan kommunistinen edusmies hän sanoutui irti puolueesta ja Moskovasta ja liittyi Doriot'n sosialistis-natsistiseen liikkeeseen. Kyseessä on näinollen ilmeisesti kommunistinen kosto.

Pariisissa on vangittu lukuisasti juutalaisia ja erään saksalaisen upseerin murhan johdosta on ammuttu kolme vangittua kommunistia. Tilanne on siis kärjistymässä.

Olen saanut Saksan Pariisissa olevalta suurlähetystöltä oikeuden vapaaseen matkustamiseen Vichyn ja Pariisin väliä marraskuun loppuun saakka.[x)] Lähden lähipäivinä Pariisiin tutustuakseni paikan päällä sikäläiseen, monen mielestä huolestuttavaan tilanteeseen, jota elintarvetilanne ei suinkaan paranna.

---

x) On huvittavaa todeta että lupakirjassa nimenomaan sanotaan matkoillani olevan virkamatkan luonne (Dienstreisen), vaikka virallista lähetystöä ei Pariisissa enää ole. Tähän saakka on aina merkitty matkani syyksi "yksityisten asioiden hoito".

Sisällys:

Kommunismin idän suursodasta saama kiihoke on Ranskassakin, varsinkin vallatulla alueella, selvästi havaittavissa, puhjeten jopa eräisiin terroristitekoihin (Lavalin ja Déat'n murhayritykset, Guittonin murha, eräiden saksalaisten sotilaiden murhaaminen tai pahoinpitely y.m.), jotka antavat sekä Vichyn hallitukselle että valtausviranomaisille paljon päänvaivaa, semminkin kun kommunismin vaippaan usein taitavasti kietoutuu englantilaista ja degaullista myyräntyötä. Toistaiseksi nämät valitettavat tapahtumat eivät ole huonontaneet Vichyn ja Berliinin suhteita, joissa on huomattavissa rauhoittumisen jatkuvaisuutta.

Toiselta puolen nämät tapahtumat ovat selventäneet monelle epäilevälle, että marsalkkaa on seurattava. Asevelijliiton, uuden régimen kaartin, voimakas kasvu on erinomaisena vastapainona kiusaajille ja kiihottajille, joita ei puutu ja jotka korottavat äänensä samassa määrässä kuin idän jättiläistaistelu pitkittyy. Tästä liitosta näkyy olevan kehittymässä uusi, kauan kaivattu "ainutpuolue" muualta jo tunnettuihin malleihin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 38.

Ministeri Holma

Vichyssä, 14/9 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 855-199.

Vichyssä 18 p:nä syyskuuta 1941.

54 141 Sal. S - 41.

26/9-41

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää Ulkoasiainministeriölle ministeri Holman raportin Vichystä n:o 38, joka käsittelee aihetta:

Tähtäimestä.

Lähetystön puolesta:

T. Tikanvaara

T. Tikanvaara.
Lähetystönavustaja.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 38.

Vichy ssa 14 p:nä syys kuuta 19 41. 54/141 Sal. S - 41.

26/9-41.

Asia: Tähtäimestä.

5 C6

Eilisiltana marsalkan suurilla päivällisillä lähetystöpäälliköille rouvani istui marsalkan vieressä jolloin tämä, kuullessaan rouvani pian aikovan lähteä Suomeen, varsin peittelemättä sanoi olevansa levoton siitä että, jos suursota idässä jatkuu, kommunistit, Englannin ja de Gaullen täkäläiset kannattajat saavat siksi paljon ilmaa siipiensä alle että he, ehkäpä jo t.k. lopussa, ryhtyvät vallankumouksellisiin tekoihin. Samaan äänensävyyn puhui hänelle myös rva Pétain sekä marsalkan kabinetissa olevan korkean meriupseerin rouva,x/ joka suoraan varotti rouvaani lähtemästä, koska muka ei ole mitään varmuutta siitä että hän pääsee takaisin.

Koska sanat lausuttiin rouvalleni eikä minulle en tätä kirjoittaessani ole varma, tulenko siitä salasähköttämään Ulkoasiainministeriölle, jollen saa muualta vielä vahvistusta näille mielialoille, mutta katson kuitenkin olevan täysi syy niistä tässä mainita. Olen tavannut henkilöitä johtavissakin piireissä, jotka arvelevat että tällaisen vallankumouksellisen räjähdyksen välttämättömyyttä ei ajanpitkään voida välttää ja että vasta senjälkeen päästään todella jälleenrakennukseen käsiksi. [Tulen itseltäni kysyneeksi, eikö moni näin ajattele-

x/ Kuvaavana täällä vallitseville oloille en voi olla mainitsematta että mainittu rouva, joka istui pöydässä vieressäni, osottautui varsin vähän saksalais-venäläistä sotaa ja ranskalais-saksalaista kollaboratiota ymmärtäväksi, ja että hän puhuessaan amiraali Darlanin perheestä ~~käytti sanoja, joita ei ulkomaalaisille diplomaatille pitäisi sanoa.~~

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

va kaikessa hiljaisuudessa toivo, että Darlankin siinä mytäkässä tulisi vapaaehtoisesti tai pakosta jättämään toisille hallituksen ohjakset.]

On luonnollista että kuta kauemmin idän sotaa kestää, sitä enemmän kommunismi saa ilmaa siipiensä alle. Portugalin uusi lähettiläs /ensiluokkainen mies/, joka on hyvin lähellä Salazaria /hän keskustelee puhelimitse täältä joka päivä Lissaboniin hänen kanssaan/, minulle on useaan kertaan puhunut suuntaan mistä ymmärrän että hän, kuten Salazar itsekin, on vahvasti antibolsheviikkinen, mutta lisäten kuitenkin että jollei sota idässä lopu, kommunismivaara Euroopassa käy pelottavaksi.

Todistuksena siitä mitenkä hallitus kaikesta huolimatta katsoo parhaaksi olla varovainen, mainitsen ensinnäkin, että marsalkka eilen armahti kaksi kuolemaan tuomittua kommunistia. Samoin vaikuttaa kummalliselta, että Lavalia vastaan tehdyn murhayrityksen tekijää ei vielä ole tuomittu eikä rangaistu. Häntä on jopa psykiatrisesti tutkittu, ilmeisesti ajan voittamiseksi. Ulkoministeriössä on minun annettu ymmärtää että hänen tuomitsemisensa kuolemaan voisi olla varsin vaarallinen valtti Vichyn vastustajille. Tulee kysyneeksi onko tämän lempeyden takana yritys näyttää kommunisteille ja kumppaneille, että Vichy on lempeämpi kuin Paris!

Rva Pétain sanoi minulle hyvinkin suoraan seuraavaa: "On kieltämätöntä, että huomattavasti suurin osa sotavangeista Saksassa on marsalkan kannattajia. On valitettavaa että Saksa ei käsitä, että kun vankeja vapautetaan pienissä ryhmissä, nämä helposti joutuvat Vichyn-vastaisen propagandan uhriksi. Jos Saksa päästäisi vapaaksi yhdellä kertaa suuren kontingentin, tällainen massa entisiä sotavankeja, joihin nähden kansassa on olemassa kieltämätön kunnioitus, voisi päinvastoin vaikuttaa ympäristöönsä eikä päinvastoin".

Englannin radiossa mitä raaimmin nykyään mustataan marsalkkaa ja levitetään hänestä jos jonkinnäköisiä valhejuttuja. M.m. kerrotaan, että hän ei muka pysy pystyssä muulla tavalla kuin ruiskeiden avulla.

Voin vakuuttaa, ettei hän koko aikana ole ollut niin hyvossä voimissa kuin nyt. Eilisillä päivällisillä hän vaikutti suorastaan nuorekkaalta. Hänen viime aikoina tekemiensä matkojen sekä juhlatilaisuuksien fyysilliset vaatimukset sinänsä ovat olleet niin suuret että moni keski-ikäinen mies tuskin ne olisi kestänyt.

x x
x

Vielä viikko sitten Darlan sanoi /taaskin rouvalleni jonka vieressä hän istui/, ettei hän usko vieläkään Yhdysvaltojen menevän lopullisesti sotaan. Täällä on yleisenä käsityksenä se että jos Yhdysvallat ja Japani pääsevät sopimukseen, tämän välienselvittelyn todellisena vieterinä on molempien halu jäädä mikäli mahdollisesti ulkopuolelle suursodan.

Darlan samoinkuin siirtomaaministeri amiraali Platon onnittelivat meitä hartaasti armeijamme voitoista. Darlan ei uskonut huhuihin, että Saksalta menisi keskirintamalla huonosti.

Hän ilkkui sitä juutalaisrengasta, joka on kiertynyt Rooseveltin ympäri. Muttei liioin säästänyt sanojaan arvostellessaan Ranskan porvariston lyhytnäköisyyttä ja herkkäuskoisuutta.

x x
x

Täällä kuulee monasti puhuttavan sellaista, että Leningradin kukistuttua Saksa tulee tekemään yllätyshyökkäyksen muualla kuin Venäjällä. Egyptin lähettiläs piti Turkin asemaa erittäin vaarallisena, ja Bulgarian viimeaikainen joutuminen parrasvaloon on kait yhteydessä niiden huhujen kanssa, joiden mukaan Saksa ei voi olla pakottamatta Turkkia suostumaan läpimarssiin. Täällä kerrotaan myös että Bulgaria olisi ostanut paljon italialaista tonnistoa, jotka se voi, Montreux'n sopimusta rikkomatta, neutraalisena maana kuljettaa läpi Dardanellien Mustaanmereen. Bulgarian täkäläinen lähettiläs myönsi puheen amiraali Raederin

kanssa olleen pääasiallisesti tukikohdista Bulgarian rannikolla. Toiset taas puhuvat siitä että uusi hyökkäys tulisi tapahtumaan Egyptiä vastaan, ilmeisesti sen mahdollisuuden paralysoimiseksi, mistä huhut jo kauan ovat puhuneet, nim. että Englanti pian alkaisi suurhyökkäyksen pohjois-Afrikassa.

Kanadan ent. lähetystöneuvos Pariisissa, joka nyttemmin muodollisesti on maansa edustaja Lontoossa Belgian ja Hollannin sikäläisten hallitusten luona, mutta joka todellisuudessa matkustelee Kanadan, Englannin, Pyreneiden ja Ranskan väliä jonkinlaisena epävirallisena asiamiehenä, pyrki puheilleni. Keskustelumme liikkui luonnollisesti vain pinnallisissa asioissa, mutta hän alleviivasi yllämainittua todennäköisyyttä pohjois-Afrikassa. Toiselta puolen on niin paljon etukäteen huudettu tästä englantilaisesta aloitteesta, että tekee mieli ruveta sitä epäilemään.

Unkarin täkäläisessä lähetystössä - missä sivumennen sanoen varsin säännöllisesti pilkataan Rumaniaa ja rumanialaisia - ollaan sitä mieltä että Lontoossa ollaan hermostuneita koskei kyetä pääsemään selville siitä mitä Saksa aikoo tehdä hetkellä, jolloin se katsoo täksi vuodeksi tehneensä tarpeeksi idässä.

x x
x

Kreikan lähetystössä kuulin, että pelottavalta jo näyttänyt elintarvetilanne Kreikassa on saatu tyydyttävästi järjestykseen useiden maiden, myös sotaakäyvien, päästyä yksimielisyyteen avustuksen välttämättömyydestä. Kerrotaan myös että saksalaiset kohtelevat kreikkalaisia erinomaisen korrektisti sekä ettei kaikkia saksalaisia ole vedetty pois Kreikasta, koska, kuten sanotaan, saksalaiset ovat huomanneet etteivät italialaiset yksinään kykene ratkaisemaan tilanteen asettamia vaikeita probleemeja.

Yksin Pariisissa on n. 6000 kreikkalaista; ainoaankaan eivät sak-

valtausviranomaiset/
salaiset/ole koskeneet. Kerrotaanpa että Hitler itse on antanut tästä määräyksen sekä että kun Gestapon Pariisin haaraosasto osoitti tyytymättömyyttä tähän määräykseen, Führer uudisti käskynsä sallimatta poikkeuksia. Myös Saksassa on edelleen kreikkalaisia, esim. tehtaissa.

x x
x

Iranin täkäläiset diplomaatit kertovat bolsheviikkien tunkeutuessa Iraniin suorittaneen aluksi tavanmukaisia julmuuksia /atrocités/, mutta myöhemmin parantaneen menetelmiään, ilmeisesti, kuten sanoivat, englantilaisten painostuksesta. Eräät muut Etu-Aasian täkäläiset edustajat sensijaan ovat kertoneet minulle venäläisen hirmuvallan olevan kauhean ja jatkuvan. Tulee kysyneeksi, onko eilen täällä ilmoitettu kurdien kapina todellinen kansanliike vai onko se Albion, Stalin ja K:in lavastus löytääkseen sopivan tekosyyn Iranin itsenäisyyden lopettamiseksi.

x x
x

Ranskan Moskovassa viimeksi ollut suurlähettiläs Bergery on Vichy'hin palattuaan kertonut, miten oli välttämätöntä Saksan hyökätä Moskovan kimppuun ja Ranskan rikkoa diplomaattiset suhteensa Moskovan kanssa, sillä Bergery oli ehtinyt päästä täysin selville siitä että Venäjä valmisti suurta hyökkäystä Eurooppaan.

Rumanian lähettiläs kertoi minulle saaneensa Quai d'Orsaylla sen käsityksen, että siellä ei luulla Suomen jatkavan sotaa senjälkeen kun Itä-Karjala on vallattu.

Luotettavien tietojen mukaan elää nykyään Pohjois-Afrikassa n. 350,000 nansenvenäläistä.

x x
x

Tanskan lähetystöneuvos, joka juuri palasi Kööpenhaminasta kertoi, että siellä 90 o/o Ranskan kansasta toivoo Venäjän voittoa. Kysymykseeni, mikä tällöin tulisi olemaan Euroopan kohtalo, puhuteltavani vältti vastaamasta.

Mainitsin viime raportissani tavanneeni Saksan Pariisissa olevan suurlähetystön täkäläisen lehtiasiain edustajan. Hän lounaili pari päivää sitten pöydässäni. Sain hänestä sen käsitykseb, ettei hän suinkaan ollut sataprosenttisesti régimen kannattaja, tai liekö ollut yritys minua koetella. Hän kertoi m.m. Kroatian tilanteen olevan aivan toivottoman ja pitävänsä varmana, ettei uusi italialainen kuningas sinne koskaan saavu. "Jos hän sinne tulisikin, hän tuskin sieltä palaisi".

Hän luuli myös sodan kestävän kauan, kertoi kenraali Dietelillä olleen paljon vaikeuksia Muurmannissa, jopa joutuneen saarroksiin y.m. Sillä hetkellä minulla ei vielä ollut Ulkoministeriön asiaa koskevia tiedoituksia, joten uutinen minulle oli uusi.

H. Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetyksen raportti n:o 39.

Ministeri Holma

Vichyssä 3/10 1941

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 921-210.

Vichyssä 4 päivänä lokakuuta 1941.

59/142 Sal. S -41

18/10 -41

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 39, joka käsittelee aihetta:

Saksan ja Ranskan kollaboratio.

Holma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 39.

Vichy ssa 3 p:nä loka kuuta 19 41. 59/142 Sal. S.-41

Asia: Saksan ja Ranskan kollaboratio.

18/10-41

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Oleskelin äskettäin kymmenisen päivää Pariisissa. Saapuessani sinne syyskuun 17 p:nä otin heti kontaktin n.k. *"saksalaisen lähteeni" kanssa. Hän kertoi tällöin Saksan ja Ranskan välisen yhteistyöajatuksen olevan edelleen täydellisenä kesantona. Berliinissä, hän sanoi, ei kukaan sitä ajattele eikä kukaan siitä puhu. Päinvastoin Führer samoinkuin hänen ympäristönsä ovat kyllästyneet siihen ettei yhteistyöajatus edisty ja että Ranskan puolelta sitä muka saboteerataan. Kertojani luuli että marsalkka Pétain olisi viime aikoina käynyt entistä vähemmän taipuvaiseksi jopa olisi siirtymässä n.k. attentismista, s.o. odotus- ja lykkäämiskannasta, suoranaiseen negatiivisuuteen. Tähän viimeiseen väitteeseen huomautin olevani toista mieltä, vaikkakin loogillisesti katsoen voisi olla ajateltavissa että näin ~~nyt~~ on asianlaita, edellyttäen näet että marsalkka, estyäkseen joutumasta liian vieraaksi oppositiolle, koettaisi tätä lähennellä manifestoimalla vähempää myöntyväisyyttä Berliinin vaatimuksille ja toivomuksille.x) Lähteeni sanoi myös saaneensa äskettäin Berliinissä käy-

x) Tätä taustaa vastaan saa ehkä lisävalaistusta se minkä marsalkka päivällisillään 13/9 sanoi ja josta tein selkoa raportissani n:o 38, että näet vallankumous Ranskassa on mahdollinen. - Selityksensä saa tästä myöskin seuraava täällä paljon huomiota herättänyt tapahtuma. Marsalkka oli antanut erään läheisen miehensä lähettää kaikessa hiljaisuudessa neljä luottamusmiestä tutustumaan todellisiin mielialoihin maassa. Tämä oli suututtanut Darlania siinä määrin että asianomainen ministeriö on pantu kylmille.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

* rapp:lle jontuut mouvelisiti alleviivattu. Lahean lik:n jäsen!

UE 2: A 4.

dessään sen käsityksen, että Montoiressa inauguroitu lähentelypolitiikka oli kärsinyt siinä määrin haaksirikon, että Berliinin johtavat piirit eikä vähimmin Führer taasen olisivat palautuneet Mein Kampfin kannalle s.o. Englannin kanssa on pyrittävä rauhaan Ranskankin kustannuksella. Hän uudisti väitteensä viime kesäkuusta, että Hitler olisi valmis millä hetkellä tahansa rauhaan Englannin kanssa (Hess!) ja että Saksan armeijassa ei ole ainoatakaan upseeria, joka ei olisi täynnä kunnioitusta Englannin urhoollisen vastustuksen ja siviilikansan osoittaman odottamattoman hermojen hillinnän johdosta. Eräs toinen saksalainen siviilimies, jonka olen tuntenut toistakymmentä vuotta, kertoi minulle samaa jopa lisäten saksalaisen kestävän huonommin pommihermosotaa kuin englantilainen. Mitä mainittuun kunnioitukseen tulee asetin muutamia päiviä myöhemmin kahdelle korkealle saksalaiselle upseerille samansuuntaisen kysymyksen; molemmat vastasivat että Englannin vastustus ansaitsee kaikkea kunnioitusta.

Minun vielä ollessani Pariisissa tapahtui kuitenkin varsin odottamatta äkkimuutos kollaboratioajatukseen nähden. Tunnettuahan on että Abetz oleskeli syyskuussa pitemmänkin aikaa Saksassa, myös muutamia päiviä Päämajassa. Abetzillehan yhteistyö on kaikki kaikessa, ei vain keppihevonen vaan raison d'être. Abetz oli lähtenyt Saksaan vakuuttaakseen sikäläisiä johtomiehiä siitä että Ranskan kanssa on aikaansaatava jonkunlainen modus vivendi, koska muuten vastakkaiset voimat liiankin helposti pääsisivät valtaamaan itselleen maaperää. Minulle on sanottu että Abetzille olisi selvinnyt, että jollei Saksa koeta lähitulevaisuudessa pyrkiä jonkinlaiseen länsi-Euroopan stabiliteettiin, tyytymättömyys vallatuissa maissa tulee peloittavasti kasvamaan. Sivumennen sanoen kuului tällaisia ääniä yltympäri Pariisissa myös saksalaisissa piireissä. Ja onhan ilmeistä että sillä hetkellä jolloin Saksa järjes-

tää suhteensa vallattuihin länsimaihin, Yhdysvalloilta riistetään suuri osa tähänastista moraalista todisteluaineistoaan.

Oli näiden huhujen laita miten tahansa, tosiasia lienee, ja olen siitä myös sähköttänyt tänne palattuani, että samoina syyskuun päivinä (noin 15 p.), jolloin erinäiset radiot ilmoittivat Abetzin muka joutuneen lopullisesti epäsuosioon, hän päinvastoin juuri oli saanut päämajassa Führerin vakuutetuksi uusien kollaborationeuvottelujen välttämättömyydestä. Hitler olisi tullut vakuutetuksi siitä että rauha Englannin kanssa nyt ei ole saatavissa. "Kun ei saa vaimokseen sitä naista jota haluaisi, voi aina saada toisen". En tunne sitä pohjaa jolla neuvotteluja suunnitellaan alettavan - tuskinpa niitä on vielä täysin presisoitukaan - mutta tarkoitus olisi neuvotella laveralla pohjalla, joskaan mikäli ymmärrän ei separaattirauhan puitteissa. Neuvottelut alkaisivat parin kuukauden kuluttua - tämä kait tarkoittaa lähinnä hetkeä jolloin sotatoimet idässä täksi vuodeksi lakkaavat - ja Führer ottaisi itse käsiinsä ohjakset, joka merkitsisi sitä että ne viedään tällä kertaa positiiviseen tulokseen. Pariisissa enimmäkseen oleskeleva hallituksen jäsen ja luottamusmies Benoit-Méchin tulikin heti Abetzin tavattuaan näine tietoineen alas Vichy'hin noin viikko sitten, jolloin hallitus heti kokoontui niitä pohtimaan.

Tänne samoihin aikoihin palattuani olen voinut todeta, että ylläolevat tiedot suurin piirtein pitävät paikkansa. Pari kolleegaani oli jo ehtinyt tästä varmistautua. Joskin virallisesti visusti vaietaan sekä ohjelmasta että Ranskan hallituksen reaktiosta ja vastauksesta, yleinen käsitys täällä on että jotain preparoituu x) ja että, ai-

---

x) Täällä huhuillaan hallituksen kokoonpanon muutteluista piakkoin. Olisi näet tarkoitus vapautua muutamista henkilöistä, jotka eivät halua yhteistyön voimistumista.

van päinvastoin kuin mitä saksalainen ~~pariisilainen~~ lähteeni pari viikkoa sitten Pariisissa arveli, marsalkka ja Vichyn hallitus, Saksan aseiden viimeaikaisten voittojen johdosta, ovat käyneet taipuvaisemmiksi uuteen yritykseen päästä Saksan kanssa pysyväisempään tulokseen. Tähän vaikuttaa kieltämättä myös se tosiasia, minkä sähkötin kuulleeni Espanjan täkäläiseltä suurlähettiläältä, että näet täkäläinen yleisesikunta katsoo puna-armeijan jo nyt olevan siinä määrin heikentynyt, että voi katsoa olevan vain ajan kysymyksen miten kauan se voi jatkaa nykyistä vastustustaan. Lisään tähän että toiselta puolen kuulin saksalaiselta sotilastaholta Pariisissa puna-armeijan vastustuksen edelleen olevan erittäin ankaran, sekä ettei karkulaisia olisi todettu muualla kuin Suomen rintamalla. Sanoivat myös ei vielä olevan mitään todistuksia siitä, että bolshevismi régimenä olisi höltymässä. Rupeamatta tässä erittelemään tätä tärkeätä kysymystä rajoitun sanomaan, ettei mielestäni sellaista voi odottaakaan opposition puutteessa ennenkuin tilanne siinä määrin on kärjistynyt, että syntyy militäärinen opositio, joka ottaa johdon käsiinsä. Mainitut korkeat saksalaiset upseerit olivat samoin tätä mieltä.

Pariisin prefekti ministeri Magny sanoi seuraavasti: "Jos Saksa pian voi maailmalle toitottaa uusia suuria sotilaallisia voittoja idässä, ja samalla vapauttaa massiivisesti sotavankeja,[x] tämä vaikuttaisi voimakkaasti Ranskassa sekä johtajiin että yleiseen mielipiteeseen, jotka silloin olisivat saatavissa pitkällekin yhteistyön tielle". Hän oli myös sitä mieltä että terroristiteot vallatulla alueella ovat lähtöisin varsin pienestä salaliittoryhmästä, jonka toistaiseksi

---

x) Ranskalaisia sotavenkeja on Saksassa vielä jonkun verran toista miljoonaa, joten ainakin 600,000, luultavasti 700,000, on vapautettu. Saksalaiselta taholta minulle huomautettiin, että vapauttamiskysymys nyttemmin on muuttumassa kysymykseksi Saksassa tarvittavasta työvoimasta, jota, niin arvelisin, venäläiset sotavangit eivät voi ainakaan täydellisesti korvata.

on onnistunut pysyä täysin salassa. Lavalin murha-ampuja on sillä välin tuomittu kuolemaan eikä ole vielä tietoa tuleeko marsalkka suostumaan hänen armahduspyyntöönsä. Tosiasia on että viime viikkoina ei ole sattunut uusia terroristitekoja. Useita tuhansia juutalaisia ja kommunisteja on vallatulla alueella vangittu ja niitä ammuttu noin nelisenkymmentä.

Mainitsemista ansaitsee vielä, että Saksan Pariisissa olevan amb̈assaadin toinen mies, ministeri von Schleier, Lyonin messujen avajaisten yhteydessä piti puheen, jossa hän puhui kollaboratiosta taloudellisella ja poliittisella alalla. Kumma kyllä tätä kohtaa ei vapaan Ranskan lehdistö ole painattanut.

Ymmärrän nyt paremmin sen minkä sanoivat minulle ministeri mainitut korkeat upseerit, että kun sota idässä on lopussa, "tulee hetki jolloin lännen kysymykset, myös Ranskan ja pohjois-Afrikan, on selvitettävä".

x x
x

Ollessani Pariisissa jouduin myös kosketuksiin johtavien saksalaisten talousherrojen kanssa (Hôtel Majestic). Eräs näistä puhui vakavissaan siitä että Vichyssä pian alkaisi neuvotteluja Ranskan ja Italian kesken lopullisesta suhteiden järjestelystä. Asianomainen oli hyvin varma asiastaan. Minä puolestani pidän tätä arvelua toistaiseksi pelkkänä huhuna ja ennenkaikkea epäloogillisena, koska minun käsitykseni mukaan ei voida päästä mihinkään tulokseen Italian kanssa ennenkuin suhteet Saksaan ovat järjestetyt.[x] Muut saksalaiset tuttavani Pariisissa epäilivät huhua, enkä Vichy'hin palattuani ole saanut sille pienintäkään tukea.

Eräästä muista Pariisissa saamistani vaikutelmista tulen tekemään selkoa seuraavassa raportissani.

Holma.

---

[x] Pitänee paikkansa että Führer on Mussolinille luvannut Tunisin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön raportti n:o 40.

V.a. asiainhoitaja Tilkanvaara.

Vichy 20/10-41.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Vichyssä 20 päivänä lokakuuta 1941.

N:o 972-225.

60 142 Pol. 41

29/10-4

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää Ulkoasiainministeriölle raporttinsa Vichystä n:ot 40 ja 41, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 40: Ranskan häviöön syypäitten henkilöitten rankaiseminen.

N:o 41: Erilaisia huomioita.

T. Tikanvaara

Lähetystön puolesta:

T. Tikanvaara.
v.a. Asiainhoitaja.

UE 13: A 4.

VICHY SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 40.

60/142 Lac. 41

Vichy ssa 30 p:nä loka kuuta 1941. 29/10-41

Asia: Ranskan häviöön syypäitten henkilöitten rankaiseminen.

5 C6

Viimekuluneen elokuun 12 p:nä marsalkka Pétain pitämässään puheessa ilmoitti, että Ranskan tappioon syypäät henkilöt tuitaisiin tuomitsemaan kahden kuukauden sisässä. Hän antoi silloin le conseil de justice politique-nimiselle seitsemästä hänen valitsemastaan henkilöstä kokoonpannulle neuvostolle asiaksi tutkia näitten syyllisyyttä. Neuvosto on antanut lausuntonsa määräajassa, joten marsalkka kuluvan lokakuun 16 p:nä oli tilaisuudessa siihen perustuen antamaan päätöksensä. Neuvoston lausunnon oli kreivi Peretti de la Rocca esittänyt hänelle 48 tuntia aikaisemmin. Päätöksen tekoon pakotti marsalkan yleinen opinioni, joka alkoi osoittaa kärsimättömyyden merkkejä viitaten avoimesti siihen, ettei valtion päämies uskalla ottaa asiassa ratkaisevaa askelta. Päätös sisältää poliittisen tuomion syyllisistä, kun taas juriidinen tuomio jää Riomin tuomioistuimen annettavaksi. Ensi silmäyksellä tuomio tuntui melko lievältä, ja näytti siltä niinkuin se kaikissa piireissä olisi otettu vastaan tyydytyksellä. Asiaa tarkemmin tutkittuani ja otettuani yhteyksiä erilaisiin piireihin kuuluvien ranskalaisten kanssa, olen kuitenkin saanut sen yleisvaikutelman, että päätökseen ollaan melko tyytymättömiä ja katsotaan että asianomaisia syytettyjä on kohdanmut aivan liian ankara rangaistus. Jos asianomaisille heti tappion jälkeen olisi annettu ankarinkin

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

rangaistus, olisi suurin osa Ranskan kansaa varmasti riemuissaan taputtanut käsiään tuomiolle, mutta tänä pitkänä väliaikana ovat syytetyt saavuttaneet melkoisen sanoisinko populariteetin. Luonnostaan tyytymättöminä kaikenlaiseen diktaattorisysteemiin, sekä luonteeltaan syvästi republikaanisina, englantilaismielisyyden voittaessa alaa, ei tuomio ole ollut ranskalaisille mieleen.

Mitä sen vaikutukseen Riomin jatkuvaan prosessiin tulee, tuntuu siltä ettei tämä tuomioistuin voi antaa syytetyille lievempää rangaistusta kuin mitä marsalkka on tehnyt. Hän on toiminnallaan määrännyt rangaistuksen minimirajan. Jää vain nähtäväksi, eikö minimiraja tässä tapauksessa myös jää maksimirajaksi.

Syytetyistä herrat Edouard Daladier, kenraali Gamelin ja Léon Blum on päätetty sulkea Portalet d'Urdos nimiseen, v. 1837 rakennettuun, 75 km Paun kaupungin eteläpuolella ja n. 16 km Espanjan rajalta sijaitsevaan, 794 metrin korkeudella olevaan erittäin vaikeapääsyiseen linnoitukseen. Etäisyydestä Espanjan rajasta puheen ollen mainittakoon, että monet ranskalaiset journalistit ovat allekirjoittaneelle leikillisesti huomauttaneet siinä olevan asian jatkokäsittelyn avaimen. Myös herrat Paul Reynaud ja Georges Mandel päätettiin panna turvasäilöön.

Herrat Guy la Chambre ja Jacomet taas tullaan pitämään ainakin väliaikaisesti säilössä Bourrassolin kaupungissa. Kuten tunnettua näitten tuomio eroaa ensinmainittujen tuomiosta neuvoston päätöksen ollessa kuudella äänellä yhtä vastaan lievemmän rangaistuksen eli perustuslain 7 artiklan ei-soveltamisen puolesta.

Mitä tulee entiseen ilmailuministeri Pierre Cot'iin, marsalkka ilmoitti, että hänet olisi tuomittu samoinkuin viisi ensinmainittua herraa perustuslain 7 artiklan mukaiseen ankarimpaan rangaistukseen, ellei hän olisi paennut maasta, mutta että hän katsoi asian näin ollen tuomion antamisen turhaksi.

Tuomioitten syistä mainittakoon ainoastaan, että on herättänyt ihmettelyä, ettei Edouard Daladier'ta ole syytetty siitä, että hän aloitti sodan ilman parlamentin suostumusta. Toinen asia on, että parlamentti aikanaan varmasti olisi hänelle antanut siunauksensa, jos hän olisi sitä siltä pyytänyt.

Mainittakoon lopuksi, että oikeudenkäynti vaikuttaa suuren yleisön tyydyttämiseksi ja hallitsevien piirien prestigen ylläpitämiseksi järjestetyltä teatterinäytökseltä, koska kaikki ovat yhtä mieltä siitä että sekä tuomarit että syytetyt ovat kukin omalla tavallaan syyllisiä isänmaansa luhistumiseen, syytettyjen epäonnistunut asioiden hoito kun johtui vain siitä epäonnesta, että he sillä hetkellä sattuivat olemaan johtavilla paikoilla.

T. Tikanvaara.

T. Tikanvaara.
V.a. Asiainhoitaja.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6.

ASIA:

Parüsissa olevan Lähetystön raportti n:o 41.

V.a. Asiainhoitaja Tikanvaara.

Vichy 20/10-41.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 41.

Vichy ssa 20 p:nä loka kuuta 19 41.

60/142 Sal. 41
29/10-41
35 C6

Asia: Erilaisia huomioita.

Amiraali Darlan on viime päivinä oleskellut Pariisissa, jonka johdosta, ja kun kenraali Weygand on tällä haavaa Vichyssä, on alkanut kiertää huhuja uudesta vakavasta kollaboratioyrityksestä Saksan ja Ranskan välillä. Kerrotaan että marsalkka olisi vaatinut 400,000 sotavangin vapauttamista ja että Saksa olisi jälleen pyytänyt joukoilleen läpikulkuoikeutta Tunisin kautta Libyaan. Kuten tunnettua myönnettiin aikanaan saksalaisille motorisoiduille joukoille läpikulkuoikeus Tunisin aluevesien kautta. Nyt lienee kysymys lisäetujen hankkimisesta tulevia talvioperatioita varten.

Kollaboratiohuhuista puheen ollen mainittakoon saksalaisen pääkonsulinviraston perustaminen Vichy'hin. Sen päälliköksi on määrätty pääkonsuli Krug von Ridda. Konsulinvirastoa varten ovat ranskalaiset viranomaiset rekisisioineet kaksi Ambassadeurs-hotellin lähellä olevaa suurta taloa. Huhuillaan, että pääkonsulinviraston henkilökunta tulisi nousemaan n. 300 henkeen.

Japanin viimeinen hallituksenvaihdos on herättänyt täkäläisissä amerikkalais- ja journalistipiireissä suurta hämmästystä. Ne arvelevat, että Japani tulee ryhtymään sotaan Neuvostoliittoa vastaan tämän siirrettyä siperialaisdivisioonansa Euroopan rintamalle. Kuitenkin katsotaan, että ennen lopullista kannanottoa tulee toinen vielä radi-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kaalisempi hallitus. Olen kuullut huhuja siitä, että Japanin ja Saksan välillä olisi ennakolta sovittu yhteistoiminnasta, jonka alottaminen olisi riippuvainen sotatapahtumista Venäjällä.

Täällä on viime päivinä herättänyt huomiota n.s. hispanolaisuuden juhla, jota Etelä-Amerikan valtiot ja Portugal viettivät muutamia päiviä sitten Espanjan lähettilään kutsumina. Juhlassa sanotun maan ambassadööri tervehti valtamerentakaisia veljiään ja painosti juhlapuheessaan iberiläisen maailman tärkeyttä anglosaksilaiseen verraten sanoen, että sen asukasmäärä, voima ja sivistyksellinen merkitys uudessa maanosassa on yhtä suuri kuin tämän. Tämän toiminnan takana on yhteinen halu pysyä tulevaisuudessa erillään suurvaltojen välisestä sodasta ja muodostaa keskenään yhteinen kielellinen ja sivistyksellinen blokki. Pyrkimysten takana lienevät molemmat eurooppalaiset akselivallat, joitten intressissä on estää latinalaisen etelä-amerikkalaisen maailman luisuminen Yhdysvaltojen vaikutuspiiriin.

Mitä yleisiin mielialoihin täällä tulee, mainittakoon, että 90 % kansasta on anglofiilejä, jotka vilpittömästi toivovat englantilaisten voittoa ja siitä johtuen suurella myötätunnolla seuraavat venäläisten taistelua. Loput 10 %, johon virallisessa asemassa olevat henkilöt yleensä kuuluvat, harkitsevat kylmästi tulevaisuutta ja toivovat Venäjän häviötä, mutta että se kestäisi niin kauan kuin suinkin ja heikentäisi mahdollisimman paljon Saksaa. Englantilaisten voittoa saksalaisista he eivät tosin toivo vaan molempien riitakumppanien väsymistä, jolloin Ranska jälleen voisi näytellä tärkeämpää osaa suurpolitiikassa.

Mitä ravintotilanteeseen tällä hetkellä tulee, niin arvellaan päästävän ensi talven yli ilman erinomaisia vaikeuksia. Että asiaan käydään vakavasti kiinni osoittaa, että t.k. 9 päivänä annettiin ase-

tus, jolla määrättiin pakkotyötä elintarpeiden myynnistä ja hallussapidosta olevien määräysten rikkojille. Voidaanpa ankarimpana rangaistuksena elintarvekorttien väärentämisestä y.m. tuomita kuolemaan! Vaikeudet tulevat tietysti olemaan suuret eikä pidetä mahdottomana, että ravintotilanteen johdosta voi aiheutua mellakoitakin, jotka näinollen tulisivat esiintymään kommunistis-gaullistisina ilmiöinä.

Työttömyyttä tulee varmasti esiintymään koska teollisuudelta, jolla tähän asti on ollut ainakin välttävässä määrässä raaka-aineita, nämä tulevat puuttumaan. Valitetaan sitä, että saksalaiset keinotekoisesti aiheuttavat työttömyyttä määrätyillä etenkin teknillisillä aloilla siten houkutellakseen ammattitaitoista työväkeä siirtymään Saksaan. Tällä hetkellä lienee siellä vapaaehtoisesti sinne siirtyneitä työmiehiä noin 80,000.

T. Tikanvaara

T. Tikanvaara.
V.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön rap. n:o 42.

V.a. Asiainhoitaja Tikanvaara

Vichy 24/10-41.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1000-233.

Vichyssä 28 p:nä lokakuuta 1941.

61/142 lae. 41
11/11-41

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää Ulkoasiainministeriölle raporttinsa Vichystä n:o 42, joka käsittelee aihetta:

Viime päivien saksalaismurhat.

T. Tikanvaara.

V.a. Asiainhoitaja:

T. Tikanvaara.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 42.

Vichy ssa 24 p:nä loka kuuta 1941.

61 142/22. 41

11-41

5 C6

Asia: Viime päivien saksalaismurhat.

Viime vuoden lokakuun 24 päivänä valtakunnankansleri Hitler ja marsalkka Pétain kohtasivat toisensa Montoiressa, jolloin sovittiin Saksan ja Ranskan tulevasta yhteistyöstä. Vuosipäivää oli aikomus erikoisesti juhlia, väliaikana sattuneet erimielisyydet ja ikävät välikohtaukset piti unohdettaman, ja kollaboration piti saada uusia suuntaviivoja. Tässä mielessä amiraali Darlan lähti Pariisiin neuvottelemaan. Tapahtumat saivat kuitenkin yhteistyötä melkolailla jarruttavan käänteen Nantes'issa ja Bordeaux'ssa tapahtuneiden saksalaisten upseerien murhien johdosta.

T.k. 20 päivänä ampui kadulla aamun sarastaessa hänen mennessään työhönsä kaksi nuorta miestä Nantes'issa olevan Saksan Feldkommandantin everstiluutnantti Karl Friedrich Hotzin selkään kuusi laukausta sillä seurauksella, että hän melkein heti kuoli. Hänen vieressään kävellyt nuori upseeri ja kadulla olleet monet ihmiset näkivät tapahtuman, mutta murhamiehet pääsivät siitä huolimatta karkuun. Loire Inférieure'in prefekti, Nantes'in kaupungin poliisikomissaari sekä neljä poliisiupseeria vangittiin asian johdosta, koska saksalaiset katsoivat, että nämä järjestysviranomaisina olivat olleet everstiluutnantti Hotzin turvallisuudesta vastuussa, mutta heidät vapautettiin

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jo samana iltana kahden ensinmainitun antaessa proklamation, jossa paheksuivat tapahtumaa. Hotz oli näet tunnettu ranskalaisen väestön etu ja kunnioittavaksi mieheksi. Ranskassa olevien saksalaisten joukkojen ylikomentajan, jalkaväenkenraali von Stulpnagelin määräyksestä ammuttiin tapahtuman johdosta heti 50 panttivankia, m.m. kommunistinen député Charles Michels.

Päivää myöhemmin murhasi Bordeaux'ssa neljä nuorta miestä erään Reimers-nimisen saksalaisen upseerin. Tämän tapahtuman johdosta ammuttiin toiset 50 panttivankia.

Von Stulpnagel ilmoitti kansalle, että ellei kuluvan lokakuun 23 päivään mennessä Nantes'in murhamiesten jäljille päästä, ja 26 päivään [redacted] samaa kuuta mennessä Bordeaux'n murhatapaus selviä, ammutaan kummastakin rikoksesta 50 panttivankia lisää. Tätä varten pidätettiin Bordeaux'ssa 100 henkilöä panttivangeiksi.

Marsalkka Pétain antoi tapahtumien johdosta t.k. 22 päivänä radiossa proklamation ei-miehitetyllä alueella, ja amiraali Darlan, joka yhdessä sisäministeri Pucheun kanssa oli mennyt asian johdosta miehitetylle alueelle, siellä julkilausuman. Molemmat paheksuivat murhia ja kehoittivat Ranskan kansaa lopettamaan väkivallantyöt. Luotettavalta taholta olen kuullut, että marsalkka olisi ilmoittanut saksalaisille viranomaisille tarjoutuvansa itse panttivangiksi, jos von Stulpnagelin uhkaamat 100 lisämestausta pantaisiin toimeen. Tästä eleestä ilmoitettiin täkäläisille ulkomaalaisille lehtimiehille, ja on siitä senjälkeen kierrellyt sekä täällä että ulkomailla mitä ihmeellisimpiä versioita. Edellä kerrotulla toiminnalla saatiin kuitenkin aikaan, että rangaistustoimenpiteiden toimeenpano lykättiin Nantes'in tapaukseen nähden t.k. 27 päivään ja Bordeaux'n tapauksen suhteen saman kuun 29 päivään, ja tuntuu tätä kirjoittaessa siltä kuin marsalkka Pétainin

olisi onnistunut estää rangaistusten täytäntöönpano. Murhat ja etenkin niistä annetut rangaistukset ovat todella herättäneet suurta mielenliikutusta Vichyssä ja kaikkialla Ranskassa. Toiset moittivat murhaajia, toiset taas raivoavat saksalaisille näitten rankaisutoimenpiteistä katsoen etteivät ne ankaruudessaan mitenkään ole oikeassa suhteessa tehtyihin rikoksiin ja että syyttömien ihmisten verta vuodatetaan, koska on ilmeistä, ettei oikeita pahantekijöitä voida saada kiinni. Lisäksi väitetään everstiluutnantti Hotzin murhan tapahtuneen n.s. zone cotière'issä, jossa saksalaisilla sotilasviranomaisilla eikä ranskalaisilla on poliisivalta. Asia on virallisesti pantu anglo-gaullistis-bolsheviikkien tilille, mutta monet ranskalaiset, anglosaksilaisen propagandan vaikutuksesta, ovat vakuutettuja siitä, että saksalaiset itse ovat toimeenpanneet murhat voidakseen sillä verukkeella saada tiukemman otteen ranskalaisiin. Mainittakoon, että von Stulpnagel on luvannut 15 miljoonan frangin palkkion sille, joka effektiivisesti auttaa asian selvittämisessä. Myöhemmin hän on ilmoittanut, koska ranskalaiset muka olisivat osottaneet ei huolivansa rahapalkkiosta, että apua antavien Saksassa vankeudessa olevat sukulaiset heti vapautettaisiin. - Yleinen mielipide tämän kollaboratiovuosipäivän aikana on siis kaikkea muuta kuin otollinen, ja täytyy sanoa että tuntuu siltä kuin yhteistyö ranskalaisista olisi vastenmielisempää kuin koskaan aikaisemmin, mikä tietysti ei estä marsalkka Pétainia asettumasta päättäväisemmin yhteistyölinjalle kuin tähän asti.

Mainittakoon, että kenraali Huntziger on käynnillä Pohjois-Afrikassa. Hänen vierailunsa siellä asetetaan yhteyteen huhujen kanssa, joiden mukaan olisi käynnissä kova painostus saksalaisten puolelta kenraali Weygand'in erottamiseksi toimestaan Pohjois-Afrikassa. Mainittakoon myöskin tässä yhteydessä, että kenraali Weygandilla tällä haavaa

on käytettävinään noin 100,000 valkoista sotilasta, jonka armeijan muodostaminen on tapahtunut saksalaisten suostumuksella.

Kerrotaan, että Darlanin viimeisissä kollaborationeuvotteluissa olisi ollut puhe pääasiallisesti ekonoomisista kysymyksistä, mutta myöskin ranskalaisen diplomaattisen edustuksen järjestämisestä Berliiniin, jolloin Ranskan mahdollisena edustajana, joka tulisi esiintymään jonkunlaisena délégué'nä, mainitaan joko ambassadööri de Brinon tai Ranskan entinen Moskovan suurlähettiläs Bergery..

T. Tikanvaara

T. Tikanvaara.
v.a. Asiainhoitaja.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön rap. n:o 43.

V.a. Asiainhoitaja Tikanvaara

6/11-41.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1035-242.

Vichyssä 7 p:nä marraskuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 62 / 142 ne D. 1941
17/11-41 | № | Liitt.
NIMIMÄ | OSASTO | ASIA
5 | C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää Ulkoasiainministeriölle raporttinsa Vichystä n:o 43, joka käsittelee aihetta:

Huomioita.

V.a. Asiainhoitaja: T. Tikanvaara.

T. Tikanvaara.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 43.

Vichy ssa 6 p:nä marras kuuta 19 41.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 62/142 kae D. 1941
17/11-41 | № | Liitt.
RYHMÄ 5 | OSASTO C6 | ASIA

Asia: Huomioita.

Ministeri Tannerin viimekuluneen lokakuun 23 p:nä Englannin osuustoimintaliiton pääsihteeri R. A. Palmerille osoittama radiopuhe sai täkäläisissä diplomaatti- ja muissa piireissä erittäin hyvän vastaanoton, ja kuulin monelta taholta sitä kehuttavan maamme nykyistä poliittista asemaa erittäin hyvin selventäväksi. Ministeri Tannerin lause, jossa hän huomautti siitä, että olemme tunkeutuneet jonkun verran vanhan rajamme toisellekin puolelle, alueille, joilta käsin hyökkäykset maahamme aikaisemmin valmisteltiin, sai täällä aluksi lehdistössä seuraavan muodon: " - - - et nulle part nous n'avons dépassé nos anciennes frontières". Monet ranskalaiset lausuivat asian johdosta minulle kummeksumisensa ilmoittaen olleensa siinä käsityksessä, että Suomi jo aikoja sitten oli taistellut venäläisellä maaperällä. Vastasin heille, että ministeri Tanner varmastikaan ei ole näin voinut lausua, vaan että lehdistö luultavasti jostakin väärinkäsityksestä on julkaissut lauseen erheellisessä muodossa. Myöhemmin tämä lause sitten esitettiinkin oikeassa muodossaan.

Ambassadööri de Brinon on saapunut Saksan-matkaltaan Vichy'hin kertomaan marsalkka Pétainille ja amiraali Darlanille matkansa vaikutelmia ja ilmoittamaan heille siellä käymiensä neuvottelujen tuloksista. Tuntuu tämän matkan jälkeen siltä kuin kollaboratioasia nyt menisi

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

positiivisesti eteenpäin. Marsalkan väliintulon johdosta saksalaisia vastaan tapahtuneiden murhien johdosta toimeenpannut rankaisutoimenpiteet on lopetettu kokonaan saksalaisten huomattua näitten vaikuttavan heidän vahingokseen ja rangaistusten jatkamisen muodostuvan psykologiseksi virheeksi, joten kovin kiihkeinä olleet mielialat tuntuvat rauhoittuneen. Myöskin Saksan Krimillä tapahtuva nopea eteneminen on mielestäni muuttanut täkäläistä politiikkaa ja yleistä mielipidettä sanottuun suuntaan, minkä olen ollut huomaavinani keskusteluissani useitten täkäläisten virkamiesten kanssa, jotka aivan viime aikoina huomattavasti ovat muuttaneet äänensävyään.

Edelläesitettyä käsitystä, jonka mukaan yhteistyöajatus nyt alkaa edistyä, tukevat täkäläisen mielipiteen mukaan marsalkka Pétainin t.k. 6 p:nä lähettämät kaksi tervehdystä bolshevismia vastaan taistelemaan lähteneen ranskalaisen legioonan jäsenille. Tällöin hän m.m. sanoi: " - - - Mais vous servirez aussi la France d'une manière plus directe encore en participant à cette croisade dont l'Allemagne a pris la tête, acquérant ainsi de justes titres à la reconnaissance du monde. Vpus contribuerez à écarter de nous le péril bolcheviste. C'est votre pays que vous protégez ainsi en sauvant également l'espoir d'une Europe réconciliée".

Cordell Hullin t.k. 5 p:nä antama nootti Suomelle erikoisrauhan solmimiseksi Venäjän kanssa on täällä herättänyt erittäin suurta huomiota, ja on sekä lehdistö että yleinen mielipide englantilaisystävällisyydestään huolimatta asettunut meihin nähden ymmärtäväiselle kannalle. Jos Suomi vastaa noottiin samalla tavalla kuin aikaisempaan Englannin noottiin, on todennäköistä, mikäli pystyn asiaa etukäteen arvostelemaan, ettei reaktio tule olemaan meille negatiivinen.

T. Tikanvaara.

T. Tikanvaara.
v.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Vichyssä olevan Lähetystön raportti n:o 44.

V.a. Asiainhoitaja Tikanvaara

14/11—41.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1054-246.

Vichyssä 14 p:nä marraskuuta 1941.

63/142 Sal 41
30/11-41

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetystö täten kunnioittaen oheisena lähettää Ulkoasiainministeriölle raporttinsa Vichystä n:o 44, joka käsittelee aihetta:

Eräitä keskusteluja.

T. Tikanvaara.

Lähetystön puolesta:

T. Tikanvaara.
v.a. Asiainhoitaja.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 44.

Vichy ssa 14 p:nä marras kuuta 19 41. 63 142 Lac. 41

30/4-41

Asia: Eräitä keskusteluja.

Täkäläisten lehtien julkaistua tänä aamuna Suomen vastauksen Amerikan noottiin pyysin tänään, päästäkseni selville miten siihen Ranskan ulkoministeriössä suhtauduttiin, audienssia ulkoministeriön apulais-osastopäällikön ministeri Arnalin ja Eurooppa-osaston päällikön ministeri Bressy'n puheille.

Ensinmainitun kanssa syntyi vilkas kolme neljännestuntia kestävä keskustelu. Minulla oli mukanani Suomen Sinivalkoisen Kirjan II osan ranskankielinen painos, joka juuri oli saapunut painosta, sekä Suomea koskeva kartta. Ministeri Arnal oli hyvin innostunut Suomen sotilaallisiin operatioihin ja kysyi tarkkaan, mihin asti joukkomme olivat eri rintamilla edenneet, missä oli puhtaasti suomalaisia joukkoja ja missä saksalaiset joukot toimivat. Vastauksestamme Amerikan noottiin ministeri Arnal lausui, että se oli sellainen kuin hän oli odottanut ja katsoi, ettei Suomi muulla tavalla olisi voinutkaan asiaan suhtautua. Hän sanoi huomionsa erikoisesti kiintyneen asiassa siihen, että sotilaallisia operatioita edelleen jatketaan määrättyyn presidentti Rydin mainitsemaan strateegiseen rajaan asti, ja että Suomi itse tulee päättämään milloin ja missä pysähtyminen tapahtuu. Ministeri Arnalin tiedusteltua, missä luulen tämän rajan kulkevan, osoitin hänelle karttaa kysyen, mihin hän itse vetäisi sen, jolloin hän osoitti Laatokasta länis-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

järvelle ja sieltä Valkoiselle Merelle ilmoittaen ettei muuta strateegista rajaa voine ajatella.

Euroopan yleispoliittisesta tilanteesta ministeri Arnal sanoi, että Englanti ei pysty käymään kuten olemme huomanneet mitään varsinaista sotaa ja että sen pääasiallinen toivo edelleenkin on blokuksessaan huomauttaen, että Englannin suhde muuhun Eurooppaan nyt on sama kuin Ranskan ja sen liittolaisten suhde keskusvaltoihin viime maailmansodan aikana. Ministeri Arnal lausui mielipiteenään, että Englanti, Euroopan ollessa pakotettu tulemaan yksin toimeen, luo yhteisen homogeenisen Euroopan ja toimii täten sitä vielä itse ymmärtämättä omaksi vahingokseen. Hän sanoi etteivät englantilaiset, jotka ovat sekä epäintelligenttejä ja joitten aivot työskentelevät ihmeteltävän hitaasti, tule tätä seurausta älyämään ennenkuin vasta noin parin vuoden kuluttua. Ranskan yleiseurooppalaiseen asemaan nähden ministeri Arnal oli sitä mieltä, että muut Euroopan maat kuten esim. Suomi ovat luonteeltaan mannermaisia ja ovat meristä melko riippumattomia. Jos esim. jokin laiva upotetaan, ei se merkitse näitten maitten ekonoomiselle elämälle samaa kuin Ranskan, ja tulevassa Euroopassa Venäjä voinee korvata niitten valtamerentakaisen kaupan. Ranskalla taas on kahdet kasvot, se on luonteeltaan mixte, mannermaahan ja Välimeren takana oleviin kolonioihin suunnatut. Tästä asemastaan Ranska ei voi luopua, ja pitäisi saksalaisten ymmärtää tämä. Hän huomautti, että Välimeren sulkeminen Gibraltaritse tietysti muuttaisi edullisesti Ranskan aseman ja että Välimeri nykyään on täysin englantilainen sisäjärvi, minkä ranskalaiset olivat viimeksi todenneet lähettäessään kaksi tankkilaivaa hakemaan petroolia Rumaniasta. Näistä olivat englantilaiset upottaneet toisen Messinan salmessa ja toisen Egeanmerellä Dardanellien ulkopuolella.

Ministeri Arnal luuli, että sota tulee kestämään hyvin kauan ja että saksalaiset suuroperatiot tulevat suuntautumaan Kaukaasian kautta

Suezia vastaan.

Ministeri Bressy puolestaan oli melkolailla tietämätön sotatapahtumista Suomessa je Leningradin ympärillä, lausuen m.m. käsityksenään, että Tihvinää valloittaneet saksalaiset olivat tulleet Syvärin ylitse Suomen puolelta. Hän oli samaa mieltä kuin ministeri Arnal Suomen vastauksesta Amerikan noottiin.

Olen myöskin keskustellut vastauksestamme eräiden kolleegojeni kanssa, joista Unkarin ministeri Bakack Bessenyey sanoi, että hänen mielestään Suomen nootti oli laadittu erittäin arvokkaaseen muotoon ja että hänen mielestään Amerikan pyyntö on idioottimainen, koska siinä pyydetään tekoa josta edeltäkäsin tietää, ettei toinen voi siihen suostua. Ministeri Bakack Bessenyey sanoi, että jos Englanti julistaa sodan Suomea ja muita Saksan liittolaisia vastaan, se samalla osoittaa, että nämä ovat kohtalostaan itse määrääviä kansoja, kun taas hänen luulonsa mukaan Englanti ei tule sitä tekemään vedoten siihen, että mainitut maat eivät voi itsenäisesti päättää kohtalostaan ollen Saksan painostuksen alaisia. Myös lehdistö on kautta linjan asettunut Suomen vastaukseen nähden myötämieliselle kannalle kuvastaen sitä suurta sympatiaa mitä maatamme kohtaan yleensä täällä tunnetaan.

Mainittakoon vielä että eilen tapahtunutta, kenraali Huntzigerin kuoleman aiheuttanutta lento-onnettomuutta pidetään puhtaana tapaturmana. Sää oli todella harvinaisen huono ja sumu kautta koko seudun "lontoomainen". Kaikki lentokoneessa olleet henkilöt saivat surmansa, joten kenraali Huntzigerin Afrikan-matkasta ei ollut mitään tuloksia. Hän oli paluumatkalla Ranskaan tutkittuaan siirtomaiden puolustusmahdollisuuksia, sikäläisiä ekonoomisia oloja ja alkuasukkaitten suhtautumista emämaahan. Hän oli tulossa Vichy'hin raportoimaan asiasta marsalkalle. Koko matka meni näinollen hukkaan. Hänen virkaansa on tar-

jottu kenraali Weygand'ille, joka on siitä kieltäytynyt. Viimeinen ehdokas on Syyriassa kunnostautunut kenraali Dentz.

T. Tikanvaara

T. Tikanvaara.
v.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cc

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 48.

Ministeri Holma

28/11 1941.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1115-260.

Vichyssä 29 p:nä marraskuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 71/143 Sal D. 1941
20/12-41 | Lit.
RYHMÄ 5 | OSASTO C 6 | ASIA

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:o 45, joka käsittelee aihetta:

Weygandin ero. - Pétainin matka.

Holma.

UE 13: A 4.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 45.

Vichy ssa 28 p:nä marras kuuta 1941.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
25. 71/143 Sal D. 1941
20/12-41 | No | Lähl.
RYHMÄ 5 | OSASTO C 6 | ASIA

Asia: Weygandin ero. - Pétainin matka.

Suullisissa keskusteluissani äskettäin Suomessa käydessäni tein selkoa siitä taustasta, jota vastaan "tapaus Weygand" on katsottava. Useat täkäläisistä virkaveljistäni, jotka ovat poissa ollessani seurailleet tapahtumia, ovat sitä mieltä että saksalainen painostus Weygandin erottamiseksi ei olisi ollut niin suuri kuin yleensä luullaan vaan että eron takana on ensi kädessä Darlan, joka katsoo että Weygandin jääminen pohjois-Afrikkaan olisi ollut esteenä hallituksen tulevalle toiminnalle ranskalais-saksalaisen kollaboration tiellä. On myös luonnollista, että Libyan uudet tapahtumat ovat uudelleen kiinnittäneet asianomaisten huomion pohjois-Afrikan ranskalaisiinkin satamiin ja tukikohtiin.

Weygandin erottua ei hänen paikkaansa Afrikassa ole täytetty vaan pohjois-Afrikan sotilaallinen ja siviilihallinto on järjestetty toisin. Lento-onnettomuudessa kuolleen sotaministeri Huntzigerin seuraajaa ei liioin ole määrätty. Yleensä puhutaan kenraali Dentzistä seuraajana.

Oli miten oli, kieltämätöntä on että Weygandin pakkoero on aikaansaanut Ranskassa varsin huomattavan mielipahan. Tästä on näkynyt useita vakavia ilmaisujakin kuten esim., mistä jo sähkötin, pohjois-Afrikan ilmavoimien päällikön kenraali Opicin siirtyminen de Gaullen

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

leiriin. Tämän johdosta on sekä siirtomaaministerin että ilmailuministerin ollut pakko lähteä "tarkastusmatkalle" pohjois-Afrikkaan, rauhoittamaan sikäläistä mielialaa. Marsalkan siviilikabinetin päällikkö ja pari hänen työtoveriaan kävi jo marsalkalle ilmoittamassa haluavansa erota, mutta marsalkka sai heidät varsin brutaalisti "palautetuiksi kuriin ja järjestykseen". Myös pari hallituksen jäsentä olisi kuulemma tahtonut jättää laivan, mutta sekin saatiin estetyksi. Tiedän myöskin, että asevelilegioonan keskuudessa on ollut tapahtuman johdosta liikehtelemisiä.

Pahinta ehkä on että, minkä minulle kertoi asianomainen virkamies ulkoasiainministeriössä, U.S.A. ainakin toistaiseksi on lakkauttanut kaiken vientinsä Marokkoon. Ainoastaan niiden neljän laivan, jotka paraikaa ovat Atlantilla, sallitaan kulkea perille saakka. Marokkoon lähetetyistä amerikkalaisista tavaroista mainittakoon varsinkin sokeri; myös tee, villakankaat, koneet y.m. Tämä Washingtonin päätös on ollut Vichylle suuri kolaus, varsinkin kun, kuten aikaisemmin olen kertonut, Vichy tekee kaikkensa ylläpitääkseen jonkinlaisen tasapainon suhteissaan Saksaan ja Yhdysvaltoihin, perustaen tämän kantansa siihen että "Ranska on un pays mixte, joka on vain osaksi kontinentaalinen, jonka siirtomaavallan rannikot ovat 40,000 km pitkät ja jonka siis täytyy koettaa pysyä ainakin siedettävissä väleissä sen maan kanssa, jolla tällä hetkellä on merien valta hallussaan" (sanat yllämainitun virkamiehen). Washingtonhan jo kauan on antanut Vichyn ymmärtää, että jos tapahtuu jonkinlainen muutos Vichyn suhteissa Saksaan, Washington harkitsee mahdollisia vastatoimenpiteitä. Tätä Washingtonin mielenilmaisua on Vichyn hallitus, ymmärtääkseni aika taitavasti, käyttänyt hyväkseen keskusteluissaan Berliinin kanssa. Mikäli tiedän on Amerikan täkäläinen suurlähettiläs uhannut lähteä,

jos Weygandin ero jää pysyväksi. Toistaiseksi hän on kuitenkin täällä. Huhu tietää kertoa, että kaikki etelä-amerikkalaiset lähettiläät silloin lähtisivät yksin tein. En oikein uskoisi tähän huhuun, ja ainakin yhdeltä etelä-amerikkalaiselta virkaveljeltäni olen saanut aivan päinvastaisen tiedon.

x x
x

Tähän varsin epäselvään tilanteeseen putosi nyt jossain määrin odottamatta tieto marsalkan aikomuksesta lähteä näinä päivinä jonnekin vallatulle alueelle (puhutaan Fontainebleausta) tavatakseen jonkun korkean saksalaisen johtomiehen - yleisesti puhutaan Göringistä, vaikka myöskin itse Führerin nimi tässä yhteydessä on mainittu. Osaksi antikomintern-paktin äskeisen manifestation vuoksi Berliinissä matka on lykkäytynyt muutaman päivän, ja ilmeistä on ettei turvallisuussyistä haluta julkisuuteen tapaamispäivää eikä -paikkaa. Saksan uusi pääkonsuli täällä von Nida,[x)] jonka olen tavannut pari kertaa ja jonka luona eilen olin virallisella käynnillä, ei kieltänyt että matkaa suunnitellaan. Mutta, kuten jo sähkötin, von Nida minulle (samoinkuin parille virkaveljelleni) lausui varsin huomattavia epäilyksiä tämän tapaamisen mahdollisista positiivisista tuloksista, katsoen että mieliala Ranskassa ei vielä ole kypsä, että täällä on paljon kollaboration vastustusta ja että Saksan on vaikeata mennä mihinkään pysyväisempään suhteiden selvittelemiseen niin kauan kuin sotaa kestää. Hän arveli tosin tapaamisen voivan aikaansaada eine atmosphärische Verbesserung, mutta tuskin muuta. Koetin hänelle puolestani esittää, kuinka Euroopan yleensä

---

x) Erittäin miellyttävä keski-ikäinen mies, alkuaan upseeri (saksilainen ratsuväki), sittemmin lehtimies, vv. 1932-9 DAZ:in edustaja Pariisissa (muistan hänet tältä ajalta). Rouva sveitsitär, puhuu ranskaa äidinkielenään.

ja kaikkien pienten maiden kannalta varsinkin lähentely Saksan ja Ranskan välillä olisi toivottava. Myös ministeri Arnal ulkoministeriössä oli, kun pari päivää sitten kävin hänen luonaan, skeptillinen. Hän valitti sitä ettei ministeri Funk näe muuta kuin kontinentaalisen unensa, tahtomatta käsittää että Ranska ei ole yksinomaan kontinentaalinen valta. Minusta kuitenkin tuntuu, että juuri kontinentaalisen Saksan laajoine uusine valtauksineen idässä ja koloniaalisen Ranskan päinvastoin pitäisi voida toisiaan täydentää. Mutta myönnän että täällä kollaboration vastustus ja anglofilia ovat poissaoloni aikana lisääntyneet.

On liikkeellä monenlaisia huhuja siitä, mikä matkan todellinen tarkoitus on. Kerrotaan että Ranska myöntäisi Saksalle eräiden Välimeren sotasatamien käyttöoikeuden ja että Saksa sen sijaan vapauttaisi suuren määrän vielä Saksassa olevia sotavankeja. Huhu on tiennyt kertoa, että saksalaisia jo on Bizertassa. Von Nida kielsi jyrkästi tämän väitteen.

Tietysti puhutaan myöskin erikoisrauhan mahdollisuudesta. Tiedän marsalkan antaneen erään virkaveljeni ymmärtää, ettei hänellä olisi vastaan erikoisrauhan syntymistä, mikä olisi sopusoinnussa hänen yleisen kantansa kanssa, nimittäin sen ettei hän haluaisi panna alttiiksi hänellä vielä olevia valtteja väliaikaisen suhteidenjärjestelyn aikaansaamiseksi (kuten aikaisemmissa raporteissani olen esittänyt). Puhutaan myöskin Ranskan liittymisestä antikomintern-paktiin, mikä olisi loogillista mutta veisi varmaankin Ranskan auttamattomasti syvään ristiriitaan Washingtonin kanssa. Oli miten oli, tuntuu vaikealta ajatella, että siksi huomattavat henkilöt kuin ne joiden tapaamisesta nyt on kysymys, voisivat uudelleen erota toisistaan ilman todellisia positiivisia kouriintuntuvia tuloksia. Uusi epäonnistuminen olisi joka suh-

teessa haitallinen jopa vaarallinen Euroopan tulevaisuudelle. Tämän saapuessa perille lienee tilanne jo paljoa selvempi, mutta en voi olla toteamatta, että olemme ilmeisesti varsin huomattavien tapahtumien kynnyksellä.

Menen huomenna kauppaneuvotteluja varten Pariisiin viikoksi tai kahdeksi ja saanen sieltä käsin lisävalaistusta sille mitä olen koettanut yllä eritellä, Vichyn silmin katsottuna. Lisään lopuksi että jos Vichyn hallitus kuten näyttää pyrkii lähentelyyn Saksan kanssa, tämän toimenpiteen taustana täytyy olla maan johtajissa vallitseva usko Saksan sotilaalliseen voittoon idässä.

x x
x

Kävin t.k. 26 p:nä ulkoministeriössä ministeri Arnalin puheilla keskustellen pitkään poliittisesta tilanteesta sekä tulevista kauppaneuvotteluistamme. Tällöin tuli puheeksi myös Suomen liittyminen antikomintern-paktiin. Ministeri Arnal, kuten yleensä täällä viralliset piirit, piti liittymistämme loogillisena, mutta olin hänen äänensävystään kuitenkin havaitsevinani, ettei hän ollut varma anglosaksisten maiden reaktiosta. Myös lehtipiireistä olen kuullut eräitä epäilyksiä liittymisemme opportuniteetista tällä hetkellä. Olemme sekä ministeriössä että tuntemillemme lehtimiehille selitelleet asiaa. Ne kirjoitukset, jotka ovat näkyneet lehdissä ja jotka olen lähettänyt osastopäällikkö Ivalolle, ovatkin kaikki meille suopeita.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön raportti n:o 46.

Ministeri Kolsa.

11/12 41.

5000—5—41 3607

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1188-277.

Vichyssä 14 p:nä joulukuuta 1941.

1/120 Lne. 42

5/1-42

5 C6

Ulkoasiainministeriölle,

H e l s i n k i.

Lähetän täten kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttini Vichystä n:ot 46, 47, 48 ja 49, jotka käsittelevät allamainittuja aiheita:

N:o 46: Käynti marsalkka Pétainin luona.

N:o 47: Ranskan ja Saksan suhteet.

N:o 48: Uusi tilanne.

N:o 49: Käynti amiraali Darlanin luona.

Holma.

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 46.

Vichy ssa 11 p:nä joulu kuuta 19 41.

Asia: Käynti marsalkka Pétainin luona.

Pyysin eilen iltapäivällä audienssin marsalkan luona jättääkseni hänelle Tasavallan Presidentin muotokuvan, joka kuriiripostitse oli tänne edellisenä päivänä saapunut. Jo tänä aamuna varhain ilmoitettiin minulle, että marsalkka ottaa minut heti vastaan.

Marsalkka oli erittäin hyvässä vireessä, hyvällä tuulella, erinomaisesti selvillä kaikista asioista, sanalla sanoen ihmeellisen lucide.

Lausuttuani marsalkalle Tasavallan Presidentin terveiset ja kiitokset ministeri Guérinin tuomasta marsalkan muotokuvasta, sekä vaihdettuamme tämän yhteydessä muutamia kohteliaisuuksia, marsalkka kysyi minulta Suomen uutisia. Kun sanoin lähteneeni Helsingistä ennen Englannin sodanjulistusta, jouduimme suoraan in medias res. Hän valitti Englannin menettelyä sanoen sen tosin olevan loogillisen seurauksen onnettomasta liitostaan Moskovan kanssa, jota hän mitä syvimmin x) paheksui. Kun tämän kautta tulin lausuneeksi vielä suurimman ihmettelyni siitä että Washington oli sotkeutunut asioihimme omaamatta siihen pienintäkään juriidista tai moraalista oikeutta, marsalkka

x) Marsalkka sanoi myös vakavissaan: "Churchill oli kait tapansa mukaan päissään tämänkin päätöksen tehdessään"!

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sanoi seuraavasti: "Olen aivan samaa mieltä kanssanne, mutta Yhdysvallat, joiden politiikkaa en ymmärrä, saavat nyt rangaistuksensa kaikista erehdyksistään. Sotilaana voin arvostella, että Englannin ja Amerikan tappiot Japanin sodan ensi päivinä ovat olleet tavattoman raskaat. Niin käy kun ottaa suun täyteen suuria sanoja ja pitää pelkkiä puheita.[x] Voi täydellä syyllä sanoa, että Rooseveltin politiikka ei ole ollut très brillant".

Tästä hän pääsi lempiaiheeseensa, siihen että Amerikka kevytmielisesti on laiminlyönyt sosiaaliset kysymyksensä, antaessaan turpeeseen-ei-sidotulle teollisuustyöväelle anormaalisen merkityksen maanviljelijöiden kustannuksella, ja tullen sitä tietä Ranskaan ja hänen omiin suuriin ponnistuksiinsa maalaisväestön olojen parantamiseksi ja maan koko struktuurin palauttamiseksi terveeseen talonpoikaishenkeen.

Kun tämän johdosta mainitsin, että Suomessa suurella kiinnolla ja kunnioituksella seurataan marsalkan työtä jälleenrakennuksen ja uudistuksen merkeissä sekä eurooppalaisen yhteisymmärryksen ja kollaboration hengessä, jota me pohjoismaissa aina olemme intohimoisesti toivoneet, hän sanoi: "Työni ei ole vielä päättynyt. Mutta huomaan että me, Suomi ja Ranska, näinollen kuljemme samoja linjoja". Kun tähän huomautin: "Myöskin bolshevisminvastaisessa toiminnassamme", hän odottamattoman selvästi sanoi ei vain että bolshevismi on hävitettävä vaan että hän <u>toivoo ja uskoo</u> Saksan sotilaallisesti voittavan idässä, lisäten: "Olisin toivonut että Saksa olisi saavuttanut vielä suurempia voittoja, s.o. Leningrad ja Moskova, ennen talvea. Katson sotilaana, että saksalaiset tekivät strateegisen virheen kun eivät heti hyökänneet Pietariin (tämän hän uudisti kahteen kertaan). Minä kuulun niihin jotka ymmärtävät, että

---

x) Brasilian ambassadööri sanoi minulle tänään: "Japanin hyökkäys ei tullut yllätyksenä kenellekään muulle kuin amerikkalaisille itselleen".

Saksa taistellessaan Venäjää vastaan taistelee myöskin Ranskan ja Euroopan puolesta".

Myös kysymykseen meidän liittymisestämme antikomintern-paktiin marsalkka suhtautui täysin ymmärtäväisesti ollen jo etukäteen hyväksynyt teesimme että näet me sillä olemme tahtoneet vain alleviivata, että me taistelemme bolshevismia eikä ketään muuta vastaan.

Suoranaisia kysymyksiä sotilaallisesta tilanteesta meillä hän ei asettanut, enkä katsonut olevan syytä ottaa siinä suhteessa alotetta. En liioin katsonut olevan sopivaa häneltä udella tietoja hänen ja Göringin yhtä vähän kuin Darlanin ja Cianon keskusteluista. Marsalkka on tosin eräälle kolleegalleni puhunut halustaan solmia rauha Saksan kanssa; mutta Saksa ei liene, katsoen sodan jatkumiseen, siihen suostuvainen.

x x
x

Tässä yhteydessä on syytä mainita, minkä tiedän ensi käden lähteestä, että Pétain äskettäin lähetti luottamusmiehen viemään Lavalille terveisiä vakuuttaen tälle, ettei hänen puoleltaan ole olemassa mitään esteitä uutta yhteistyötä vastaan. Tätä taustaa vastaan ymmärrän myös sen minkä sanoi minulle eilen Espanjan suurlähettiläs, että näet kun hän toissapäivänä lounailli Lavalin luona täällä Vichyn lähettyvillä, tämä oli sanonut ei haluavansa uudelleen astua asiain hoitoon, jollei hän sitä ennen saa "vapaasti puhua saksalaisten kanssa" (lue: demarkatiolinjan elastisoimisesta ja sotavankien vapauttamisesta).

Oli miten oli, nämäkin seikat, joiden todenperäisyydestä otan vastuun, todistavat marsalkan nyt selvästi astuneen kollaboration tielle. Sen yhteydessä olevista detaljeista teen selkoa samassa postissa menevässä toisessa raportissa.

Lopuksi: yleisvaikutus käynnistäni oli, että marsalkka ajattelee eurooppalaisesti ja antibolshevikisesti, kyllästyneenä anglosaksiseen pelailuun, ja että, kuten jo salasähkötin, hänen ja meidän linjamme suurissa pääkohdissaan kulkevat yksiä raiteita.

Oli pelkkä sattuma, että juuri samana ~~päivän~~ joulukuun päivänä viime vuonna kävin marsalkan puheilla. Kuten muistettaneen olin silloin jossain määrin huolissani siitä että huomasin marsalkan Venäjään nähden elävän 1914 vuoden ilmapiirissä. Totean että hänessä senjälkeen on tapahtunut huomattava kehitys asiain parempaan ymmärtämiseen tässä suhteessa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön raportti n:o 47.

Ministeri Holma.

12/12—41.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 47.

Vichy ssa 18 p:nä joulu kuuta 19 41.

1 120 Cae. 42
5/1-42

Asia: Ranskan ja Saksan suhteet.

5 D6

Pariisissa ollessani kuulin seuraavaa Saksan ja Ranskan viimeaikaisista suhteista. Tänne palattuani sain nämä tiedot Espanjan suurlähettilään kautta vahvistetuiksi.

Hitlerin ja Pétainin viimesyksyisen (1940) tapaamisen vuosipäivänä nyt lokakuulla marsalkka lähetti Führerille kirjeen, jossa hän päivän tapahtuman johdosta lausui toivomuksensa, että silloin suunniteltu yhteistyö pääsisi vahvistumaan ja kiteytymään. Marsalkalle ilmeisesti odottamatta oli Führerin vastaus, 9 sivua pitkä, erittäin kylmä ja jopa ankara. Siinä huomautettiin, ettei suinkaan ollut Saksan syytä, ettei yhteistyöstä ole kehittynyt enempätä kuin mikä on asian todellinen laita. Huolimatta siitä että Saksa on Ranskaan nähden osottanut mitä suurinta korrektisuutta ja ymmärtämystä, jollaista harvoin voittaja on voitetulle osoittanut, Ranska on - näin jatkui kirje - sabotoinut yhteistyötä ja jatkuvasti vitkastellut päätösten teossa. Kirje loppui siihen, että Hitler ilmoitti ei haluavansa saapua uuteen kohtaukseen mutta lähettävänsä Göringin. Näin sitteh meneteltiinkin.

On mielestäni selvää, että näissä olosuhteissa Pétainin ja Göringin tapaamisen ohjelma oli pakostakin tavalla tai toisella rajotettu. Siitä mitä puhuttiin on olemassa sangen hataria tietoja. Saksa-

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lainen lähteeni Pariisissa vakuutti tuloksen olleen erittäin laihan. Tosiasia kuitenkin on, että Göring ja Pétain keskustelivat ensiksi n. 15 minuuttia kahdenkesken ilman tulkkia - Göring tietysti entisenä keisarillisen armeijan upseerina puhuu ranskaa - jonka jälkeen Darlanin y.m. ja tulkin läsnäollessa puhuttiin vielä kolme tuntia. Minulle on kerrottu, että keskustelu olisi lähinnä koskenut sotavankeja, ravinto- ja huoltokysymyksiä, leveransseja y.m. Saksalaiset itse vakuuttavat, että he eivät olisi pyytäneet pohjoisafrikalaisia tukikohtia. Sensijaan ranskalaiset olisivat pyytäneet saada kuljettaa aseita pohjois-Afrikassa olevalle armeijalleen. Saksalaisten vastaus ei liene ollut ainakaan kokonaan kielteinen.

Tässä yhteydessä ansaitsee mainitsemista, että Japanin sodan sytyttyä Vichyn hallituksen ja saksalaisten pelko, että anglosaksit ehkä koettaisivat nousta maihin Afrikan läsnirannikolla, on huomattavasti vähentynyt. Tämä selittäisi myös, etteivät saksalaiset ole pyytäneet mainittuja tukikohtia. Luultavaa on, että tällä hetkellä Saksaa tässä suhteessa kiinnostaa vain Bizerta ja Tunisin vedet, Libyan sodan vuoksi.

Eräs hyvin informoitu virkaveljeni kertoi kuulleensa, että saksalaiset olisivat ilmoittaneet ranskalaisille uudelleen tutkineensa kysymystä Pariisin mahdollisesta evakuoinnista, mutta tulleensa uudelleen negatiiviseen tulokseen. Sensijaan saksalaiset olisivat muka suostuvaiset demarkatiolinjan muuttamiseen Pariisin eteläpuolelle, jolloin väliaikaiseksi pääkaupungiksi tehtäisiin Orléans. Olen varsin skeptillinen tämän tiedon paikkansapitäväisyyteen nähden.

Uusi todistus Darlanin jatkuvasta pyrkimyksestä yhteistyöhön ja eurooppalaisen kontinentin kiteytymiseen - hän on itse sanonut jo näkevänsä kontinentin blokin yhteistyön - on siinä että (hänen puoleltaan kait tapahtuneen alotteen seurauksena) hän toissapäivänä tapasi

kreivi Cianon Torinossa. Tämä on ensimäinen virallinen tapaaminen kesäkuun 1940 jälkeen italialaisten ja saksalaisten valtiomiesten kesken. Tapaamisen tuloksista en ole vielä täällä mitään kuullut.

x x
x

Ranskan ja Saksan suhteita eivät suinkaan paranna Pariisin viimeiset terroristiteot. Saksalaiset valtausviranomaiset ovat erittäin vaikeassa asemassa niiden johdosta: Saksan armeijan prestigen vuoksi ei voi, niinkuin moni pitäisi viisaimpana, painaa tapahtumia villasella selittäen ne sodan aikana ei vältettävissä oleviksi incidenteiksi. Toiselta puolen ne rankaisutoimenpiteet, jotka todellisuudessa panevat pisteen miljoonakaupungin elämälle klo 5 iltapäivällä (useimmissa tapauksissa todellisuudessa jo aikaisemmin, katsoen kulkuyhteyksien puutteellisuuteen) eivät lisää rakkautta valtausviranomaisiin eikä Saksaan. x)

Täytynee myöntää että yhteistyö teollisuuden alalla okkupoidussa Ranskassa alkaa parantua. Ranskalaiset itse menevät jo niin pitkälle totalitaarisuudessa ja valtion kontrollissa, että eräs saksalainen minulle sanoi niiden menevän pitemmälle kuin saksalaiset itse, varsinkin kun lienee perää siinä että Saksassa nykyään taloudellisessa elämässä on havaittavissa eräänlaista valtion kontrollin desentralisointia. Ranskalainen virkamies on sormenpäihin saakka byrokraatti, mikä selittää osaltaan ylläsanotun: "aus Liebe zur Kunst"!

Sensijaan minusta tuntuu että Vichyssä englantilaismielisyys on muuttumassa suorastaan snobismiksi. Itse sensuurissa täällä huomaa anglosaksilaista vaikutusta. Mainitsen esimerkkinä, että Japanin sodan

---

x) Eräs Strassburgin lehti kertoo, että Bordeaux'n upseerimurhan järjestäjien joukossa olisi ollut eräs espanjalainen ja kaksi saksalaista kommunistia! "Saksalainen lähteeni" sanoi vakavissaan uskovansa, että terroristiliikkeen takana ehkä on samoja miehiä, jotka järjestivät viidennen kolonnan! Kerron tämän vain kuriositeettina, mutta lounaalla tänään Espanjan ambassadöörin luona, missä oli läsnä hallituksen jäsenkin, pidettiin todennäköisimpänä että murhat suorittavat ammatilliset roistot, jotka ovat milloin minkin palveluksessa.

ensi päivinä oli vaikeata täkäläisistä lehdistä saada selvää kuvaa amerikkalaisten todellisista tappioista. Pariisissa on muutamia päiviä sitten julaistu kehoitus Pariisin asukkaille lopettaa terroristiteot; sen alla on kolme sivua nimiä, joiden joukossa prefekti ja kaikki korkeat kaupunginvaltuuston johtajat, koko korkein papisto, yliopiston rehtori ja kaikkien tiedekuntien dekanukset, kaikkien akatemiojen presidentit y.m. Kesti monta päivää ennenkuin edes Havas tästä mainitsi, eikä se vieläkään yhtä vähän kuin lehdistö ole julaissut luettelosta muuta kuin muutamia nimiä. Moni lehti on jopa tyystin vaiennut.

Näille piireille on tietysti ollut suuri pettymys, että Japani hyökkäsi Amerikan kimppuun ja että kauan odotettu Amerikan yhtyminen sotaan Englannin kanssa Saksaa vastaan sai alunpitäen kärkensä katkaistuksi. Mutta nuot piirit, joille realiteetit ovat vain nappuloita, ovat jo keksineet uusia laskuesimerkkejä vakuuttautuakseen siitä että Japani on häviönsä partaalla! Täytynee valitettavasti myöntää että se primitiivinen reaktio, joka on esim. espanjalaisille oleellinen, ei ole Ranskassa olemassa.

Espanjan suurlähettiläs puolestaan on vakuutettu siitä että suuri osa Ranskan kansaa ja maaseutua seuraisi Vichyn hallitusta, vaikkei se sitä erikoisesti rakastakaan, yhteistyön tiellä. Hän on oikeassa väittäessään, että suuri maaseudun enemmistö ei nyt sen enemmän kuin ennen ajattele muuta kuin <u>omia paikallisia intressejään.</u> Parlamentin hajoitus on ollut näille piireille sikäli pettymys, että parlamentaarisen edustuksen puutteessa ei kukaan,kuten ennen, välitä departementtien ja arrondissementtien tarpeista. Vichyssä vallitsee klikkivalta, joka ei voi korvata parlamenttia. Luulen että Pétain ei ymmärrä, kun hän ajaa maaseudun renesanssia, että maataviljelevä väestö kaipaa muitakin edustajia pääkaupungissa kuin maanviljelysministerin ministeriöineen. En

voinut eilen marsalkan luona käydessäni olla huomauttamatta, että meidän parlamentissamme vallitsee voimakas maaseudun henki. Myönnän etten oikein ymmärrä miten jokin todella vapaa kansallinen edustus voisi nykyisissä valtausoloissa toimia.

Valitettavasti on myönnettävä että vallatulla alueella viime aikoina kuulee paljonkin kritiikkiä marsalkasta, ja esim. ylioppilasnuorison keskuudessa hänen symbolisminsa on saanut eräitä kolauksia.

Venäjän sodan tahdin hiljeneminen ei suinkaan liioin ole edullinen yhteistyöajatuksen kasvamiselle.

x x
x

13/12. Ylläolevan kirjoitettuani kävin ministeri Rochat'n puheilla, joka amiraalin kanssa otti osaa Torinon kokoukseen (hän on hyvä Italian tuntija). Hän oli erittäin tyytyväinen tapaamiseen huomauttaen nimenomaan, että mieliala oli hyvä ja että molemmin puolin sovittiin siitä että nyt saatua kontaktia on jatkettava muissakin muodoissa kuin on ollut asianlaita tähän saakka - toistaiseksi ei ole ollut muuta kontaktia kuin Torinossa olevien aselepokomissionien välinen. Hän sanoi myös nimenomaan, ettei mitään nykytilannetta oleellisesti muuttavia päätöksiä Torinossa tehty sekä lisäsi, että sama huomio on paikallaan myöskin marsalkan ja Göringin äskettäiseen tapaamiseen nähden. Pariin kertaan hän alleviivasi näiden tapaamisten hyötyä ja merkitystä kontaktin kannalta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön raportti n:o 48.

Ministeri Holma.

12/12-41.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 48.

Vichy ssa 12 p:nä joulu kuuta 1941.

1 120 kpl. 42

5/1-42

5 C6

Asia: Uusi tilanne.

Japanin sota ja uudet sodanjulistukset ovat täällä herättäneet ääretöntä mieltenkuohua. Lähinnä kahdesta syystä: ensinnäkin Indo-Kiinan vuoksi ja toiseksi Amerikan ja Vichyn suhteitten vuoksi. Mitä Indo-Kiinaan tulee on, kuten Suomen lehdet varmaan ovat kertoneet, Hanoïssa toissapäivänä Japanin ja Indo-Kiinan viranomaisten kesken solmittu sopimus siitä millä tavalla viime vuoden sopimuksessa edellytetty "Indo-Kiinan puolustus" näissä oloissa on järjestettävä. En tunne sopimuksen sisältöä, mutta Vichyn hallitus alleviivaa nimenomaan, että Indo-Kiinan suvereniteetti kuuluu edelleen Ranskalle ja että Ranska jää Kauko-Idän sodassa neutraaliksi.

Tämä kaikki on tietysti paperilla kaunista, mutta tuskin voinee ajatella sitä mahdollisuutta, että japanilaiset eivät käyttäisi Indo-Kiinassa olevia laivasto- ja ilmailutukikohtia lähtökohtana hyökkäysretkilleen. Vaara on senvuoksi suuri että amerikkalaiset, jos yllläsanottu voidaan todistaa, tulevat siitä tekemään huomautuksia Vichyn hallitukselle. Kun Japanin suurlähettiläs kävi Darlanin luona ilmoittamassa sodan syttymisestä, hänelle huomautettiin Ranskan pysyvän neutraalina tässä uudessa sodassa. Toivokaamme että tämä Ranskalle onnistuu, mutta sen jälkeen kun Saksa ja Amerikka ovat joutuneet sotaan ja koska siis vallattu alue de facto on sodassa sekä Englantia että Ame-

---

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4.

rikkaa vastaan, tulee kysyneeksi onko mahdollisuutta välttää diplomaattisia konflikteja Vichyn ja anglosaksien välillä. En hämmästyisi jos lähipäivinä Amerikan täkäläinen suurlähettiläs poistuisi, jolloin on mahdollista että eräät etelä-amerikkalaiset virkaveljeni, joskaan ei kaikki, häntä seuraavat. Amerikkalainen radio onkin jo kertonut, että amiraali Leahy tullaan pian kutsumaan uudelle tärkeälle paikalle. Portugalin lähettiläs, joka oli hänet tavannut, kertoi hänen valmistelevan matkalaukkujaan.

Älkäämme liioin unohtako että Ranskalla on vielä noin 300,000 tonnia ensiluokkaista sotalaivastoa käytettävissään, mikä tällaisena aikana jolloin Englannin laivasto on pirstottu eri vesille, voisi muodostua Englannille varsin epämiellyttäväksi yllätykseksi. Mutta olen varma siitä että Vichyn hallitus ainakin toistaiseksi tekee kaikkensa jotteivät välit Amerikan kanssa rikkoutuisi.

x x
x

13/12. Ylläolevan kirjoitettuani keskustelin molempien poliittisen osaston päällikköjen kanssa ylläolevista kysymyksistä. Rochat, joka nykyään on varsin harvasanainen, viittasi vain siihen että Indo-Kiinaa Ranska ei voi sotilaallisesti puolustaa, jonka vuoksi se on deklaroinut neutraliteettinsa.

Ministeri Arnal sensijaan oli puheliaampi. Hän kertoi Quai d'Orsaylla paraikaa pelättävän, että Amerikka tulee vaatimaan Ranskaa katkaisemaan suhteensa Yhdysvaltoihin. Tällöin Arnalin mielestä rikkoutuisi se balanssi, jota Vichyn hallitus on koettanut ylläpitää Saksan ja Amerikan välissä. Hänen käsityksensä mukaan ei Saksalle voisi olla tällaisesta menettelystä mitään hyötyä, sillä joskin Ranskan vapaa alue siten joutuisi Berliinin armoille, voi pitää todennäköisenä jopa varma-

na, että Washington valtaa Ranskan länsi-intialaiset alusmaat, että Englanti pyrkii Madagaskariin, että Englanti ulottaa Välimeressä vaaravyöhykkeen länteen Gibraltariin asti siten katkaisten pohjois-Afrikan ja emämaan yhteydet ja että useat alusmaat varsinkin pohjois-Afrikassa siirtyisivät de Gaullen leiriin.

Kun kysyin eivätkö pelkää painostusta Yhdysvaltojen puolelta Indo-Kiinaan nähden, Arnal kielsi tämän vaaran olemassaolon antaen ymmärtää [redacted] jo Washingtonin kanssa sovitun, että tämä tyytyy Ranskan neutraliteettiin, koska amerikkalaiset käsittävät ettei Ranska kuitenkaan kykene sotilaallisesti mitään tekemään Kauko-Idässä.

Muuten kertoi ministeri Arnal, että raportissani n:o 45 mainitsemani neljä laivaa ovat saapuneet perille ja että olisi toiveita pohjois-Afrikan ja Yhdysvaltain laivaliikkeen jatkumisesta, jollei uusi tilanne pane sille esteitä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 6

ASIA:

Pariisissa olevan Lähetystön raportti n:o 49.

Ministeri Holman.

13/12 1941.

5000—5—41 3607

V I C H Y SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 49.

Vichy ssa 13 p:nä joulu kuuta 19 41.

Asia: Käynti amiraali Darlanin luona.

ULKOASIAINMINISTERI
№ 1/120 Lm. D. 19 42
5/1-42 № Liitt.
RYHMÄ 5 OSASTO C6 ASIA

Olin pyrkinyt jo muutamia päiviä sitten amiraali Darlanin puheille jättääkseni hänelle Ulkoasiainministeriön sähkeen C 129 mukaisen kirjallisen notifikation takaisinvallattujen alueittemme jälleenliittämisestä valtakuntaan ja Hankoa koskevien myönnytysten peruutuksesta. Palattuaan Torinosta hän otti minut eilen vastaan. Hän onnitteli meitä siitä että maamme taas on territoriaalisesti eheytetty ja totesi herttaisella tavallaan, miten miellyttävää mahtaa olla lähettilään tuoda tällaisia terveisiä. Senjälkeen virisi pitkähkö keskustelu asemastamme yleensä ja suhteistamme Englantiin ja Venäjään jolloin, kuten jo salasähkötin, saatoin todeta saman käsitteiden yhtäläisyyden vallitsevan hänen ja meidän välillämme kuin olin todennut sen parempi pari päivää aikaisemmin marsalkassakin. Kekustelustamme mainitsen erikoisesti seuraavaa.

Darlan katsoi että Englanti ei enää ole toimintavapaa eikä päätöstensä vapaa herra käyttäen siitä (l'Angleterre) sanaa subordonnée. "En voi pitää enää mahdollisena, että Englanti näissä olosuhteissa voittaisi sodan".x) Edelleen Darlan sanoi: "Meidän täytyy kaikkien

x) Espanjan ambassadööri sanoi minulle eilen: "Kun joku puhuu Englannin voitosta, pidän sellaista puhetta yhtä järjettömänä kuin jos sanottaisiin kuun tämän sodan voittavan"!

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nyttemmin ajatella kontinetittain. Seuraava sota on Aasian (mihin luen Venäjänkin) sota Eurooppaa vastaan. Sitä varten ja sitä vastaan täytyy luoda voimakas eurooppalainen blokki, joka sellaisen hyökkäyksen kestää".[x] Huomautin tähän että mitä Suomeen tulee, olemme jo 700 vuotta käsittäneet aasialaisen vaaran ja että meidän ekspnoitu asemamme on ollut syynä siihen että olemme niin vähälukuiset. Olisi luullut, sanoin, Englannin tätäkin hieman ajattelevan, mihin Darlan vastasi: "Ei Englanti koskaan sellaisia asioita ole ajatellut".

Sitoin vielä Darlania: "Se seikka joka minua tässä sodan uusimmassa käänteessä huolestuttaa, on että molemmissa taistelevissa leireissä on keltaihoisia: toisessa kiinalaisia, toisessa japanilaisia. Voitti kumpi valtaryhmä tahansa, voittajan ehtojen määrittelyssä on siis joka tapauksessa voittajaleirissä keltainen elementti mukana määräämässä". En voinut olla ajattelematta, kuinka hänessä näin puhuessaan vanha valkoihoinen konkvestadori ja merikarhu vielä eli. Kun lähdin hänen luotaan, sihteeri ilmoitti Japanin ambassadöörin odottavan puheille pääsyä!

Holma.

---

x) En voi olla mainitsematta että ministeri Arnal puoli tuntia myöhemmin viereisessä huoneessa minulle sanoi seuraavaa: "On mahdotonta ruveta luomaan kontinentaalista blokkia vain sotateollisuuden ja sodankäynnin jatkuvan mahdollistuttamisen pohjalla". Ei ole kumma että Darlan äskettäin valitti eräälle ambassadöörille, että häntä ympäröivät virkamiehet ovat parhaalta osaltaan de gaullisteja.